

Josephi Jacobi Plenck, chirurgiae doctoris, chemiae atque botanices professoris, publici, ordinarii in Academia Chirurgica Militari,... Toxicologia, seu, Doctrina de venenis et antidotis.

Contributors

Plenck, Joseph Jacob, Ritter von, 1738-1807.
Bath Medical Library
University of Bristol. Library

Publication/Creation

Viennae : Apud Rudolphum Graeffer, 1785.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/nvvzd7aw>

Provider

Special Collections of the University of Bristol Library

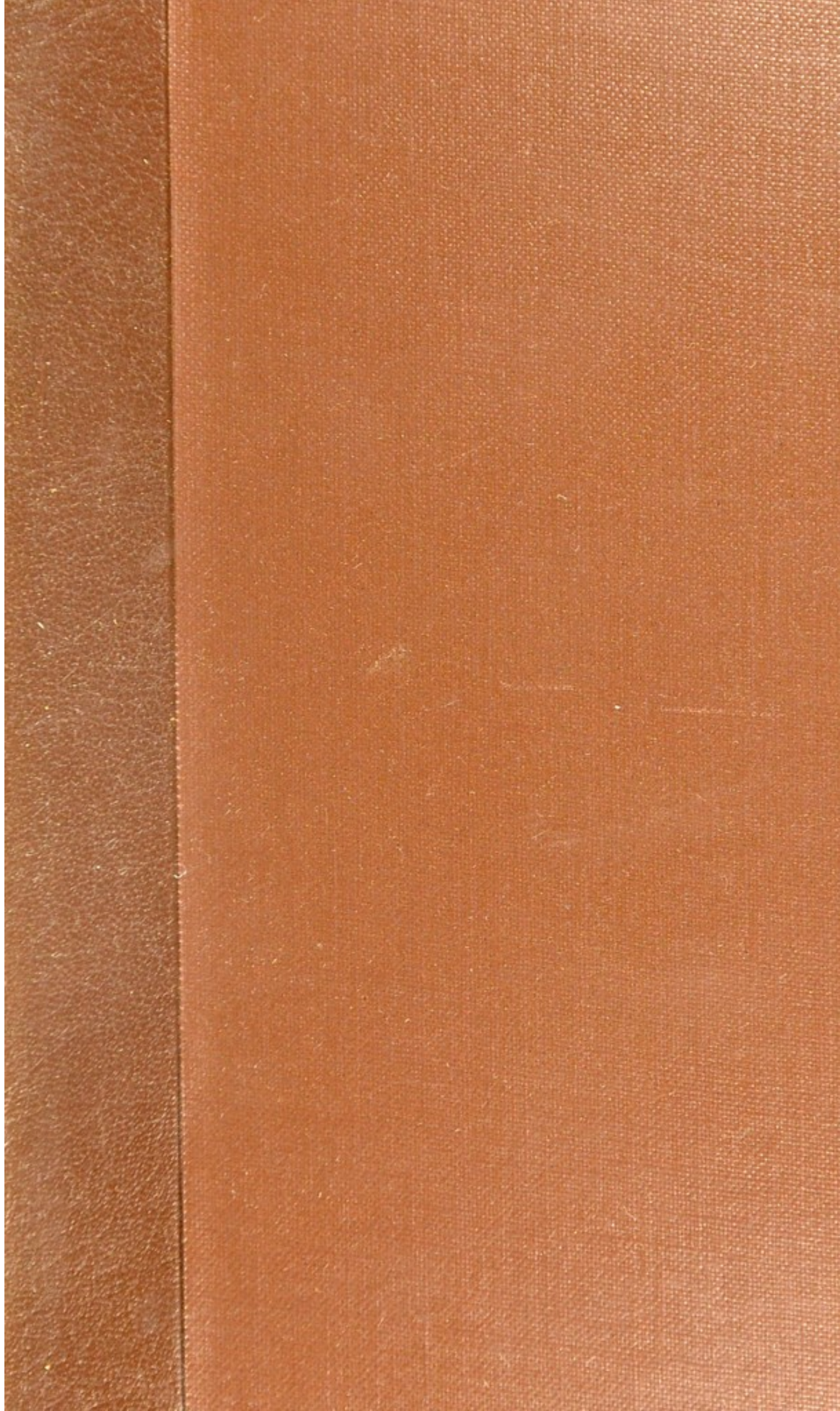
License and attribution

This material has been provided by This material has been provided by University of Bristol Library. The original may be consulted at University of Bristol Library. where the originals may be consulted.
This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

151 298 22 1X

UNIVERSITY OF BRISTOL

MEDICAL
LIBRARY

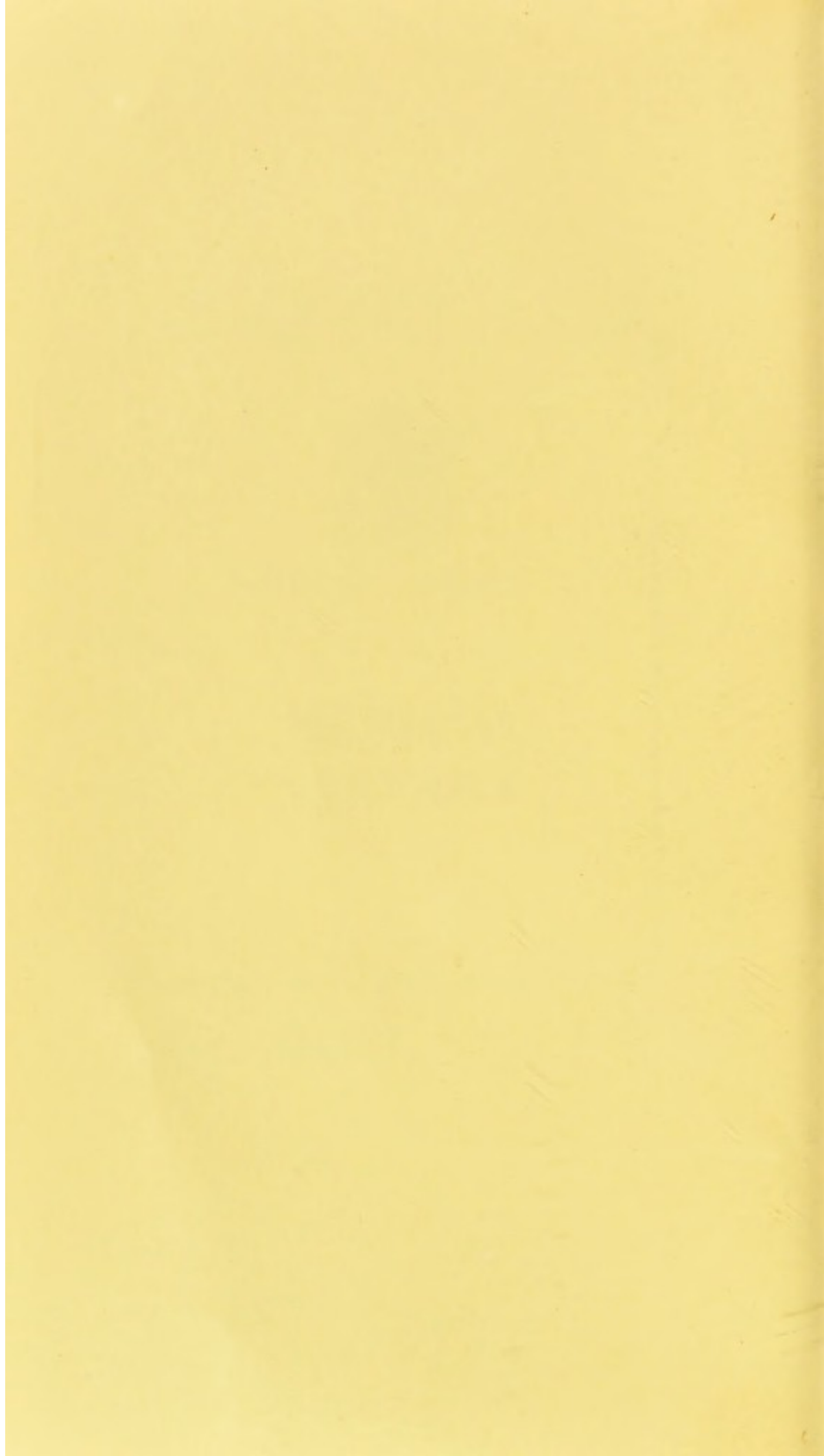
Resh. Med. 18

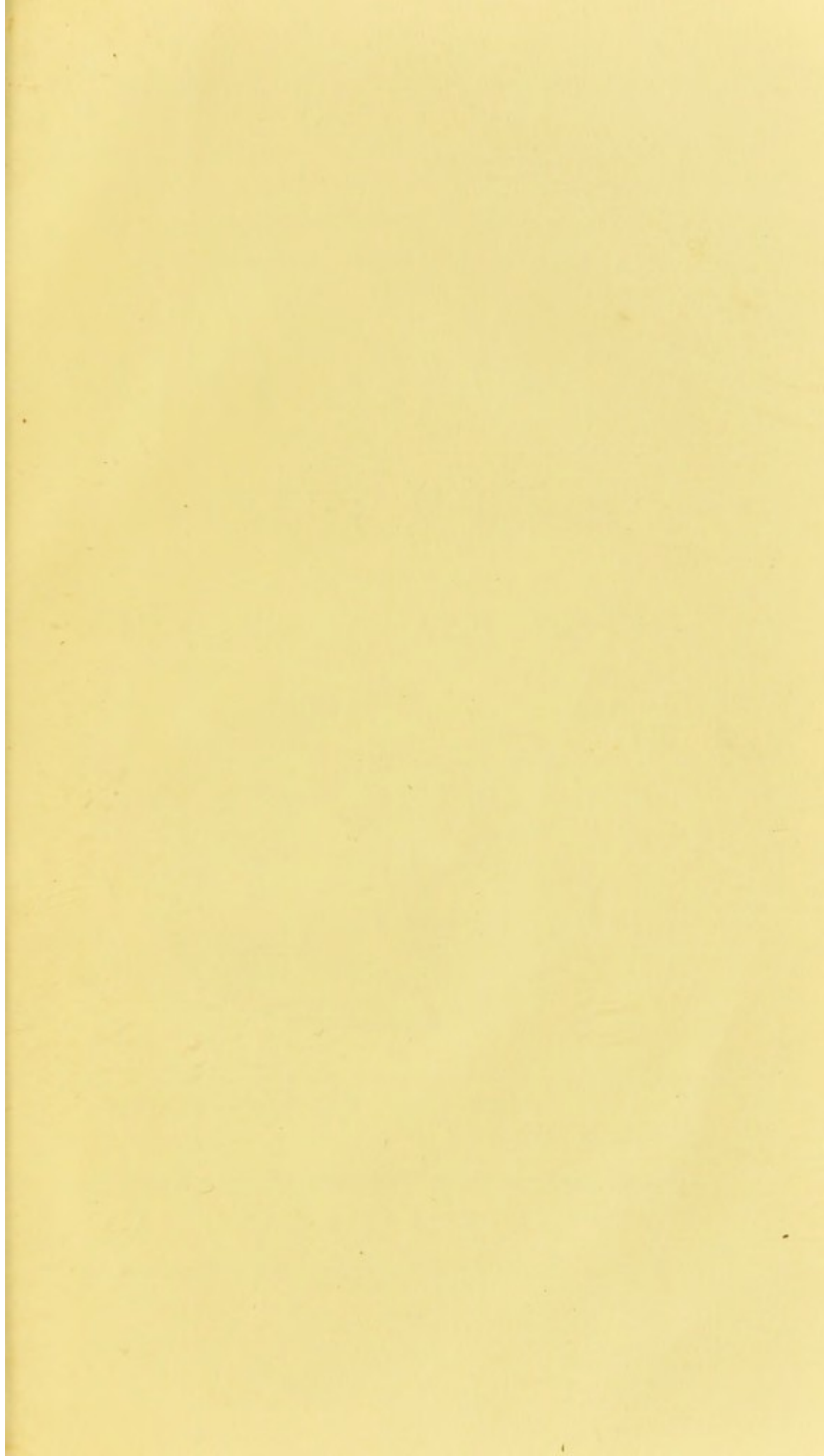

Digitized by the Internet Archive
in 2015

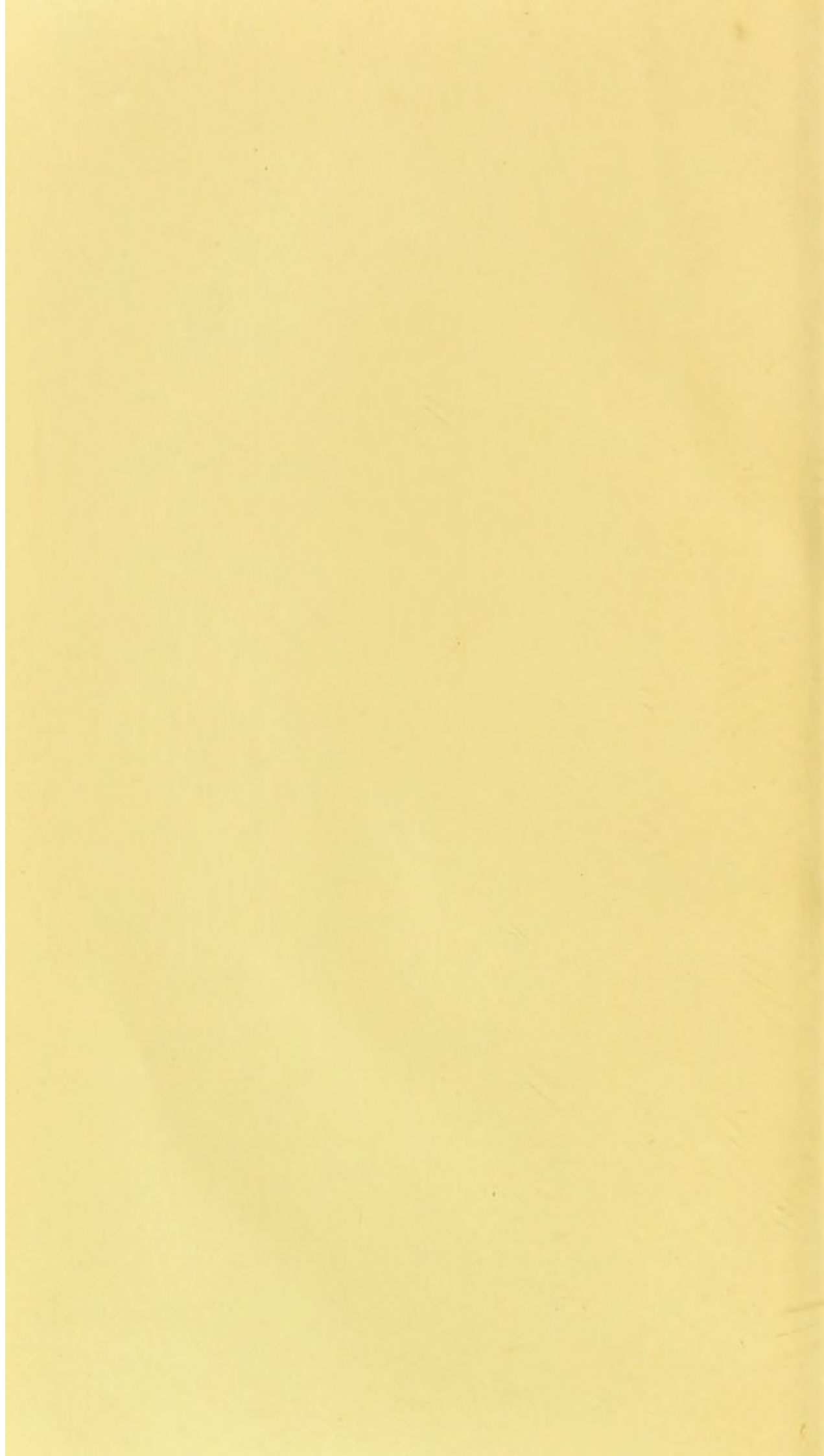
<https://archive.org/details/b21442290>

JOSEPHI JACOBI PLENCK

*Chirurgiæ Doctoris, Chemiæ atque Botanices Pro-
fessoris publici, ordinarii in Academia chirurgica
militari, nec non Directoris pharmacopœa-
rum militarium atque chirurgi status
militaris supremi.*

TOXICOLOGIA

SEU

DOCTRINA

DE

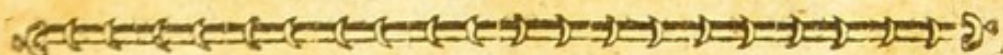
VENENIS ET ANTIDOTIS.

Ingens sub minima mole latet malignitas.

SYDENHAM. *Seft. I.*

V I E N N Æ,

Apud Rudolphum Græffer. 1785.

24/12/00

1521
B. U.

71086

AUGUSTISSIMO
GLORIOSISSIMO
ROMANORUM IMPERATORI
JOSEPHO II.

HUNGARIÆ, BOHEMIÆ, DALMATIÆ, CROA-
TIÆ, SCLAVONIÆ, HALLICIÆ, NEC NON LODOME-
RIÆ, BOSNIÆ, SERVIÆ ET BULGARIÆ

REGI APOSTOLICO.

ARCHIDUCI

AUSTRIÆ.

DUCI

BURGUNDIÆ, BRABANTIÆ, MEDIOLANI, STYRIÆ,
CARINTHIÆ, CARNIOLIÆ, MANTUÆ, PARMÆ, PLACEN-
TIÆ, LIMBURGI, LUXEMBURGI, GELDRIÆ, & VASTAL-
LÆ, DUCATUS AUSCHVICENSIS ET ZATОВIENSIS,
WÜRTEMBERGÆ ET UTRIUSQUE SILESIÆ.

PRINCIPI

SUEVIÆ ET TRANSYLVANIÆ.

MARCHIONI

S. R. IMPERII, BURGOVIÆ, MORAVIÆ, SUPERIORIS
ET INFERIORIS LUSATIÆ.

COMITI

HABSBURGI, FLANDRIÆ, TYROLIS, NAMURTIÆ,
FERRETIS, KIBURGÆ, GORITIÆ, GRADISCÆ, AR-
TESIÆ ET SICULORUM.

LANDGRAVIO

ALSATIÆ.

DOMINO

MARCHIÆ SCLAVONICÆ, PORTUS NAONIS, SALL-
NARUM, MECHLINÆ ETC. ETC.

DOMINO, DOMINO

CLEMENTISSIMO.

AUGUSTISSIME
IMPERATOR
DOMINE DOMINE
CLEMENTISSIME!

Quamvis scientiarum & artium, quæ ad communem perfectamque populorum felicitatem exiguntur, nulla sit in universis, qua late patent, TUO sceptro subiectis regnis, quæ clementia liberalitateque TUA non fruatur. Nulla tamen magis quam chirurgia, quæ saucio ægrotoque militi medetur, vigorem incrementumque suum TIBI, INVICTISSIME IMPERATOR debet. Luculentissimum, æterneque duraturum Academia chirurgica militaris præbet monimentum, quod jam magna imitatur Russia, tota admiratur Europa, nomenque TUUM seræ reddet posteritati. Hanc scollam tam profusis thesauris, tam benefica, tam liberali exstruxisti manu, ut jam nihil profecto deesse nobis videatur ad summum rei chirurgicæ litterariæ culmen adipiscendum. Dignare igitur CLEMENTISSIME DOMINE, ut exiguum hoc impensorum meorum laborum

Specimen, quod scollæ TUÆ præmaturus levissimusque fructus est, ad pedes SACRATISSIMÆ TUÆ MAJESTATIS deponam. Hæc clementia me votorum meorum, quo grati animi testimonium exhibere valeam, compotem reddet & mihi atque cæteris hujus scollæ Professoribus efficacissimus ad præstantiora opera molienda erit stimulus. Immortale NUMEN TE, AUGUSTAMque FAMILIAM in communem subditorum felicitatem quam diutissime conservet.

*SACRÆ, CÆSAREÆ, REGIÆ,
APOSTOLICÆ MAJESTATIS*

*Fidelissimus subditus
JOSEPHUS PLENCK.*

P R Æ F A T I O.

Toxicologiam in epitomen redactam editurus in limine operis eo minus hujus scientiæ necessitatem, utilitatemque adstruere, opus esse arbitror; quum nostro præprimis ævo omnibus artis Hippocraticæ cultoribus notissimum sit, vix ullum elabi annum, quo non mortaliū plures vel culinæ errore aut casu fortuito, aut imperitia medentis, aut impietate malevoli vel vitæ tædio, furiisve conscientiæ agitati toxicum hauriant.

Non rari igitur sunt casus legales, in quibus medicus forensis ad tribunal, quod crimina judicat, opinionem suam de certitudine exhibitī veneni interponere tenetur. Nullum denique malum adeo perpetim vitæ mortaliū infidiatur, nullusque fere morbus promptiorem requirit medelam, quam qui ex hausto provenit veneno. Eo demum felicitatis recentiorum naturæ scrutatorum industria devenit, ut multorum venenorum nomen nostro præprimis ævo terribile esse desinat. Dosis enim utpluri-

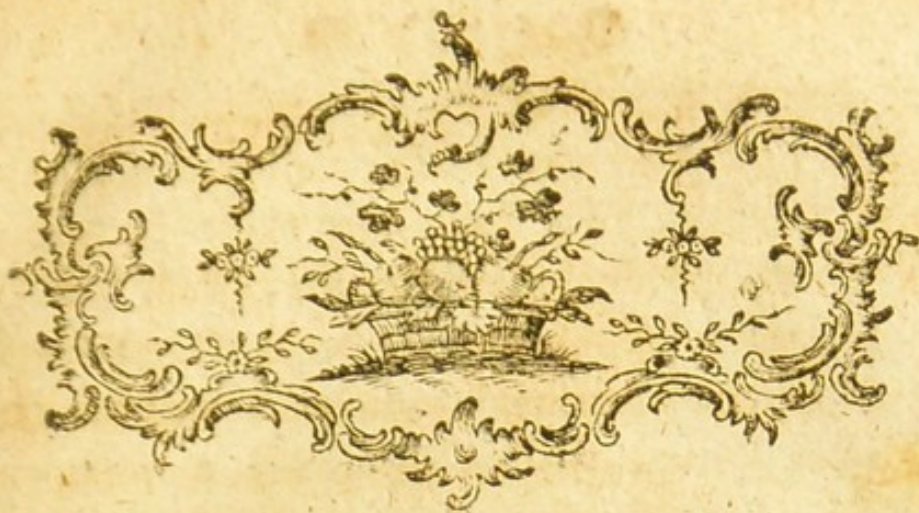
P R Æ F A T I O.

num non benefica Natura venenum a medicamento distinguit.

Multa etenim venena, quæ deleteria ex integro olim habita, hodie tanquam dona pretiosissima in vindicias sanitatis divinitus data veneramur. Multorum enim virtus medicata auxilium adhuc præstat desperatissimis in morbis, in quibus mitiora medicamenta utplurimum fallunt; exemplo opii, belladonnæ, aconiti, præparatorum mercurialium, antimonialium, cantharidum &c.

Hac in medicinæ parte laudem maximam sibi pepererunt viri illustres, qui haud solum vim deleteriam, sed insimul vim medicatam & antidota venenorum recensent. E numero toxicologorum primarii sunt MERCURIALIS, ARDOYNUS, GESNERUS, FRICCIUS, LINDESTOLPE, MEAD, RHEDI, PROGIANI, WEPFERUS, NAVIER, FONTANA, KRAPP, CÆLSI, STOERCK, MURRAY præ omnibus vero *Celeberrimus* GMELIN, cui præstantissimum de venenis opus debemus. Horum virorum dogmata in aphorismos redegi prælectionibusque adaptavi. Sola vero venena hominibus deleteria, non simul ea, quæ animantibus lethalia recensui,

DE VENENIS GENERATIM.

Ens, quod perexigua dosi, corpori humano ingestum aut extus applicatum, vi quadam peculiari morbum gravem vel mortem causat, *Venenum* seu *Toxicum* audit.

Omne venenum solummodo certæ dosi respectu deleterium est, nam atrocissima venena paucis exceptis, in valde exigua dosi sæpe optima sunt medicamenta.

Dantur tamen talia entia, quæ corpus semper destruunt & e quibus nulla dosi medicamento-fa est, ut venenum hydrophobicum, pestilentialiale, &c. hinc dantur venena medicamentosa & non medicamenta seu semper deleteria,

Sunt iterum, quæ deglutita non destruunt, sed cum aëre ad pulmones delata, vel vulneri instillata enecant. Aer fixus cum musto fermentante copiose deglutitur impune, cum aëre inspirato ad pulmones delatus subito necat. Venenum viperinum ventriculo ingestum impune fertur, vulneri instillatum mortem causat. Sunt denique alia venena, quæ non solum *interne* sed etiam *externe* applicata nocent, ut arsenicum.

Dantur denique venena *communia*, quæ omni homini & cuilibet animali noxam inferunt ut arsenicum, mercurius sublimatus corrosivus. Dantur demum venena *relativa*, quæ vel soli homini vel solis animalibus & sæpe uni solummodo animalium generi nocent. *

---

* Sic *Nux Vomica* brutis non æque hominibus deleteria est; *Aloe* canibus & vulpibus nociva; non homini; *Cocculi indici* piscibus & pediculis deleterii; *Phellandrium aquaticum* equis lethale, bobus innoxium est. *Doronicum* canes necat, rupicapras, alaudas & hyrundines nutrit. Semen *Petroselini* avibus; *Piper* suibus damnosum est; *Amygdala amara* vulpes, felles & gallinas necant. *Conii maculati* semine sturni, *stramonii* semine phasian, *lolii temulenti* semine coturnices, *hyosciami* radicibus fœs sine damno vescuntur.

Ex his ergo patet quodlibet venenum solummodo agere respectu *doseos*, qua exhibetur, respectu *partis nostri corporis*, cui applicatur & respectu *animalis seu subjecti*, cui propinatur.

Dividuntur venena respectu *regni*, e quo depromuntur

in *animalia*, quæ ex regno animali

— *vegetabilia*, quæ ex vegetabili

— *mineralia*, quæ ex minerali desumuntur ;

— *halituosa* quæ ex atmosphæra hauriuntur.

Respectu *temporis*, quo venena necant, dividuntur in *velocia*, quæ mortem cito inferunt, ut magna dosis arsenici, sublimati corrosivi vel aëris fixi pulmonibus hausti.

in *lenta*, quæ lente inducunt mortem, ut saturnina,

Respectu *indolis principiorum constitutivorum*, quibus venena maximam partem constant, dividuntur

in *acria*, ut *vegetabilia* drastica, corrosiva, *mineralia* acida, alcalina, metallica, & acido-metallica, *Animalia* deleteria, necrotica.

in *narcotica* ut *vegetabilia* quædam

— *narcotico-acria*, quæ utroque principio nocent.

— *halituosa*, quæ halitu noxio suffocant.

— *mechanica*, quæ structura mechanica agunt.

Respectu symptomatum, quæ venena producunt, habentur

1. *Inflammatoria*, quæ inflammationem & gangrænam inducunt.
2. *Drastica*, quæ sursum ac deorsum primas vias validissime evacuant.
3. *Convulsiva*, quæ convulsiones aut spasmos toto in corpore excitant.
4. *Paralytisantia*, quæ paralyfin extremitatum ut saturnina, vel cordis ut laurocerasus inducunt.
5. *Narcotica*, quæ soporem, delirium, amaurosim causant.
6. *Suffocatoria*, quæ suffocant halitu mephitico.
7. *Exsiccantia*, quæ corpus tabe conficiunt, ut saturnina.
8. *Septica*, quæ sanguinem solvunt, putrefaciunt, gangrænam inducunt.

Diagnosís generalis veneni velociter agentis, interne exhibiti, depromitur

1. *Ex subitanea invasione symptomatum*, ut si homo sanus ex ingesto quodam cibo, vel potu vel medicamento, aut re quadam incognita paullo post corripitur vertigine, cardialgia, colica, vomitu, cholera, spasmis, convulsionibus, debilitate, ani-

mi deliquiis aut sopore &c. Aut si labia, lingua, fauces, ventriculus & abdomen cum sensu ardoris intumescant.

2. *Ex saburra egesta*, ut si saburra vomitu vel alvo egesta masticatam herbam, vel radicem, vel fungum, vel pulverem, saltem, succum vel pilulam referat, & si hæc saburra cani, felli, vel gallinæ ad devorandum data animal interimat, aut saltem gravissime afficiat. Sed memor sis, venena quædam homines non vero animalia interficere.
3. *Ex cadaveris inspectione*. Si in tali cadavere ventriculus inflatus, vel spasmodice contractus, aut inflammatus vel gangrænosus, vel saltem maculatus inveniatur, absque alia prægressi prius morbi causa.
4. *Ex notitia botanica*. Si in saburra vomitu vel alvo egesta, vel in cadaveris ventriculo inventa, adhuc appareat semen, radix, foliolum, fungus vel pulvis vegetabilis, vel si tale vegetabile in domo denati inveniatur, quod ex notitia botanico-pharmaceutica scimus esse venenatum.
5. *Ex notitia chemica*, si ex adhibito criterio chemico inventi in saburra veneni mineralis indolem inveniamus.

Unicum signum certum dati veneni est *notitia botanica* inventi veneni vegetabilis, & *criterium chemicum* dati veneni mineralis. Cum vero sæpe hæc duo signa certa ob paucitatem inventæ materiæ suspectæ, aut vegetabilis nimium masticati, vel in ventriculo mutati adhiberi nequeant, hinc patet, cur sæpe *judicium* de dato veneno maneat *incertum*.

Signa specialia cujuslibet peculiaris veneni adhuc dum desiderantur, quorundam vero signa habemus, quæ in speciali venenorum consideratione sumus relaturi.

Possunt venena *quintuplici via* corpus nostrum ingredi.

1. Per os & *æ sophagum*, quo forma cibi, potus, medicamenti vel aëris in ventriculum deglutiuntur.
2. — *anum* ope enematis.
3. — *nares* ope odoris.
4. — *pulmones* ope halitus inspirati.
5. — applicationem ad *cutem* integram vel læsam.

Ergo respectu *sedis* quam venenum occupat, possunt venena dici *stomachica* — *enterica* — *narina* — *pulmonica* — *cutanea*. Et si ex his viis ipsum sanguinem jam ingressa sunt, *sanguinea* seu in *toto corpore residentia* audiunt.

MEDELA VENENORUM.

Medicamenta quæ venena enervant, *Antidota* & *Alexipharmaca* dicuntur.

Hæc dividuntur

in *generalia*, quæ omnibus venenis conveniunt
ut *evacuantia*, *pinguia*, *mucilaginosæ*
plastica.

— *specificæ*, quæ vi *specificæ* venenum enervant.

Venena gastrica, seu quæ in ventriculo solo adhuc
resident, optime eliminantur dato vomitorio;
venena vero enterica seu quæ in intestinis resi-
dent, optime evacuantur purgantibus. Si
vero jam valida inflammatio ventriculum vel
intestina occupet, tunc sola diluentia, & ob-
volventia, ut lac, emulsio, ova tenua cocta,
oleosa, pingua, mucilaginea, aqua tepida
copiosissime hausta conveniunt.

Venena sanguinea seu sanguini immixta iisdem re-
mediis circurantur & simul datis sudoriferis
& diureticis e sanguine eliminantur.

Venena pulmonalia seu halitus noxii pulmonibus
hausti, halitibus contrariis ut acidi alcalinis,
alcalini acidis, phlogisticati aëre dephlogisti-
cato &c. sæpe feliciter destruuntur.

Venena narina eluuntur e naribus vel mox dictis
remediis invertuntur.

Venena *cuti externæ* applicata exigunt ablationem vel suppurationem, qua eliminantur; vel applicationem remedii involventis aut specifici; de quibus in speciali venenorum consideratione dicetur.

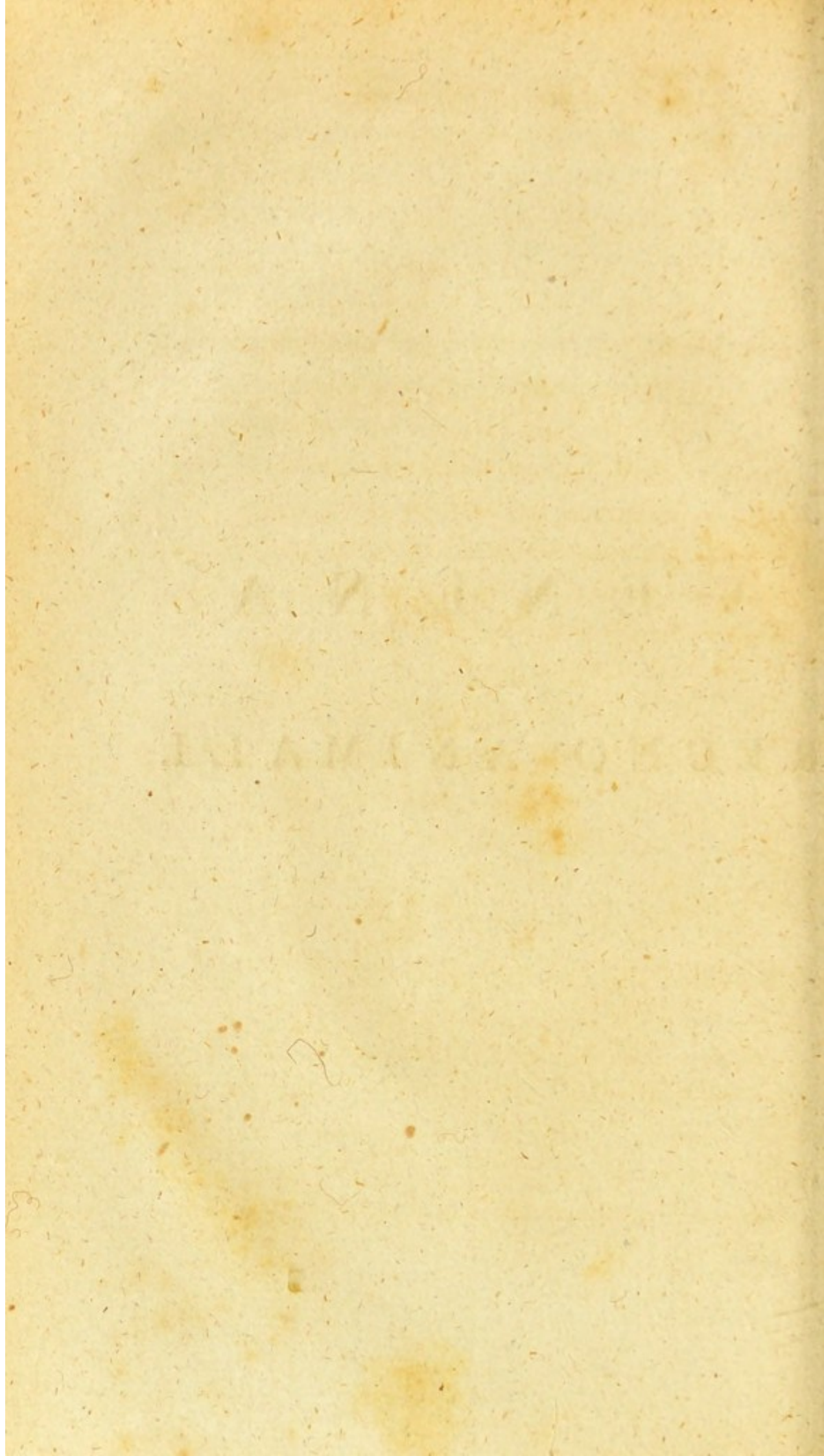
Respectu *antidoti* habentur venena, quorum antidota nobis sunt *comperta* & alia quorum antidota *ignoramus*.

V E N E N A
E X
R E G N O A N I M A L I

E L E N C H U S.

De venenis animalibus generatim.

COLUBRI AMERICANI.

- Crotalus horridus *die Schauerschlange.*
—— miliarius *der Schleiderschwanz.*
—— Dryinas *die Ungezieferschlange.*
—— Durissus *der Klapperer.*
—— mutus *der Stumpfschwanz.*

- Coluber Atropos *die Giftschlange.*
—— Leberis *der Schlangenbalg.*
—— Dipfas *die Durstnatter.*
—— Myctericans *die Rumpfnase.*
—— Lacteus *der Milcher.*

COLUBRI ASIATICI.

- Coluber Naja *die Brillenschlange.*
—— severus *die Japonische Natter.*
—— stolatus *die Schleppennatter.*
—— atrox *der Tyran.*
—— corallinus *die Corallennatter.*
—— Ammodytes *der Sandkriecher.*
—— lebetinus *die Kupfernatter.*

COLUBRI AFRICANI.

Coluber Vipera die Vipernatter.

——— niveus die Schneeschlange.

——— Haje die Kropfnatter.

COLUBRI EUROPÆI.

Coluber Berus die Europæische Natter. Germanicus.

——— Prester die schwarze englische Natter.
Anglicus,

——— Chersea die schwedische Natter. Suecicus.

——— Aspis die französische Natter. Gallicus.

——— Illiricus die illirische Natter. Italicus.

INSECTA VENENATA.

Furia infernalis der Tollwurm.

Meloe vesicatorius die spanische Fliege. Cantharis.

——— majalis der Maywurm.

——— Proscarabæus der Zwitterkäfer.

Scorpio affricanus der africanische Scorpion.

Phalangium araneodes, die Scorpionenspinne.

Sirex Gigas die Holzwespe.

Buprestis der Stinkkäfer.

Aranea domestica die Hausspinnerin.

——— Tarantula die Tarantel.

Pulex penetrans, der amerikanische Floh.

Culex pipiens, der Musqueton.

——— pulicaris, die Flohmücke.

Culex Lanio, die Viehtödtende Mücke.

Apis mellifica, die Biene.

Vespa vulgaris, die Wespe.

—— *Crabro*, die Hornisse.

VERMES VENENATI.

Gordius medinensis, der Hautwurm.

—— *marinus*, der Seewurm.

Hirudo medicinalis venenatus, der giftige Blutigel.

Tethis marina, der Meerhase.

Urtica marina, die Seenessel.

AMPHIBIA VENENATA.

Rana Buffo, die Kröte.

Lacerta Gecko, der Gecko.

—— *Salamandra*, der Salamander.

PISCES VENENATI.

Tetradon ocelatus, der gefleckte Stachelbauch.

—— *lineatus*, der gestrichelte Stachelbauch.

Trachinus Draco, das Petermännchen.

Perca venenosa, der Giftbarsch.

Raja Pastinaca, der Pfeilschwanz.

—— *Torpedo*, der Krampffisch, der Zitterroche.

Gymnotus electricus, der Zitteraal.

Sparus Pagurus, die Sackflosse.

VENENA EX MORBO ANIMALIS.

Mytilus edulis venenatus, die giftige Küchenmuschel.

Ostrea edulis venenatus, die giftige Küchenaustern.

Ovum putridum, *gefaultes Ey.*

Pinguedo rancida, *ranzige Fette.*

Animal putridum, *faules Thierfleisch.*

Virus luis bovillæ, *Thierseuchengift.*

— rabiosum, *tolles Hundsgift.*

— variolosum, *Pockengift.*

— morbillosum, *Maserngift.*

— scarlatinum, *Scharlachgift.*

— scabiosum, *Kräzengift.*

— venereum, *Lustseuchgift.*

— plicosum, *Wichtelzopfgift.*

— cancrum, *Krebsgift.*

— leprosum, *Ausfzgift.*

— pestilentialia, *Pestgift.*

— morborum putridorum, *Gift fauler Krankheiten.*

DE VENENIS ANIMALIBUS GENERATIM.

Omne animal vel productum animale, quod corpori nostro ingestum vel externe applicatum mortem aut gravem saltem morbum causat, *venenum* dicitur *animale*.

Regnum animale paucissima suppetitat venena respectu regni vegetabilis & mineralis.

Dividi possunt venena animalia

in *serpentes venenatos*.

— *Insecta venenata*.

— *Vermes venenatos*.

— *Amphibia venenata*.

— *Pisces venenatos* &

— *animalia ex morbo venenata*.

Ex serpentum classe, quorum *Immortalis* LINNÆUS 132 nobis descriptos dedit, solummodo 24 sunt veneno præditi.

Omnes serpentes venenati ex ordine Crotalorum vel Colubrorum sunt. Nec *Boæ* nec *Angues*

nec *Amphisbænæ* nec *Cæciliæ* fatum dente
minantur.

NOSCUNTUR serpentes venenati, quod in superiori
mandibula præter dentes omnibus serpentibus
communes adhuc 2 vel 3 longioribus, pro lu-
bitu serpentis exferendis vel retrahendis den-
tibus caninis, exiguo foramine pertusis, gau-
deant. Crotali seu Caudifonæ præter hos den-
tes adhuc crepitaculo, quo cauda terminatur,
instructæ deprehenduntur.

VENENUM VIPERARUM est humor flavus, nec acidus,
nec alcalinus nec salinus; olei amygdalini
consistentia gaudens, inodorus, pinguedinis
recentis sapore præditus, qui in peculiaribus
folliculis sub basi dentium caninorum locatis
secretus, sub ipsum hominis vel animantium
morsum ex caninis viperæ dentibus gingiva-
rum appressu effluit & vulneri infunditur.

VIS NOXIA. Venenum viperarum si degustetur, lin-
guam non inflamat sed stupefacit; nec de-
glutitum noxam infert ventriculo, intestinis
aut reliquo corpori, quod mirum at sanguini
per vulnus inmixtum lethale est. * Non ve-

---

* Id veteres jam aliquatenus perspexisse ex LU-
CANO L. IX. v. 517. patet.

Noxia serpentum est admisto sanguine pestis.

Morsu virus habent & fatum in dente minantur.
Pocula morte carent.

ro lethale est ipsis viperis a se ipso vel aliis demorsis. Etiam nervis, integumentis, musculis, tendinibus applicatum innoxium est. Nec cuilibet animantium generi nocet. *

QUANTITAS veneni, quæ ad necanda animalia requiritur pro animalis necandi magnitudine major, minorve requiritur.

SYMPTOMATA maxime consueta sunt partis demorsæ dolor, intumescencia inflammatoria, emphysematosa, gangrænosa; anxietas & languor ingens, sitis, icterus, spasmi, vomitus, vomiturius, diarrhæa, tormina, ventris inflatio; leipothymia, pulsus debilis, intermittens, mors.

Ne vero genus animalium adeo exitiosum in homines cæteraque animantia nimium feviret, nimiumque sese multiplicaret, dedit Providus ac Beneficus CREATOR Indis *ichneumonem*; Americanis *suem*, Europæis *ciconiam*; quæ animalia noxios serpentes avidissime venantur atque sine noxa devorant,

ANTIDOTA SERPENTUM seu remedia anticolubrina dividuntur

* Cel. FONTANA *Traité sur le venin de la vipere, sur les poisons americains, sur le laurier-cerise. Florence 1781. 2 Tomes.* id variis experimentis solide demonstrat.

in *generalia*, quæ in omnium vel plurium saltem viperarum veneno conveniunt.

— *specialia*, quæ in unius vel alterius viperæ morfu juvant, quodlibet enim viperæ genus *distincto* instructum esse videtur viri.

Ad *generalia* pertinent

1. *Scarificatio* vulneris ope lanceolæ & *extractio* sanguinis ope ventosæ.
2. *Exsuctio* vulneris ope oris. *
3. *Elutio* vulneris ope muricæ vel urinæ.
4. *Ligatura* partis supra locum vulneris.
5. *Defossio* membri demorfi in terram.
6. *Amputatio* membri demorfi.
7. *Inspergio pulveris cantharidum* & applicatio emplastri vesicatorii ut suppuratio vulneris per 2 vel 3 hebdomades sustineatur. **
8. *Lac & oleum olivarum* magna copia potatum.

* Apud veteres Psylli, Lybiæ & Marfi, Italiæ populi hominibus serpente ictis vulnus exfugendo inderi solebant. CELSUS L. V. cap. 27. Sed cave ne ore ulceroso id fiat.

** Schwed. *Abhandlung* 40 Band p. 100. Ill. ACRELL duos recenset casus ægrorum colubro Chersea demorforum, qui sola applicatione externa cantharidum & usu interno lactis sanitati restituebantur. In cantharidum defectu inspergio tabaci vel salis cutinarius vel alius quid acris tentetur.

9. *Theriaea*, *Roob* & *infusum sambusi* pro sudore movendo.

Ad Anticolubrina specifica revocantur

1. *Radix Mungos*. Profuit in morfu *Najæ* & aliis colubris *Asiaticis*. Pulveris drachma una datur interne & externe aqua humectata vulnere applicatur. *
2. *Radix Senegæ*. Est antidotum in *Crotalophoris* & *Colubris Americanis* nec non in *Chersea*. Americani radicem masticatam vulnere imponunt & grana 15 pulveris deglutiunt. ** Tentetur quid *Polygala vulgaris* & *amara* præstet, si *Polygala Senega* deest.
3. *Radix Serpentariæ virginianæ*. Succus deglutitus & simul vulnere applicatus morsum venenatissimi *Crotali*, Indis *Boiconinga* dicti, enervare fertur. ***
4. *Radix Aristolochiæ anguicidæ*. Gutta una vel altera serpentis ori instillata serpentem adeo per tempus inebriat, ut impune tractari queat. Pluribus guttis deglutitis serpens sub convulsionibus moritur. Est circumforaneorum artificium, qui quæ-

---

* *Cel. DARELL diff. de ligno colubrino.*

** *Cel. KERNANDER diff. de Senega. in Ill. LINNÆI amænit. acad. Vol. VI. p. 214.*

*** *Cel. GEOFFROY mat. med. T. 2. p. 243.*

Itus causa venenatos serpentes tractant, ut plebi spectaculum faciant. Odor radicis serpentibus tam ingratus, ut oblata modo radice affugiant. Radix vulneri a serpente inflictio imposita & simul interne usurpata morsus periculum avertere dicitur. ✻

5. *Lignum colubrinum* &

6. *Ophioxylum serpentinum* similes ac radices mungos dicitur habere vires in morsu viperarum.

7. *Folia Fraxini*. In ictu Colubri *Chersee* & Colubri *Beri* specificè laudantur. *Externe* folia contusa loco læso applicantur. *Interne* ℥ij succi foliorum cum vino expressorum bis in hora propinantur, donec symptomata remittant. ✻✻

8. *Nux vomica* ad ℥j bis de die data in Ceylona ut specificum contra morsum *Najæ* propinatur. ✻✻✻

9. *Alcali volatile* tum *simplex*, ut spiritus salis ammoniaci, tum *succinatum*, ut spiritus salis ammoniaci succinatus lacteus, qui *Eau de luce* dicitur in morsu viperæ gal-

* *Ill. DE JACQUIN sel. stirp. americ. p. 232.*

** *Cel. MONTIN in Schwed. Abh. 26 Band.*

*** *Cel. LE GRAND in notis ad J. RIBEYRONS Histoire de l'Isle de Ceylan, p. 154.*

licæ laudatur. * Guttæ 10 interne dantur & aliquot vulnere instillantur.

10. Radix gentianæ luteæ &

11. Mercurius gummosus in morfu viperæ Italianæ laudantur. **

12. Saccharum. In Cajenna contra morsum colubrorum interne & externe adhibent saccharum. ***

13. Sal culinare vulnere inspersum in Caudifonæ morfu profuisse fertur.

14. Oleum olivarum. Locus læsus sæpius de die super carbonibus ardentibus oleo inungatur & lavetur. Interne sæpius de die aliquot uncia olei bibantur. **** Profuit oleum in morfu Beri & Presteris nihil vero in Aspidis & Cherseæ morfu. An axungia viperarum & butyrum vaccinum loco olei olivarum in Bero & Prestere idem præstat?

15. Radix vel folia belladonnæ, quæ generatim in morfu viperæ nuper laudata fuit. *****

* Cel. CHARAS experiences de la vipere, & Cel. JUSSIEU in Acad. des scienc. 1747.

** Cel. LAURENTI synopsis reptilium emendata p. 210.

*** Ill. RICHTER Ch. Biblioth. 5 B. 2 St. p. 171.

**** Ill. MURRAY app. med. Vol. II. p. 48.

***** Ill. RICHTER l. c. 6 B. p. 169.

Ex his patet accerrima bella & dissensus authorum æternum de antidotis duraturos sola distinctione specierum serpentum componi posse.

COLUBRI AMERICANI.

CROTALUS HORRIDUS.

CROTALUS horridus L. die Schauerschlange.

HABITAT in America. Omnibus crotalis provida Natura crepitaculo caudam munivit; ut illius sonitu, dum serpens caudam agit, admonitus quilibet tempestive fugiat a vicino hoste. Denique hic serpens suo fœtore aves, sciuros, aliaque minora animalia adeo stupefacit & consternit, ut in ejus prædam ex arboribus decidunt, ac si fascinata essent.

VIS NOXIA. Est omnium crotalorum venenatissimus. Ab eo sauciati ingentem sentiunt dolorem; respiratio redditur difficilis, summa oritur anxietas, tussis, sputum cruentum: Pulsus fit durus, quandoque celer & debilis. Vulnus inflammatur, dein sphacelescit. Totum demum corpus intumescit ac in putredinem cito abit. Quandoque intra 10 quandoque intra 5 minuta, sapius vero tardius mors sequitur.

ANTIDOTA hucusque tentata fuerunt radix *senega*.
Lac. Spiritus salis ammoniaci. * *Sal culi-*
nare. **

Sues sunt crotalorum infensissimi hostes, hi totum
 serpentem excepto capite devorant. Tutus
 est itinerator, qui suam secum habet.

CROTALUS MILIARIS.

CROTALUS miliaris L. der Schleiderschwanz.
 HABITAT in Carolina.

CROTALUS DRYINAS.

CROTALUS Dryinas L. die Ungezieferschlange.
 HABITAT in America.

CROTALUS DURISSUS.

CROTALUS Durissus L. der Klapperer.
 HABITAT in America.

CROTALUS MUTUS.

CROTALUS mutus L. der Stumpfschwanz.
 HABITAT Surinami.

* *Journal de Medicine* T. 24. p. 533.

** *Cel. LESKE med. Abhandl. aus den philo-*
sophischen Transaktionen 5 Theil. Cel. GALE duos
agrotos caudinos a morfos insperso sale culinari curavit.

VIS NOXIA hujus & præcedentium crotalorum eadem fere ac crotali horridi, hinc

ANTIDOTA eadem.

COLUBER ATROPOS.

COLUBER Atropos L. die Giftschlange.

HABITAT in America.

COLUBER LEBERIS.

COLUBER Leberis L. der Schlangenbalg.

HABITAT in Canada.

COLUBER DIPSAS.

COLUBER Dipsas L. die Durstnatter.

HABITAT in America.

COLUBER MYCTERICANS.

COLUBER Mycterians L. die Rumpfnase.

HABITAT in America.

COLUBER LACTEUS.

COLUBER Lacteus L. der Milcher.

HABITAT in Indiis.

ANTIDOTA. In colubrorum Americanorum morfu eadem ac in crotalis Americanis tententur Antidota.

COLU-

COLUBRI ASIATICI.

COLUBER NAJA.

COLUBER *Naja* L. die Brillenschlange.

HABITAT in India orientali. Iratus in utroque cervicis latere cutem adinstar alæ, quæ maculam perspicillum referentem gerit, inflat.

VIS NOXIA. Est omnium colubrorum Asiaticorum venenatissimus. Nudipedes Indi nullum aliud serpentum genus adeo quam Najam timent. Homines a Naja demorſi subito anxietatem cordis & lipothymias patiuntur, neglectoque alexipharmaco convulsi moriuntur. Antidoto ferius assumpto partis læsæ gangrænam, difficulter sanabilem raro effugiunt.

ANTIDOTA sunt radix *mungos*, externe & interne applicata. Inimicus summus Najæ est *Viverra Ichneumon*; hoc animal Najam ita sectatur ut felis apud nos murem.

COLUBER SEVERUS.

COLUBER *severus* L. die Japanesische Natter.

HABITAT in Asia.

COLUBER STOLATUS.

COLUBER *stolatus* L. die Schleppennatter.

HABITAT in Asia.

COLUBER ATROX.

COLUBER atrox L. der Tyrann.

HABITAT in Asia.

COLUBER CORALLINUS.

COLUBER corallinus L. die Corallennatter.

HABITAT in Asia.

COLUBER AMMODYTES.

COLUBER Ammodytes L. der Sandkriecher.

HABITAT in Oriente.

COLUBER LEBETINUS.

COLUBER lebetinus L. die Kupfernatter.

HABITAT in Oriente.

ANTIDOTA. In omnibus Colubris Asiaticis præter
antidota generalia radix *mungos* tentanda.

COLUBRI AFRICANI.

COLUBER VIPERA.

COLUBER Vipera L. die Egyptische Vippennatter. *Aspis Cleopatæ*.

HABITAT in Aegypto. Cæde CLEOPATRÆ, novissimæ Aegypti Reginae celebris. Inde quotannis accersita Romam pro confectiōe theriacæ.

COLUBER NIVEUS.

COLUBER niveus L. die Schneeschlange.

HABITAT in Africa.

COLUBER HAJE.

COLUBER Haje L. die Kropfnatter.

HABITAT in Aegypto inferiore.

ANTIDOTA, tententur anticolubrina generalia & specialia.

COLUBRI EUROPÆI.

COLUBER BERUS.

COLUBER Berus L. die Europäische Natter. *Vipera Rhediana*.

HABITAT frequens in Europa. In Germania, Anglia, Italia.

VIS NOXIA. Pars demorsa cito intumescit, ingens languor, anxietas, cardialgia, & vomituritio cum totius corporis emphysematosa intumescencia & leipothymiis mortem minantur.

ANTIDOTA, præter anticolubrina generalia folia *Fraxini** & spiritus salis ammoniaci succinatus

* Cel. MONTIN in *Schwed. Abh.* 26 Theil plures Berii morfu læsos foliis fraxini sanatos refert.

lacteus seu *Eau de luce* * laudatur. Axungia viperina & oleum olivarum in morfu Berinil juvarunt.

VIRTUS MEDICATA. In Germaniæ officinis est usualis pro conficienda theriaca & jure viperino, quæ in virium defectu & variis morbis cutaneis laudantur.

COLUBER PRESTER.

COLUBER Prester L. die schwarze Englische Natter. *Vipera Anglicana*.

HABITAT in Europa septentrionali præsertim in Anglia.

VIS NOXIA aliquantum minor, quam præcedentis.

ANDITOTA. Oleum olivarum specificè laudatur.

VIRTUS MEDICATA. In Angliæ officinis adhibetur.

COLUBER CHERSEA.

COLUBER Chersea L. die schwedische Natter, die Esping. *Vipera suecica*.

HABITAT in Coryletis, aliisque fruticosis depressis Smolandia, Scania nec non in ipso agro Upsalienfi.

VIS NOXIA. Morfus inducit symptomata teterrima & mortem.

---

* *Cel. MARTIN* in *Recueil periodique d'observation de Medecine* L. VI. p. 412.

ANTIDOTA. Post *scarificationem* vulneris & *extra-*
ctionem sanguinis inspergatur vulnus pulvere
cantharidum atque tegatur emplastro vesicato-
 rio, ut suppuratio per 2 vel 3 hebdomadas
 sustineatur. Interne hauriatur magna quanti-
 tas *lactis*. * Alii radicem *senegæ* ** & folia *fra-*
xini *** laudant. Oleum olivarum profuit ni-
 hil. In emphysemate totius corporis & fe-
 bre gangrænosa optimum forsant erit corpus
 fimo equino fumante sufficienter tegre. Ru-
 fici suecici a chersea in digito manus vel pe-
 dis demorfi sibi digitum illico abscindunt.

---

* Ill. ACRELL in *Schwed. Abhandl.* 40 Band
 p. 99. duos ægrotos chersea demorfos sola hac me-
 thodo nempe cantharidibus & lacte curavit.

** Ill. LINNÆUS *amœnit. acad. vol. vi p. 214.*
 in itinere scanico occurrentem habuit feminam ab hac
 vipera demorsam, obtulit statim oleum olivarum in
 præscripta contra anglicam dosi. At infelix mulier
 rapta est. Adducit vero vir Illustris exemplum an-
 cillæ suecicæ quæ alvi dejiciendæ causa ruri pone fru-
 ticem secedens a serpente quodam in ipsis muliebribus
 vulnerabatur. Hæc sub gravissimorum symptomatum
 satellitio duabus dosibus senegæ convaluit. At non
 patet certo, an serpens hicce Berus vel Chersea fuit.

*** Cel. MONTIN in *Schwed. Abhandl.* 26
 foliis fraxini excelsioris chersea demorsum sanavit,

COLUBER ASPIS.

COLUBER *Aspis* L. die französische Natter. *Vipera gallica* feu MOYSIS CHARAS.

HABITAT in Gallia in Delphinatu in agro Lugdunensi & Pictaviensi.

VIS NOXIA præcedentis.

ANTIDOTA. Alkali volatile *simplex*, ut spiritus falis ammoniaci & *succinatum*, ut spiritus falis ammoniaci succinatus lacteus. Inde aliquot guttæ vulnere imponuntur & hoc linteolo spiritu imbuto tegitur. Interne guttæ 10 in aqua dantur. * *Oleum olivarum* est in aspidem inefficax. **

* *Cel. CHARAS* in *experiences de la vipere* alcali volatile primus proposuit. Id peculiari observatione confirmavit *Cel. JUSSIEUR* in *Acad. des sciences* 1747. Spiritum tartari foetidum ABRAHAM BOEK in *Actis suecicis* 1748. efficacem deprehendit.

** *Cel. GEOFFROY & HUNAUD* in numerosis experimentis coram Academia Parisiensi institutis oleum olivarum deprehenderunt inefficax at videtur quod Aspidem vel alium colubrum non vero Prestem vel Berum adhibuerunt pro experimento. *Cel. POUTEAU* vero, qui in Gallia oleum olivarum cum successu in quatuor vipera commorsis utile deprehendit, aliam forsan viperæ speciem quam priorès academici adhibuerunt.

COLUBER ILLYRICUS.

COLUBER *illyricus*. * *Die Illirische Natter. Viperæ Italica.*

HABITAT in Illyriæ locis montosis maxime circa Castell de Duino.

VIS NOXIA. Tetrerrima symptomata & mortem inducit.

ANTIDOTA. Radix gentianæ & mercurius gummosus censentur specifica. Potest unum vel utrumque mixtum adhiberi. Sequens formula in cuniculis & catulo a colubro demorsis efficacissima fuit deprehensa. Recipe mercurii vivi depuratissimi ℥ß gummi arabici ℥ij m. terantur invicem in mortario lapideo guttatim instillando aquæ fontanæ ℥iij in mucum, cui adde extracti gentianæ ℥ij sacchari albi ℥ij m. fiat haustus pro una dosi. **

INSECTA VENENATA.

FURIA INFERNALIS.

FURIA *infernalis* L. *der Tollwurm*. Est insectum

* *Cel. SCOPOLI* in *Anno V.* p. 13. hunc colubrum sic definit: *Coluber scutis abdominalibus 177 & squammarum caudalium paribus 68.* hinc distinctus a *Col. Bero* L. Videtur esse *viperæ illyrica* *Cel. LAURETI.* vide ejusdem *specimen reptilium* p. 101.

** *Cel. LAURENTI* l. c. p. 210.

lineam ciliatam, vix duas lineas longam referens. ✱

HABITAT in Bothniæ, Sueciæ septentrionalibus vastis paludibus cæspitosis.

VIS NOXIA. Hoc insectum in Suecia a solstitio æstivali ad hyemale usque ex æere delabitur & momento citius tum in hominum tum in jumentorum corpora penetrat, atque tam diros excitat dolores, ut miseri homines quandoque intra horæ quadrantem pereant. Dantur tamen qui diutius durant. Cognoscitur locus ex stigmate exiguo, fusco, dolentissimo.

ANTIDOTA. Fenones lac recenter coagulatum parti vulneratæ imponunt, sic dolor remittit & insectum foras prorumpit; Alii cultro locum incidunt, & animal extrahunt. An inspersio cantharidum, vel sublimati non juvaret? Insperio salis ammoniaci cum pulvere tabaci & loci affecti punctura ope acus ab aliis laudatur. ✱✱

CANTHARIS.

MELOE vesicatorius L. *Spanische Fliege.*

ODOR teterrimus piceus. **SAPOR** acris, piceus.

* *Nova Acta Upsaliensia. Vol. I. p. 44. Furia infernalis & ab ea concitari solitus morbus descripta a D. SOLANDER.*

** *Ill. BALDINGER neues Magazin 3 Band I St. p. 73.*

VIS NOXIA. Cantharides interne majori dosi datæ non solum ventriculum, hepar & intestina inflammant, sed princeps earum vis in vias urinarias agit, unde præter vomitum & dysenteriam torminosam striis sanguineis notatam, immensosque dolores ventriculi, præcordiorum & hypochondrii dextri, sitim, saporem piceum etiam penis erectio molesta, libido immoderata seu insatiabile coeundi desiderium, stranguria, ischuria, mictus cruentus, inflammatio renum, vesicæ, penis & tandem his ipsis in partibus gangræna, quam mentis alienatio & mors sequitur.

ANTIDOTA. Cantharides adhuc in ventriculo residentes emetico & ex intestinis purgante antiphlogistico eliminantur. Simul symptomata lacte, emulsione, oleo, mucilagineo decocto ex salep, hordeo, malva, althæa, jusculis pinguibus, ovis forbilibus, clysmatibus & injectionibus mucilagineis, oleosis, lacteis compescantur. Præsertim vero ut antidotum specificum laudatur *camphora*, quæ in lacte vel emulsione cum gummi arabico danda.

VIRTUS MEDICATA. Usus *internus* cantharidum in hydrophobia, epilepsia, tussi convulsiva,

---

* *Cel. STOCKAR a NEUFORN diss. de usu cantharidum interno. GOETTINGÆ 1781.*

morbis cutaneis, hydrope, menostasia, lithi-
asi, enuresi, ischuria renali, ischuria vesicæ
paralytica; diabete, gonorrhoea habituali,
typho nervoso * anaphrodisia. Sed abstine a
cantharidibus, si febris, inflammatio vel pletho-
ra hos morbus causet vel comitetur. **

DOSIS. *Pulveris* granum unum datur in bolo. *Tin-
ctura cantharidum* a guttis x ad xxx bis
de die cum syrupo altheæ vel mucilagine
gummi arabici vel emulsione amygdalina ex-
hibetur, quæ formula commodissima est.

EMPLASTRUM VESICATORIUM laudatur in morbis fe-
rosis absente febre, plethora & inflammatione
sanguinea, ut cephalalgia, apoplexia, para-
lysi præcipue hemiplexia, epilepsia, vertigi-
ne, mania, ophthalmia, amaurosi, morbis
aurium, rheumatismo, dolore arthritico vero,
podagra, astmate, tussi, incontinentia urinæ ***
ischuria renali. ****

De usu cantharidum chirurgico vide *Pharmacolo-
giam chirurgicam*.

* *Cel. HOME Clinische Versuche* p. 21.

** *Cel. STOCKAR* l. c.

*** *Cel. TRALLES usus vesicantium salubris
& noxius in morborum medela. Vratislaviæ 1783.
2 volumina.*

**** *Samml. für Aerzte* 3 B. 3 St. p. 453.

MEL OE MAJALIS.

MEL OE majalis L. der Mayenwurmkäfer.

HABITAT in campis apricis.

VIS NOXIA. *Meloe majalis* puero 6 annorum propinatus, mortem inducebat, antegressa summa anxietate, doloribus colicis, convulsionibus, hæmorrhagia narium, mictu cruento, sanguinis denique excretionem per alvum & cutis poros. *

ANTIDOTA præcedentis.

VIRTUS MEDICATA. In morsu canis rabidi ad hydrophobiam avertendam censetur specificus.

MEL OE PROSCARABÆUS.

MEL OE proscarabæus L. der Zwitterkäfer.

HABITAT in campis apricis.

ODOR nullus; SAPOR acris.

VIS NOXIA præcedentis.

ANTIDOTA eadem.

VIRTUS medicata antihydrophobica.** Vermes mensis Maji colligendi, ea cum cautela, ut for-

* Göttinger gelehrte Anzeigen 1778. Zug. 46 St.

** Illustre collegium Medicum Berolinense Anno 1777 jussu REGIS AUGUSTISSIMI publicavit remedium contra rabiem caninam, quod Ipse emerat a rustico Silesiensi. *Meloe proscarabæus* & *Meloe majalis* L.

cipula, leviter absque prellione, ne exsudans mucilago perdatur, capti, statim ollæ vel vitro melle aliquantum repleto, postea bene obturando, immittatur.

DOSIS. Adultis omni hora unum granum hujus infecti cum aliquot granis nitri contriti datur. Continuetur hoc medicamentum, donec urina stranguriosa vel cruenta evadit, simul decoctum mucilaginosum desuper hauriatur. ✻

SCORPIO AFRICANUS.

SCORPIO maurus L. der Affrikanische Scorpion.

HABITAT in Affrica.

VIS NOXIA. Ejus ictum gravissima symptomata, mortemque causare itineratores referunt. Scorpionem vero *europæum* esse innoxium experimentis demonstratum est. ✻✻ Hinc symptomata ab ictu europæi illata vel a terrore vel ab ictu grandioris cujusdam nervi esse videntur.

---

principem hujus antidoti virtutem continent. Dolendum, hoc remedium non ea simplicitate gaudere, quæ in specifico desideratur, nec plumbum, quod in ejus compositionem intrat ad usum internum tutum videtur. Vide *Ill. MURRAY med. præst. Biblioth. p. 640.*

* *Cl. DEHNE* *Etwas über und wider den tollen Hundsbiss* 1782. p. 68. dicit solo hoc insecto interne dato sex homines a cane rabido morfos curasse.

** *Cel. MAUPERTUIS* in *Academie des sciences* 1731.

ANTIDOTUM esse dicitur *oleum scorpionum* externe applicatum.

VIRTUS MEDICATA. Hoc *oleum* in dolore nephritico & suppressione urinae illinitur lumbis, perinaeo, pubi.

PHALANGIUM ARANEODES.

PHALANGIUM araneodes L. die Scorpionenspinne.

HABITAT in Asia & Russia.

VIS NOXIA. Morsi præ dolore perpetim clamant, delirant, dein aponia, risu sardonio & aestu afficiuntur. Pars demorsa praesertim facies vulnerati, intumescit, rubet, livescit & quidam intra biduum vel triduum moriuntur. *

ANTIDOTA. Plurimi intra aliquot dies evadunt, si vulnus theriaca tegitur, & idem hoc remedium interne detur.

CULEX LaniO.

CULEX LaniO L. die Viehtödtende Mücke. Die giftige Beißfliege.

HABITAT in Russia, in Bannatu Temeswariensi.

VIS NOXIA. Morsu magnum tuberculum excitat. Minimæ hæ muscæ copiosissimæ hominum & animalium intrans anum, narres, fauces, pulmones, quos inflammatione afficiunt, & sic mortem inferunt. **

* *Neue Nordische Beyträge.* 2 Band p. 346.

** *Loco mox citato.* p. 349.

ANTIDOTA. Viatores caput reti oleo betulino inuncto tegunt, hujus olei odor etiam his infectis est infestus.

SIREX GIGAS.

SIREX Gigas L. die größte Holzwespe.

VIS NOXIA. Hominibus & brutis suo ictu tuberculum causat, quod intra 24 vel 48 horas mortem infert, ni tuberculum ilico excindatur, ut virus excitata suppuratione larga effluere possit. ✱

PUPRESTIS.

PUPRESTIS L. der Stinkkäfer.

VIS NOXIA. Deglutitum infectum mortem induxit. ✱✱
Etiam boves aliaque animalia ab hoc deglutito rapiuntur. Est enim hujus acrimonia cantharidi similis.

ANTIDOTUM. Oleum, vomitorium.

ARANEAE DOMESTICA.

ARANEAE domestica L. die Haufs-Spinnerin.

HABITAT in fenestris domuum non diligenter purgatarum.

* *Cel. GLASER von der Knottenkrankheit unter dem Rindvieh. Leipzig 1781.*

** *Cel. MONTI medicinishe Diſtata. p. 24.*

VIS NOXIA. Araneæ punctura inflammationem causare dicitur. Nondum vero experimentis fide dignis evictum araneas cum cibo vel potu deglutitas venenata causasse symptomata.

ANTIDOTA. Inflammatio ab araneæ punctura spiritu salis ammoniaci aut essentia castorei illinita sanatur.

VIRTUS MEDICATA. Plebs tela araneæ sanguinem e vulnere sistere & fumo telæ accensæ hæmorrhoides dolentes dissipare sibi solet.

ARANEÆ TARANTULÆ.

ARANEÆ Tarantula L. die Tarantel.

HABITAT in Italia imprimis in Apulia, Barbarie, Oriente.

VIS NOXIA. Romæ capta experimenta cum tarantulis docent horum morsum excitare dolorem, dein tumorem livescens, paucis post diebus crusta nigricante oblitum; accedit somnolentia, cardialgia vel cordis oppressio & dein dolores in singulis corporis articulis; sed nunquam saltandi vel necessitas vel cupiditas demorsos incessit.

TARANTISMUS est morbus in Apulia endemius, cujus præcipuum symptoma est inextinguibilis saltandi aut choreas agendi cupiditas. Tarantulorum plurimi fatentur se a nulla tarantula

demorſos unquam fuiſſe, quantum meminerint. ✻

ANTIDOTA. *Interne* dentur diaphoretica. *Externe* applicetur ſpiritus ſalis ammoniaci.

PULEX PENETRANS ſeu AMERICANUS.

P U L E X penetrans L. *der amerikaniſche Flohe.*

HABITAT in America.

VIS NOXIA. Hoc inſectum in America degens vix conſpicuum eſt, cutim peregrinantium maxime in cruribus ſubit, imo quandoque ſub unguibus in cutem penetrat. Intra aliquot dies ſub epidermide magnitudinem piſi acquirit & partem obſeſſam ſubinde ad oſſa uſque erodit, ideo venenatus a quibusdam cenſetur.

ANTIDOTA. Curatio exigit, ut inſecta hæc quotidie ope cultri acuti ex cute evellantur & locus cinere tabaci combuſti inſpergatur. Ubi vero totum crus his inſectis obſidetur, linteum oleo picis intinctum applicari debet, hoc remedio hæc inſecta cito ſeparantur.

* *Ill. SAUVAGES Noſol. T. 2. p. 229. & Cel. BÜSCHINGS Nachrichten von der Tarantel, welche zur gänzlichen Vertilgung des Vorurtheils von der Schädlichkeit des Biſſes und der Heilung deſſelben durch die Muſik hinlänglich ſind. Berlin 1782.*

CULEX

CULEX PIFIENS.

CULEX pipiens L. *der Musqueton.*

HABITAT in America & in Europæ locis aquosis.

VIS NOXIA. Ictus caufat tuberculum dolentiffimum. Advenis in Americam primo anno tot quot ictus oriuntur tubercula; altero autem anno vix amplius ictus nocent. *

ANTIDOTA, theriaca, fpiritus falis ammoniaci.

CULEX PULICARIS.

CULEX PULICARIS L. *die Flochmücke.*

HABITAT in America.

VIS NOXIA. Ictus rubicundam, ardentiffimam maculam cum tumore infert, diu quandoque durantem. **

ANTIDOTA præcedentis.

APIS MELLIFICA.

APIS mellifica L. *die Biene.*

HABITAT in Europæ arboribus cavis, frequentius culta hofpitatur in apiariis.

VIS NOXIA. Aculeo venenato pungens infert tuberculum rubrum admodum pruriens. Puer ab agmine apum demorfus peffima febre inflammatoria corripiebatur.

---

* *Cel. SCHOPFF von der Wirkung des Mohnsafts in der Luftfeuche. Erlang. 1781. p. 47.*

** *Schwed. Abh. 34 Th. p. 352.*

ANTIDOTA. Applicatione aquæ frigidæ vel acetī
curatur, extracto prius aculeo cuti infixō.

VESPA VULGARIS.

VESPA vulgaris L. die Wespe.

HABITAT in Europa frequens sub tectis.

VIS NOXIA. Vesparum aculeus guttulam liquidi
cujusdam minimam vulnuscule instillat. Pars
demorfa paucas intra horas erysipelatoso tu-
more afficitur. *

ANTIDOTA. Applicatio aquæ frigidæ vel vegeto-
mineralis.

VESPA CRABRO.

VESPA Crabro L. die Hornisse.

HABITAT in Europæ arboribus cavis seu sub earum
radicibus.

VIS NOXIA præcedentis.

ANTIDOTA præcedentis.

VERMES VENENATI.

GORDIUS MEDINENSIS.

GORDIUS medinensis L. der Hautwurm. *Vena me-
dinensis Arabum* seu *Dracunculus Persarum*. **

* *Cel. FRIZE medicinische Annalen* I B. p. 265.

** *Cel. GRUNER de vena medinensi Arabum
in Actis Academ. Moguntinæ quæ Erforti est. an. 1777.*

HABITAT in utraque India frequens in rore matutino.

VIS NOXIA. Est vermis non solum circa Medinam & in Persia sed etiam in omnibus æstuosarum regionum lacubus obvius. In hominum cutem inter lavandum vel ambulandum in aqua lacustri se insinuare solet. Frequentissime crura & scrotum occupat. Hic vermis sæpe ad plurimum pedum longitudinem in tela cellulosa hominis, quem afficit, increfcit, muiculorum tractus sequi amat, subinde, quod pejus est, ossa serpentis adinstar amplectitur. Modo unus, modò plures adesse deprehenduntur.

Hic vermis per annum in corpore latitat & præter dolorem loci affecti nullum incommodum facit. Non raro autem tumorem rubentem cum febre plurimum dierum, quæ nuncia est prodituri vermis, excitat. Exsurgit deum in tumore vesica pellucida vel nigricans, ex qua rupta profilit rostellum vermis, qui sensim magis erumpit, & ita extrahi paulatim potest.

ANTIDOTA. Curatio exigit, ut tumor cataplasmate lacteo emolliatur, dein ut erumpentis vermis portio circa ligulam rotetur, sic intra 10 circiter dies totus vermis, cavendo ne rumpatur, extrahi potest. Ulcus extracto verme at aliud curatur.

Enormis vermis longitudo, tarda maturatio, implicatio vermis circa ossa vel musculos, vermis ruptura curationem longiorem & difficiliorem reddunt, Alii *mercurium* laudant. *

GORDIUS MARINUS.

GORDIUS marinus L. *der Seewurm.*

HABITAT in maris Norvegici piscibus, frequentissimus in visceribus Clupeæ Halecis intra pustulam residet.

VIS NOXIA. Piscatorum Norvegicorum lepra ab esu horum piscium oriri creditur. **

HIRUDO VENENATUS.

HIRUDO medicinalis L. *der Blutigel.*

HABITAT in aquis dulcibus.

VIS NOXIA. Hirudo medicinalis ex palude impura captus ac cuti applicatus dolorem inflammationemque causat. *** Cum aqua deglutitus hirudo etiam si ex aqua pura haustus sanguinem e ventriculo fugens vomitum cruentum, & inflammationem ventriculi inferre posse creditur.

ANTIDOTA. Haustus salis culinaris, olei.

* *Ill. RICHTER Chir. Bibl. 5 B. 2 St. p. 171.*

** *Ill. LINNE diss. de lepra. Vide amœnitat. academ.*

*** *Cel. SCHMUKER vermischte Schriften 1 B. p. 86.*

TETHYS MARINA.

TETHYS marina L. *der Meerhase lepus marinus*.
Est vermis mollusca.

HABITAT in mari mediterraneo.

VIS NOXIA. Gravidis & hysteriis ob foetorem infesta dicitur esse. At peculiare venenum ut quidam opinantur, alere non videtur. *

URTICA MARINA.

MEDUSA æquorea L. *die Seenessel. Die Qualle.*

HABITAT in mari.

VIS NOXIA. Est zoophytum gelatinosum, aquæ marinæ innatans, rubellum, quod intensam oculis & manibus tangentibus uredinem & pruriginem excitat, non secus ac urtica vegetabilis, unde vulgo *urtica marina* vocatur.

ANTIDOTA. Spiritus salis ammoniaci, oleum, aqua frigida.

AMPHYBIA VENENATA.

RANA BUFO.

RANA Bufo L. *die Kröte*,

HABITAT in Europæ locis nemorosis & ruderatis umbrosis.

* *Cel. Gmelin* T. 3. p. 266. *VESPASIANUM* hoc verme fuisse enecatū verō simile non esse dicit.

VIS NOXIA. Urina & succus lactescens verrucarum dorsalium censetur acris atque venenatus. Caro autem bufonum sæpe loco ranarum esculentarum absque noxa comedebatur. ✻

ANTIDOTA præcedentis.

LACERTA GEKO.

LACERTA Geko L. *der Gecko.*

HABITAT frequens in Indiis, etiam in domibus.

VIS NOXIA. Pedibus exhalare venenum in esculenta, super quibus repit, & Javanos saliva hujus lacertæ sua tela inficere fertur.

ANTIDOTA præcedentis.

LACERTA SALAMANDRA.

LACERTA Salamandra L. *der Salamander.*

HABITAT in Europa australiori.

VIS NOXIA. Hoc animal venenatum non esse experimenta docuere. ✻✻

Salamandram in igne vivere antiquitus ferebatur, at animal e poroso suo corpore lac fundit, quod igne in formam perlæ induratur, quo mors aliquo tempore arcetur.

* *Ill. SPIELMANN* (*mat. med.*)

** *Cel. MAUPERTUIS* in *Academie des sciences,*

PISCES VENENATI.

TETRADON OCELLATUS.

TETRADON ocellatus L. der gefleckte Stachel-
bauch.

HABITAT in Asiæ & Aegypti aquis dulcibus.

VIS NOXIA. Caro est venenata. Venenum piscis
acuitur ramulo Illicii decoctioni piscis addi-
to, quo nefando artificio multi sibi mortem
accelerare dicuntur. *

ANTIDOTUM. Vomitoria. Dein detur rex ama-
roris. **

TETRADON LINEATUS.

TETRADON lineatus L. der gestrichelte Stachel-
bauch.

HABITAT in Nilo.

VIS NOXIA. Carnis esus est noxius. Aculei abdô-
minis censentur venenati, pungunt urticatione
in gangrænam abeunte, si cura negligatur.

ANTIDOTUM præcedentis.

TRACHINUS DRACO.

TRACHINUS Draco L. das Petermännchen.

HABITAT in Oceano septentrionali.

---

* *Ill. MURRAY app. medicam. T. 3. p. 564.*

** *Cel. RUMPF T. 2. p. 49.*

VIS NOXIA. Piscis hujus spinas dorsales puncturas
venenatas inferre scribitur. *

PERCA VENENOSA.

PERCA venenosa L. der Giftbarsh.

HABITAT in America.

VIS NOXIA. Caro in Anglia censetur venenata.

ANTIDOTA. Vomitorium, succus citri.

RAJA PASTINACA.

RAJA Pastinaca L. der Pfeilschwanz.

HABITAT in Europa.

VIS NOXIA. Hic piscis, fato *Ulyssis* infamis, caudæ
aculeo venenato vulnus difficillimæ sanationis
inducere dicitur.

RAJA TORPEDO.

RAJA Torpedo L. der Krampffisch, der Zitter-
roche.

HABITAT in mari mediterraneo sinus Persici.

VIS NOXIA. Si quis manu piscem tangit, ingenti
stupore brachii afficitur.

GYMNOTUS ELECTRICUS.

GYMNOTUS electricus L. der Zitteraal.

---

* *Cel. BARTHOL. Acta Hafniens. Vol. 3. obs. 48.*

HABITAT in Surinamo aliisque Americæ meridionalis ostiis fluviorum.

VIS NOXIA. Qui hunc piscem manu vel baculo præsertim cujus manubrium metallicum est, tangit, ingenti percussione dolorifica ab exeunte fulmine electrico afficitur. Imo a majore pisce & cujus vis electrica non ab iterato tactu fuit debilitata homo tangens prosterni solet. Hoc pisce in scapho constituto, digito aquæ immisso per 15 pedes sentitur tremor, hinc natantes a tactu piscis vel aquæ eum circumdantis commotione electrica percussi submergi possunt. Si quis piscem cera figillatoria tangit, nullam subit percussionem brachii. Esus carnis ejus censetur suspectus.

SPARUS PAGURUS.

SPARUS Pagurus L. die Sackflosse,

HABITAT in oceano.

VIS NOXIA. Censetur venenatus. *

ANTIDOTA. Emeticum, succus citri.

VENENA EX MORBO ANIMALIS.

MYTILUS VENENATUS.

MYTILUS edulis L. die Küchenmuschel.

* *Philosophical. Transactionis Vol. 65. p. 544.*
Cel. ANDERSON de piscibus venenatis in mari australi.

HABITAT in oceano.

VIS NOXIA. Mytili quandoque ex morbo, qui omnibus testaceis communis est, evadunt *venenati*, hi comesti anxietatem, convulsionem, tremorem, capitis intumescuntiam, maculas in cute efflorescentes, delirium & febrem producant,

ANTIDOTA sunt acetum, succus citri, piper præmisso vomitorio. * Mytili recentes in aqua salita per horam retenti tuto in cibum adhiberi possunt. **

OSTREA VENENATA.

OSTREA edulis L. *Auster*.

HABITAT in oceano europæo.

VIS NOXIA. Ostreæ eo tempore, quo ova pariunt, innumeris vermiculis rubicundis replentur & summe nocent in cibum adhibitæ.

ANTIDOTA præcedentis.

OVUM PUTRIDUM.

OVUM gallinæ domesticæ L. putrescens, *gefautet* Ey.

VIS NOXIA. Ova antiqua ut plurimum partim inania & subputrida sunt, hinc pravi odoris & saporis. Si valde putrescunt, vomituri-

---

* *Gothaische Gel. Zeitung*. 1782. p. 6.

** *Cel. SCHERFF Anzeige der Rettungsmit.* p. 206.

onem, diarrhoeam, tormina, anxietates, horripilationem & febrem putridam producant.

ANTIDOTA præmiſſo vomitorio dentur acida, antiſeptica.

PINGUEDO RANCIDA.

PINGUEDO rancida, ranzige Fette

VIS NOXIA. Ranceſcens pinguedo ventriculo ingeſta in primis viis pyroſin, cardialgiam, colicam, febrem ardentem cauſat. *

ANTIDOTA. Evacuantia, ſaccharum, aër fixus, magnesia aërata.

ANIMAL PUTRIDUM.

ANIMAL putridum, faules Thierfleifch.

VIS NOXIA. Nihil potentius humores noſtros corrumpit quam putrilago ventriculo vel vulnere ingeſta. Cibus putridus naufeam, vomitionem, virium proſtrationem, irritabilitatis deletionem, febrem putridam cauſat. *Tunguſi & Baratti* ſagittas ſuas putrida avis carne inficiunt. Lympha ſcorbutica in ventrem effuſa adeo acris fuit, ut chirurgorum digitos excoriaret. **

ANTIDOTA. Ingeſta putrilago vomitorio excutiat, dein acida, antiſeptica.

* *III. GAUBII inſtitut. pathol. p. 320.*

** *Memoires de l'academ. des ſciences. 1699, p. 176.*

MIASMA LUIS BOVILLÆ.

Est virus, quod luem bovillam generat. *Thierseuchen Gift.*

VIS NOXIA. Homines interdum sub incauta pecorum ægrotantium medicatione vel a detractione pellis mortuorum, imo etiam coriarios alutam e pellibus demortuorum animalium fabricantes inficit & febrem putrido-inflammatoriam cum bullis ichorosis aut papulis nigris, partem cui insident, valde inflammantibus excitat.

ANTIDOTA. Interne præmissis purgantibus *Elixir Hierneri* detur. Loca inflammata cespite vivo contegi debent. *

VIRUS RABIOSUM.

Est venenum sui generis quod in animalibus præfertim canibus a causa adhuc ignota quandoque nascitur. *Hundswuthgift.*

Solummodo genus caninum animalium sua sponte rabiosum fit, homo & reliqua animantia sola communicatione virus inficiuntur.

---

* *Acta Holm.* 1764. & *Ill. HARTMANN sciagraphia morborum.* Abœ 1779. p. 140. &c. Rusticus quidam in suecia bono cum successu defodit boves & equos ægrotantes in terram levem & solutam, arenaque vel humo texit, quo facto animalia intra paucas horas convaluisse dicuntur.

CAUSÆ, quæ rabiem canibus inducunt nondum ser-
to cognitæ. Permagnus aëris calor vel fri-
gus, aut horum subitanea vicissitudo. Esus
carnium putridarum, potus aquæ corruptæ;
fames, sitisque diu tolerata; potulentorum fer-
vidorum aut gelidorum æstuante corpore in-
gurgitatio; cursus velocissimus diu continua-
tus. Salacitas nimia; coitus petulantior aut
in cœstro venereo prohibitus. Ira nimis com-
mota, vel tristitia canis valida pro causa as-
signantur.

Male accusantur *vermes*, hi enim frequentissi-
me in cadaveribus canum etiam non rabioforum
reperiuntur. * Nec *vermiculus sublingualis* (qui
tendinosa, musculis vicina, ope telæ cellulosæ
adnexa substantia est, qua longa & tenuis
canum lingua firmari & in motibus adjuvari
videtur **) catulis non exemptus rabiei cau-
sa statui potest. Hac enim substantia dudum
exsecta rabies tamen observata legitur. ***

SIGNA CANIS RABIDI. Nascente in canibus rabie
sequentia signa se offerunt. **** Tristitia, cibi

* Ill. VAN SWIETEN in *comment.* §. 1134.

** Cel. MORGAGNI *Epistol.* 8. n. 35.

*** Cel. JAMES *treatise on canine madness.*
p. 202.

**** Cel. UIBERLACHER *diss. de hydropho-
bia.* Viennæ 1783. p. 13.

potusque inappetentia, tardus legnisque vocante hero accessus; fuga hominum atque amor solitudinis latebrarumque; murmuratio, ululatus, nullus autem latratus; ingressus languidus subtitubans, caput somnolentum, nutans, aures, caudaque demissæ, oculi tristes, lachrymosi; nares muco madidæ, stillantes, os apertum, lingua sordibus obducta. Hic *primus* est mali *gradus*, ex quo autem rabies certo prædici nequit, cum eadem symptomata etiam in aliis canum morbis observentur.

Ex *secundo* autem rabiei *gradu* certior hauritur diagnosi. Hac subeunte canis omnem cibum, maxime autem potum averfatur, vocem quamcunque non percipit, neminem ne herum quidem suum amplius cognoscit, oculos nunc flammeos, trucesque contendit rotatve, inquietus est, accessuros indignatur, accedentes autem mordet; emaciatur, improbe masticat, ore hiantes spumat, linguam sordidam, plumbeamque exferit, anhelat, aquam & omne aquosum horret, domicilium, qua data porta fugit; profugus contentis oculis, demissa cauda celerrime & recta plerumque via decurrit; amni vel fluvio si forte occurrit, territus terga vertit, obvia quæque plerumque invadit, mordet; canes, a quibus odoratu procul certissime noscitur, summo terrore incusso in fugam conjicit; viribus fractis,

vacillans, somnolenti, ebriive instar incedit, consumptis collabitur; collapsus quasi terræ affixus jacet, raro resurgit & membra resoluta trahit, convellitur, moritur.

Alter hicce gradus raro in diem tertium, rarissime in quartum & sæpe vix per triginta horas fertur.

Enarrata rabiei phœnomena sunt symptomata *febris acutæ nervosæ* seu febris symptomatibus mere nervosis stipatæ.

Si contingat, ut de rabie canis occisi vel mortui dubitetur, tunc frustum carnis elixæ, quod gingivis & ori canis mortui bene affricatum fuit, cani sano offeratur; hic cum clamore carnem oblatam repudiare, si canis mortuus rabidus fuit, sin minus avide comedere dicitur. Cum autem canes, quidquid cadaver caninum olet, nisi fame coacti respuere soleant, hinc alii micam panis vulnere inflicto imponunt, inde eam gallinæ propinant, quæ panem vel repudiare vel ab ejus esu rabida fieri dicitur, si canis rabie laboravit.

MODUS, quo rabies canum & rabiei communicatio præcaveri possit, exigat

1. ut canum non absolute necessariorum numerus imminuatur.
2. — *causæ rabiei* a canibus removeantur.

3. — canis rabidus in via occurrens ocyssime occidatur, & rabiosi canis domuncula & quidquid ejus saliva contaminari potuit, igni sub dio excitato committatur.
4. — canis cujus valetudo suspecta est, includatur, & si rabie incipiente affectus videatur, variis remediis antihydrophobicis propinatis tentamina fiant a peritis medicis vel chirurgis, ut virtus horum remedium certior reddatur.
5. Homo autem ab animale rabido demorsus illico vulnus aqua salita, urinave probe eluat, cepam discissam applicet, aut ferro ignito urat & ad medicum vel chirurgum peritum confugiat.

MODI, quibus virus rabiosum homini communicari potest, sunt.

1. *morsu* vel levissimo etiam animalis vel hominis rabidi.
2. *osculo*, quo saliva venenata hominis fani ori ingeritur.
3. *lambitu* corporis venenata saliva etiam dudum exsiccata infecti.
4. *Adspersione* salivæ venenatæ ad cutim nudam, nisi illico abluatur.

SEDES VENENI in sola saliva esse videtur. Indubiis enim observatis constat, carnem, lac, sanguinem animalis rabidi assumi; cutem hydrophobo-

phoborum etiam sudore madentem tangi, cadavera hydrophoborum aperiri, vulnera instrumēto, quo animal rabiosum occisum fuit, infligi; coitum denique celebrari posse, quin hydrophobia subsequatur. *

TEMPUS, intra quod *actuofum* fieri virus communicatum incipit, varium est. Nunquam ante primum, raro ante tertium, sæpe circa octavum, sæpissime circa *quadragessimum* a veneno suscepto diem hydrophobia comparet. Subinde post plures menses imo annos inopinate erumpit. Eo citius comparet, quo vulnus inflictum glandulis salivalibus propius est; hinc citius a vulnere faciei, tardius a vulnere artuum. Si canis saliva sub morfu vestitui deterfa inhæret, adeo, ut dens solus & deterfus mordeat, nulla infectio contingit. Accessu causarum excitantium malum citius erumpit.

SIGNA RABIEI IN HOMINE. Vulnera cane rabido inflicta utplurimum cito & facile sua sponte consolidantur. Dum vero virus communicatum *actuofum* fieri incipit, plerumque in parte demorsa prima signa comparent. Vulneris consolidati cicatrix prurit, dolet, ardet, rubet, hinc inde elevatur, aspera & inæqualis

---

* Cel. UIBERLACHER l. c. authores hujus sententiæ allegat.

fit, sæpe etiam dehiscit, & rubellam, atramve foetentem, acrem saniem stillat, carnem quasi fungosam & corrupto sanguine farctam, labia autem retorida exhibet; ambitus intumescit & mollescit. Simili modo vulnus contagio acturo nondum cicatrifatum mutatur. Si cuidam parti absque vulnere virus communicatum fuit, hæc dolere & rubere incipit. Circa locum demorsum & vicinia dolores pungentes, pressorii, vagi, quasi rheumatici percipiuntur, qui deinde trium, quartuorve dierum spatio ad caput usque ascendunt, vertiginem faciunt & hydrophobiam brevi secuturam nunciant. Tunc sequitur.

Lassitudo, gravitas, mœstitia; amor solitudinis, inquietudo, frequens leipothymia; suspiria; anxietas; pectoris constrictio; respiratio difficilis; vox interrupta, tremula, mox acuta, mox gravis; faucium angustatio; inappetentia; colica; alvus inordinata; urina aquosa aut sponte fluens, aut difficilime mittenda; cutis sicca, aspera; facies pallida contracta; frigus continuum, musculorum tremor, maxillæ inferioris motitatio, aut ad superiorem arcta appressio; somnus inquietus, insomniis horrendis, convulsione, rigore aut calore febrili turbatus; pulsus aut immutatus, aut debilis, parvus, inæqualis, intermittens. Hic est primus morbi gradus, die stille Wuth,

quam post aliquot dies vel septimanas *secundus morbi gradus*, die *offenbare Wuth*, excipit.

Hoc subeunte frigus recedit & calor æqualis per totum corpus diffunditur, is brevi caput, fauces & locum demorsum tanto ardore afficit, ut ægerrime feratur. Pulsus fortissimus & celerrimus fit, hujus febris vehementia subinde tanta est, ut delirium, convulsiones, apoplexiam & mortem inducat. Subinde nulla febris adest, sed frigus & syncope frequens. Tandem sitis & potus desiderium accedit, sed aquæ & omnis aquosi deglutitio impossibilis est. Subinde fieri quidem potest, sed insigni cum difficultate & acerrimo cum dolore. Si siti urgente tentatur aquæ hauritus, horror, anxietas, convulsio furorve sequitur. Aquæ etiam conspectus, nomen & quidquid aquæ idæam renovat, res pellucida ut speculum, glacies, vitrum, splendidus culter &c. ferri nequit, et tremores musculorum, faciei distorsiones, summam respirandi angustiam &c. creat. Offa autem solida plerumque facile, citoque deglutitur, & sæpe avide comeditur. Ipsa saliva, quæ magna copia in os fluit, cum horrore longe expuitur. Ineluctabile adstantes conspuendi vel etiam mordendi desiderium sæpissime per vices invadit. Satyriasis & libidinosa seminis ejaculatio viros, nymphomania fæminas frequenter afficit. Quidam de-

lirant, alii præ anxietate aufugere vel mortem sibi inferre tentant; aliis tamen mens sana est, adeo ut adstantibus consulant, ut a morfu & sputo suo caveant, ut vincula sibi injici petant. Alii nec lucem nec levissimum aëris motum perferre valent, alii bilem nigricantem vomunt, &c. spumosa saliva os circumfluit; lingua arida & aspera ex ore prominet, vox rauca interrumpitur, perit.

Omnia hæc symptomata continuo pejora fiunt, tandem corpus vel convulsionibus agitur, vel spasmo riget vel paralyti resolvitur, pulsus vacillat, deficit, respiratio summo molimine peragitur, sudor gelidus & viscidus per totum corpus exit & mors finem miserrimæ vitæ imponit.

Raro vel nunquam hic morbus, ab accessu aquæ metus computando quartum diem excedit. Subinde hydrophobia *periodice* per plures menses recurrens observata fuit. *

CADAVERUM INSPECTIO inflammationem in faucibus vel aliud vitium raro deprehendit, œsophagus valde angustus & contractus, uvula in velum introtracta spasmi post mortem etiam persistentis testimonium præbet hydrophobiam morbum esse *mere nervosum* a viru canino excitatum.

---

* *Cel. HILDANI obs. chirurg. cent. 1. p. 65.*
& *Miscell. cur. dec. 1. anni 9. p. 118.*

CURATIO hominis ab animale rabido demorſi duplex eſt.

1. *propylaſtica* ſeu hydrophobiam arcens.
2. *therapeutica*, ſeu hydrophobiam jam præſentem curans.

MEDELA PROPHYLACTICA requirit, ut venenum e vulnere illico auſſeratur aut in eo deſtruatur. Aut ſi jam e vulnere abſorptum eſſet, ut antidoto vel iners reddatur vel aptis remediis expellatur.

Ablatio & deſtructio veneni exigat, ut fiat illico.

1. *Elutio vulneris* cum ſale & aceto. *Scarificatio* & *cucurbitæ* applicatio, qua venenum cum ſanguine extrahitur.
2. *Exuſtio vulneris* ope cauterii, vel pulveris pyrii, qui vulnere impleto accenditur, lapidis cauſtici * butyri antimonii.
3. *Abſciſſio* vel *excifio* partis demorſæ.
4. *Suppuratio* ſex ſeptimanarum, qua virus e vulnere eliminatur. Hæc optime inſperſis cantharidibus, vel unguento cantharidum emplafiro veſicatorio teſto ſuſtinetur. **

Methodus abſorptum venenum iners reddendi vel expellendi eſt multiplex.

---

* *Cel. MEDERER ſyntaxma de rabie canina. Friburgi 1783. p. 36. &c.*

** *Cel. SCHMUKER Ch. Wahrnehmungen. 2 Theil.*

1. *Methodus mercurialis.* Interne detur *mercurius gumosus*, * vel *dulcis* vel *turpethum minerale*. Externe vulnus & ambitus unguento mercuriali deligetur. Vel adhibeantur frictiones more in syphiliticis solito.

2. — *diuretica.* Interne *cantharides*, vel earum *tinctura*, in infuso corticis peruviani, vel *Meloe majalis* aut *Meloe Proscarabæus* ** aut *Nitrum* cum *oxymelle squillitico* dentur. Etiam *ceparum cru-*

* Ego feminæ 27 annorum a cane rabido in crure fauciata ter de die per 6 septimanas 5 pillulas e mercurio gummo dedit, & vulnera unguento digestivo cum neapolitano mixto deligavi. Vidi hanc foeminam post duos annos sanam adhuc & vegetam. Canis certo rabidus fuit, idem enim momordit venatorem, qui hydrophobus periit. *Frater du CHOISEL* inunctionibus mercurialibus, quibus omni decimo die catharticum mercuriale interposuit, trecentos ab animali rabido demorsos restituisse & iisdem binos jam hydrophobos e mortis faucibus eripuisse dicit. *Method of treating persons bit by mad animals* 1765. Interim tamen non infallibile mercurius est remedium, nihil enim præstitit aliquoties. V. VAUGHAN in *Samml. für pr. Aerzte, & Medical Esais* T. 5. P. 2. p. 590, ubi mercurius hydrophobiam non avertit.

** *Cel. STOCKAR diss. de usu interno cantharid.*

darum elus * & externa earum applicatio laudatur.

3. *sudorifera*. Interne exhibeatur belladonna ** moschus, alcali volatile, acetum, oleum animale Dippelii, cinnabaris, antimonium, camphora, opium, *externe* Balneum tepidum.

4. — *amaricantium*. Amygdalæ amaræ *** Cortex peruvianus *) qui in hydrophobia periodica conducere videtur.

5. — *composita*. Optime forsan medemur si cum methodo mercuriali, diaphoreticam, diureticam, & antispasmodicam conjungamus. *Pilulæ* ex mercurio gummoso, pulvere cantharidum, foliis belladonnæ & camphora atque moscho compositæ in hunc finem exhibeantur. Ab aliis laudatur *Arcanum WERLHOFF* **) *Puvis*

* *Gazette salutair* 1773. n. 8.

** *Ill. RICHTER Chir. Biblioth.* 5. B. 2 St. p. 377.

*** *Cel. THERESIVS* in N. A. N. C. T. 1. p. 181. duodecim exemplis laudat amygdalas amaras mane per unam vel alteram hebdomadem comestas.

*) *Cel. HOOGWERFF diss. de hydrophobia. Lugd. Patav.* p. 22.

**) Est sequens. R. cantharid. gr. i. mercurii dulcis gr. iß turpethi mineralis gr. ß camphoræ gr. x mucilag. gummi tragacanth q. 5. ut fiant pillulæ.

chinensis ✻ *Pulvis antilyffus* ✻✻ MEA-
DII.

THERAPIA HYDROPHOBÆ. Si curatio prophylactica aut non aut frustra adhibita fuit, atque hydrophobia jam revera accedat, tunc

1. Vulnus clausum caustico vel scarificatione aperiatur & apertum insperfo pulvere cantharidum & unguento mercuriali pulvere cantharidum animato in magnam suppurationem deducatur.
2. Interne detur *bolus* e cortice peruviano, mercurio gummoso, opio, moscho & fale cornu cervi. Simul fiant frictiones mercuriales ad levem salivationem usque. Sic aliqui saltem e multis evasere.

VIRUS VARIOLOSUM.

Est virus sui generis, quod *variolas* inducit. *Pockengift*

Ex Aegypto, ut communi miasmatum sentina sæculo VI haustum, una cum religione Mahumdana per Asiam & Affricam disseminatum, per

---

quæ fumantur pro dosi & repetantur per sex septimanas singulis diebus. *Cel. WICHMANN diss. de insigni venenorum quorundam efficacia.*

* Ex 40 cinnabaris & sedecim moschi granis conficitur, quæ dosi per 30 dies exhiberi debet. *Philos. Transact. 1750.*

** Est muscus caninus cum tertia piperis parte. Dosis drachma una. *Philosoph. Transact. n. 237.*

milites crucigeros ex terra sancta sæculo XII in Europam & inde per Hyſpanos sæculo XV in Americam translatum, nunc per orbem univerſum propagatur.

VIS NOXIA contagium ſolo attactu vel inoculatione propagatur. Verum hoc miasma a ſolis diſpoſitis ſuſcipitur; ſunt autem ad hanc ſuſceptionem omnes homines variolas nondum paſſi, diſpoſiti, exemptis valde paucis, cujus ratio nondum patet. Rari ſunt homines, qui bis variolis veris laborant.

ANTIDOTA. Quæ miasma hoc redderent iners nondum certo cognita. In mercurio, moſcho, ſtibio, camphora a quibusdam quæreſatur. *Inoculatio* mitiores & pauciores ut plurimum generat variolas quam infectio naturalis.

VIRUS MORBILLOSUM.

Eſt virus ſui generis quod *morbillos* generat.
Maſerngift.

Etiam ex Aegypto nobis adlatum fuiſſe cenſetur.

ANTIDOTA certa adhucdum nobis non nota.

VIRUS SCARLATINUM.

Eſt virus ſui generis quod *ſcarlatinam* cauſat.
Scharlachgift.

VIS NOXIA. Homines ſolummodo diſpoſitos & raro bis aggreditur.

ANTIDOTA nondum nota.

VIRUS SCABIOSUM.

Est virus sui generis, quod *scabiem* generat. *Kräzengift*.

VIS NOXIA. Homines dispositos sæpius aggredi solet.

ANTIDOTA. Primarium est sulphur, & radix hellebori albi. *Unquentum* ex anaticis partibus florum sulphuris, vitrioli albi & olei laurini *scabiem* humidam certo curat, si fabæ magnitudo quotidie volis manuum bis infricetur. *

VIRUS VENEREUM.

Est virus sui generis, quod *morbos venereos* inducit. *Lustseuchgift*.

Classis CHRISTOPHORI COLUMBI anno 1493 hoc virus ex insulis Americanis in Europam tulit. Hominem data occasione sæpius aggreditur. **

ANTIDOTA. Unicum & certissimum est mercurius ejusque præparata.

VIRUS PLICOSUM.

Est virus sui generis, quod *Plicam polonicam* causat. *Wichtelzopfgift*.

* Cel. JASSER in SCHMUKER *vermischte Schriften* 3. B. p. 169.

** Vide *Doftrinam meam de morbis venereis*. Viennæ 1779. p. 16 & 17.

ANTIDOTA. Specifice laudatur *lycopodium clavatum*. *

VIRUS CANCROSUM.

Est virus sui generis, quod in cancro latet. *Krebsgift*. **

ANTIDOTA. Adhuc nullum certum; in conio maculato, in arsenico citrino quidam quæsiere. ***

VIRUS LEPROSUM.

Est virus sui generis, quod lepram generat, *Ausfazgift*.

ANTIDOTA. Specifice laudatur *ledum palustre* seu *Rosmarinus sylvestris*. *)

VIRUS PESTILENTIALE.

Est virus sui generis, quod pestem generat, *Pestgift*.

ANTIDOTA. adhuc nulla cognita. Spiritus sulphuris & frictiones glaciales carbunculorum comendantur. **)

* Cel. GABRIEL *diff. de plica polonica*. Budæ 1780. p. 76.

** Cel. PEYRIHLE *diff. de cancro*. p. 31.

*** Cel. RONNOW *in Schwed. Abh. für das Jahr* 1778.

*) *Schwed. Abh.* 41 Band p. 194.

**) Cel. SAMOILOWITZ *Lettre sur les experiences des frictions glaciales pour la guerison*

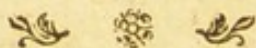
VIRUS MORBORUM PUTRIDORUM.

Est virus sui generis, quod morbos putridos generat. *Gift fauler Krankheiten.*

VIS NOXIA. Aegroti febre putrida, vulnere gangrænofo, scorbuto putrido, dysenteria putrida, aut phthifi conclamata laborantes tantum exhalant foetorem, ut ægrorum atmosphæra non solum quam maxime foetens observetur, sed etiam ut lecti & omnes res ægrum circumstantes longo tempore miasmate putrido inquinatæ sanos etiam homines inficiant. *

Lintum carptum, quod vulnere gangrænofo jam semel incubuit & elotum iterum vulnere applicatum, aut lintum ab ægrotis in nosocomio putrido carptum vel diu in aëre putrido nosocomiali detentum in sanissimo etiam vulnere gangrænam humidam lentam producere dicitur. **

ANTIDOTA. Acetum; sed vide *aër putridus* in classe venenorum halituosorum.

---

de la peste. a Paris 1781. & ejusdem Memoire sur l'inoculation de la peste avec la description de trois Foudres fumigatives antipestilentiellles. a Straspurg 1782. p. 25.

* *Cel. EVERS diff. in contagium phthificum inquirens. Göttingæ 1782.*

** *Oeures de POUTEAU Tome III. & III. RICHTER chirurg. Biblioth. 7. B. 2. St. p. 385.*

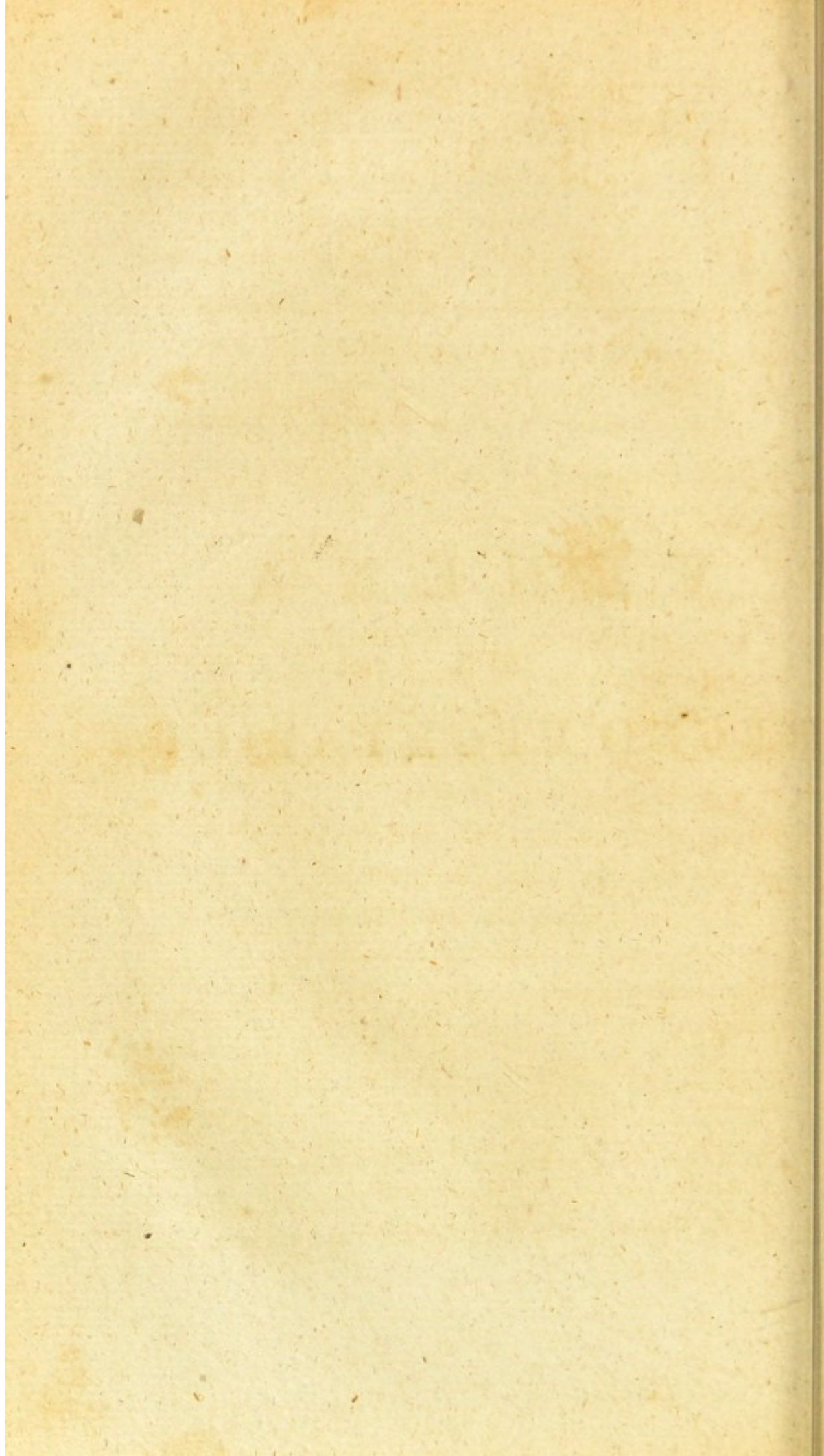

V E N E N A

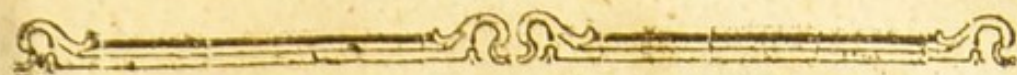
E X

R E G N O V E G E T A B I L I .

ELENCHUS

VENENORUM VEGETABILIIUM.

De venenis vegetabilibus generatim.

VENENA NARCOTICA.

Papaver somniferum, *schlafmachender Mohn.*

Opium, *Mohnsaft, Opium.*

Physalis somnifera, *schlafmachende Judenkirsche.*

Solanum lycopersicum, *Liebesäpfel.*

——— mammosum, *Jungfernbrüste.*

——— insanum, *Tollapfel.*

——— Dulcamara, *Bittersüß.*

——— nigrum, *schwarzer Nachtschatten.*

Atropa Mandragora, *Alraun.*

Datura Stramonium, *gemeiner Stechapfel.*

——— Metel, *weißer Stechapfel.*

——— ferox, *scharfer Stechapfel.*

——— Tatula *blaulichter Stechapfel.*

Hyosciamus niger, *schwarzes Bilfenkraut.*

——— albus, *weißes Bilfenkraut.*

——— physalodes, *sibirisches Bilfenkraut.*

——— scopolia, *schlafmachendes Bilfenkraut.*

Azalea pontica, *gelber Rosenlorbeer.*

Antirrhinum Orontium, *Oront.*

Actæa spicata, *Christophskraut.*

Lolium temulentum, *Sommerlolch. Tollkorn.*
 Ervum Ervilja, *giftige Erven.*
 Lathyrus Cicera, *purpurrothe Platterbse.*
 Peganum Harmela, *gemeiner Harmel.*
 Chænopodium hybridum, *unächter Gänsefuß.*
 Taxus baccata, *Taxbaum.*
 Chelidonium glaucium, *eisengraues Schölkraut.*
 Lactuca scariola, *wilder Lattich.*
 ——— virofa, *giftiger Lattich.*
 Prunus Laurocerasus, *Kirschlorbeerbaum.*
 Paris quadrifolia, *Einbeer.*

N A R C O T I C O - A C R I A.

Hippomane Mancinella, *gemeiner Manchinelbaum.*
 ——— biglandulosa, *lorbeerblättricher Manchinelbaum.*
 Menispermum Cocculus, *Fischkörner,*
 Coriaria myrtifolia, *myrtenblättricher Gerberstrauch.*
 Strychnos Nux vomica, *Krähenaugen.*
 ——— colubrina, *Schlangenhholz.*
 Ignatia amara, *Ignatiusbohne.*
 Nerium Oleander, *Oleander.*
 Atropa Belladonna, *Wolfskirsche.*
 Nicotiana Tabacum, *gemeiner Tobak.*
 ——— rustica, *Bauerntobak.*
 ——— panicula, *Jungferntobak.*
 ——— glutinosa, *Soldatentobak.*
 Bryonia alba, *Zaunrübe.*

Chæro-

Chærophylum sylvestre, *wilder Kälberkropf*:
 ————— bulbosum, *bolliger Kälberkropf*:
 ————— temulentum, *berauschender Kälberkropf*:
 Aethusa Cynapium, *Geißle*.
 Sium latifolium *breitblättrichter Wassermerk*:
 Cicuta virosa, *Wasserschierling*.
 Conium maculatum, *geflekter Schierling*.
 Mercurialis perennis, *beständiges Bingelkraut*:

F U N G I V E N E N A T I.

Agaricus muscarius, *Fliegenschwamm*.
 ————— integer venenatus, *Gifttaubling*:
 ————— lactifluus venenatus, *Giftbrätling*:
 ————— viscidus, *Schmerling*.
 ————— piperatus, *Pfefferschwamm*.
 ————— fimetarius, *Mistschwamm*.
 ————— pustulatus, *warziger Schwamm*:
 ————— Necator, *Mordschwamm*.
 ————— sanguineus, *blutrother Schwamm*:
 ————— viscidus, *klebrichter Schwamm*.
 ————— clypeatus, *schildförmiger Schwamm*.
 Boletus versicolor, *der bunte Löcherschwamm*:
 ————— elegans, *der zierliche Löcherschwamm*:
 Boleti parasitici, *die schmarozende Löcherschwämme*:
 Phallus impudicus, *der unverschämte Gichtschwamm*:
 ————— Mukusin, *die chinesische Morchel*:
 Lycoperdon carcinomalis, *die Krebsstrüfel*:
 Fungi Venenati nondum determinati.

V E N E N A A C R I A.

- Delphinia Staphisagria, *Laufssaamen.*
 Semen Sabadilli, *Sabadillsaamen.*
 Rhododendron crysanthum, *sibirische Schneerose.*
 Fritillaria imperialis, *Kaiserkrone.*
 Colchicum autumnale, *Zeitlosen.*
 Pedicularis palustris, *Laufekraut,*
 Digitalis purpurea, *Fingerhutblume.*
 Lobelia siphilitica, *Lustfeuchlobelie.*
 ——— longiflora, *langblümige Lobelie.*
 Cyclamen europæum, *Schweinsbrod.*
 Plumbago europæa, *Zahnwurz.*
 Convolvulus Scamonea, *Purgierwinde.*
 Cucumis Colocynthis, *Coloquinten.*
 Momordica Elaterium, *Efelskürbse.*
 Cambogia Gutta, *Gummiguttabaum.*
 Cerbera Ahovai, *Schellenbaum.*
 ——— Manghas, *Herzbaum.*
 Cynanchum erectum, *aufrechter Hundswürger.*
 ——— vimiale, *blattloser Hundswürger.*
 Apocynum Androsæmifolium, *canadischer Hundekohl.*
 ——— canabinum, *virginischer Hundekohl.*
 ——— venetum, *venetianischer Hundekohl.*
 Asclepias gigantea, *große Aesculapspflanze.*
 Hydrocotyle vulgaris, *Sumpfnabelkraut.*
 Oenanthe fistulosa, *hohlröhrichte Rebenholde.*
 ——— crocata, *safrangelbe Rebenholde.*

Scandix infesta, schädlicher Kerbel.

Thapsia foetida, wilder Turbith.

Alisma Plantago aquatica, Wasserwegerich.

Clematis Vitalba, gemeine Waldrebe.

—— *Flamula*, Brennwurzel.

—— *erecta*, gerade weiße Waldrebe.

—— *integrifolia*, gerade blaue Waldrebe.

Anemone palmata, gelbe Anemone.

—— *Pulsatilla*, gemeine Küchenschelle.

—— *pratensis*, schwärzlichte Küchenschelle.

—— *narcissiflora*, Anemone mit Narzissenblumen.

—— *nemorosa*, Waldanemone.

—— *ranunculoides*, Hanenfussartige Anemone.

Helleborus albus, weiße Nießwurz.

—— *niger*, schwarze Nießwurz.

—— *foetidus*, stinkende Nießwurz.

Veratrum nigrum, schwarzrothblumige weiße Nießwurz.

Caltha palustris, Dotterblume.

Aconitum Napellus, blaues Eisenhütchen.

—— *Cammarum*, Bergsturmhut.

—— *lycoctonum*, gelbes Eisenhütchen.

—— *Anthora*, Gifttheil.

Pastinaca sativa, annosa, alter Pastinack.

Polygonum Hydropiper, Wasserpfeffer.

Sælanthus quadrangus, viereckige arabische Winde.

—— *glandulosus*, arabische Winde mit essbaren Beeren.

—— *Forskalii*, Forskals arabische Winde.

Jatropha curcas, americanischer Brechnußbaum.

—— multifida, französische Purgiernuß.

—— manihot, cassava. Manihot.

Ricinus communis, gemeiner Wunderbaum.

Phytolaca decandra, virginische Phitolacke. Al-
kermes.

Croton Tiglium, molucanischer Purgierholzbaum.

Daphne Mezereum, gemeiner Kellerhalß.

—— Thymelæa, Seidelbast.

—— Laureola, immergrüner Kellerhalß.

—— Cneorum, schweizerischer Kellerhalß.

—— Gnidium, italienischer Kellerhalß.

Cneorum tricoccum, Zeiland.

Amyris troxifera, Giftbaum.

Rhus Vernix, Firnisbaum.

—— radicans, wurzelnder Sumach.

—— Toxicodendron, eichenblättrichter Gift-
baum.

Scilla maritima, Meerzwiebel.

Excæcaria agallocha, blindmachender Baum.

Anacardium occidentale, abendländische Elephan-
tenlausbaum.

—— orientale morgenländische Elephantenlaus.

Caryota urens, brennende Palme.

Arum maculatum, gemeine Aronswurz.

—— Dracunculus, Schlangenkraut.

—— Dracontium, americanische Aronswurz.

—— Colocasia, ägyptische Aronswurz.

—— esculentum, essbare Aronswurz.

- Arum virginicum, virginische Aronswurz.
 ——— arborescens, Aronsbaum.
 ——— feguinum, Aronswurz mit blätterlosen Blumen.
 Calla palustris, Sumpf-Calla.
 Euphorbia officinalis, gemeines Euphorbium.
 ——— antiquorum, wahre Euphorbie.
 ——— canariensis, canarisches Euphorbium.
 ——— Tirucalli, ostindisches Euphorbium.
 ——— Peplus, runde Wolfsmilch.
 ——— lathyris, Springkörner.
 ——— helioscopia, Sonnenwolfsmilch.
 ——— verrucosa, warzigte Wolfsmilch.
 ——— platyphyllos, breitblättrichte Wolfsmilch.
 ——— Esula, kleine Wolfsmilch.
 ——— Cyparissias, Cypressenwolfsmilch.
 ——— palustris, Sumpfwolfsmilch.
 ——— hiberna, irrländische Wolfsmilch.
 ——— characias, französische Wolfsmilch.
 ——— amygdaloides, kleine Wolfsmilch mit
     Mandelblättern.
 ——— sylvatica, Waldwolfsmilch.
 ——— exigua acuta, kleine Steinwolfsmilch.
 ——— mauritanica, mauritanische Wolfsmilch.
 ——— nerifolia, Wolfsmilch mit Oleanderblätter.
 Ranunculus sceleratus, Gifthahnenfuss.
 ——— Thora, schweizerischer Hahnenfuss.
 ——— Flamula, kleiner Sumpfhahnenfuss.
 ——— Lingua, grosser Sumpfhahnenfuss.
 ——— ficaria, Scharbockskraut.

- Ranunculus** *illyricus*, *illyrischer Hahnenfuss*,
 ————— *bulbosus*, *Rübenhahnenfuss*.
 ————— *alpestris*, *Alpenhahnenfuss*.
 ————— *polyanthemus*, *blumenreicher Hahnenfuss*.
 ————— *acris*, *brennender Hahnenfuss*.
 ————— *arvensis*, *Ackerhahnenfuss*.
 ————— *gramineus*, *grasartiger Hahnenfuss*.
 ————— *asiaticus*, *Ranunkel*.
 ————— *aquatilis*, *Wasserhahnenfuss*.
 ————— *platanifolius*, *Ahornblätterichter Hah-*
                   nenfuss.
 ————— *Breynius*, *breynischer Hahnenfuss*.
 ————— *Sardous*, *Eppichblätterichter Hahnenfuss*.
Raphanus *Raphanistrum*, *Ackerrettig*.
Secale *cornutum*, *Mutterkorn*.
Ustilago *frumenti*, *der Kornbrand*.
Caries *frumenti*, *der schwarze Mehlthau*.
Rubigo *frumenti*, *Kornrost*.

VENENA GLUTINOSA.

- Gluten** *aucuparium*, *Vogelleim*.
 ————— *visci querni*, *Eichenmistelleim*.
Fungus *Cynobatos*, *Hagebuttenschwamm*.
Spongia *marina*, *Baadschwamm*.

DE VENENIS VEGETABILIBUS GENERATIM.

VEGETABILIA, quæ ventriculo ingesta aut corpori
externo applicata in dosi exigua gravem mor-
bum vel ipsam mortem inducunt, *venenata*
dicuntur.

Respectu eorum *indolis* dividuntur
in *narcotica*.

— *narcotico - acria*.

— *acria*.

— *glutinosa*.

DE VENENIS NARCOTICIS GENERATIM.

Vegetabilia, quæ nervos & cerebrum vi narcotica
stupefaciunt, somnolentiam, stuporem, fatui-
tatem, delirium inducunt, *narcotica* dicuntur.

MEDELA exigit, ut venenum adhuc in ventriculo
vel in intestinis hærens *emetico* ejiciatur. In
hunc finem ilico detur.

Radix ipecacuanhæ, vel *tartarus emeticus*, desuper bibatur multum *aquæ tepidæ*, in qua butyrum vel oleum defluxit. Et irritentur fauces ope digiti vel plumulæ oleo madidæ.

Si vero ventriculus omni sensibilitate & irritabilitate jam orbus & *paralyticus* deprehenditur, detur *vitriolum album*, ad grana X vel XV, quod sæpe, dum reliqua fallunt, cito emesim movet.

Si vero pharynx & oesophagus adeo spasmo contractus, ut nihil deglutire possit, inveniatur, tunc vomitorium ope *tubi metallici* demitti debet.

Demum si cerebrum & facies a sanguine in caput congesto turgeant Venæ sectio, hyruidines collo & temporibus, synapismi plantis pedum applicata proderunt. Tandem dentur.

ANTIDOTA ANTINARCOTICA, qualia sunt.

1. *Acida*. Acetum, succus citri, spiritus vitrioli aqua dilutus.
2. *Coffeæ infusum saturatum*, *

---

* *Cel. PERCIVAL med. Essays Vol. 2. p. 128.*
Id turcarum & arabum exemplo docet. Medico ex 18 guttis laudani liquidi cum tribus cyathis infusi saturati coffeæ hausti prohibebatur somnus, qui vero sub alio experimento omissa coffea rediit. *Idem, phys. & med. Ess. p. 269.*

3. *Ipecacuanha* ; duo grana opii & totidem ipecacuanhæ non alium effectum , quam largum sudorem excitant. ✻
4. *Enemata* ex aceto , castoreo , vel sapone.
5. *Vesicantia* nuchæ applicata.
6. *Vinum*. ✻✻
7. *Sal alcalinum* *** vel *borax*.

PAP AVER SOMNIFERUM.

PAP AVER somniferum L. *Schlafmachender Mohn*.

(ODOR foliorum , caulium & capitum debilius narcoticus , opio congruens. SAPOR herbaceus. Capsulæ seu capitula fauciata lac amarum virosi odoris emittunt. Recentia exsiccatis efficaciam narcoticam antecellunt.

WIS NOXIA. Unius capituli esus mortem , ✻) potus

* *Ill. MURRAY app. m. Vol. I. p. 539.* Puella, quæ scrupulum circiter opii ingessit, etiamsi sopore, convulsionibus, spasminisque dirissimis corriperetur, solo ipecacuanhæ usu repetito servata fuit.

** *Cel. LORRY in recuel periodique p. 73.* Recensetur maniaci exemplum, per opii usum in summum furorem delapsi, cui vinum quietem conciliavit.

*** *Gütting. Gel. Nachrichten 1780. St. 104. p. 844.*

*) *GROSE Voyage aux Indes orientales, traduit de l'Anglois. Paris 1758. p. 193.*

decocti cum capitulis aliquot papaveris cocti infaniam rixosam, dein cum summo gaudio voluptuosam, quæ stupiditatem mentis relinquebat, induxit. * Exhalatio papaveris in cubiculo clauso congesti asphyxiam cum facie livescente, qua evanida tremor & tabes remansit, causabat. **

Sed petala florum & semina alba, nigrave capsularum omni vi narcotica destituuntur & absque noxa assumi possunt.

ANTIDOTA. Vomitorium, dein acida & alia antinarcotica.

VIRTUS MEDICATA. In Persia capitula papaveris una cum feminibus decocta in thermopoliis ad gratam inebriationem conciliandam bibuntur. Ex decocto capsularum nondum perfecte maturarum *syrupus papaveris albi* conficitur, qui vi anodyna tussim, pervigilium & morbos spasmodicos ad $\frac{3}{4}$ B datus sopit.

Cataplasma vel *fomentum* e capsulis papaveris paratum ad somnum conciliandum, ad erysipelas & alios tumores inflammatorios discutiendos adhibetur.

* CHARDIN *Voyage en Perse. Amsterd. 1711. B. II. p. 68.*

** CHARDIN l. c. B. I. p. 12. præsertim sub collectione & coctione succi id contigit.

O P I U M.

Est succus resinoso-gummosus ex inciso capite PAPAVERIS *somniferi* L. exstillans, inspissatus.
Mohnsaft.

ODOR opii orientalis validus, narcoticus. SAPOR nauseosus, amaricans, acris, caloris sensu labia, linguam, palatum adficiens.

VIS NOXIA. Opium *minori* dosi exhilarat, inebriat, vires vitales nempe cordis & arteriarum motum accelerat, ad venerem cum erectione penis stimulat, diaphorhesin cum pruritu cutis auget, alvi & reliquas excretiones supprimit. At *majori* dosi vires vitales augendo simul sensuum & motuum muscularium organa stupefacit, ita ut tactus, visus, auditus inde sublatis exempla legantur. Sanguinem in encephalum congerit, inde delirium, convulsio, spasmi vel paralyfes, penis erectio * demum sub apoplexia vel lethargo sequitur mors.

Cadaver juvenis, qui ex drachma una opii ingesta obiit; paullo post mortem tumores

---

* Erectio etiam in prælio trucidatis militibus Turcis, qui opium sumserunt perstitit. *Eph. N. C. D.* 1. *Ann.* 2. *obs.* 69. p. 127. Nimia contra dosis ad veneris exercitium viros ineptos reddit.

lividos artuum & intolerabilem foetorem exhibuit.

Gentes orientales, quibus Muhamedis religio vini usum interdicit, quæ in quotidianum delictum opium assumunt adeo, ut sensim a grano ad drachmam quotidie deglutire assuescunt, paullatim emaciantur, deperdunt appetitum, melancholici, languidi, stupidi, somnolenti, taciturni redduntur, Demum memoriæ abolitio, senium præcox & mors præmatura sequuntur.

VIS NOXIA EXTERNA. Ab opii granis iv, clysmati additis æternum dormire visus est æger. *
Emplastrum opiatum temporibus applicatum furorem, spasmosque oris creavit. **

ANTIDOTA. Eadem, quæ generatim in venenis narcoticis suavisimus

VIRTUS MEDICATA. In exigua dosi est egregium remedium anodynum, somniferum, antispasmodicum; antemetikum, antidiarrhæicum, cardiacum. Unde in morbis dolorificis, spasmodicis, evacuatoriis ut vomitu, diarrhæa, &c. in febribus intermittentibus, in agrypnia, in gangræna sicca, in morbis venereis lauda-

---

* *Ill. GAUBII de meth. concin. form. Lugd. Bat. 1767. p. 420.*

** *Cel. MONROO in Essais and. observ. phys. & lit. vol. 3. p. 297.*

tur. Sed plethora, inflammatio, & saburra in mox dictis morbis absint oportet. Vide *pharmacologiam chirurgicam* & authores qui de materia medica scripserunt. *

PHYSALIS SOMNIFERA.

PHYSALIS somnifera L. *Schlafmachende Judenkirsche.*

VIS NOXIA. *Radix* vi somnifera, opio tamen mitiore pollet. *Fructus* urinam vehementer movet.

ANTIDOTA. Antinarcotica adhibeantur.

VIRTUS MEDICATA. Tentetur in hydrope.

SOLANUM LYCOPERSICUM.

SOLANUM Lycopersicum L. *Paradeissapfel. Liebesäpfel. Pomum Amoris.*

ODOR fructus nullus. **SAPOR** acidulus, nauseosus.

VIS NOXIA. Fructus liberalius ingurgitatus apnoiam & apoplexiam inducere dicitur. **

ANTIDOTA. Vomitorium, dein antinarcotica.

VIRTUS MEDICATA. Fructus ab Italis sale & pipere conditus vel coctus editur. Ego centies fructum in embemma coctum absque noxa comedi.

---

* Inter quos princeps est *Ill. MURRAY app. med. vol. 2. p. 215.*

** *Cel. BAUCHINUS.*

SOLANUM MAMMOSUM.

SOLANUM mammosum L. *Jungfernbrüste.*

VIS NOXIA. Fructus censentur venenati. At experimenta desiderantur.

VIRTUS MEDICATA non nota

SOLANUM INSANUM.

SOLANUM insanum L. *Tollapfel.*

VIS NOXIA. Etiam hujus solani fructus dicuntur venenati; nulla autem certa observatione evinci id potest.

VIRTUS MEDICATA non nota.

SOLANUM DULCAMARA.

SOLANUM Dulcamara L. *Bitterfüß. Alpranke.*

ODOR foliorum recentium foetidus. SAPOR herbaeus; in stipitibus vero & radice amaricans, postea dulcescens.

VIS NOXIA. *Baccæ* vomitum movent & violenter purgant. Largior stipitum usus initio antequam ventriculus assuevit, nauseam, vomitum, imo convulsiones, deliria & paralylin linguæ excitavit. *

ANTIDOTA. Vomitorium & antinarcotica.

---

* III. LINNE *diff. de Dulcamara.* p. 9. & 10.
& Cel. DE HAEN *rat. med.* V. IV, p. 247.

VIRTUS MEDICATA. Decoctum stipitum est resolvens, sanguinem depurans, omnes secretiones augens atque antiscorbutica & antivenerea. Utile fuit deprehensum in rheumatismo, scorbuto, lue venerea inveterata, arthritide, herpete, tophis venereis, tumoribus lacteis, in scabie, oedemate erysipelaceo, in ulceribus crurum. ✱

DOSIS. Stipitum ℥j sensim ascendendo ad ℥ij in aquæ ℥i℥ coquantur ad remanentiam ℥ viij. Hoc decoctum quotidie cum lacte dilutum vasculatim bibatur.

S O L A N U M   N I G R U M.

SOLANUM nigrum L. schwarzer Nachtschatten.

ODOR herbæ teter. **SAPOR** herbaceus.

VIS NOXIA. Effluvia somnum excitasse dicuntur. ✱✱

Ex baccis comestis tres infantes deliriis, cardialgia, & miris membrorum distortionibus vexabantur. ✱✱✱ Ex esu foliorum loco oleris matri & 4 infantibus intumuit facies cum artubus sub ardore intolerabili, & accedente gangræna, marito tamen, qui pariter hanc

* Vide *pharmacologiam chirurgicam* p. 390.

** *Cel. BOCCONE Museo di fis.* p. 284.

*** *Cel. WEPFER de cicut.* p. 226.

escam ingessit manente sano. * Quidam vero
authores succi drachmas tres variis subjectis
absque malo effectu dedisse narrant. **

ANTIDOTA sint antinarcotica.

VIRTUS MEDICATA. In ulceribus cancris. Vid:
Pharmacologiam chirurgicam.

ATROPA MANDRAGORA.

ATROPA Mandragora L. Alraun.

ODOR radice fortis, ingratus. SAPOR amarus,
nauseosus.

VIS NOXIA. Radix stuporem, somnum, ingentem
lassitudinem & mentis alienationem inducit;
in majori dosi est emetico-drastringa.

ANTIDOTA. Vomitorium dein antinarcotica.

VIRTUS MEDICATA. Pulvis radice cum melle vel
lacte in linimenti consistentiam redactus, est
egregium resolvens tumorum induratum &
venereorum. ***

DATURA STRAMONIUM.

DATURA Stramonium L. gemeiner Stechapfel:

* Cel. RUCKER in *Commerc. Noric.* 1731. p. 372.

** Cel. SPIELMANN de *vegetab. venen. Alsatie*
p. 66.

*** Cel. HOFBERG in *Schwed. Abh.* 25. B.
p. 242.

ODOR herbæ recentis virosus, narcoticus, temulentiam inducens. SAPOR amarus.

VIS NOXIA. Inebrians, siccitatem faucium, visus obnubilationem cum pupillæ dilatatione * inducens. Dosi vero majori delirium ferox, memoriæ abolitionem, convulsionem, sudorem frigidum, paralyfin, mortem causat. **

ANTIDOTA. Vomitorium, ac dein antinarcotica.

VIRTUS MEDICATA. *Extractum stramonii* maniam, epilepsiam, convulsiones, spasmos abdominales & delirium post puerperium per sæpe sopit. ***

DOSIS extracti a grano uno bis de die ad tria sensim ascendendo datur. Non amplius augenda dosis quando pupillæ oculi dilatari observatur.

* A foliis stramonii ulcusculo ad oculum appositis pupillæ midriasis paralyticam observavit *Cel. DOEDERLIN*.

** Decoctum e tribus capsulis feminalibus stramonii in lacte coctis præter mox recensita symptomata paralyfin apparentem totius corporis, quæ in furorem abiit, per 7 horas induxit, tandem ad se rediit æger & tranquille per noctem dormivit. *Cel. SWAINE essays and observat. phys. and litter vol. 2. p. 247.*

*** *Ill. L. B. de STÖERK libellus de stramonio, hyosciamo & aconito. Vindob. 1762.* Idem confirmat *Ill. BERGIUS m. med. p. 122.* præsertim dicit: si simul fetaceum in nuca applicatur.

D A T U R A M E T E L.

D A T U R A Metel L. weisser Stechapfel.

VIS NOXIA præcedentis.

ANTIDOTA eadem.

D A T U R A F E R O X.

D A T U R A ferox L. scharfer Stechapfel.

VIS NOXIA. Infaniam 24 horarum durantem induxit cerevisia hujus plantæ semine intoxicata. *

ANTIDOTA. Emeticum, dein antinarcotica.

D A T U R A T A T U L A.

D A T U R A Tatula L. blauer Stechapfel.

VIS NOXIA præcedentis.

ANTIDOTA præcedentis.

H Y O S C I A M U S N I G E R.

H Y O S C I A M U S niger L. schwarzes Bilfenkraut.

ODOR radicis recentis narcoticus. SAPOR narcoticus, submucilagineus. Odor foliorum siccorum debilis; Sapor subinsipidus, vix acriusculus. Carbonibus ignitis immissa folia scintillant & fremant ut nitrum, atque fumant fumo narcotico, tabacino.

---

* Cel. G M E L I N l. c. P. 2. p. 218.

VIS NOXIA. Integrum monasterium ex coctis præ errore radicibus cum radice cichorei post oris & faucium molestissimum ardorem dementia correptum fuit. * Ex novem hominibus, qui radices loco pastinacæ in jusculo comederant, quidam loquela orbiati, omnes convulsionibus & distorsionibus oris & membrorum, risu sardonio, furoreque dirissimo correpti fuere, & postquam commodis remediis relipuerant, primum visu duplicato laborarunt, dein quælibet objecta colore scarlatino tincta sibi repræsentarunt sanati, tam integre fuere. ** Ex esu radicum aliquot rustici perierunt. *** Duæ radices crudæ comestæ pro pastinaca a servo quodam crearunt ardorem ventriculi, sitim intolerabilem, pervigilia, insaniam & visus imminutionem. Postero die copia macularum & vesicularum gangrænosarum in corpore erupit, quas diarrhæa profusa secuta abstulit. *)

Folia in jusculo cocta septem hominibus præter insaniam & alia symptomata tumorem & rigiditatem manuum induxerut. ** Enema quod

---

* *Cel. W E P P. Hist. cicut. agnat. p. 230.*

** *Cel. POTOVILLAT in Phil. Trans. Vol. 40. p. 446.*

*** *SIMON PAULI Quadr. pag. 384. Ed. FRIKII.*

*) *Cel. B L O M in Schwed. Abh. 1774.*

** *Phil. Trans. Vol. 47. p. 194.*

hyosciami folia continuit delirium **ferox** fequebatur. *

De vi noxia odoris hyosciami vide *venena halituosa*.

ANTIDOTA. Vomitorium, dein purgantia, acetum, oleum.

VIRTUS MEDICATA. *Extractum hyosciami* in convolutionibus & spasmis internis, in palpitacione cordis, mania, melancholia, expectoratione languente, in tussi pertinaci, in pervigilio, in hæmoptysi, in epilepsia & cephalalgia inveterata a grano uno ad duo de die datum laudatur. ** Alvum non constipat ut opium, hinc ei ut narcoticum præferendum. *Folia* cum mica panis & lacte in cataplasma cocta dissipant tumores inflammatorios, & scirrosos mammarum & tumores rheumaticos atque arthriticos.

HYOSCIAMUS ALBUS.

HYOSCIAMUS albus L. *weißes Bilfenkraut*.

ODOR narcoticus, tabacinus. SAPOR narcoticus, submucilagineus.

* *Cel. GRÜNWARD in Eph. N. C. D. III. A. 9. App. p. 179.*

** *Ill. Baro STÖRCK lib. de Stramonio Hyosciamo &c. p. 26. &c.*

VIS NOXIA, narcotica, dementans, at mitior hyosciami nigri; semina hyosciami albi ad grana xv exhibita stuporem, convulsiones subsultus tendinum cum pulsu exili atque abolitione sensationis causerunt. Proximo mane expergefactus fuit æger clysmate antimoniali, amploque vesicatorio. ✻

ANTIDOTA præcedentis.

VIRTUS MEDICATA. *Extractum* in cataracta incipiente laudatur. ✻✻ Alii extractum, cum mercurio dulci combinant. ✻✻✻

POSIS. A medio grano incipiendum & ascendendum, si nulla œsophagi siccitas observatur.

HYOSCIAMUS PHYSALODES.

HYOSCIAMUS Physalodes L. *sibirisches Bilsenkraut.* *Benge Arabum.*

VIS NOXIA. Arabes exinde condimentum parant, quod *Benge* vocant, ac quo bellarii loco in conviviiis vesci solent. Major dosis est inebrians, somnifera, phantastica, coma vigil excitans, assuetis adeo familiaris, ut deficient-

* HAMILTON *Essays and observ.* Vol. p. 243.

** *Cel. SAUVAGES Nosol. meth.* T. 1. p. 724, pluribus observationibus se id expertum habere dicit.

*** *Ill. MURRAY pract. Bibl.* vol. 2. p. 153.

te Benge cibum fastidiant. Abusus totum systema nervosum debile, maxime irritabile reddit, unde tremor corporis, terror ex minimo strepitu, facies leucophlegmatica. *

ANTIDOTA. Vomitorium, dein antinarcotica. Remanens debilitas systematis nervosi cardiacis nervinis & roborantibus curatur.

HYOSCIAMUS SCOPOLIA.

HYOSCIAMUS Scopolia L. schlafmachendes Bil-senkraut.

VIS NOXIA. Demetans, soporifera. Scoti hujus plantæ succo vina & cerevisiam infecerunt, unde Danos, suos hostes ita dementarunt & in soporem adeo profundum induxerunt, ut eorum ducem cum toto exercitu deleverint **

ANTIDOTA. Vomitorium, dein antinarcotica.

AZALEA PONTICA.

AZALEA pontica L. gelber Rosenlorbeer.

ODOR florum gratus, at narcoticus, caput temulentum reddens.

VIS NOXIA. Narcotica, temulentiam, insaniam & majori dosi mortem inducens. Mel, quod apes ex floribus azaleæ colligunt nauseam,

* *Cel. D' ARVIEUX l. c. p. 12.*

** *BUCHANUS histor. scotia. B. 2.*

animi deliquia & temulentiam causare dicitur. ✱

ANTIDOTA. Præcedentis.

ANTIRRHINUM ORONTIUM.

ANTIRRHINUM Orontium L. Orant.

VIS NOXIA. Venenata dicitur. ✱✱

ANTIDOTA præcedentis.

ACTÆA SPICATA.

ACTÆA spicata L. Christophskraut.

ODOR foetidiusculus. SAPOR amaricans.

VIS NOXIA. *Herba cuti applicata vesicam excitat. Baccæ ventriculo ingestæ & tinctura e radice parata summam ægritudinem cum sudoribus frigidis, sine ulteriori tamen molo, induxerunt.* ✱✱✱

ANTIDOTA vomitoria & dein antinarcotica.

* *Cel. GMELIN l. c. p. 242.* Mel venenatum ex Heraclea, quo decem millia militum græcorum vomitu, dissenteria, temulentia & insania corripiebantur ex floribus hujus plantæ collectum fuisse videtur.

** *Ill. LINNÆ spec. plantar. Edit. III. T. II. Vind. 1764. p. 860.*

*** *Cel. COLDEN Ast. Upsal. a. 1743. p. 132.*

VIRTUS MEDICATA. Radix forma cataplasmatibus applicata scirrhus resolvere dicitur.

LOLIUM TEMULENTUM.

LOLIUM temulentum L. Sommerlolch. Trespe.
Schwindelhaber. Tollkorn.

ODOR feminis nullus. SAPOR subdulcis non ingratus.

VIS NOXIA. Ex classe graminum hoc unicū venenatum est. Semen cerevisiæ vel spiritui frumenti additum cito ebrietatem, scotomiam & insaniam causat. Semina in pulmento aut in pane commesta temulentiam, vertiginem, viriam lapsum, faciei ruborem, oculorum splendorem, cæcitatem, spasmos, frigus extremorum & non raro mortem inducunt. Semina lolii temulenti cum tritico agris *sata* adeo fertiliter in agris humidis crescunt, ut triticum suffocent, inde plebis fabula triticum quandoque arte magica in lolium temulentum mutari.

ANTIDOTA. Vomitorium ex tartaro emetico, acetum, oleum calide epotum, brastica acidulata,

ERVUM ERVILJA.

ERVUM Ervilja L. giftige Erven.

ODOR seminum nullus, SAPOR farinosus, subinsipidus,

VIS NOXIA. Semina inter alimenta hominum quondam numerabantur, at panis ex semine vel solo vel cum tritico coctus crurum imbecillitatem adeo vehementem produxit, ut ægri scipionibus binis inniti opus haberent. * Equos, qui plantam integram devorant, tanta crurum imbecillitas corripuit, ut vix pedibus insistere possent & diu contremiscent. Gallinæ distensione ingluviei a semine devorato necabantur. **

ANTIDOTA. Vomitorium & antinarcotica.

LATHYRUS CICEA.

LATHYRUS Cicera L. purpurrothe Platterbse.

VIS NOXIA. Semina comesta rigiditatem crurum & claudicationem causabant. Ab esu panis ex semine confecti tota familia paralyfi crurum corripiebatur. *** An sagæ hoc semine clanculum cibis addito homines reddunt paralyticos?

* Cel. BINNINGER observ. & curat. med. Cent. 5. obs. 70. p. 571. & Cel. VALISNERI in *Galeria di Minerva* T. 4. p. 220.

** Cel. ROSSI de plant. venen. p. 39.

*** Cel. DIVERNOI diss. de lathyri quadam venenata specie in Comitatu Montbelgardensi culta. Basileæ 1770. vel vide Cel. LINGUET und TISSOT über das Getreid und Brod, p. 129.

ANTIDOTA. Vomitorium & antinarcotica.

PEGANUM HARMELA.

PEGANUM Harmela L. gemeiner Harmel.

VIS NOXIA. Inebrians, exhilarans, idæam volatus per nubes, oblivionem rerum gestarum inducens. *

ANTIDOTA præcedentis.

VIRTUS MEDICATA. Semina hujus plantæ apud turcas, qui his condimenti instar vescuntur, in foro venalia prostant.

CHÆNOPODIUM HYBRIDUM.

CHÆNOPODIUM hybridum L. unächter Gänsefuß.

ODOR ingratus, stramonio congruens.

VIS NOXIA, narcotica.

ANTIDOTA præcedentis.

* Ill. LINNÆUS in *amœnit. academ.* vol. 6. p. 183. opinatur ex hoc semine forte bolum fuisse, quem KEMPHERUS apud Persas in convivio assumpsit; unde inexplebili gaudio, risu, joco suffundebatur. Finita cœna, dum ascendisset equum, haud aliter ipsi videbatur, ac si pegaso insidens per nubes & coloratissimos iridis arcus volitasset, cumque Diis cœnasset.

CHELIDONIUM GLAUCIUM.

CHELIDONIUM Glaucium L. eifengraues Schöl-
kraut.

VIS NOXIA. Narcotica, infaniens. *

ANTIDOTA præcedentis.

TAXUS BACCATA.

TAXUS baccata L. Taxbaum. — Eibenbaum.

VIS NOXIA. Folia equis, vaccis & capris lethalia sunt. Baccæ rubræ a puero comestæ post aliquot dies petechias nigerrimas, inappetentiam, vomitum, ingentem debilitatem sine febre & mortem caufarunt. **

Tribus infantibus folia recentia taxi quantitate cochlearis in tres partes divisa sub titulo remedii anthelmintici mane hora septima dabantur, desuper potabatur jusculum. Hora nona infantes animi deliquio, frigore, somnolentia, oscitatione, pondiculatione corripientantur. Unus ex infantibus vomebat & torimna sentiebat, reliqui duo nullum doloris signum edebant. Omnes tres adhuc eodem

* *Philos. Trans. abridg.* II. p. 642. Cel. LOWTHORP ab ejus usu infaniam observavit.

** Cel. SELLE *neue Beiträge zur Natur- und Arzneiwissenschaft* I. Th. p. I.

die moriebantur at absque anxietate & abdominis meteorismo, mortui videbantur placidissimo detineri somno. *

ANTIDOTA. Vomitorium & antinarcotica

LACTUCA VIROSA.

LACTUCA virosa L. giftiger Lattich.

ODOR virosus, vertiginem excitans. SAPOR amaricans. Tota planta lacte scatet amaro.

VIS NOXIA. Narcotica, diuretica.

ANTIDOTA. Præcedentis.

VIRTUS MEDICATA. Extractum est solvens & absque stimulo urinam movet hinc in ascite cum molumento dabatur. **

LACTUCA SCARIOLOA.

LACTUCA scariola L. wilder Lattich.

ODOR ingratus.

VIS NOXIA narcotica.

ANTIDOTA præcedentis.

* Sammlung zum Gebrauch practischer Aerzte 3. B. 4. St. PERCIVAL von den tödtlichen Wirkungen der Blätter des Taxus.

** Cel. COLLIN *lactuce sylvestris contra hydrophem vires* &c. Viennæ 1780.

PARIS QUADRIFOLIA.

PARIS quadrifolia L. *Einbeer.*

ODOR radiceis narcoticus, fumum redolens. SAPOR debilior non ingratus. Baccarum & herbæ odor narcoticus; fapor herbaceus, subdulcis in pifa cruda incidens.

VIS NOXIA narcotica, fublaxans. Nulla obfervatione conftat comæftas baccas homini fuiſſe lethales. *

ANTIDOTA, fi venenati orirentur effectus vomitorium & antinarcotica.

VIRTUS MEDICATA. Herba in bubone, convulſionibus, tuſſi corruſiva ** & mania comendatur a quibusdam. Dicitur etiam nucis vomicæ eſſe antidotum. ***

DOSIS datur ad ℥j bis de die.

* *Cel. GESNERUS I. epift. med. fol. 53.* ſumpſit hujus herbæ ℥j cum vino & aceto, unde ſudavit copioſe & ſiccitatem faucium expertus eſt.

** *Cel. BERGIUS m. m. p. 313.*

*** *Cel. GESNERUS l. c.* nucis vomicæ Scrupulum dimidium canibus duobus dedit, quorum alter intra horas 4 periit; alter data herba paridis Drachma dimid. per os admiſſa, ſalvus evaſit, absque inſequenti emeſi.

PRUNUS LAUROCERASUS.

PRUNUS Laurocerasus L. *Kirschlorbeerbaum*.

ODOR foliorum vix ullus. SAPOR validus, sub-
stipticus, amaricans, ut amygdalæ amaræ, ve-
rum fortior.

VIS NOXIA. Narcotica, diuretica, paralyfin cor-
dis & arteriarum inducens, occidit enim
absque inflammatione vel excoriatione partium,
venas omnes præsertim abdominales sanguine
turgidas, arterias vero vacuas reddens.

Folia mitius agunt, *aqua stillatitia* vero
violentius.

Puella sanissima 18 annorum vix duo coch-
learia aquæ stillatitiæ hauriebat, elapsa me-
dia hora concidebat convulsionibus & spuma
oris correpta ac intra breve tempus morieba-
tur; cadaver non multum intumuit. * Lac-
cum uno vel duobus foliis coctum aliquando
turbas insignes excitavit. **

Vir cum uxore sua drachmam unam & al-
teram spiritus baccis laurocerasi infusi quoti-
die per aliquot annos bibit, sed ambo con-
juges post loquendi impotentiam per aliquod

* *Cel. MORTIMER in Phil. Transf. Vol. 37.*
p. 137.

** *Cel. INGENHOUSE Experiences sur les ve-*
getaux p. 233. nota.

tempus prægressam, paralytici perierunt. *
 Dublini femina, cui tanquam cardiacum aqua
 destillata ad decem drachmas intra horam da-
 ta, post molestias ventriculi & loquelæ ja-
 cturam absque vomitu vel alvi dejectionibus
 & absque convulsionibus obiit, altera coch-
 learia duo potavit sed vix fellæ imposita absque
 ullo planctu & convulsionibus periit. *)

Aquæ stillatitiæ ℥ ss vel una canes necat
 sive in anum vel ventriculum perforatum ope
 syringæ injecta fuerit, agit emesi, purgatione
 alvi & diuresi, excitat convulsionem epilepticam
 cum subsequente morte. Equum libræ tres
 simul & semel propinatae enecarunt. Folia
 deglutita mitius agunt & ad ℥ iij cani quo-
 tidie data non enecarunt. ** Ventriculis ne-
 catorum animalium nulla signa inflammationis
 exhibuit, sed mucosus spissus obductus invenieba-
 tur. Aqua stillatitia amygdalarum amararum
 ut aqua laurocerasi animalia necat. Vim no-

* Gött. Magazin Ann. 3. P. 6. p. 886. *Phylos.*
Transact. for the Year 1739. nr. 452. p. 63.

*) *III. MURRAY app. med. vol. III. p. 216.*

** *Cel. FONTANA in Phil. Transf. Vol. 70. P. 1.*
pp. 210. & ejusdem Traité sur le venin de la rípe-
re, sur les poisons Americains, sur le laurier - Ceri-
se &c. T. 2. pagina 125.

xiam, quæ in amygdalis amaris in nucleo est, posuit natura in laurocerafo in folia.

ANTIDOTA. Vomitorium * lac, spiritus salis ammoniaci, & oleum. **

VIRTUS MEDICATA. Folia cum lacte cocta saporem amygdalarum dulcium lacti conciliant, lac laurocerasi ex libra lactis cum uno vel duobus foliis parum cocti constat, & pro condimento bibitur. Sed cave ab infida blanditie.

Infusum foliorum in obstructione hepatis & *cataplasma* e foliis & farina in tumoribus scirr-
hosis egregios dicitur effectus præstitisse. Lac
laurocerasi pro gargarismate in angina pitui-
toso-inflammatoria exhibitum profuit. ***

Imo ipsa *aqua stillatitia* laurocerasi ad gut-
tas 30 ter de die data potentissima vi visci-
dum tenax sine stimulo attenuandi gaudere
fertur, ideo in hæctica a visciditate feri, in me-

* Mulier biberat aquæ laurocerasi paullulum
supra cochleare, at sine ullo damno vomitorio usa.

** *Ill. MURRAY app. med. Vol. 3. p. 222.*

*** Hortulanus noster *Ramet* pessimam anginam
sibi gargarismate ex Libr. lactis cum 4 foliis lauroce-
rasi cocti curavit. Ingens copia muci viscidum excer-
nebatur a qualibet elutione faucium.

lancho-

lancholia a spessitudine sanguinis, in rheumatismo viscido laudatur. *

VENENA NARCOTICO - ACRIA.

Sunt vegetabilia, quæ cum vi narcotica acrimoniam quamdam junctam simul habent.

SIGNA sunt odor & sapor acris, & symptomata tum narcotica, tum acrimoniosa, ut vertigo, stupiditas, gastritis sopor, spasmus, hæmorrhagia, sanguis putridus.

ANTIDOTA; sunt vomitoria & purgantia ante inflammationem ventriculi data, enemata emollientia, laxantia, aqua tepida, oleum, mucilaginosæ, lac cum melle.

HIPPOMANE MANCINELLA.

HIPPOMANE Mancinella L. *gemeine Manchinelbaum.*

ODOR fructuum, qui exacte poma sylvestria referunt, pomaceus, dulcescens; SAPOR acidulo-dulcis. Omnes plantæ partes, præsertim cortex arboris & pulpa pomorum lacte turgent caustico.

VIS NOXIA. Lac causticum cuti instillatum vesicam excitat, oculo autem illapsum ingentem

* *Cel. BAYLAES practical essays on medical subjects.* p. 37.

inflammationem & cœcitatem aliquot dierum inducit. Succus hicce e foliis vento fractis cum pluvia deciduus idem facit; linteum macula imbuir, quæ lota lacerum relinquit foramen. Sola autem exhalatio arboris innocua est. *

Poma majori copia ** ventriculo ingesta ardorem in ventriculo & intestinis, intumescientiam abdominis, sudorem frigidum, animi deliquia, debilitatem ingentem & non raro mortem causant. *Cancer ruricola* impune hoc fructu vescitur, at caro ejus hominibus est noxia.

ANTIDOTA. Emetico-purgans, dein lac & oryza. Americani Nigritæ decocto *Jatrophæ multifidæ* emetico-catharsim excitant & decocto aut pulve oryzæ dolores simul leniunt. ***

VIRTUS MEDICATA. Non nota.

* *Cel. JAQUIN* cum foliis, tribus horis sub umbra arboris experimenti causa degens nil mali sentiebat.

** Gravida femina tale pomum, *Götting. Anzeigen von gelehrt. Sachen* 1751. p. 70. & alia femina tria poma talia absque noxa comedit. *Gazette salulaire* 1761. m. vi.

*** *Philosoph. Transact. vol. 1. P. 11. p. 277.* Miles robustus 24 circiter poma *Mancinellæ* ob gratum saporem acidum ingurgitabat. Hora elapsa post

HIPPOMANE BIGLANDULOSA.

HIPPOMANE biglandulosa L. Lorbeerblättrichter
Manchinelbaum.

VIS NOXIA præcedentis. *

COCCULUS INDICUS.

MENISPERMUM Cocculus L. Fischkörner. Kö-
koskörner.

ODOR fructuum nullus. SAPOR intense amarus,
diutissime ori inhærens.

VIS NOXIA. Hi fructus piscibus & aliis animali-
bus stuporem, felibus & canibus convulsio-
nes & mortem causant. ** Indi ex hisce nu-
cibus formant pastam admixto subinde ster-
core humano, quam in aquam injiciunt, cum
pisces eam delibant, tanto corripuntur stupo-
re & vertigine, ut manibus capi possint. Sic

---

pastum valde intumescebat abdomen, ingentem ar-
dorem in eo sentiebat, erigere se non potuit, labia
erosa erant, sudor frigidus erumpebat. Nigrita po-
tum e foliis jatrophæ multifidæ præbebat militi ægro-
to, sic emesi & catharsi excitata remittebant sym-
ptomata. Pulmentum ex oryza curam absolvebant
adeo ut post 24 horas sanatus esset miles.

* *Cel. PLUCKENET almagest. botanicum* p.
369. succum venenatum continere dicit.

** *WEPPER* p. 184. & 194. *Cel. HILLEFELD*
p. 34. & 37.

etiam crocodyli & alia animalia captantur. Non ideo tamen infalubres esui sunt pisces, qui hoc veneno perculsi fuere. Neque alia observatio prostat, quæ hos fructus hominibus esse venenatos probaret.

ANTIDOTA antinarcotica & antacria.

VIRTUS MEDICATA. Radix hujus fruticis apud Indos tanta in æstimatione est, ut *radix omnia sanans* vulgo appelletur. Pulverem radicis inspergunt locis pediculosis; vulneribus & ulceribus sordidis, quæ inde detergantur & sanantur. *Interne* radicis ꝑ in diarrhæis, indigestione, flatibus, colica, febribus malignis & intermittentibus exhibere solent.

CORIARIA MYRTIFOLIA.

CORIARIA myrtifolia L. *Myrthenblätterichter Gerberstrauch.*

VIS NOXIA. Epileptica, stupefaciens. Homines, qui baccas incaute assumbant, epilepsia non quidem diu durante at sæpius redeunte & mortem brevi inferente corripiebantur. *

---

* Hanc vim epilepticam primus observavit Ill^o SAUVAGES. vide *Histoire de l'academie royale des sciences a Paris* 1739. p. 473. Puer 10 annorum & rusticola sanus 40 annorum post mediam a baccis comestis horam convulsi periit.

ANTIDOTA. Vomitorium, antinarcotica cum antacribus.

N U X V O M I C A.

STRYCHNOS *Nux vomica*, L. *Krähenaugen*.

ODOR nucis nullus. SAPOR intensius amarus.

VIS NOXIA. Hominibus magna solummodo dosis deleteria est; vertiginem, pandiculationes, convulsiones, tremores excitans. Perit puella decennis ex nucis hujus granis XV bis ad curandam quartanem ingestis post summas anxietates & vomendi conatus. * Alia femina ab exhibita nuce vomica periculosis convulsionibus correpta fuit, cum sequente rigore & stupore fere omnium sensuum. **

Non solum animalibus, quæ clausis palpebris in lucem prodeunt sed etiam plurimis aliis, quæ apertis nascuntur oculis, lethale venenum est. Toti canum generi sæpe ad pauca duntaxat grana lethalis est. Venatores nuce vomica utuntur ad interimendos vulpes, lupos, mures. Deglutita hæc nux intra semihoram vires narcoticas deleterias exferit, tametsi in ventriculo vix solvitur, quod sectiones cadaverum demonstrarunt.

---

* *Cel. HOFFMANN med. system 4. p. 385.*

** *Cel. STEUTER diss. §. II.*

ANTIDOTA. Vomitorium, acetum, antinarcotica,
herba Paris. ✻

VIRTUS MEDICATA. Anodyna & simul roborans,
Circa finem dysenteriae evacuatis prius primis
viis cum rheo ad grana vj vel x laudatur. ✻✻

Tinctura nucis vomicae aliquantum ustulatae
ad vermes, febres intermittentes, cancrum, do-
lorem uterinum commendatur. In Ceylonia nux
vomica interne ut specificum contra morsum Co-
lubri *Najæ* propinatur. Alii in malo hypochon-
driaco, hysterico, mania, peste & dolore colico
laudent. ✻✻✻

L I G N U M C O L U B R I N U M,

STRYCHNOS Colubrina L. *Schlangenholz*.

ODOR ligni nullus. SAPOR debilius amaricans,
subacutus.

VIS NOXIA. Recens lignum & radix narcotica
acris, emetica, tremorem, insensibilitatem &
amentiam causans. *) Aetate & siccatione
maxima pars virulentiae perit.

* Vide *Paris quadrifolia*.

** *Schwed. Abh. 35 Band* p. 281. Plurimi da-
to rheo & nuce vomica ad X grana bis de die a
dysenteria post febrem putridam orta sanati fuere.

*** *Ill. MURRAY ap. med. vol. 1. p. 482.* autho-
res hac de re citat.

*) *HEIDE observ. Cent. obs. 7.*

ANTIDOTA. Vomitorium cum antinarcoticis & antacribus.

VIRTUS MEDICATA. Ob modicam virtutem emetico-catharticam, anthelminticam & tonicam ad curam febrium intermittantium & vermium adhibetur. Indi hoc lignum ad morsus serpentem commendant.

F A B A I G N A T I I.

IGNATIA amara L. *Ignatiusbohne*.

ODOR fabæ nullus. SAPOR amarissimus.

VIS NOXIA. Scrupulus unus & ultra vertiginem, tremorem totius corporis, animi deliquia & motus convulsivos cum sudoribus frigidis excitat. ✻

ANTIDOTA. Præcedentis.

VIRTUS MEDICATA. A granis v ad x est tonica, narcotica, subemetica, anthelmintica, emmenagoga. Ad curam tertianæ laudatur.

N E R I U M O L E A N D E R.

NERIUM Oleander L. *Oleander*.

ODOR florum dulcescens. SAPOR totius plantæ amarissimus, acris.

VIS NOXIA. Odor florum in clauso cubiculo mortem inferre & qui comederit affaturam in ver-

---

* *Cel. HEIDE Cent. observ. 7.*

ru ex oleandri ligno exciso pati æstuationem, amentiam, syncopen & mortem dicitur. *

ANTIDOTA. Emeticum, antinarcotica & antacria,

VIRTUS MEDICATA, non nota.

ATROPA BELLADONNA.

ATROPA Belladonna L. *Wolfskirsche*. Multis *Solanum furiosum* audit.

ODOR foliorum & baccarum vix ullus. SAPOR foliorum herbaceus, acriusculus, subnarcoticus. SAPOR baccarum recentium dulcescens, fatuus, subadstringens.

VIS NOXIA. Ex plantis veneno narcotico deleteriis fere primaria est; Pueris baccae cum cerafa æmulentur, sæpe imposuerunt, hinc sexcentæ in observatorum scriptis occurrunt observationes de vi deleteria baccarum belladonnæ comestorum. **

Infantes quatuor, qui copiam baccarum ad satietatem deglutiverant, post semihorium circiter invasit inebriatio, delirium, sitis molestissima, nifus vomendi irritus, dein correpti sunt vero furore, cum stridore dentium & convulsivibus. Pupilla palpebris diductis

---

* LIBAUTIUS *Comment. de venenis*. SCHENKII *de venenis*.

** III. MURRAY *app. med. vol. 1. p. 439*.

perstitit immobilis. Facies profunde rubra & tumida. Maxillas spasmus compressit, & deglutitio labefactata fuit. Ipsa sensibilitas & irritabilitas ventriculi adeo deleta apparuit, ut nec larga tartari emetici dosis effectum exferret, quem tandem præstitit titillatio faucium per plumam oleo intinctam, ulterius solutione emetici continuata. Alternis inter emeticum vicibus acetum cum melle aqua mistum exhibebatur. Hisce furor conticuit, sed sopor profundissimus successit, tendinum subsultibus stipatus, compalluit facies, & hæc una cum manibus frigida evasit, cum pulsu duro, parvo, celeri. Clysmata tum ex floribus chamomillæ, aceto, oxymelle & sale applicata copiam baccarum contritarum elicuerunt; Hisce & purgante addito, tertio die resipuerunt & cœcitas quoque diu etsi superstes disparuit. * Verum alii, quibus tempestivus vomitus non subvenit vel non sufficiens misere perierunt. ** A vino belladonna infecto gangræna universalis & mors memoratur. ***

Folia baccas vi narcotica vincunt, si interne majori dosi deglutiantur. *Folii* recentis

* *Cel.* MAY in *Hann. Magaz.* 1773. n. 97.

** *Cel.* BOUCHER in *Journal de Med.* 1766.

p. 310.

*** *Cel.* MAPP *pl. Alsat.* p. 36.

frustulum ulcusculo cancroso subter oculum impositum, pupillam insigniter dilatavit, idque repetito aliquoties in eadem persona experimentum. ✻

ANTIDOTA. Vomitorium, dein acetum, oxymel, clysmata acida, purgans, aqua frigida, lac potatum.

VIRTUS MEDICATA. *Usus externus.* Folia recentia scirrhos & cancrascentes mammas discusserunt. ✻✻ In hæmorrhoidibus, ulceribus carcinomatosis, & gangrænosiss eadem applicata laudantur. ✻✻✻ Radix lacte in cataplasma cocta tumorem insignem intestini recti, obstructionem alvi creantem, ano & perinæo applicata, dissolvit. ✻)

Usus foliorum internus in scirrhis, cancro, ictero obstinato ab infarctu ipsius hepatis in mania & melancholia ✻✻) in epilepsia habituali, demum in rabie canina hominum & ani-

* Cel. RAYUS *Hist. plant.* T. 1. p. 680.

** Idem l. c.

*** Cel. BÖCLER in HERM. *M. m.* T. 2. p. 321.

*) *Med. & phil. Commentaries* Vol. 1. p. 419.

***) Cel. EYERS in *Berlin. Samml.* T. 5. p. 565. foliorum grana quinque cum totidem granis rhei semel per diem dat, subjuncto plerumque post duodecim doses purgante salino.

malium, atque variis pecorum morbis utilis
fuit sæpe sed non semper deprehensus. *

Dosis Granum unum *pulveris* saccharo mixti vel
extracti granum unum & dimidium mane &
vesperi in forma pilulari datur.

Dosis in rabidi canis morfu: *Radici* gr. xv. adul-
to infanti sexenni grana v. dantur: Idque ma-
ne vel in aqua vel cerevisia calida. Repe-
titio prima fiat post 48 horas, secunda & ter-
tia post idem tempus bis vel ter. Sympto-
mata a belladonna excitata aqua frigida &
lacte poto sedantur.

NICOTIANA TABACUM.

NICOTIANA Tabacum L. *gemeiner Tobak*.

ODOR foliorum recentium debilius narcoticus, sic-
catorum vero fortior, SAPOR recentium ama-
ricans, acriusculus.

VIS NOXIA: Ventriculo ingesta nicotiana emeto-
catharsin, vertiginem, stuporem narcoticum
inducit; a pulvere nimis copioso assumpto co-
ma somnolentum, tandem apoplexia lethalis
nata, ** Cerevisia cocta enormes vomitio-
nes, & alvi dejectiones cum anxietate & de-

---

* *Ill. MURRAY ap. m. v i. p. 433. & seq.*

** *E. N. C. Dec. 2. Ann. 10. obs. 131. p. 222.*

bilitate summa crearunt subsequente sopore
& larga sudatione. ✱

VIS NOXIA EXTERNA. Foemina, ad tineam
capitis sanandam linimentum ex pulvere ta-
baci & butyro tribus suis filiolis inunxit, un-
de mox vertigine & vomitionibus diris
correpti aestuarunt, sudarunt, animo deli-
querunt; per 24 horas instar temulentorum
incedentes, sed quiete & syrupo de citro re-
stituebantur. ✱ Decoctum foliorum scabio-
sis partibus applicatum vomitum cruentum &
convulsiones creavit. *** Si acu & filo oleo
tabaci madido pars animalis vivi vulneratur,
illud mox perit. ✱) Etiam si exigua quantitas
ab hominibus impune deglutiatur.

ANTIDOTUM, acetum, succus citri, aqua cinano-
mi, oleum cum lacte.

VIRTUS MEDICATA. Infusum nicotianæ emetici
loco in initio febrium putridarum in suavia
adhibetur. Extractum in tussi pituitosa ad
granum unum in cochleari aquæ cinanomi da-
tum sæpe prodest. Clyisma ex infuso vel fu-
mo tabaci alvum potenter solvit, hinc in ileo,
& hernia incarcerata at absente inflammatione

* Cel. DIEMERBROEK Tr. de peste p. 294.

** Eph. N. C. Dec. 2. An. 4. p. 46.

*** VANDERMOND Rec. period. T. 7. p. 67.

*) Cel. RHEDI Experim. nat. p. 50.

bonum est remedium. Fumi succio obesis,
leucophlegmaticis, odontalgia rheumatica la-
borantibus conducit. Fomentum e decocto
tabaci paraphymosin chronicam & alios tu-
mores induratos discussit.

NICOTIANA RUSTICA.

NICOTIANA rustica L. Bauerntobak.

WIS NOXIA præcedentis at debilior.

NICOTIANA PANICULATA.

NICOTIANA paniculata L. Jungferntobak.

WIS NOXIA præcedentis at adhuc debilior.

NICOTIANA GLUTINOSA.

NICOTIANA glutinosa L. Soldatentobak.

WIS NOXIA major, quam præcedentium omnium.

BRYONIA ALBA.

BRYONIA alba L. Zaunrübe. Gichtrübe.

ODOR radiceis narcoticus, nauseosus. SAPOR acri-
usculus, subtipticus, nauseosus. *Baccarum*
sapor fatuus, odor nauseosus.

WIS NOXIA radiceis recentis subemetico-purgans;
vi narcotica temulentiam, vertiginem & amen-
tiam inducens.

ANTIDOTUM. Emeticum dein antinarcotica.

VIRTUS MEDICATA. Ut purgans hydrogogum in ascite & astmate laudatur.

CHÆROPHYLLUM SYLVESTRE.

CHÆROPHYLLUM *sylvestre* L. *wilder Kälberkropf*.
Herba cicutariæ.

ODOR herbæ contusæ ingratus. SAPOR amaricans, subnauseosus.

VIS NOXIA. Radix tempore hyberno effossa delirium ferox, soporem, temulentiam, anxietatem & suffocationem procreare dicitur, nihilominus nullum tamen prostat exemplum mortis inde secutæ.

ANTIDOTUM præcedentis.

CHÆROPHYLLUM BULBOSUM

CHÆROPHYLLUM *bulbosum* L. *bolliger Kälkropf*. *Peperlsalat*.

ODOR radicis junioris nullus. SAPOR subdulcescens, instar apii.

VIS NOXIA. Semen capitis dolorem, vertiginem & gravedinem inducere dicitur; eadem symptomata esu radicis causari putantur. At ego & mea familia multoties his radicibus recentibus in juscule, tum & acetarii forma sine noxa vescebamur. Forsan radix plantæ adultæ temulenta est.

VIRTUS MEDICATA. V. *Bromatologiam*.

CHÆROPHYLLUM TEMULENTUM.

CHÆROPHYLLUM temulentum L. berauscher
Kälberkropf.

VIS NOXIA. Temulentiam inducit.

ANTIDOTUM. Acida.

AETHUSA CYNAPIUM.

AETHUSA Cynapium L. gleise Hundspetersilge
der kleine Schierling. Cicut minor.

VIS NOXIA. Radix & herba cardialgiam, chole-
ram atrocem, furorem, soporem, intumescen-
tiam lividam totius corporis & non raro mor-
tem infert.

ANTIDOTUM, promisso vomitorio dentur acida
& obvolventia.

VIRTUS MEDICATA non nota.

SIUM LATIFOLIUM.

SIUM latifolium L. breitblättrichter Wassermerk.

ODOR gravis fere resinofus. SAPOR subacris.

VIS NOXIA. Radix ante æstatis medietatem absque
noxa comedi posse dicitur. Post medietatem
vero effossa & comesta pueris quibusdam fu-
rorem & mortem intulit. *

ANTIDOTA. Præcedentis.

---

* Schwed. Abh. XI. B. IV. Viert. 9. St.

CICUTA VIROSA.

CICUTA virosa L. *Wasserschierling.* *Cicuta aquatica.*

ODOR foliorum recentium contusorum in apium graveolens incidit, at acutior est. SAPOR non ingratus petroselinio fere congruens. Radix recens tempore vernali resecta lacte lutescente valde viroso scatet.

VIS NOXIA. Radicis effectus venenati sunt: temulentia, vertigo, cardialgia, vehemens ardor ventriculi, inanis vomendi conatus; meteorismus abdominis, singultus, sitis, spasmus maxillæ, convulsio, inflammatio ventriculi atque intestinorum, gangræna, & mors.

Pueri duo & puellæ sex radicem loco pastinacæ comederant, unde plerique mortui, pauci post vomitum convaluere. * Alius homo vertiginem, delirium & superstitem diu ardorem summum ventriculi, sitimque intensam, tumorem præterea erysipelaceum ad collum sese propagantem eadem sibi contraxit. **

---

* Ill. WEPFERI *historia cicutæ aquaticæ.* Basil. 1716. & Cel. SPRÖGEL *experimenta circa venena.* Göttingæ 1753. p. 13.

** *Eph. N. C. Cent. 10. obs. 58. p. 355.*

Radix & folia verno tempore magis venenata quam alio esse videntur, herba & radix siccata vix amplius brutis venenum sunt. *

ANTIDOTA. Vomitorium.

VIRTUS MEDICATA. Experimenta instituenda loco conii maculati. Radix in pulvem contusa cruda vel cocta ad loca rheumatica vel arthritica & herpetica applicatur.

CONIUM MACULATUM.

CONIUM maculatum L. *gefleckter Schierling*.
Cicuta terrestris.

ODOR plantæ totius foetidus, murinus; siccatæ fortior. SAPOR recentis leniter aromaticus, herbaceus, subnauseosus.

VIS NOXIA. In subjectis sensilioribus vertiginem, debilitatem, imo & cœcitatem periodicam, delirium, soporem, anxietatem, cardialgiam, vomitum, convulsionem, imo ipsam mortem inducit, quæ vero rarius ex conio contingit quam ex cicuta virofa. **

ANTIDOTUM. Vomitorium.

* *Schwed. Abhandlung* 35. B. & III. BERGTUS l. c. extractum sensim ad Drachma j. & decoctum foliorum saturatum ad Lib. iv. absque effectu noxio intra 24 horas dedit.

** III. HALLERI *Hist. stirp. helv.* n. 266.

VIRTUS MEDICATA. *Ufus externus* cancerum scrophulofum & alios tumores induratos atque ulcera cancrifcentia * quandoque curat, fi *extractum* forma emplaftri applicetur. *Lotiones* ex cicuta fcabiem, tineam ** aliosque morbos cutaneos, leucorrhæam, ozœnam fanarunt.

Ufus internus in iisdem morbis ut & in gonorrhæa, phthylî fcrophulofa, atrophia infantum, rheumatifmo chronico, impotentia virili, cataracta incipiente, polypo cancrofo &c. laudatur. Vid. *Pharmacologiam chirurgicam*.

MERCURIALIS PERENNIS.

MERCURIALIS perennis L. *beftändiges Binkelkraut*.

ODOR graveolens foetidus. **SAPOR** ingratus, amaricans.

VIS NOXIA ftupefaciens.

* *Ill. L. B. de STÖRCK libelli 2. de cicuta & libelli quo continuantur experimenta.*

** *Ill. MURRAY de medendi tineæ capitis ratione paralipomena Göttingæ 1782. p. 21. puellæ tineæ favofa jam a longo tempore deturpatæ præter internum cicutæ ufum, qui a granis 2 ad fcrupulos tres de die afcendebat, cucupham herba ficca cicutæ repletam & aqua coctam die noctuque gefari in capite juffit qua methodo tineæ curabatur.*

ANTIDOTA. Antinarcotica.

VIRTUS MEDICATA. Non nota.

F U N G I   V E N E N A T I.

Fungi generatim veneno censentur suspecti, qui odore tetro & sapore acri, rodente instruuntur, atque qui sibi relictī cito in liquamen putridum abeunt.

Color fungi *luridus*, stipes *cavus*; superficies *viscida*; *induratio* sub coctura, *nigredo* cepæ cum fungo suspecto coctæ, nil certi de indole venenata fungi designant. * Unicum certum criterium est exacta fungorum venenatorum notitia botanica.

In quibusdam fungis ut *Agarico integro* & *lactifluo* nec botania prædest, cum Agarici venenati & esculenti perfecte eadem sit facies

* Agaricus enim *integer* modo ruber, modo livido-cæruleus, modo fordide virens est, & tamen esculentus. Agarici *mammosi* & agarici *Mouceron* stipes *cavus* est & tamen non infalubris &c. demum multi viscidam gerunt superficiem & tamen esculenti sunt, coctura demum fungi indurescunt omnes. Ill. FRANK *System einer vollständigen medicinischen Polizey* 3. B. p. 292. & Cel. A. CARTHEUSER *programma de fungorum venenatorum notis*. Giessæ 1777.

externa. At in hoc casu sapor acris venenatum ab esculento sufficienter distinguit. Ideo coqui vel coquæ a fungulo agarico, quem pro culina præparant, frustillum dentibus decerpant & manducent, si in eo acritatem deprehendant, illico fungum abjiciant.

ANTIDOTA. Emetica, purgantia, haustus aquæ gelidæ. Nec oleum, nec acetum, nec piper quid profunt, imo acrimoniam fungi augendo nocent.

AGARICUS MUSCARIUS.

AGARICUS muscarius L. *Fliegenschwamm.*

ODOR teter nauseosus. **SAPOR** acris.

VIS NOXIA. Exigua dosi ventriculo ingestus exhilarat, inebriat, majori dosi vomitum, furorem, tormina, animi deliquia, alvi fluxus dolorificos, convulsiones inducit atque mortem. ✱ Muscæ aquam cum hoc fungo decoctam bibentes inde stupefiunt, succus cimines necat, si lectorum juncturæ eo illiniuntur.

ANTIDOTA. Præter vomitoria & purgantia haustus aquæ frigidissima, glaciata.

VIRTUS MEDICATA. Pulvis inspergitur ulceribus

---

* *Cel. LÖSEL Flora Pruss. op. Gottsch. Regiomonti 1703. p. 88. Sex homines ab ejus esu moriebantur.*

cancrosis, cancriscentibus, cariosis, scrophulosis, in nodis exulceratis mammarum. *

Ufus internus. In epilepsia ** 3j quotidie in aqua vel quod melius in aceto datur. Radix abjecto stipite & pileo mense angusti in umbra vel super fornace siccatur, dein radula in pulverem rafa pro usu servatur.

Kamtschathali ex agarico muscario & epilobio angustifolio potum valde inebriantem sibi conficiunt, quem magnates illorum in deliciis habent; servi qui urinam magnatum ebriorum bibunt, adhucdum inde ebrii redduntur, vix vero afficiuntur, qui fervorum urinam hauriunt. ***

AGARICUS INTEGER VENENATUS.

AGARICUS integer venenatus KRAPPII Gifttaubling. Agaricus emeticus SCHÆFERI Spey-

* Cel. WHISTLING *diff. de virtutibus agarici muscarii vulgo Fliegenschwamm tam internis quam externis, experimentis atque observationibus comprobatis.* - Jenæ 1778.

** Cel. BERNHARD *ohymische Versuche und Erfahrungen &c.* Leipzig 1755. p. 323. plures epilepticos dicit se pulvere radice agarici muscarii curasse. Idem confirmat. D. WHISTLING l. mox citato §. 7.

*** Cel. KRASCHEMINCKOW *natural history of Kamtschatha.* p. 209.

teufel. Habitu, figura & colore agarico integro *esculento* perfecte similis est, sed differt ab *esculento*, ODORE tetro, SAPORE acri, nauseoso, fere caustico & carne laxa. *

VIS NOXIA. Inducit anxietatem, vertiginem, nauseam, vomituritionem, tormina, alvi fluxum dysentericum, meteorismum, quandoque mortem. Unicus agaricus venenatus cum pluribus *esculentis* coctus omnes reddit venenatos. ** Hinc coquæ singuli agarici, quem pro culina præparant, fustillum manducare, ut acritatem detegant, teneantur.

ANTIDOTA. Mox ab ingestis fungis venenatis exhibeatur vomitorium dein purgante intestina eluenda. Tormina, vomituritio & alvi fluxus optime moderantur aqua frigidissima, glacie adhuc magis gelida reddita.

* *Cel. KRAPP Beschreibung der in Unterösterreich wachsenden Schwämmen.* 1. Heft p. 9.

** An ex hac observatione explicari potest, cur quibusdam authoribus visum fuerit, fungos eisdem certis anni temporibus esse *esculentos*, aliis *venenatos*, aut eisdem fungus pro diversitate soli, quo nutriuntur esse bonos vel malos, prout hoc de plantis quibusdam dicitur, at *Cel. KRAPP II* agaricus integer venenatus in eodem solo cum *esculentis* crescebat.

Nec oleum, nec acetum, nec piper antidota sunt, omnia enim hæc acrimoniam hujus fungi augent. ✽

AGARICUS INTEGER VISCIDUS.

AGARICUS integer viscidus KRAPPIL. ✽✽ Schmierling, stinkender Taubling — schleimiger gelber Taubling.

Fungus agarico similis est, at viscore digitos tangentes inquinat, foetore & sapore tetro, nauseoso.

VIS NOXIA. Odore tetro capitis dolorem & temulentiam infert, sapore nauseoso vomitionem causat. Siccatus & aridas fungus hanc indolem non perdit.

ANTIDOTA. Vomitorium, haustus aquæ frigidissimæ, longior coctura in aqua hunc fungum noxia qualitate adeo privat, ut esculentus evadat.

AGARICUS LACTIFLUUS VENENATUS.

AGARICUS lactifluus venenatus KRAPPIL ✽✽✽ Giftbräding.

* *Cel. KRAPP l. c. 1. Heft p. 14. §. XIV.* hic fungus cum aceto masticatus vel in aceto vel oleo coctus acrior evadit, nec piper, nec satureja nec origanum acrimoniam diminuant, ut multi opinantur.

** *L. c. 2. Heft p. 11.*

*** *L. c. 2. Heft p. 11.*

Fungus agarico lactifluo similis, sola lactis acrimonia ab eo differens.

VIS NOXIA, anxietatem, cardialgiam, enormes vomitus atque torminosas alvi dejectiones causat. * Mulier sedato vomitu ab esu hujus fungi orto per integrum annum morbosam, languidam, emaciata mansit, tandem cum fere esset moribunda copiosissimo corripiebatur sudore, qui in viridem pulverem exsiccabatur, adeo ut magna in copia ex indusio & linteamine excuti posset, quo sudore finiente penitus convaluit. Alia mulier cum sua 10 annorum filia aliquot agaricos lactifluos venenatos cum aceto, oleo & pipere conditos comedebat. Infelix puella vomituritionibus rapiiebatur, mater vix post vomitus & dolen-
tissima tormina servari potuit.

ANTIDOTA. Inde iterum patet nec oleum, nec acetum, nec piper esse hujus fungi antidotum. Fungus in oleo coctus acrior fere evasit, in aqua vero per $\frac{3}{4}$ horæ coctus adeo mitescit, ut impune comedi possit. ** Haustus aquæ frigidissimæ optimæ compescuit vomituritionem, tormina & alvifluxum, qui vero ab initio aptis remediis promoveri debet, ut Ipecacuanha, sale amaro, manna. Evacuato veneno the-

---

* *Cel.* KRAPP l. c. p. 12.

** *Cel.* KRAPP l. c. p. 14.

riaca turbæ remanentes sedari & sudor pro-
lici debet.

AGARICUS PIPERATUS.

AGARICUS piperatus L. Pfefferschwamm.

ODOR fungosus; SAPOR acris, piperis adinstar
causticus.

VIS NOXIA. Fungus crudus lacte croceo valde
acri & fere caustico repletur, hinc crudus
cardialgiam & alia mala infert imo & mortem.

ANTIDOTA. Coctura fungi indoles acris mitescit.
In Russia, ubi fungus hicce in doliis ad tem-
pus quadragesimæ reservatur, comedi solet.
Forſan in hoc climate fungi venenum eſt
mitius.

AGARICUS FIMETARIUS.

AGARICUS fimetarius L. Miſtſchwamm.

VIS NOXIA præcedentis.

AGARICUS PUSTULATUS.

AGARICUS pustulatus POLLICHII, blaterichter
Schwamm.

VIS NOXIA. Pluribus infaustis casibus innotuit,
hunc fungum venenatum esse. *

---

* Cel. POLLICH historia plantarum in palat.
Electoralis sponte crescent, T. III. p. 286.

ANTIDOTA præcedentium.

AGARICUS NECATOR.

AGARICUS Necator L. *Mordschwamm.*

VIS NOXIA. Cardialgiam, tormina, vomituritionem causat.

ANTIDOTA. Vomitorium, purgans.

AGARICUS SANGUINEUS.

AGARICUS sanguineus L. *blutrother Schwamm.*

VIS NOXIA præcedentis, vesicas in lingua excitat masticatus.

AGARICUS VISCIDUS.

AGARICUS viscidus L. *klebrichter Blätterschwamm.*

VIS NOXIA. Censetur venenatus.

AGARICUS CLYPEATUS.

AGARICUS clypeatus L. *Schildförmiger Blatterschwamm.*

VIS NOXIA præcedentis.

BOLETUS VERSICOLOR.

BOLETUS versicolor L. *bunter Löcherschwamm.*

VIS NOXIA; censetur suspectus.

BOLETUS ELEGANS.

BOLETUS elegans L. zierlicher Löcherschwamm.

VIS NOXIA præcedentis.

BOLETI PARASITICI.

Boleti generatim fere omnes, qui truncis putridis arborum vetustarum accrescunt, suspecti veneno censentur.

PHALLUS IMPUDICUS.

PHALLUS impudicus L. unverschämter Gichtschwamm.

VIS NOXIA. Fungus adhuc impuber hominibus & animalibus scopo aphrodisiaco ingeritur. *

PHALLUS MUKUSIN.

PHALLUS Mukusin L. ** chinesische Morchel.

HABITAT in China prope Peking in mori radicibus putridis.

VIS NOXIA. Chinesibus raro edulis cum sæpe venenatus & verminosus reperitur.

VIS MEDICATA. Laudant Chineses hunc fungum, ut præstans remedium in ulceribus canerosis,

* *Cel. GLEDITSCH method. fung. p. 58.*

** *Ill. LINNÆ suppl. plantar. p. 452. & Acta petropol. v. 19. p. 373. t. 5.*

si tantum externe adhibetur, ob quam efficaciam incolis notissimus est fungus.

LYCOPERDON CARCINOMALIS.

LYCOPERDON carcinomalis L. ✻ *Krebstrufel*.

HABITAT in capite bonæ spei.

VIS NOXIA præcedentis.

VIS MEDICATA. Pulvis in Capite bonæ spei ad ulcera cancrofa in usu est.

FUNGI NONDUM DETERMINATI.

Fungi venenati in systemate Linnæano nondum rite determinati, sunt

1. *Fungus* mediæ magnitudinis totus albus. ✻✻
2. *Agaricus* pileo cocullato, viscido & nigro; petiolo fistulato candido. ✻✻✻
3. *Agaricus* pileo plano, viscido citrino & splendente, vertice in conum acutum fastigiato, lamellis rarioribus. ✻)
4. *Agaricus* candidus & viscidus ex una basi multiplex, pileolo campanulato, in cen-

* LINNÆ l. c.

** *Cel.* GMELIN.

*** *Catalog. plantarum sponte circa Giff. nascent.*
p. 185. & *Cel.* CARTHEUSER l. c.

*) *L. c.* p. 130.

co depresso, petiolo cylindraceo, gracili. *

5. *Amantia* coniformis viscida, lutea.

6. *Amantia*, globosa, viscida, sordide lutea

DILLENII **

VENENA ACRIA.

Venena, quæ caustica acritate instruuntur, huc pertinent.

Noscuntur sapore acerrimo, cardialgia urente, vomituritione, colica, tenesmo, sanguifluxu, vesicis in cute excitatis si externe applicentur, mens non adeo ab initio saltem ut a venenis narcoticis afficitur.

ANTIDOTA præmissio vomitorio ex vitrioli albi granis decem vel ex rad ipecacuanhæ ʒß cum 10 granis boracis, sunt aqua tepida, oleum, mucilago, mel, ovi vitellus & albumen lacte dilutum, mixtura oleoso-mucilaginea, lac, enemata, fomenta, in quibusdam acetum, succus citri, Sal tartari, borax.

DELPHINIA STAPHISAGRIA.

DELPHINIA Staphisagria L. *Laussamen*.

ODOR seminum foetidus. SAPOR intense amarus,

* L. c.

** GLEDITSCH *meth. fung.* p. 109.

acris, nauseosus, diu inhærens, masticata
fauces erodens.

VIS NOXIA vomitoria, drastica, ventriculum in-
flammans.

ANTIDOTA antacria.

VIS MEDICATA. Externe adhibetur ad fugandos
pediculos, ad curandam scabiem & ulcera
fungosa.

S E M E N S A B A D I L L I.

An *VERATRUM* Sabadilli. *Sabadillsaamen.*

ODOR feminum vix ullus, SAPOR capsulæ ipsius
nullus, sed feminis amarissimus & acerrimus,
linguam & fauces vi caustica diu inhærente
afficiens.

VIS NOXIA. Major copia feminis ingesta drastico-
emetica, ventriculum & intestina inflammans.

ANTIDOTA antacria.

VIS MEDICATA. Hæc semina fungant cimices &
capillis capitis inspersa vel vestibis insuta,
pediculos. Nuper interne contra tæniam &
lumbricos ad ʒʒ quotidie per 15 dies cum
fructu & absque noxa dabantur. *

---

* *Cel. SCHMUCKER vermischte Schriften* 2. B.
p. 271.

RHODODENDRON CHRYSANTHUM.

RHODODENDRON Chrysanthum L. *Sibirische Schneerose.*

ODOR herbæ siccæ nullus, SAPOR adstringens, amaricans, decoctum fauces urens & adstringens.

VIS NOXIA. Draſtico - emetica, torminosa, inflammans.

ANTIDOTA antacria.

VIS MEDICATA antipodagrica, antarthritica. *

DOSIS. R. Stipitum & foliorum rhododendri chrysanthi ℥ij, infundantur cum aquæ fontanæ ℥ix, ſtent in digeſtione in vaſe bene obturato per 24 horas ad ebullitionem uſque. Colatura detur.

FRITILLARIA IMPERIALIS.

FRITILLARIA imperialis L. *Kayſerkrone. Corona imperialis.*

ODOR radicis teter, naſeofus. SAPOR acris, mordax, urens.

* *Cel. KOLPIN praſtiſche Bemerkungen über den Gebrauch der ſibirischen Schneerose in Gichtkrankheiten. Berlin 1779. & Cel. GRÜNER Almanach für das Jahr 1783. p. 171. Pluribus obſervationibus demonſtrant hi duo viri celeberrimi efficaciam hujus plantæ in podagra.*

VIS NOXIA. Radix ventriculo ingesta inflammationem & gangrænam producere dicitur.

ANTIDOTA. Emeticum, dein antacria.

COLCHICUM AUTUMNALE.

COLCHICUM autumnale L. *Zeitlose*.

ODOR radicis recentis tempore æstivali & autumnali hircinus, irritans, nares faucesque feriens, diu inhærens. **SAPOR** tempore æstivali acris, linguam faucesque fortius rodens, rigidas faciens, diu inhærens. Tempore vero autumnali sapor longe debilior & subfarinosus. Radix *siccata* fere effœta est.

VIS NOXIA. Apices digitorum succo radicis illiti stupore afficiuntur. Radix recens ventriculo ingesta fungorum more strangulatione, purgatione torminosa, inflammatione viscerum mortem infert. Cervi a comestis foliis diarrhæa cruenta & gangræna primarum viarum pereunt.

ANTIDOTA præcedentis.

VIRTUS MEDICATA. *Oxymel colchici* vi solvente & diuretica hydropem curat & viscera obstructa abdominalia referat. *

---

* *Ill. L. B. de STORCK libellus, quo demonstratur colchici autumnalis radicem non solum tuto exhiberi posse hominibus sed & ejus usu interno cu-*

Decoctum foliorum fugat animalibus pediculos.

PEDICULARIS PALUSTRIS.

PEDICULARIS palustris L. Laufekraut.

ODOR nullus. SAPOR acris, urens.

VIS NOXIA. Animalia, quæ hac herba fame coacta vescuntur, mictu cruento pereunt.

ANTIDOTA præcedentis.

VIRTUS MEDICATA non nota.

DIGITALIS PURPUREA.

DIGITALIS purpurea L. Fingerhutblume.

ODOR herbæ nullus. SAPOR amarus in omnibus plantæ partibus, acris.

VIS NOXIA. Emeto-catharsim torminosam, singultum, convulsiones, erosionem oris, ventriculi & intestinorum atque mortem causat.

ANTIDOTA antacria.

VIRTUS MEDICATA. Decoctum interne datum strumas & scrophulas curat. * Alii plantæ

rari quandoque morbos difficillimos. *Vindob.* 1763. & *Journal de Medecine* T. XXIII. 1765. *Jul.* n. 2. p. 20 — 27.

* V. *Pharmacologiam chirurgicam* p. 473.

flores contusos cum axungia porcina in formam unguenti redactam externe scrophulis & ulceribus scrophulosis applicant.

DOSIS. Succi expressi cochleare medium vel, si æger robustus est, integrum in mensura una aquæ dilutum omni die sensim datur.

CYCLAMEN EUROPÆUM.

CYCLAMEN europæum L. Schweinsbrod.

ODOR radicis recentis nullus. SAPOR acris, pungens, fervidus, amaricans, ingratus. *Diu servata* fere insipida evadit. Radix *assata* mitis adeo evadit ut esculenta sit.

VIS NOXIA. Radix recens drastice purgat. Sucus umbilico illitus alvum ducere & abortum procreare fertur.

ANTIDOTA antacria.

VIRTUS MEDICATA. Incertum purgans non amplius adhibetur. Grana duo naribus attracta mucum cum vel sine sternutatione eliciunt, hinc in amaurosi & cephalæa profunt.

PLUMBAGO EUROPÆA.

PLUMBAGO europæa Bleywurzel vel Zahnwurz. Dentillaria.

ODOR nullus. SAPOR acris, subcausticus.

VIS NOXIA. Ob insignem acrimoniam habetur suspecta. Infectores, qui decoctum plumbagi-

nis europææ in magnis lebetibus parant, ut colorem paleaceum flavum obtineant, non nisi per sex horas huic operi incumbere possunt, secus incidunt in carum cephalalgia gravi designatum. ✻

ANTIDOTA antinarcotica & antacria.

VIRTUS MEDICATA. Radix vel herba carpis applicata odontalgia mederi dicitur. ✻✻ Oleum foliorum infusione olei olivarum paratum, sæpiusque illitum in inveteratis canceris valuisse dicitur. Alii folia oleo macerata applicant. ✻✻✻ Folia necant cimices. Oleo infuso plumbaginis membra scabiosa mane & vesperti abluta curantur. ✻)

* *Ill. SAUVAGES Nosol. T. I. p. 842.*

** *Cel. DALE Pharmacol. p. 121.*

*** *Cel. CHATELAIN diss. de Corallorhiza. Basil. 1760. p. 13. In cancro mammarum carnes mortuæ a vivis separabantur, laudabilis suppuratio & sanatio sequebantur. Et Ill. SAUVAGES in Histoire de l'academie de Paris 1739. p. 471.*

*) *Angestellte Versuche der Wirkung von der Bleywurz in der Heilung der Krätze. Vide Auszüge aus den besten französischen periodischen medicinischen Schriften 5 Band p. 211.*

CONVOLVULUS SCAMONEA.

CONVOLVULUS Scamonea L. Purgierwinde.

ODOR radices nauseosus. SAPOR acris, ingratus.
Scamonium succus crudus inspissatus hujus plantæ radices est.

VIS NOXIA. Scamonium majori dosi datum vehementissime purgat & humores in putridum liquamen solvit. * Inde foetidissima excrementa a scamonio observantur.

ANTIDOTA antacria.

VIRTUS MEDICATA. A granis v ad 10 qua purgans in morbis chronicis exhibetur.

CUCUMIS COLOCYNTHIS.

CUCUMIS Colocynthis L. Coloquinten.

ODOR pulpæ, qua poma scatent, debilis, ingratus. SAPOR amarissimus, nauseosus, acrisculus.

VIS NOXIA. Pulpa colocynthis etiam in exigua dosi vehementissimas torminosas, quandoque sanguinolentas diarrhæas cum tenesmo, singultu & summa ægritudine facit. Dosis major necem infert, gravidis abortum movet.

ANTIDOTA antacria.

---

* Ill. VAN SWIETEN *Comment.* I.

VIRTUS MEDICATA. *Extractum aquosum* ad 2
vel 4 grana in morbis chronicis; *tinctura* ad
15 guttas purgandi causa præbetur.

MOMORDICA ELATERIUM.

MOMORDICA *Elaterium* L. *Efelskürbse*. *Cucumis aspinus*.

ODOR pomorum nullus. **SAPOR** vix amaricans,
acris. Succus lacteus e pomis extractus sub
nomine *Elaterii* in officinis prostat.

VIS NOXIA. *Elaterium* majori dosi ingestum vio-
lentissimum emetocatharsim torminosum & in
gravidis abortum sæpe inducit.

ANTIDOTA antacria.

VIRTUS MEDICATA. A grano dimidio vel uno
ad aquas hydropicorum per alvum educendas
commendatur.

CAMBOGIA GUTTA.

CAMBOGIA *Gutta* L. *Gummiguttabaum*. Suc-
cus ex arbore fauciata effluens & sponte in-
spissatus *Gummi gutta* dicitur.

ODOR hujus gummi - resinæ nullus. **SAPOR** vix
ullus.

VIS NOXIA. Emetico - crastica, torminosa, in-
flammatoria.

ANTIDOTA antacria.

VIRTUS MEDICATA. A granis 2 ad 4 datur qua
purgans hydragogum in hydrope & tænia,
Externe in herpete applicatur.

C E R B E R A A H O V A I.

CERBERA Ahovai L. Scheelenbaum.

ODOR ligni teterrimus, ferme alliaceus. SAPOR
acris.

VIS NOXIA. *Nucleus* fructu inclusus est maxime
deleterius. *Lignum* in stagna injectum pisces
adeo reddit stupidos, ut manu capi queant,
Lignum ob deterrimum odorem pro foco
struendo non est aptum.

ANTIDOTUM. Indi nullum huc usque contra hoc
venenum notum habent. Tententur antacria.

C E R B E R A M A N G H A S.

CERBERA Manghas L. Herzbaum.

ODOR nullus. SAPOR acris, amarus; omnes par-
tes acri succo lacteo scatent.

VIS NOXIA. Fructus valde sunt emetici & in
utraque India venenati censentur, licet folia
hujus arboris in Amboinia pro olere comedi
soleant.

ANTIDOTA antacria.

CYNANCHUM ERECTUM.

CYNANCHUM erectum L. aufrechter Hundswürger.

ODOR nullus. SAPOR acris.

VIS NOXIA. Planta succo lacteo acri turgens. Foliorum ʒß cani dato vehementem vomitum, tremorem, convulsionem & mortem causavit.

ANTIDOTA antacria.

VIRTUS MEDICATA. Succus loco scamonei quandoque venditur.

LOBELIA SIPHILITICA.

LOBELIA siphilitica L. die Lustfeuchlobelie, die blaue Cardinalsblume.

ODOR virosus. SAPOR tabacinus, acris, linguæ adhærens.

VIS NOXIA. Draftice purgans, emetica.

ANTIDOTA antacria.

VIRTUS MEDICATA. Feri Americæ septentrionalis decocto hujus radicis luem veneream æque feliciter ut Europæi mercurio vincere dicuntur. In pertinaciori malo admiscant radicem *Ranunculi abortivi* L. sed parce ne ejus acrimonia intestina inflammentur. Atque hoc decocto simul ulcera eluunt aut ulcera putrida

conspargunt cortice interiori *Ceanothi americani* L. vel pulvere radicis *Gei rivalis* L.

DOSIS. Radicis manipulus unus coquitur in aquæ mensuris tribus & ter de die libra una bibitur vel ultra; si ægrotus vim purgantem amplius ferre nequit, abstineat ab eo per unum vel alterum diem. Sic intra 3 septimanarum spatium lues curari fertur.

LOBELIA LONGIFLORA.

LOBELIA longiflora L. langblümige Lobelie.

ODOR florum virosus, suffocans. **SAPOR** acris, tabacinus, nauseosus.

VIS NOXIA. Interne sumpta hypercatharsim creat, nullis remediis cedentem, tandemque lethalem. Equus hanc si comederit rumpi medius fertur, unde nomen apud Hispanos sortita est, *Rubenta cavallos*, id est equorum disruptor. Succo ejus infecta manus, si oculos labrave fricat, inflammationem inducit urentem. ✻

ANTIDOTA antacria.

CYNANCHUM VIMIALE.

CYNANCHUM vimiale L. blattloser Hundswürger.

---

* *Cel. JACQUIN Histor. Americ. stirp. p. 220,*

ODOR foliorum gratus. SAPOR acris.

VIS NOXIA. Succo lacteo caustico turgēt, quo nocere persuademur.

ANTIDOTA antacria.

VIRTUS MEDICATA. Non nota.

APOCYMUM ANDROSÆMIFOLIUM.

APOCYMUM Androsæmifolium L. canadischer Hundekohl.

ODOR nullus. SAPOR acris.

VIS NOXIA. Tota planta succo turgēt lacteo, qui linguam & cutem acrimonia caustica afficit. Hominibus, qui ramos decerpunt, tota manus bullis plurimis afficitur. Cutis succo illita inflammatur & exulceratur. Ex solo halitu hominibus quibusdam facies & manus intumescunt.

ANTIDOTA antacria.

VIRTUS MEDICATA non nota.

APOCINUM CANNABINUM.

APOCINUM cannabinum L. virginischer Hundekohl.

ODOR nullus. SAPOR acris.

VIS NOXIA succo acri lacteo turgēt, hinc ut prior species nocet.

ANTIDOTA antacria.

VIRTUS MEDICATA. Galli ex lana feminum sibi pulvinaria & americani ex caule linteum sibi conficiunt.

APOCYNUM VENETUM.

APOCYNUM venetum L. venetianischer Hundekohl.

ODOR nullus. SAPOR acris.

VIS NOXIA præcedentis.

ANTIDOTA eadem.

ASCLEPIAS GIGANTEA.

ASCLEPIAS gigantea L. große Aesculapspflanze.

ODOR nullus. SAPOR acris.

VIS NOXIA Ziss succi deglutita, vehementissima symptomata & lethales sanguifluxus excitare dicitur. *

ANTIDOTA antacria.

VIRTUS MEDICATA. Indi hac planta lac coagulare solent. Malabari decoctum foliorum cum oleo mixtum vel folia oleo calido macerata ad tumores arthriticos & podagricos applicant. Decoctum radices in febre intermittente & puerperis intumescantibus interne propinant. Vulnere eodem depurant.

---

* J. BAUCHIN l. c. p. 132.

HYDROCOTILE VULGARIS.

HYDROCOTILE vulgaris L. Sumfnabelkraut.

ODOR nullus. SAPOR acris.

VIS NOXIA. Oves hac planta vescentes, stomacace, mictu cruento & inflammatione ventriculi afficiuntur; hinc etiam hominibus hæc planta censetur noxia.

ANTIDOTA antacria.

VIRTUS MEDICATA non nota.

OENANTHE FISTULOSA.

OENANTHE fistulosa L. hohlröhrichte Rebenholde. Wasserfilipendul.

ODOR ingratus. SAPOR acris, nauseosus.

VIS NOXIA. Radix ventriculo ingesta, inducit syn-
copen, summam debilitatem, omnium sensuum
internorum & externorum abolitionem, con-
vulsionem, tetanum, mortem.

Mirum est in cadaveribus demortuorum
nec in primis viis, nec in alio viscere, nec in
sanguine vitium fuisse deprehensum.

ANTIDOTA. Vomitorium, * potus copiosus,
oleum, lac, mucilago.

---

* In Corsica ex 17. militibus radice hujus plan-
tæ infectis tres moriebantur, reliqui ope vomitorii
servabantur. *Cel. VACHER in Act. helvet. vol. IV.*

VIRTUS MEDICATA non nota.

O E N A N T H E C R O C A T A.

O E N A N T H E crocata L. *Safrangelbe Rebenholde.*

ODOR ingratus. SAPOR acris.

VIS NOXIA. Radix vel folia comesta furores, vertiginem, capitis & ventriculi dolorem, anxietatem intolerabilem, ardorem in œsophago & ventriculo, epistaxim & mortem inducunt. ✱ Imo odor ejusdem in clauso cubili vertiginem & animi deliquia causat. ✱✱

ANTIDOTA antacria.

VIRTUS MEDICATA non nota.

S C A N D I X I N F E S T A.

SCANDIX infesta L. *schädlicher Kerkel.*

ODOR teter. SAPOR acriusculus.

VIS NOXIA. Censetur venenata.

ANTIDOTA, antacria.

art. 2. p. 81. & *Philosoph. Transact.* vol. L^o P. 2. p. 856. Ex aliis 37 militibus moriebatur unus reliqui vomitorio morti eripiebantur. *Cel. VAN DER MONDE Journal de Medecine* T. X. 1758. *Mois Nov.* p. 430.

* STALPART VANDER WIEL *Observ. rarior. Cent.* 1. 1687. ob. 43. p. 182. & *Cel. SCHREBER Samml. verm. Schriften* 6 Th. p. 263.

** *Phil. Transact.* vol. 44. P. 1. p. 239.

VIRTUS MEDICATA non nota.

THAPSIA FOETIDA.

THAPSIA foetida L. *wilder Turbith.*

ODOR teter. SAPOR acris.

VIS NOXIA. Vomitum & sanguifluxum lethalem excitare fertur. *

ANTIDOTA antacria.

VIRTUS MEDICATA non nota.

ALISMA PLANTAGO AQUATICA.

ALISMA Plantago aquatica L. *Wasserwegerich, grosser Froschlöffel.*

ODOR nullus. SAPOR acris.

VIS NOXIA. Ab ejus esu animalia trucidata scribuntur; hinc etiam hominibus funesta censetur.

ANTIDOTA antacria.

VIRTUS MEDICATA. Loco vesicatorii membris oedematosis applicatur. **

CLEMATIS VITALBA.

CLEMATIS Vitalba L. *gemeine Waldrebe.*

ODOR nullus. SAPOR acris, causticus.

VIS NOXIA. Usus internus hujus plantae fune-

* *Cel. BLACKWELL.*

** *ETMULLER op. omnia. T. I. p. 437.*

stum esse docet ejus applicatio ad cutem, qua mendici, ut corda hominum ad elemosinas movent, sibi pustulas & ulcera excitant.

ANTIDOTA antacria.

VIRTUS MEDICATA. Trita planta loco vesicatorii applicari potest. * Parisiis turiones tenellæ plantæ tempore vernali forma acetarii sapidissimi comeduntur. ** Seminis ʒj scopo purgandi a rusticis quondam adhibebatur.

CLEMATIS FLAMMULA.

CLEMATIS Flammula L. Brennwurzel.

ODOR nullus. SAPOR acris, labia masticatione inflammans.

VIS NOXIA præcedentis.

ANTIDOTA antacria.

CLEMATIS RECTA.

CLEMATIS recta L. gerade weiße Waldrebe.
Est *STÖRKII Flamula jovis.*

ODOR nullus. SAPOR acris, causticus, os & labia rubefaciens.

* *Cel. CHESNEAU observ. medic. lib. IV. obs. 2. p. 421.*

** *Memoires de l'Academie de Paris 1739. p. 473. & Cel. ROHDIVS observ. posterior. Cent. IV. 6.*

VIS NOXIA. Externe cuti applicata ruborem, pustulas & excoriationes excitat, hinc ingesta majori copia ventriculum inflammare deberet.

ANTIDOTA antacria.

VIRTUS MEDICATA. *Infusum* foliorum in morbis venereis, ulceribus mali moris, tumoribus fungosis & scabie chronica, cephalæa chronica utile fuit deprehensum. *Pulvis* externe inspergitur ulceribus fungosis & aliis difficulter sanandis. *

Dosis. A grano dimidio ad unum cum scrupulo sacchari datur.

CLEMATIS INTEGRIFOLIA.

CLEMATIS integrifolia L. gerade blaue Waldrebe.

ODOR vix ullus. **SAPOR** acris, ardens.

VIS NOXIA præcedentis. Equi Principis EUGENII cum vescerentur hac planta, in quodam Hungariæ prato copiosissime crescente, magnam inde stragem patiebantur. **

* Ill. L. B. de STÖRK libellus, quo demonstratur, flammulam Jovis posse tuto & magna cum utilitate exhiberi ægrotantibus. Viennæ 1769. & Cel. PETIT in *Memoires de Paris* 1733. p. 233.

** Cel. TARGIONI TOZZETI *ragionamenti sull' agricoltura Toscana*. Lucca 1759. p. 196.

ANTIDOTA antacria.

VIRTUS MEDICATA non nota.

A N E M O N E P A L M A T A.

ANEMONE palmata L. gelbe Anemone, portugiesisches Anemonröslein.

ODOR vix ullus. SAPOR acris, ingratus, nauseosus.

VIS NOXIA. Ob dolorem ardentem, quem in ore & constrictionis sensum, quem in faucibus & larynge excitat, venenata censetur.

ANTIDOTA antacria.

VIRTUS MEDICATA non nota.

A N E M O N E P U L S A T I L L A.

ANEMONE Pulsatilla L. gemeine Küchenscheelle.

ODOR vix ullus. SAPOR acerrimus, in radice simul dulcescens.

VIS NOXIA. Plantæ hujus partes omnes, cuti impositæ ruborem & vesicas, naribus attracta sternutationem & ardorem excitant, & foliis effluviis oculos lædunt. Hinc non possunt non intus sumptæ funestos edere effectos, etsi nulla hæctenus id demonstrari possit observatione. *

---

* *Cel. HELWIGII Flora Campana Lips.* 1719. p. 86. a floribus in syrupum redactis productam dicit vidisse tabem pulmonalem.

ANTIDOTA antacria.

VIRTUS MEDICATA. Folia ad ulcera inveterata hominum & vulnera equorum laudantur.

A N E M O N E P R A T E N S I S.

A N E M O N E pratensis L. *schwärzlichte Küchen-scheele*. Est *STOERKII Pulsatilla nigricans*.

ODOR herbæ recentis vix ullus. SAPOR acris inhærens, masticata fauces & linguam corrodens, etiam si fauces aqua frigida eluantur.

VIS NOXIA. Ob acrimoniam ventriculo magna dosi ingesta, funesta produceret symptomata. *Aqua stillatitia* acris & emetica est.

Vapor sub inspissatione succi in extractum emanans puero intumescientiam & ruborem palpebrarum cum obnubilatione visus, quæ tamen mala post nonnullos dies sponte evanescebant, causavit. *

ANTIDOTA antacria.

VIRTUS MEDICATA. Extracti vis est diuretica, emmenagoga, resolvens, specificè in oculos agens, quos levi rubore afficit. Laudatur in panno, amaurosi, cataracta & aliis inveteratis oculorum vitiis. ** Infusum foliorum ex-

---

* Ill. BERGIUS *m. med.* p. 490.

** Ill. STÖRK *libellus de usu medico pulsatillæ nigricantis. Viennæ 1771.*

terne & interne in ulceribus mali moris, in
tophis, condylomatibus applicatur.

DOSIS. Extractum a grano dimidio ad unum cum
scrupulo sacchari datur.

ANEMONE NARCISSIFLORA.

ANEMONE narcissiflora L. *Anemone mit Nar-*
cissenblumen.

ODOR nullus. SAPOR dulcescens, acris.

VIS NOXIA. Genus & sapor hanc plantam red-
dunt suspectam.

ANEMONE NEMOROSA.

ANEMONE nemorosa L. *Waldanemone. Ranun-*
culus albus.

ODOR nullus. SAPOR herbaceus, acris, fauces
linguamque stimulans.

VIS NOXIA. Folia & flores recentes cuti applica-
ta ruborem inflammatorium & diutius relictū
vesicam atque ulcus manans, dolorificum at-
que difficillimæ sanationis inducunt. Majori
copia ventriculo ingesta summam angustiam
& mortem inferunt. ✱

Kamtschatkenfes succo hujus plantæ ad sa-
gittas suas venenandas utuntur. ✱✱

---

* *Cel. GMELIN Flora Sibirica* T. IV. p. 199.

** *H. HALLERUS* l. c. II. p. 199.

ANTIDOTA antacria.

VIRTUS MEDICATA. Herba recens forma epispastici brachio imposita tertianas vernaes sæpe curat. * Extractum est emmenagogum. Aqua stillatitia censetur cosmetica, at nimis adhibita faciem arodit.

ANEMONE RANUNCULOIDES.

ANEMONE *ranunculoides* L. *Hahnenfussartige Anemone.*

ODOR nullus. SAPOR acris.

WIS NOXIA. Sapor & ordo naturalis hujus stirpis vim virosam indicant, licet nulla experimenta pro confirmanda hac probabili opinione adduci possint.

ANTIDOTA antacria.

HELLEBORUS ALBUS.

VERATRUM *album* L. *weiße Nieswurz.*

ODOR radicis ingratus. SAPOR nauseosus, acerrimus, fauces adurens, diu inhærens.

WIS NOXIA. Exigua quamvis dosi interne propinata, horrenda sæpe excitat symptomata, ut cardialgiam, tormina, singultum, vomitum enormem, sitim, tremorem, convulsiones, leipothymias, sudorem frigidum, inflammatio-

---

* Ill. BERGIUS m. m. p. 492.

nem oesophagi, ventriculi, intestinorum, gangrænam, mortem. ✻

Etiam *externa* hellebori albi applicatio funestos quandoque produxit effectus. Pulvis naribus attractus vehementissimam movet ster-
 nutationem. Radix abdomini applicata enormem excitavit vomitum. ✻✻ Radix forma
 suppositorii ano indita idem præstitit. ✻✻✻
 Succus cum butyro cuti ovium scabiosarum
 infricatus mortem attulit. Cuspides telorum
 hoc succo illiti animalia vulnerata celeriter
 necant. ✻)

ANTIDOTA. Lac, oleum, oxymel, multus potus
 aquosus.

VIRTUS MEDICATA. Decoctum & unguentum *hel-
 leboratum* externe applicatum scabiem & ti-
 neam sanat. Ad pediculos fugandos in de-
 cocto radicis intingitur sæpius pecten, quo

* Regius princeps a scrupulo hellebori albi as-
 sumpto, intra trihorium convulsus periit. HELMONT.
 A scrupulo convulsiones motæ. *Ephem. N. C.*

** ETTMULLER in præfatione ad chirurgiam.

*** Cel. SCHRÖDER.

*) Venenum esse *pharicum*, quo veteres lethalia sua conficiebant tela censet Cel. HEUCHER Vide
 MITHRIDATES opp. omnia T. I. p. 435. & CÆSAL-
 PINI tract. de venenis p. 141.

plectuntur capilli; quod remedium efficacissimum in hoc morbo esse dicitur. An lotio corporis cum hoc decocto remedium in ptyriasi? Decoctum hoc in aures cophosi laborantes cum successu injicitur. *

VIRTUS MEDICATA. *Interne* hæc radix scopo emetico vel purgante vix adhibetur nec unquam ultra grana quædam dari debet. *Oxymel helleboratum GESNERI* ad resarandas obstructions exhibetur.

HELLEBORUS NIGER.

HELLEBORUS niger L. *schwarze Nießwurz.*

ODOR nauseosus. **SAPOR** radicis recentis acris, nauseosa, leviter amaricans, inhærens. *Masticata* linguam acrimonia obstupefaciens. *Siccata* mitior, in pharmacopoliis diu asservata vix acris, nisi diutius masticata.

VIS NOXIA. Radix *externe* cuti applicata, rube-
facit & vesicas instar vesicatorii trahit. Pulvis naribus attractus immanem sternutationem movet, idem sub pulverisatione radicis observatur. Antiquis moris erat cuspides sagittarum succo hujus radicis intingere.

---

* *Cel. ROTHERAM diss. de remediis purgant.*
Upsalæ 1775. p. 18.

Interne data radix multo mitior est quam hellebori albi, at majori quantitate præsertim radicis recentis ingesta hypercatharsim, tormina & animi deliquia imo mortem causare potest. *

ANTIDOTA præcedentis.

VIRTUS MEDICATA. Radix fetaceum pro pecoribus præbet. Decocti forma ad pediculos fugandos, pulverata radix ad fistularum labia callosa tolenda quondam adhibita fuit. *Tinctura martis helleborata WEDELII* in suppressione menstruum aut hæmorrhoidum commendatur. *Extractum* in melancholia, mania, hydrope, quartana, in lepra & aliis morbis cutaneis, in vermibus intestinalibus.

HELLEBORUS FOETIDUS.

HELLEBORUS foetidus L. stinkende Nieswurz. Helleborastum.

ODOR herbæ præsertim recentis foetidus. SAPOR acerrimus, amaricans, *masticata* os faucesque corrodens.

VIS NOXIA emetico-purgans, cardialgiam, animi deliquia excitans, quidam perdiderunt pilos & ungues, quin separationem subierunt epidermidis in toto corpore. ** Ex radice in

---

* *Ill. MURRAY l. c. vol. III. p. 56.*

** *Oxford. Magaz for March. 1779. p. 99.*

pulpa pomi data infans intra biduum Londi-
ni periit. *

ANTIDOTA præcedentis.

VIRTUS MEDICATA. Est egregium anthelminthi-
cum. Foliorum ficcatorum grana XV dan-
tur pueris in decocto. Syrupus ex succo re-
centi confectus ad unum cochleare mane &
vesperi propinatur. ** Ab aliquibus laudatur
in nephritide, astmate pituitoso. Miscella
ex syrupo hellebori foetidi & tinctura rhei
ad eliminandum viscidum intestinorum, ad
febres viscidas tollendas valde commendatur.

VERATRUM NIGRUM.

*VERATRUM nigrum L. die weiße Nieswurz,
mit schwarzrothen Blumen.*

VIS NOXIA ut hellebori albi,

ANTIDOTA eadem,

CALTHA PALUSTRIS.

CALTHA palustris L. Dotterblume.

ODOR nullus. SAPOR acris, ardens.

* *Lond. Chronicle* 1768. n. 1760.

** *Cel. BISSET essay on the medical consti-
tution of great Britain* p. 329.

VIS NOXIA. Ob ardentem acrimoniam venenata cenfetur. ✧

ANTIDOTA antacria.

VIRTUS MEDICATA. Gemmæ florum immaturorum muria acetoque conditæ quondam ut capparides in cibum adhibebantur.

A C O N I T U M N A P E L L U S.

ACONITUM Napellus L. *blaues Eisenhütchen, blaue Wolfswurz.*

ODOR herbæ recentis fortis, herbaceus. **SAPOR** herbaceus.

VIS NOXIA. Quum radix, quæ veneni atrociam reliquis plantæ partibus superior est, quatuor latronibus exhiberetur, horum quidem duo post multos cruciatos & opem præstitam evaserunt, reliqui vero misere perierunt. Horum uni post paucarum horarum inducias imbecillitas insignis, sudor frigidus faciei, asphyxia, spasmi, animi deliquium, involuntaria alvi dejectio, vomitio biliosa & livida, obmutescencia, mors apoplectica nascebatur. ✧✧ Inter acetaria comesta radix multos necasse traditur. ✧✧✧ Homo ex ingestis teneris foliis

---

* *III. HALLER* l. c. p. 82.

** *MATTIOLUS* in *DIOSCORID* ed C. BAUCH. p. 768.

*** *DODON. stirp. Pempt.* 3. L. 4. p. 442.

Napelli in aceterio cum aliis herbis maniacus intra nychhemeri spatium moriebatur. * Vir in acetario foliis Napelli usus, fervebatur quidem per vomitiones, antispasmodica & annaleptica sed præcefferant sensus caloris linguam & maxillas, dein reliquum corpus adurentis, intumescencia faciei, debilitas artuum, subsultus tendinum, languens sanguinis motus, post oleum ingestum vomitio, vertigo, caligo oculorum, animi deliquia. * Chirurgus, qui copiam herbæ recentis devoravit, post pertinacissimum soporem moriebatur, relictis post mortem maculis lividis circa collum, dorsum & hinc inde in reliquo corpore. *** Septem flores Napelli in acetario comesti hominem perimerunt. *)

VIS NOXIA EXTERNA. Succus herbæ per exiguum vulnus pollicis, quum præcideretur stirps, intrans non solum digiti & brachii dolores sed etiam cardialgiam, anxietatem cum metu suffocationis, lipothymiam, æstum, gangrænam atque suppurationem insignem excita-

* WILLIS *de anima brutor.* p. 289.

** *Philos. Trans.* vol. 38. p. 287.

*** *Schwed. Abhandl. für das Jahr 1739.*

*) MATHIOLUS & BRANDLEY.

vit. * Quæ de intumescencia, anxietate, animi deliquio & debilitate ex gestata unice manu planta aut in sinu a puellis recondita narratur, hæc vel falsa observatione vel peculiari corpori idiosyncrasia niti videntur ** uti attactus toxicodendri aliquos afficit, quibusdam vero non nocet.

ANTIDOTA. Evacuancia cum lacte, oleo, mucilage, ovis mollibus, dein antispasmodica, & analeptica.

VIRTUS MEDICATA. *Extractum* in rheumatismo arthridide, febre quartana, scrophulis, scirrhis, tumoribus osseis, spina ventosa, tumore rheumatico articulorum, anchylosi, œdematoso tumore crurum post febres remanente, *** epilepsia, mania, amaurosi; ulceribus obstinatis venereis *) astmate **) laudatur.

DOSIS. *Extractum* a grano uno ter de die cum

* *Cel. RÖDDER* in *ALBERTI Jurisp. med.* T. VI. p. 724.

** *Ill. MURRAY app. med.* vol. III. p. 12.

*** *Schwed. Abhandl. für das Jahr 1776.*

*) De his omnibus vide *Ill. L. B. A STÖRK lib. de stramonio Hyosciamō Aconito*, & *Ill. MURRAY app. med. Vol. III. p. 14. &c.*

**) *Cel. GREDING. med. und chirurg. Schriften* Cas. 7. p. 101.

scrupulo sacchari contritum ad grana plura
sensim datur.

ACONITUM CAMMARUM.

ACONITUM Cammarum L. *Bergsturmhut*, *blaue
Wolfswurz*.

ODOR herbæ recentis herbaceus, fortis. SAPOR
ardens, inhærens, acrior quam in Napello.

VIS NOXIA præcedentis.

ANTIDOTA præcedentis.

ACONITUM LYCOCTONUM.

ACONITUM lycoctonum L. *gelbes Eishütchen*,
gelbe Wolfswurz.

ODOR nullus. SAPOR acris.

VIS NOXIA. Radix in acetario comesta universo
convivio pernitiem intulit. Flores tantummodo
manducati linguæ tumorem & ardorem atque
vertiginem excitarunt. ** Equi & capræ hac
planta innocue vescuntur; lupis vero atque
reliquis animalibus venenum est.

ANTIDOTA, præcedentis.

VIRTUS MEDICATA. Radix aqua vel lixivio co-
cta dat lotionem pro capite pediculoso. Alii

---

* BAUHINUS l. c. p. 653.

pulverem radicis cum oleo in unguentum redigunt, quo caput illiniunt. *

A C O N I T U M   A N T H O R A .

Aconitum Anthora L. Giftheil.

ODOR radicis vix ullus. SAPOR amarus, acris, *masticata* fauces corrodit, diuque inhæret.

VIS NOXIA. Ob acritatem suspecta.

ANTIDOTA præcedentis.

VIRTUS MEDICATA. Veteres radicem anthoræ pro antidoto aconitorum reliquorum habebant, at defunt experimenta, quæ id confirmarent.

P A S T I N A C A   S A T I V A   A N N O S A .

Pastinaca sativa annosa L. alter *Pastinak*, hoc est, quæ post anni spatium hyeme evellitur.

VIS NOXIA. Pastinacæ annosæ radix delirium, vertiginem, ardorem ingentem ventriculi & oris uti & oculorum, labiorumque intumescen-
tiam creat, hinc aliquibus *Pastinaca insana* audit. ** Pecora hanc plantam intactam relinquunt.

---

* *Cel. GEORGI Bemerkungen einer Reise im russischen Reiche, im Jahr 1772.*

** *Cel. MURRAY app. med. vol. I. p. 285. & N. A. N. C. vol. I. p. 247.*

ANTIDOTA, evacuantia, antacria.

POLYGONUM HYDROPIPER.

POLYGONUM Hydropiper L. *Wasserpfeffer.*

ODOR nullus. SAVOR acris, planta siccata mitior.

VIS NOXIA. Herba recens ob rodentem acrimoniam suspecta est.

ANTIDOTA præcedentis.

VIRTUS MEDICATA. Ad ulcera equorum sananda laudatur.

SÆLANTHUS QUADRAGONUS.

SÆLANTHUS quadragonus L. *viereckige arabishe Winde.*

ODOR vix ullus. SAVOR acris, ardens.

VIS NOXIA. Ob acrimoniam ardentem, quam linguae, si masticaretur, & manui, si tangatur, imprimit, venenata in Arabia censetur.

ANTIDOTA præcedentis.

SÆLANTUS FORSKALII.

SÆLANTHUS Forskalii. *Arabische Winde.*

VIS NOXIA præcedentis.

SÆLANTHUS GLANDULOSUS.

SÆLANTHUS glandulosus FORSKALII. *Arabische Winde mit essbaren Beeren.*

ODOR radicis nullus. SAVOR dulcescens, dein acris, ardens.

VIS NOXIA præcedentis.

ANTIDOTA præcedentis.

VIRTUS MEDICATA. Baccæ absque noxa comedi possunt.

J A T R O P H A C U R C A S.

✻ *JATROPHA Curcas* L. *amerikanischer Brechnussbaum.* *Semina Ricini majoris.*

ODOR feminum nullus. SAVOR gratus, amygdalinus, subdulcescens, tum acriusculus, postea fauces mordens.

VIS NOXIA. Semen comestum vehementissimam emeto-catharsim, tormina, inflammationem & erosionem ventriculi atque intestinorum excitat.

ANTIDOTA præcedentis.

VIRTUS MEDICATA. Semina sine noxa comedi possunt, si duo illa foliola, quæ medietatem nuclei dividunt (plumula nempe & dissepipimentum) antea probe auferantur. ✻ Oleum

* *Cel. BANCROFTS natural history of Gujana London 1779. p. 34. & 35. proprio in corpore experimentum instituit Cel. IVES Reise nach Indien 2 Th. 1775.*

e feminibus expressum vocatur *oleum ricinum*.
Dosi cochlearis unius datum ut purgans validum in omnibus hydropis speciebus, iliaca passione, arthritide, pfora & ulceribus manantibus laudatur *. Hoc oleum purgandi vim exferit, sive deglutiatur, sive in anum injiciatur, sive denique extus ventri illiniatur.

J A T R O P H A M U L T I F I D A.

✧ *J A T R O P H A multifida* L. *französische Purgiernuss*.

ODOR nullus. SAPOR foliorum amarus, acris.

VIS NOXIA. Nuclei feminum comesti periculosam emeto-catharsim cum vehementissimis torminibus & intestinorum inflammationem excitant.

ANTIDOTA præcedentis.

VIRTUS MEDICATA. Decoctum foliorum, quod etiam emeto-catharticum est, antidotum mancinellæ esse fertur.

J A T R O P H A M A N I H O T.

✧ *J A T R O P H A Manihot* L. *Cassava - Manihot. Manipuera*.

ODOR radices nullus. SAPOR subdulcis, minime acris.

* *Cel. CLUSII* T. I. p. 299.

VIS NOXIA. Radix cruda & recens comesta cito perimens venenum est, quod convulsiones, meteorismum abdominis & demum abolitionem virium vitalium causat. Eadem symptomata succus recens expressus excitat. Succo illo intus hausto corpus inflatur, ventriculus dolet cum ructu, nausea, tenesmo, oculi obfuscantur, vertigines, perpetuique dolores capitis accedunt, tandemque extremorum frigus, animi deliquium & ipsa mors succedit. *

ANTIDOTA sunt prægresso emetico sal alcalinus (ut sal absynthii cum aqua menthæ) piper, taffia seu spiritus sacchari. Mirum denique est radicem in farinam pulverisatam sola *tostione* & succum expressum sola *coctione* aut sola *fermentatione* innocuum reddi.

VIRTUS MEDICATA. Radix ficcata est panis americanorum. Americani e radice in aqua macerata, dein rastro in farinam redacta succum venenatum torcularis ope exprimunt; tum farinam in lamina ferrea igne moderato torrent. Ex hac farina panem candidissimi coloris & delicati saporis sibi conficiunt, quem absque omni noxa comedunt. Farina Manihot per sæcula sine corruptione servari posse dicitur.

---

* PISO *Hist. natur.* l. 5. cap. 17.

Ex succo expresso & fermentato potus valde inebrians ab Americanis paratur & succum recentum cum pipere pro embemmate gratissimi saporis ad carnes ferinas coquunt. Animalia hac radice vel succo perempta tuto manducari possunt. *

R I C I N U S C O M M U N I S.

RICINUS communis L. gemeiner Wunderbaum. Cataputia major, ad differentiam *Euphorbiæ lathyris*, quæ Cataputia minor etiam audit.

ODOR feminis nullus. SAPOR debilis, vix dulcescens, acriusculus, masticata semina fauces rodunt.

VIS NOXIA feminis emetico-purgans, inflammans. Semen unicum tempore vespertino, a viro sano & vegeto masticatum & deglutitum, sensationem mordentem in faucibus reliquit. Nox tranquilla fuit, sed sequenti die mane expergefactus, emesi violenta correptus fuit & per totam diem sustinuit nîsus alternantes vomituritionis & purgationes alvi etsiamsi parum dejiciebat. ** Acrimonia drastica in testa

---

* Cel. BANCROTTS l. c. p. 41. & Cel. FERMIN *description historique de la colonie de Surinam*. Vol. I. 1769.

** Ill. BERGIUS l. c. p. 773 & 774.

& membrana nucleum obvelante residet; matrona nobilis semen unicum testa abjecta comedit & nullam noxam inde sensit.

ANTIDOTA antacria.

VIRTUS MEDICATA. Oleum e feminibus pressum, *Oleum ricini* seu *Oleum Palmæ Christi* vocatur. Recens & non rancidum vix acre & blandum est atque ut tutum purgans in colica, volvulo, nephritide, hernia incarcerata, colica plectonum, gonorrhæa, febribus biliosis & inflammatoriis atque in tænia & aliis vermibus intestinorum impense laudatur. *

In volvulo & calculo felleo, ubi vomitiones frequentes cum singultibus urgent & ubi alia purgantia communiter fallunt ob vomitus infrequentes, insigni cum emolumento hoc oleum datum fuit. ** Spasmi scilicet relaxati & alvus soluta fuere, inde non solum levamen sed & plenaria curatio secuta. ***

DOSIS. Ad unum cochlear singulis horis exhiberi

* *Medical observations and inquiries. vol. 2. p. 235. & Cel. CAVANE on the oleum palmæ Christi seu oleum ricini or, as it is commonly called, Castor-oil &c. London 1769.*

** *III. BERGIUS l. c. p. 773.*

*** *De usu externo vide pharmacologiam chirurgicam. p. 83.*

solet, usque dum alvus duei incipiat. Infantibus ad unam vel duas drachmas propinatur.

PHYTOLACCA DECANDRA.

PHYTOLACCA decandra L. *Alkermes. Virginische Phytolacke.*

ODOR herbæ nullus. SAPOR herbæ teneræ mitis, herbæ adultæ acris.

VIS NOXIA. Succus radicum & foliorum adultorum vehementem emeto-catharsim excitare dicitur.

ANTIDOTA antacria.

VIRTUS MEDICATA. Tenella planta primo verè a Virginiae incolis in olerè eduntur. Baccæ in autumnò ab infantibus impune sæpe comeduntur. Succus expressus jam adultorum foliorum in sole ad unguenti consistentiam inspissatus contra cancrum & ulcera antiqua profunda laudatur. * Ego in cancro faciei nullum inde vidi effectum.

CROTON TIGLIUM.

CROTON Tiglium L. *Molucanische Purgierkörner, Grana Tiglia vel Tilli. Pineæ purgantes.*

ODOR feminum vix ullus. SAPOR acris, urens, nauseosus.

---

* *Acta suecica de anno 1743 & 1744.*

VIS NOXIA. Draſtico-emetica, ventriculum inflammans. Horum nucleorum granum unum valide purgat, doſis major emeto-catharſim excitat; nuces quatuor deglutitæ enecant. *Oleum* e nucleis *expreſſum* pariter acerrimum eſt, & lignum arboris, quod *lignum Pavanæ* vel *Moluccanum* dicitur, majori doſi idem præſtat.

ANTIDOTA antacria.

VIRTUS MEDICATA. Grana duo *granorum Tigliæ* cum ſacchari albi $\mathfrak{z}\mathfrak{ss}$ in tænia laudatur. * *Oleum* externe ſcopo purgandi umbilico illinitur. Decoctum *ligni Pavanæ* ob vim purgantem & diureticam in hydrope commendatur. Moluccenſes, dum purgare volunt, nucem unam pro doſi deglutiunt. Hiſce nuciſus etiam piſces captare ſolent.

D A P H N E M E Z E R E U M.

DAPHNE Mezereum L. *Kellerhalsi*. *Coccumgnidium*.

ODOR baccarum nullus. **SAPOR** acerrimus, linguam & fauces deurens, inflammans.

VIS NOXIA. Emetico-draſtica, cardialgica, ventriculum inflammans. *Baccæ* recentes preſſæ *oleum* ſudant, quod deguſtatam mox linguam & fauces inflammant, atque ſuffocationem in-

---

* *Cel. COHAUSEN.*

ducit. * Empyrici & mulierculæ ruri bac-
cas Coccumgnidii deleterio sæpe effectû in
morbis chronicispropinant. **

ANTIDOTA antacria,

VIRTUS MEDICATA. Cortex radicis in decocto
datus, laudatur ut specificum in tophis vene-
reis & doloribus osteo-copis. ***

D A P H N E T H Y M E L Æ A.

DAPHNE Thymelæa L. Seidelbast. Cortex me-
zerei officinarum.

ODOR corticis nullus, SAPOR corticis ficci vix
ullus, sed si diutius in ore retineatur, valde
acris, fauces excandefaciens, ardore diu in-
hærente, etiamsi fauces cum aqua frigida be-
ne elutæ fuerint. Recens cortex acerrimus,
inflammans.

VIS NOXIA emetico-drastringa, cardialgica, ventricu-
lum inflammans, deurens.

ANTIDOTA præcedentis.

* *Ill. VAN SWIETEN Comment. T. 1. p. 638.*

** Puella febre intermittente laborans, cui ma-
ter 12 baccas scopo purgandi propinavit, hæmoptoi-
ca misere periit. *Ill. LINNÆI Flora suecica. n. 338.*

*** *Cel. RUSSEL medical observat. and inquir.*
T. 3. p. 189. id sedecim casibus practicis compro-
bat. V. Pharmacologiam chirurgicam.

VIRTUS MEDICATA. Cortex in aqua emollitus & cuti applicatus, illam epidermide derafa leviter exulcerat, serum allicit, hinc sub forma cauterii, quod *Exutorium* vocant, adhibetur. V. *Pharmacologiam chirurgicam*,

D A P H N E L A U R E O L A.

DAPHNE laureola L. Immergrüner Kellerhals,

ODOR nullus. SAPOR acerrimus.

VIS NOXIA præcedentis.

ANTIDOTA eadem.

D A P H N E C N E O R U M.

DAPHNE Cneorum L. schweizerischer Kellerhals,

VIS NOXIA præcedentis.

D A P H N E G N I D I U M.

DAPHNE Gnidium L. Italienischer Kellerhals,

VIS NOXIA præcedentis.

C N E O R U M T R I C O C C U M.

CNEORUM tricoccum L. Zeiland.

ODOR nullus. SAPOR acerrimus.

VIS NOXIA convenit cum *Daphnide laureola*,

A M Y R I S T O X I F E R A.

AMYRIS toxifera L. Giftbaum.

VIS NOXIA. E trunco arboris succus nigerrimus effluit, qui ab incolis Carolinæ venenatus censetur.

R H U S V E R N I X.

R H U S vernix L. Firnisbaum.

ODOR plantæ fauciatae, succum lacteum stillantis ingratiſſimus.

VIS NOXIA. Sola evaporatio præſertim calidis æſtatis diebus & fumus ligni recentis præſertim vero adtactus ligni, vel ejus succi oculorum pruritum, parvas urentes puſtulas, tumores dolorificos faciei, manuum & sæpe totius corporis excitat. Operarii, qui vernicem ex hac arbore extrahunt, eryſipelate univerſali intra diem afficiuntur, facies deformatur, corpus intumeſcit, quaſi lepra infectum videtur, cutis ubique crepat, unde multum ſeri effluit, demum cutis exſiccatur, decidit & nova ſuccreſcit.

Nihilominus tamen ſunt nonnulli, quibus arborem hanc manibus contrectare, excorticare, lignum inter digitos terere, ſucco inungi impune licet.

ANTIDOTA. Cura petitur ex hydragogo vehementi, dein balnea in decocto cimarum abietis, & corticis caſtanearum cum nitro & baſella,

strophæ hujus decocti adhibentur & cinis bassellæ vulneribus inspergitur. *

R H U S R A D I C A N S.

RHUS radicans L. *wurzelnder Sumach.*

VIS NOXIA at multo debilior quam præcedentis.

R H U S T O X I C O D E N D R O N.

RHUS Toxicodendron L. *Eichenblätterrichter Giftbaum.*

VIS NOXIA præcedentis. Succus ejus in nonnullorum corpus nullas exerit vires; cum aliorum cutim adeo afficiat, ut desquamari debeat. Idem succus in vulnus canis vel gallinæ immixtus, aut cum carne illis exhibitus, nil præter leves spasmos contractionesque produxit.

ANTIDOTA. Applicetur lac cum herbis emollientibus in quo camphora soluta,

S C I L L A M A R I T I M A.

SCILLA maritima L. *Meerzwiebel.*

ODOR bulbi recentis vix ullus. **SAPOR** intensius amarus, acris, nauseosus, diu inhærens. *Siccatione* manet amarities, perditur acredo.

VIS NOXIA. Largior dosis ventriculum valde offendit, appetitum dejicit, non raro vomitum

---

* *Cel. du HALDE Histoire de la Chine* p. 317.

mover, in quibusdam alvum torminosam & speciem dysenteriae producit, imo in subjectis sensibilibus alvi termina in convulsiones, ut in infante vidi, transeunt. Sanguinis crassim dissolvit, hinc in hydropicis quandoque ab ejus largiori usu, intensior quandoque sanguineus urinae color, faeces alvinae & serum hydropicum sanguine conspurcata. Scilla muribus venenum est.

ANTIDOTA mucilaginea, oleosa, lac, nervina.

VIRTUS MEDICATA. *Oxymel scilliticum* est praestantissimum solvens, exspectorans & diureticum in astmate pituitoso & hydrope. Sed in ascitide, ubi ardor viscerum, pulsus durus, heparque infarctum est, nocet, scirrhus viscerum irritat.

EXCOECARIA AGALLOCHA.

EXCOECARIA *Agallocha* L. *blindmachender Baum*,

VIS NOXIA. Magnam quantitatem succi lactei acerrimi maxime in ramis haec arbor continet; adeo ut vulnerata planta succus vi maxima exsiliat, qui cutim immediate attingens, non tantum dolores vehementissimos excitat, sed etiam maxime si ad oculos pervenerit, inflammationem, tumorem & nisi citam adferas opem, coecitatem causat. *

---

* RUMPP. l. c. p. 237.

ANTIDOTA. Applicetur cataplasma e lacte, emollientibus & anodynis.

ANACARDIUM OCCIDENTALE.

ANACARDIUM occidentale L. *abendländische Elephantenlaus.*

ODOR receptaculi maturi suavis. **SAPOR** testæ causticus, os inflammans, at sapor nuclei gratus ut amygdalæ dulcis.

VIS NOXIA fructus recens cum testa deglutitus nocuus.

ANTIDOTA antacria.

VIRTUS MEDICATA. Incolæ Jamaicæ fabas has carbonibus injiciunt, donec exterius putamen, quod acre est, dehiscat & separari possit, atque nucleum dein comedunt. Oleum acre sub fructus tostione transfudans ad verucas & clavos delendos adhibent.

ANACARDIUM ORIENTALE.

ANACARDIUM orientale. ✻ *Morgenländische Elephantenlaus.*

VIS NOXIA. Succus diploes oleosus, ater, acerrimus, hinc venenatus.

---

* *Ill. BERGII m. m. p. 887.* Statuunt quidam, nucees has ab *Avicennia tomentosa* L. esse. Sed *Cel. JACQUIN*, qui *Avicenniam* in solo natali examinavit, id negat.

VIRTUS MEDICATA. Succus diploes potissimum ab Indis usurpatur ad lintea litterarum notis insignienda, hæc nigrities nec salibus lixiviosis nec sapone deleri se finit; & succus utut valde causticus est, lintea tamen non corrodit.

CARYOTA URENS,

CARYOTA urens L. *brennende Palme.*

ODOR baccarum nullus. **SAPOR** ardens, causticus.

VIS NOXIA. Baccæ ob acrimoniam causticam ventriculo sine inflammationis metu ingeri nequeunt,

ANTIDOTA antacria.

VIRTUS MEDICATA. Apices foliorum ab Indis forma oleris præparantur & comeduntur, E medula caulium speciem Sagu conficiunt.

ARUM MACULATUM.

ARUM maculatum L. *gemeine Aronswurz.*

ODOR radice recentis nullus. **SAPOR** primum insipidus, mox vero pungens, qui sensus punctorius paulatim increfcit haud aliter ac mille acus pungerent, sensatio diu inhæret etiam si os eluatur aqua pura; oleosis vero mitigatur. *Diu siccata* vero radice sapor mitis, farinaceus est & iners,

VIS NOXIA. A majore recentis radicis dosi cardialgia lethalis, * vomitus cruentus, inflammatio ventriculi.

ANTIDOTA. Radix exsiccata, aut in vino vel aceto macerata mitior evadit.

VIRUS MEDICATA. Radix magno cum successu ad fundendam pituitam, ad erigendas atoni ventriculi vires, & obstructions hypochondriacorum solvendas adhibetur in anorexia a coluvie pituitosa, in cephalæa sympatica, ** astmate pituitoso, cachexia, febribus intermittentibus, subito ingruente aphonia, *** & paralyfi debellanda. Folia iisdem at minoribus quam radix, pollent viribus. Usus externus ad ulcera inveterata & cariota forma cataplasmatismatis adhibetur.

Expresso radicis succo radix in nonnullis regionibus in escam cedit,

* *Ill. L. B. DE STÖRK* juvenem cardialgia rapi vidit. Ab infuso foliorum recentium cardialgia lethalis, *Ill. HALLER* l. c. p. 160. Ab infuso foliorum vomitum cruentum adnotavit *STEHELINUS*.

** *Ill. BERGIUS* l. c. p. 723. Pulvis ari compositis dicit, pertinacissimas cephalæas sympaticas, quæ omnes eludunt medelas, curat.

*** *Cel. BURGGRAF Lexic. univers. med.* 1. p. 1092.

ARUM DRACUNCULUS.

ARUM Dracunculus L. *Schlangenkraut.*

VIS NOXIA. Radicis sapor urens analogiam cum priori monstrat.

ARUM DRACONTIUM.

ARUM Dracontium L. *amerikanische Aronswurz.*

VIS NOXIA præcedentis.

ARUM COLOCASIA.

ARUM Colocasia L. *Colocasia. Egyptische Aronswurz.*

VIS NOXIA. Totius plantæ sapor ardens, acerrimus.

VIRTUS MEDICATA. Acerrima hæc radix cocta vel affata nutriens & sapidissimus fertur esse cibus; hinc etiam radix cruda dicitur esculenta esse, ideo in Aegypto toti agri hæc planta sunt confiti. Tenella folia & caules forma acetarii comeduntur.

ARUM ESCULENTUM.

ARUM esculentum L. *essbare Aronswurz.*

VIS NOXIA. Arum hoc crudum acerrimum, corrosivum & lethale est.

VIRTUS MEDICATA. Hoc arum in Africa & Ame-

merica editur coctum in duplici aqua vel affatum.

ARUM VIRGINICUM.

ARUM virginicum L. *virginische Aronswurz.*

VIS NOXIA præcedentis.

VIRTUS MEDICATA. Radix, quæ quandoque crassitiem hominis adulti obtinet, ab Americanis vel affata vel cocta editur, saporem solani tuberosi vel convolvuli Batatas referre dicitur cocta. *

ARUM ARBORESCENS.

ARUM arborescens L. *Aronsbaum.*

VIS NOXIA. Tota planta succo acerrimo turget. Caules cocti tamen pro oleribus eduntur ab Americanis.

ARUM SEGUINUM.

ARUM seguinum L. *Aronswurzel mit Blumen ohne Blätter.*

VIS NOXIA. Succo turget acerrimo, qui sola lingua gustatus aphoniam inducere dicitur.

* *Cel. KALMS Reise nach dem nördlichen Amerika. Göttingen II Theil p. 273. & 426. III Th. 1764. p. 67.*

CALLA PALUSTRIS.

CALLA palustris L. Sumpf-Calla.

ODOR radice recentis debilis, subaphrodisiacus.

SAPOR acris; masticata primum insipida dein pungens, qui sensus punctorius sensim increfcit etiam abjecta radice & post vehemens fit, manifestans se in toto ore cum affluente saliva copiosa & tenaci molestissimus, inhærens, durans, labiis ipsis pallescentibus, exsanguibus quasi, obtupescantibus & velut aqua fervida adustis, tandem sponte evanescent hæ sequelæ. *

VIS NOXIA. Radix saporem habet urentem fere causticum ignis adinstar, attamen, quod mirum est, ex ea panem conficere norunt Westrobothinenses, Ostrobothinenses & Novaculæ lapponiæ. **

EUPHORBIA OFFICINARUM.

EUPHORBIA officinarum L. gemeines Euphorbium. Gummi Euphorbii.

ODOR gummi debilis. SAPOR primum nullus, deinde valde punctorius, calidus, nauseosus,

* Ill. BERGIUS m. m. p. 724.

** Cel. KALM l. c. III Th. p. 68. & LINNÆ flora lapponica n. 320.

inhærens. *Masticata* hæc gummi-resia inter dentes friabilis, solvitur in ore, linguam & fauces pungit uti mille acus, fere ut radix ari, sed fervida simul sentitur & diutissime inhæret, quamvis fauces aqua frigida sæpius eluantur.

VIS NOXIA. Interne data vi sua caustica inflammationem oris, ventriculi, intestinorum, emeto-catharsim, dysenteriam dolentissimam altero die lethalem, convulsiones periodicas cum gravissimis doloribus, sitim, singultum, animi deliquia, sudorem frigidum, mortem inducit.

Euphorbium externe cuti applicatum ruborem inflammatorium, vesicas, erosionem partium mollium & ipsorum ossium.

Naribus forma pulveris attractum vehementissimam sternutationem, ingentem capitis, faciei & oris intumesceniam inflammatoriam cum dysuria causat.

ANTIDOTA. Obvolventia oleosa, mucilaginosæ, lactæ, antacria.

VIRTUS MEDICATA. Ob vim summe causticam & inflammantem nunquam interne tuto datur. Nec vis sternutatoria tuto adhibetur. *Tinctura* in carie ossium, & decoctum in scabie equorum laudatur.

EUPHORBIA ANTIQUORUM.

EUPHORBIA antiquorum L. seu *Tithymalus*,
wahre Euphorbie.

VIS NOXIA. Omnes Euphorbiæ seu Tithymali in
eo conveniunt, ut sint valde acres, causticæ
hinc interne propinatae volentissime sursum &
deorsum purgant, atque intestina inflammant.

EUPHORBIA CANARIENSIS.

EUPHORBIA canariensis L. *canarisches Euphor-*
bium.

VIS NOXIA præcedentis.

EUPHORBIA TIRUCALLI.

EUPHORBIA Tirucalli L. *ostindisches Euphor-*
bium.

VIS NOXIA præcedentis.

EUPHORBIA PEPLUS.

EUPHORBIA Peplus L. *runde Wolfsmilch.*

VIS NOXIA præcedentis.

EUPHORBIA LATHYRIS.

EUPHORBIA Lathyrus L. *Springkörner. Cata-*
putia minor.

ODOR nullus. SAPOR vix ullus. *Masticati se-*

minum nuclei teneri sunt, postea acres, linguam
& fauces rodunt, diu inhærent.

VIS NOXIA draſtice purgans.

EUPHORBIA HELIOSCOPIA.

EUPHORBIA helioscopia L. *Sonnenwolfsmilch.*

ODOR debilis, herbaceus. SAPOR acris. Tota
planta lactescens, lacte albo e corticali parte
plantæ promanante.

VIS NOXIA rubefaciens, draſtice purgans. Capræ
& vaccæ hac planta absque ulla noxa præter
ventris fluxum vescuntur. At caro illorum
pessimi & nauseosi saporis evadit.

VIRTUS MEDICATA in tinea & verrucis lac illi-
nitur.

EUPHORBIA VERRUCOSA.

EUPHORBIA verrucosa L. *warzigte Wolfsmilch.*

VIS NOXIA præcedentis.

EUPHORBIA PLATYPHYLLOS.

EUPHORBIA platyphyllos L. *breitblättrichte
Wolfsmilch.*

VIS NOXIA præcedentis.

EUPHORBIA ESULA.

EUPHORBIA *Esula* L. *kleine Wolfsmilch.*

VIS NOXIA præcedentis.

EUPHORBIA CYPARISSIAS.

EUPHORBIA *Cyparissias* L. *Cypressenwolfsmilch.*

VIS NOXIA præcedentis.

EUPHORBIA PALLUSTRIS.

EUPHORBIA *pallustris* L. *Sumpfwolfsmilch.*

VIS NOXIA præcedentis.

EUPHORBIA HIBERNA.

EUPHORBIA *hiberna* L. *Irrländische Wolfsmilch.*

VIS NOXIA præcedentis.

EUPHORBIA CHARACIAS.

EUPHORBIA *Characias* L. *französische Wolfsmilch.*

VIS NOXIA præcedentis.

EUPHORBIA AMYGDALOIDES.

EUPHORBIA *amygdaloides* L. *kleine Wolfsmilch
mit Mandelblättern.*

VIS NOXIA præcedentis.

EUPHORBIA SYLVATICA.

EUPHORBIA sylvatica L. *Waldwolfsmilch.*

VIS NOXIA præcedentis.

EUPHORBIA EXIGUA ACUTA.

EUPHORBIA exigua acuta L. *kleine Steinwolfsmilch.*

VIS NOXIA præcedentis.

EUPHORBIA MAURITANICA.

EUPHORBIA mauritanica L. *Mauritanische Wolfsmilch.*

VIS NOXIA præcedentis.

EUPHORBIA NERIFOLIA.

EUPHORBIA nerifolia L. *Wolfsmilch mit Olean-
der Blättern.*

VIS NOXIA præcedentis.

RANUNCULUS ACRIS SEU PRATENSIS.

RANUNCULUS acris L. *brennender Hahnenfuss.
Schmalzblümlein.*

VIS NOXIA. Acris est tota planta, at germina
florum urentius feriunt linguam, pertinacio-
rem dolorem & citius se manifestantem indu-
cunt. Applicatio externa intolerabilem, uren-
tissimum dolorem, & profunda ulcera, si diu

super cute relinquatur, atque animi deliquia
causat. Copiose in pascuis crescens epidemiæ
pecudum sæpe sæpius est causa. In articulis,
quibus applicabatur, immobilitatem genuit.

ANTIDOTA. Augent acrimoniam acetum, mel, sac-
charum; vinum ejusque spiritus, acida mine-
ralia, oleum tartari per deliquium, aliaque
sapida. Nec minuit eandem vinum dulce,
castoreum, Melissa vel Melissophyllum. Inter
plantas septingentas exploratas unice folia
acetosæ manducata vel contusa acrimoniam
enervant, incassum vero succus ejusdem tenta-
batur. Proxime vi *acetosæ* accedunt *baccæ*
immaturæ ribium rubrorum. *Aqua* vero fri-
gida omnibus antidotis antecellit in veneno
ranunculorum mitigando. * Ulcera pertinacia
a ranunculis excitata *balsamus peruvianus*
optime curat.

VIRTUS MEDICATA. Medici antiqui cantharidum
loco ranunculos applicabant. Folia ranunculi
in mortario ligneo vel marmoreo contusa &
multo succo madentia per emplastrum dena-
rii amplitudinis foramine perforatum appli-
cantur, superimposito emplastro non perfo-
rato, & duarum horarum spatio totus appa-
ratus reliquitur, tandem aufertur, in tenero
& depilato loco cutis aperitur, in capitis

---

* *Cel. KRAFF l. c. p. 101.*

parte capillata mora trium vel quatuor horarum relinqui potest. Hoc epispasticum in hemicrania atroci, medio loco dolenti impositum; in malo ischiadico, in podagra, in inveteratis articulorum doloribus quandoque profuit. * Demum forma epicarpium in intermittentibus laudatur.

Sed hæc epicarpia nimis diu relicta profunda & pessima ulcera excitant, aut febrem intempestive fugant, unde hydrops & alia mala sæpe sequuntur. Puer octennis tali epicarpio a febre liberatus mox in ascitem cum hydrocele incidit, & ulcus sibi contraxit ligamentum annulare & tendines flexorum digitorum afficiens.

RANUNCULUS SCELERATUS.

RANUNCULUS sceleratus L. *Gifthahnenfuss*. **
Ranunculus palustris.

ODOR. Planta recens in mortario contusa, spiritum inodorum spargit, acrem, nares oculosque ferientem, qui mucum e naribus & lacrimas ex oculis prolicit. SAPOR. Succus expres-

---

* *Ill. MURRAY l. c. vol. III. p. 79.*

** *Cel. KRAPP experimenta de Ranunculorum nonnullorum venenata qualitate, horumque externo & interno usu. Vindob. 1766.*

ſus apici linguæ in pauciſſima tantum quan-
titate applicatus excitat dolorem urentem.

WIS NOXIA. Folioli recentis medietas vel & flo-
ſculus unus parum percontuſus a prandio lau-
to deglutitus, mox in diverſis abdominis par-
tibus produxit dolores ingratiffimos cum le-
vibus animi deliquiis & internarum abdomi-
nis partium agitationibus quaſi convulſivis, diu
perſeuerantibus. Eoſdem effectus edidere duæ
guttulæ ſucci expreſſi foliorum.

Canis poſt deglutitum ſuccum reddebatur
anxius, vomebat, ſe agitabat, ejulabat; obla-
ta dein aqua & magna licet quantitate pota-
ta nihil melius habuit. Vomitus, contorſio-
nes & inquietudo ingens per noctem perſi-
tere. Cadaver canis ſclopeto occiſi exhibuit
ventriculum contractum, in variis locis in-
flammatum, ruberrimum, in interna ſuperficie
eroſum: Pylorus tumidus, rubro-liveſcens, ar-
ctatus ita fuit, ut vix perviuſ permaneret.

WIS NOXIA EXTERNA. Mendici aſtuti nundinas
petentes ranunculo exulcerant pedes, ut miſe-
rationem in ſe convertant. ✻ Applicatio ex-
terna in Centurione ad os uſque cum immani-
bus doloribus penetrans ſævum ulcus per plu-
res menſes reliquit. Auriga inde inter pau-
cas horas immenſam veſicam per totum bra-

---

* *III. LINNÆI Flor. Suec. n. 499.*

chium cum febre, delirio, phrenitide, rabiei specie, imo gangrænam sibi contraxit. *

ANTIDOTA. Haustus aquæ frigidæ. Acetosæ folia, baccæ ribesiorum rubrorum immaturorum, minus tamen quam acetosa folia, atque balsamus peruvianus, acrimoniam mitigant. Coctura longior adeo domat acritatem, ut oleris instar a pastoribus Murlachiæ cum debito condimento ranunculus hicce comedi soleat. Ulcera a ranunculo excitata balsamo peruviano curantur.

VIRTUS MEDICATA. Succi Drachma dimidia cum unciis sex aquæ fontanæ diluta tuto deglutitur. Hæc forma vel in decocto sine noxa tentari poterit in morbis, qui solvente, stimulante & diuretica medicina opus habent. In tussi ab acri stimulo, ab excoriatione vel catarrho incipiente profuit, in senæ decrepito sic dysuriam sanavit, ulcera pulmonum depuravit, venerem effoetam restituit. **

Plantæ herba & flores, ad manipulos duos per bihorium decocti innocuum cibum præprimis in annonæ difficultate præbet. Demum incipiente catarrho & tussi ab acri vel erosione ut remedium leniens laudatur. *Succus expressus* cum centupla aquæ vel frigidæ vel

* *Ill. TISSOT epist. med. pr. 317.*

** *Cel. KRAPP l. c. p. 22 & p. 103.*

tepidæ debilitatus tuto ut remedium solvens
& penetrans in morbis cutaneis comendatur.

RANUNCULUS FLAMULA.

RANUNCULUS Flamula L. *kleiner Sumpfhah-*
nenfuss.

VIS NOXIA. Scelerato haud inferior est acrimo-
nia caustica. Externe applicata planta vesi-
catorii vices agit. Mendicantes sibi crura &
lacertos hac ipsa planta dilaniant, quo possunt
impudentius stipem a transeuntibus aucupari.
Quam fraudem vesiculæ parvæ circa ulcera
præsentem forte detegunt. Matrona quædam,
ut tolleret obstinatum febrem, prope carpum
sinistro antibrachio Flammulam imposuit.
Quum per nycthemerum integrum effectu de-
stitueretur, ei adhuc per dimidium diem mo-
ram concessit, sed die post locus applicatio-
nis albus, insensibilis, durus exstitit, doluit-
que intense brachium & locus dictus postea
in sphacelum transit, ita ut tendines muscu-
lorum & ipsum os in conspectum prodirent,
antiseptis tamen sanitas pristina restituebatur. *

Interne assumpta planta eosdem tristes fa-
cit effectus ac de scelerato dixi. Animalia
hanc plantam non attingunt, quamdiu in sta-
tu sano versantur aut non ingenti compellan-

---

* *Ill. MURRAY app. med. vol. III. p. 87.*

tur fame, ovibus comesta phthisim purulentam, equis vero morbum hepatis hydatidosum procreant.

ANTIDOTA præcedentis. Siccata planta viribus causticis orba est & pecudibus impune in pabulum cedit.

VIRTUS MEDICATA. Antiquis jam ad extirpandos pedum clavos & verrucas in auxilium vocata est, item tumoribus induratis discutiendis applicabatur. Imponi solet carpis appropinquante paroxysmo febris intermittens.

RANUNCULUS BULBOSUS.

RANUNCULUS bulbosus L. *Rübenhahnenfuss*.

VIS NOXIA. Hæc species ranunculo scelerato acrior est & eadem symptomata creat, sed majori longe gradu.

ANTIDOTA ranunculi scelerati.

VIRTUS MEDICATA. Bulbi virides sub sabulo per integram hiemem recentes fervari possunt pro scopo vesicante. Taleolus ejus digito interiorius applicatus jam post duo minuta prima unctionis sensum causat, sensim vesica generatur sero plena, quam excipit ulcus dolens, tardius pus cocipiens & tardius consolidandum.

RANUNCULUS FICARIA.

RANUNCULUS Ficaria L. *Scharbockskraut*,

Klein Schölkraut, Schmalzsternblume. Chelidonium minus.

ODOR herbæ recentis contusæ debilis nasturcinus. SAVOR acriusculus, fauces irritans. Inter ranunculos hæc species minus acris, forte quia planta vernalis est. Radix recens, si ante florescentiæ tempus effodiatur, acris est ita, ut fortiter linguam vellicet & simul ingrato styptico, primum acido, dein amarescente nauseoso sapore prædita.

VIS NOXIA. Recens contusa cuti applicata vesicantis vices agit, si diutius super cutim relinquitur.

VIRTUS MEDICATA. Folia verno tempore lecta in Uplandia inter olera coquuntur. Coctione enim mitescit sapor acriusculus. Decoctum ad hæmorrhoides & scorbutum curandum laudatur. Alii succum expressum cum axungia coctum unguenti forma externe ad hæmorrhoides applicant.

RANUNCULUS THORA.

RANUNCULUS Thora L. schweizerischer Hahnenfuss.

ODOR nullus. Radix masticata fere insipida: at folia linguæ igneum imprimunt saporem.

VIS NOXIA. Hæc planta excepta radice, scelurato non mitior est. Folia tamen maximam

acrimoniæ partem amittunt, dum semina maturefcere incipiunt, ac totius plantæ evanescit acredo, si exsiccat, aut coquitur. Externe applicata vel internæ sumpta eosdem edit præter invincibilem pigritiem effectus, quos de ranunculo scelerato memoravi. Populi antiqui succo hujus ranunculi tela imbuiffe dicuntur, quo possint magis lethale vulnus infligere.

ANTIDOTA præcedentis.

RANUNCULUS ARVENSIS.

RANUNCULUS arvensis L. *Ackerhahnenfuss*.

VIS NOXIA. Quamvis radix & semina nocivos in humano corpore non edant effectus; foliis tamen eadem acrimonia inest ac bulbofo, qui in germinibus florum urentior adhuc.

ANTIDOTA. Drachma semis succi mista ℥ iij aquæ ita mitis fit, ut in ore detineri & tolerari acritas queat. Unciæ vero octo aquæ totam acrimoniam adeo delent, ut impune ægris absque noxa fuerint ingesta. Imo functionum animalium major observabatur agilitas. *

RANUNCULUS LINGUA.

RANUNCULUS Lingua L. *großer Sumpfhahnenfuss*.

---

* *Cel. KARPP. l. c.*

VIRTUS NOXIA prioris. Vis caustica in foliis præ-
primis & feminibus sita.

RANUNCULUS ALPESTRIS.

RANUNCULUS alpestris L. *Alpenhahnenfuss*.
Jägerkraut.

VIS NOXIA. Planta acerrima & vesicans. Aqua
destillata drastice purgat.

ANTIDOTA eadem; nempe aqua, acetosæ folia, bac-
cæ ribium ruborem immaturæ.

VIRTUS MEDICATA. Venatores in alpibus hunc
ranunculum contra vertiginem masticare solent.

RANUNCULUS POLYANTHEMOS.

RANUNCULUS polyanthemus L. *blumenreicher*
Hahnenfuss.

VIS NOXIA acris, vesicans.

ANTIDOTA eadem.

VIRTUS MEDICATA quondam vices vesicatorii
gerebat. *

RANUNCULUS ILLYRICUS.

RANUNCULUS Illyricus L. *Illyrischer Hah-*
nenfuss.

VIS NOXIA congruit cum ranunculo bulboso.

---

* *Cel. BAUHIN histor. plant. III Th. 416.*

RANUNCULUS GRAMINEUS.

RANUNCULUS gramineus L. grasartiger Hahnenfuss.

VIS NOXIA. Radix, præsertim vero flos valde acris.

RANUNCULUS ASIATICUS.

RANUNCULUS asiaticus L. Ranunkel. Gartenranunkel.

VIS NOXIA. Foliorum sapor nauseosus & acris. Observata practica de illorum indole venenata non prostant.

RANUNCULUS AQUATILIS.

RANUNCULUS aquatilis, L. Wasserhahnenfuss.

VIS NOXIA. Acrimonia hujus plantæ ut etiam præcedentis speciei differt pro diversitate folii, ubi crescit. Herba antequam flores prodierunt, longe magis vero ipsi flores cuti applicati vesicas attolunt.

ANTIDOTA præcedentium.

VIRTUS MEDICATA. Hæc planta ad usus medicos needum adhibita fuit.

RANUNCULUS PLATANIFOLIUS.

RANUNCULUS platanifolius L. Ahornblätterichter Hahnenfuss.

VIS NOXIA. Foliōrum acritas minor est, quam in reliquis huc usque recensitis ranunculorum speciebus. *

RANUNCULUS BREYNIUS.

RANUNCULUS Breynius L. *Breynischer Hahnenfuss.*

VIS NOXIA. Flores acritate urente pollent majore quam ranunculus sceleratus & bulbosus. At horticultura multum hanc acrimoniam mitigat.

RANUNCULUS SARDOUS.

RANUNCULUS Sardous L. *Eppichblätterichter Hahnenfuss. Apium risus.*

VIS NOXIA pistilla florum lingnæ ardorem dolen-
tissimum & cuti per 12 horas applicata vesi-
cam inducunt. Usus internus risum fardonium
& mortem causare dicitur. Reliquæ plantæ
partes mites sunt.

Ranunculus auricomus, repens, lanuginosus
& *pyreneus* acrimonia caustica carent.

RAPHANUS RAPHANISTRUM.

RAPHANUS Raphanistrum L. *Ackerrettig, Acker-
kal, Hederich.*

---

* BAUHIN l. c. III. p. 259.

ODOR debilis nasturcinus. SAPOR similis.

VIS NOXIA. Semina hujus plantæ cum farina hordeacea in panem cocta, in quibusdam Sueciæ regionibus morbum funestum convulsioni cereali simillimum, *raphania* nuncupatum, produxisse dicuntur. * At recentiora experimenta docuere talem panem nec animalibus, nec infantibus nec adultis hominibus in cibum adhibitum attulisse ullum damnum. **

VIRTUS MEDICATA. Herba forma acetarii vel oleis in suecia adhibetur. ***

SECALE CORNUTUM.

SECALE cornutum seu *corniculatum*. *Mutterkorn*, *Kornzapfen*. *Clavus secalinus*. *Ergot*. *Seigle ergotè*.

Est *SECALIS cerealis* L. morbosa excrecentia, qua spicæ secalinæ evadunt nigrae, incurvatae, ut gallinarum gralli, longiores, atque parenchyma continent livescens, subfarinosum, rancidum, combustibile.

ODOR seminum sub pulverisatione assurgens nares titilat tabaci adinstar. SAPOR farinosus, dein

---

* *Ill. LINNE amœnitas academica* T. VI. p. 430.

** *Schwedische Abhandl.* 33 *Band* p. 30. Hinc Linnæi *Raphania* ab alia causa quam a *raphanistri* semine originem habuisse opinor.

*** *l. c.* p. 29.

rancidus, nauseosus, mordax, siccitatem ardentem ori & faucibus imprimens, diuque adhærens, nec aqua pura nec aqua calcis nec aceto delenda, solo lacte mitiganda. Aqua stillatitia degustata ardorem & siccitatem in ore relinquit.

Est vero fecale cornutum *venenatum* a fecali *luxuriante* seu cornuto *sano*, quod parenchyma farinaceum sanum recondit & venenatum non est, bene distinguendum. Innocui clavi fecalini *foraminulo* carent, quo foraminulo ab infectis forsan inflicto clavi infecti notantur. Semina infecta terræ commissa *non germinant*. *Culmus infectus* minor manet & citius straminefcit quam culmi sani.

Causa disponens ad cornutionem fecalis videtur anni tempus humidum cum subsequenti solis vehementiori ardore esse.

Causa intoxicans clavos seu corniculâ fecalinâ, videtur infectum esse, quod amyllum confumit & gluten remanens in semine veneno inficit, inde foraminulum in clavis infectis. Non videtur seminum corruptio a rore venenato fieri, cum nunquam omnia semina sed solummodo quædam in uno eodemque culmo infecta deprehendantur. Hinc hypothesis, quæ ab infecto quodam hoc venenum seminibus inferri opinatur, non improbabilis.

VIS NOXIA. Panis e fecali corrupto confectus nec bene fermentat, nec bene coqui se finit, sed glutinosus & nauseosus manet. Farina fecalis corrupti vulnere inspersus sanguinem spissat, initio ardorem, dein stuporem in vulnere & digitis causat. Panis talis ventriculo ingestus ebrietatem, lassitudinem, stuporem artuum & cutis sensum formicationis, tandem articulorum contractionem spasticam cum agitatione convulsiva & dolore vehementissimo periodice recurrente, causat, hicce morbus *Raphania* dicitur. Horum quidam simul evadunt orthopnoeici, maniaci, epileptici, catarractosi, tabidi, multi laborant simul siti, bulimia, exanthematibus purpureis, ulceribus cutaneis. Durat morbus a 10 diebus ad 3 menses & ultra. Multi post integrum annum mense Januario & Februario recidivam patiuntur. * Aliis prægressa fornicatione, dolore & stupore pedes ad tibiam; manus ad brachia usque ita exsiccantur & nigrescunt ac si fumo essent induratae, partes mortuae, siccae, indolentes, corrugatae deprehenduntur. Hoc symptoma *Necrosis cerealis* audit. Necrosis demum sistitur in tarso, tibia, genu &c.

---

* Cel. TAUBE *Geschichte der Kriebelkrankheit.* Götting. p. 97. qui optimus de raphania author est.

& tunc linea humida, putridi artus integri aut partes mortuæ per frustra a vivis sine hæmorrhagia segregantur, aliquamdiu ligamentis, tendinibusque nondum dissolutis adhærentes. Sanguis est niger, viscidus & veluti ficeus & caro est carbonis instar nigra, indurata, tenax.

Videtur fecale cornuta in *climate frigidiori* raphaniam *spasmodicam*, in *calidiori* raphaniam *necroticam* producere.

ANTIDOTA. Panis, cujus pars decima nona fecale corruptum fuit hominibus & fecale corruptum cum lacte cani datum non nocuit. Ergo lac antidotum est. *

M E D E L A raphaniæ cerealis exigit, ut vomitorius reiteratis ** ventriculus a saburra glu-

* Ill. TISSOT *von Nervenkrankh.* 4 B. p. 236. (Cel. POLUCHE dicit. non solum animalia, quibus experimenti causa fecale cornutum dabatur, sed etiam rusticos, qui panem ex hoc fecali manducabant, diætâ lactea restituebat. *Journal Encyclopedique* 1772. T. II. *Fevrier.* p. 122. Infantes a matre raphania laborante lactati, morbo non inficiebantur.

** Nempe ex ico granis tartari emetici in lib. aquæ dissolutis, difficulter enim tales ægroti ob irritabilitatem ventriculi quasi deletam vomunt, & actio tartari emetici per alvum nihil juvat.

tinosa evacuetur, dein intestina ope salis amari ad $\mathfrak{z}$ ij dati depurentur. Verminosis simul mane ac vespere 10 grana mercurii dulcis per aliquot dies exhibeantur. Tandem sudor promoveatur ope aceti camphorati cum radice ari & oleo animali DUPPELLII, vel ope salis cornu cervi & laudani liq. ✱ cochleatini ingesti. Spasmus pertinax crurum *vesicatoria* ad ea exigit, in orthopnoea dorso, in strangulatione colli nuchæ applicentur.

Venæsectio, nisi plethora valde urgeat, semper in hoc morbo noxia fuit. Stupiditas & dolor topicus fixus *hirudinibus* vel *scarificatione* optime tolluntur. Frictiones & extensiones membrorum spasmum & formicationem sublevant, præsertim vero balnea calida, electrificatio, & *linimentum* ex butyro, spiritu vini & camphora.

Medela necroseos exigit, ut evacuatis primis viis, membra stupore affecta illico *oleo terebinthinæ* sæpius laventur, quo remedio sæpe necrosis impeditur. ✱ Si sola cutis exulce-

---

* *Schwed. Abhandl.* 33 Band p. 161.

** *Cel. TAUBE* l. c. p. 152.

rata fecedit, atque ulcus gangrænescens relinquit, unguentum saturninum opem tulit. * Cortex peruvianus externe & interne cum lacte datus in ipsa gangræna sicca profuit. ** Cortex peruvianus in aqua calcis coctus addito sale ammoniaco fomentum sistit egregium, quo altero vel tertio die sphacelus ficans sistitur. *** Alii in hac gangræna laudant fomentum ex aluminis calcinati ℥iv. vitrioli romani & salis culinaris aa ℥iij in ℥iij ad remanentiam ℥i℥ coctis. Hoc brevi format crustam, qua decidua sequens unguentum applicetur. R. Olei olivarum ℥iij vini boni mensura semis, terebinthinæ crudæ ℥j ceræ flavæ ℥℥, ligni santali rubri ℥ij *) Amputatio in parte sana ex 20 necroticis ægrotis vix unum servavit. **)

* Idem p. 153.

** Idem p. 197.

*** Idem p. 219.

*) Sammlung der Aufsätze und Beobacht. aus den Schriften, der medicinisch. Gesellschaft zu Paris pp. 403.

**) Idem l. c. p. 402.

U S T I L A G O F R U M E N T I.

USTILAGO FRUMENTI, der Kornbrand,
Est degeneratio substantiæ farinaceæ seminum
in massam nigram vel fuscam pulverulento-
glutinosam, instar hælecis infumati foetentem;
Reliquæ plantæ partes sanæ permanent, se-
mina infecta exterius rotundiora & crassiora
videntur.

Hæc degeneratio rarissime aggreditur seca-
le sed utplurimum hordeum, triticum, ave-
nam, speltam & frumentum turcicum.

VIS NOXIA. Exigua quantitas frumenti ustilagi-
nei non censeatur noxia. * Major vero dosis
certo nocet.

Panis inde confectus non bene fermentat nec
suffICIENTER coqui se finit, manet glutinosus,
gravis, nigricans & inassuetis nauseosus. Mor-
bos chronicos abdominis & cutis inducens.
Semina ustilaginea a viro quodam deglutita
dolores artuum causabant, qui non nisi subor-
ta diarrhæa cessabant. **

---

* *Cel. CAMERER de ustilagine frumenti. Tu-
bing. 1709.*

** *Ill. TISSOT Abh. von den Nervenkrankh.
Editio WEBERI 4 B. p. 204.*

ANTIDOTA. Vomitoria, purgantia, solventia.

C A R I E S F R U M E N T I.

CARIES frumenti seu Carbunculus frumenti, der schwarze Mehlthau. Est glutinoso-pulverulenta nigredo, quæ non solum semina ut ustilago sed etiam omnes reliquas culmorum cerealium partes corrumpit.

ODOR & SAPOR hujus pulveris vix perceptibiles sunt.

VIS NOXIA præcedentis,

R U B I G O F R U M E N T I.

RUBIGO frumenti, der Kornrost. Est glutinosa fusco-rubens pulverulenta substantia, quæ culmis & glumis graminum frumentaceorum adhærens farinam seminum adeo corrumpit, ut nuclei vix farinam contineant.

VIS NOXIA præcedentis.

V E N E N A G L U T I N O S A.

Venena, quæ glutine suo ventriculum infarciunt, obturant.

VISCUM AUCUPARIUM.

ILEX Aquifolium L. *Vogelleim*. Est massa resinosa tenacissima, plastica; valde adhærens.

ODOR visci est terebinthinatus, SAPOR confimilis.

VIS NOXIA. Viscus hoc masticatum labiis adglutinetur, in ore non solvitur, nec ullo modo cum saliva miscetur. Hinc si quis hoc viscus majori copia deglutiret, sensatio ponderis, cardialgia & alia symptomata expectanda forent.

ANTIDOTA. Optimum esset vomitorium. Solvitur hoc gluten in oleis expressis & stillatitiis, minime vero in aqua simplici.

VIRTUS MEDICATA non nota.

BACCÆ Visci QUERNI.

VISCUM album L. *Eichenmistelbeere*.

VIS NOXIA. Baccæ succo viscoso turgidæ ventriculo ingestæ visci aucuparii adinstar agerent.

ANTIDOTA. Vomitorium.

VIS MEDICATA non nota.

SPONGIA MARINA.

SPONGIA officinalis L. *Badeschwamm*. Est domicilium zoophyti vel polypi cellulosum, in mari mediteraneo copiose obvium.

SAPOR & ODOR nullus.

VIS NOXIA. Ventriculo frustutatim ingesta spongia turgescendo, putrescendo & pylorum obstruendo nocet. Puellam 14 annorum a sua matre feverius tractata in eum melancholiæ gradum incidit, ut intra biduum integrum manipulum spongiæ vulgaris in minuta frusta discerptam sensim deglutiret. Intumuit ventriculus, inanes vomendi experiebatur conatus, omnem fastidiebat cibum, anxia & subdelirosa fuit; dedi ilico vomitorium & evomuit gluten putridum una cum integris frustis spongiosis ac convaluit.

ANTIDOTA. Vomitorium.

VIS MEDICATA. Spongia usta contra strumas laudatur sæpius de die cochleare parvum in ore diu volvitur, & dein deglutitur, quod efficacius est quam si statim deglutiatur. Spongia præparata pro dilatandis fistulis, coercenda hæmorrhogia & nimia suppuratione vulnorum, demum pro retinendo prolapsu vaginæ & uteri inservit. V. *Pharmacologiam chirurgicam.*

F U N G U S C Y N O S B A T O S.

Est spongia in *ROSA canina* L. ab insecto formata. *Hagebuttenschwamm.*

ODOR nullus; SAPOR adstringens.

VIS NOXIA præcedentis.

ANTIDOTA eadem.

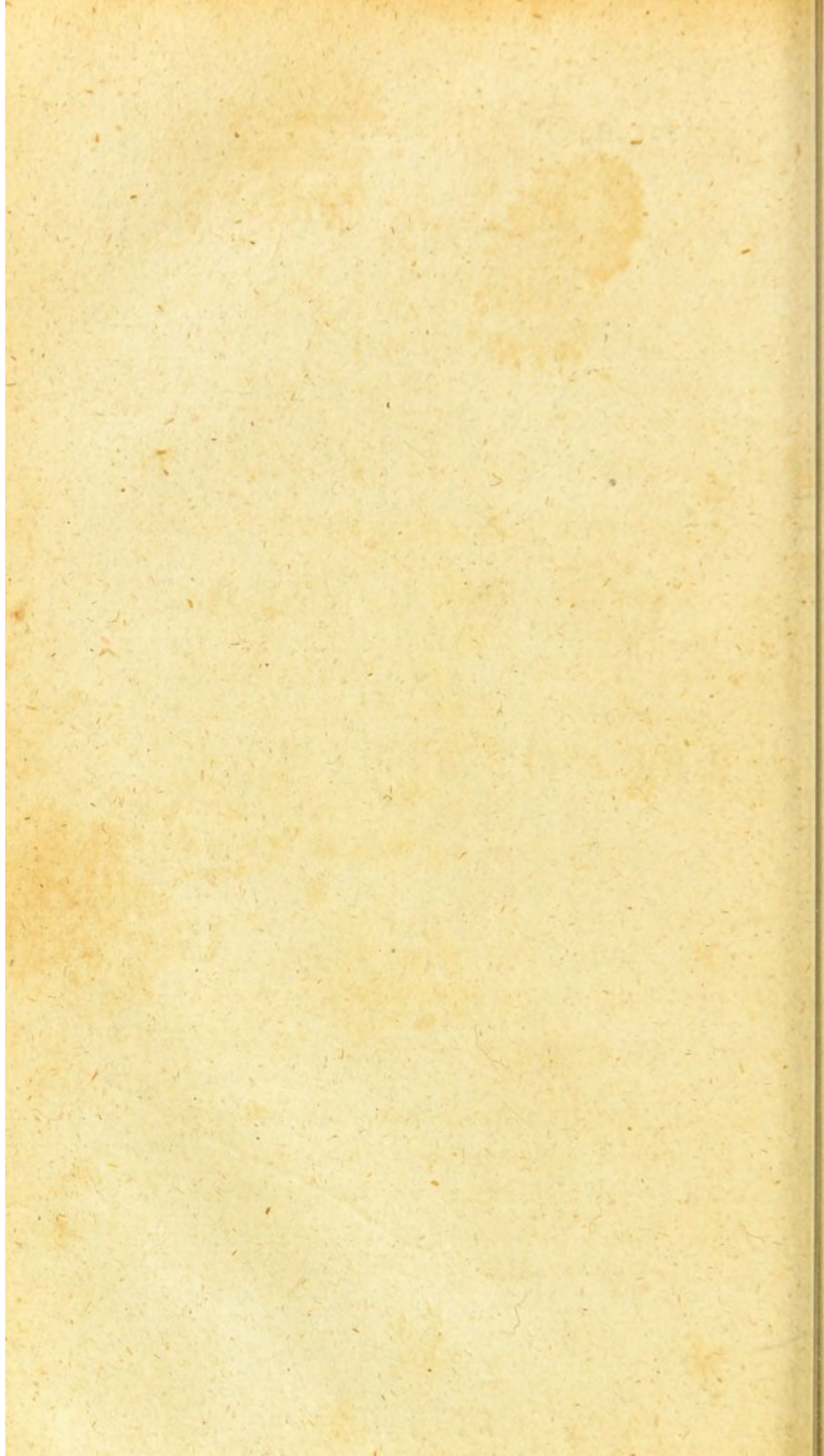

VE NE-

V E N E N A
E X
R E G N O M I N E R A L I .

E L E N C H U S

VENENORUM EX REGNO MINERALI.

De venenis mineralibus generatim.

VENENA MECHANICA.

Vitrum contusum, *Glass.*

Smalta, *Schmalte.*

Adamas, *Diamant.*

Alumen plumosum, *Federweiss.*

Lapis lazuli, *Lasurstein.*

Fuligo camini anglicana, *englischer Caminruss.*

VENENA TERREA.

Gypsum, *Gips.*

Glacies Mariæ, *Marienglass.*

CrySTALLUS montana, *Bergkrystall.*

VENENA ACIDA.

Acidum vitrioli concentratum, *Vitriolsaure.*

——— falis concentratum, *Salzsaure.*

——— nitri concentratum, *Salpetersaure.*

Aqua fortis, *Scheidewasser.*

——— regia, *Königswasser.*

Vitriolum album, *weißer Vitriol.*

—— cœruleum, *blauer Vitriol.*

—— viride tabernarum, *Grüner Vitriol.*

—— vulgare Goslariense, *gemeiner Goslarischer Vitriol.*

VENENA ALCALINA CAUSTICA.

Sal alcalinus vegetabilis causticus, *kaustisches Pflanzenlaugensalz.*

— — mineralis causticus, *kaustisches Mineralaugensalz.*

— — volatilis causticus, *flüchtiges kaustisches Laugensalz.*

Lapis causticus, *Aetzstein.*

Lixivium causticum saponariorum, *ätzende Seifensieder Lauge.*

Calx viva, *ungelöschter Kalk.*

VENENA METALLICA.

Auri præparata.

Aurum monetarium, *Münzgold.*

Aurum fulminans, *Knallgold.*

Argenti præparata.

Argentum monetarium, *Münzsilber.*

Lapis infernalis, *Höllenstein.*

Argentum hydragogum Boylei, *Boyles Silberarzney.*

Bismuthi præparata.

Magisterium bismuthi, *Wismuthweiß.*

Cuprum, ejusque præparata.

Cibus cupratus, Kupferhaltige Speise.

Aqua cuprata, kupferhaltiges Wasser.

Vinum cupratum, kupferhaltiger Wein.

Spiritus vini cupratus, kupferhaltiger Wein-
geist.

Medicamenta cuprata, kupferhaltige Arzneyen.

Plumbum, ejusque præparata.

Cibus plumbatus, bleyhaltige Speis.

Aqua plumbata, bleyhaltiges Wasser.

Vinum plumbatum, bleyhaltiger Wein.

Medicamenta saturnina, bleyhaltige Arzneyen.

Stanni præparata.

Stannum plumbatum, bleyhaltiges Zinn.

Mercurius, ejusque præparata.

Mercuris vivus. Lebendiges Quecksilber.

—— sublimatus corrosivus, aezender Sublimat.

—— dulcis, versüßtes Quecksilber.

—— præcipitatus ruber, rother Quecksilber
Præcipitat.

—— — albus, weißer Quecksilber Präci-
pitat.

Turpethum minerale, mineralischer Turbith.

Antimonii præparata.

Regulus antimonii, Spießglaskönig.

Flores antimonii, Spießglasblumen.

Butyrum antimonii, Spießglasbutter.

Mercurius vitæ, Algarothisches Pulver.

Tartarus emeticus, *Brechweinstein.*

Hepar antimonii, *Spießglasleber.*

Vitrum antimonii, *Glass des Spießglases.*

Crocus metallorum, *Metallsafran, Spießglas-
safran.*

Sulphur auratum antimonii, *Spießglasgold-
schwefel.*

Arsenicum, ejusque præparata

Arsenicum album, *weißer Arsenik.*

—— citrinum, *gelber Arsenik.*

—— rubrum, *rother Arsenik.*

Auripigmentum, *Operment, Goldgelb.*

Regulus arsenici, *Arsenik-König.*

Arsenicum porosum, *Fliegenstein.*

Cobaltum arsenicale, *Arsenik-Cobalt.*

DE VENENIS MINERALIBUS GENERATIM.

Wenena ex regno *minerali* petita frequenter admodum in perniciem hominum, ob parvam, qua necant & ingeri possunt molem, ab hominibus sceleratis adhiberi solent.

Dividuntur in venena *mechanica*, *terrea*, *acida*, *alcalina* & *metallica*. Hæc iterum subdividuntur in *cuprea*, *plumbata*, *mercurialia*, *antimonialia* & *arsenicalia*.

Antidota venenorum mineralium in generalia & specialia dividuntur.

Generalia sunt

1. *Emetica*, si venenum adhuc in ventriculo vel purgans, si jam in intestinis hæret, atque gastritis aut enteritis abest.
2. *Involventia*, ut *Oleum*, *lac*, *mucilago*, *pinguedo*, *pulmentum farinosum*, *potio oleoso-mucilaginea* * *ova mollia*. *Potus diluens copiosus*.
3. *Antispasmodica*, si spasmi valde urgent.

Specialia Antidota. Præter generalia adhibeantur *alcalina* & *terræ absorbentes* in venenis *acidis*. *Acida diluta* in venenis *alcalinis*. In venenis *metallicis* utplurimum sola *generalia antidota* conveniunt.

---

* Ex mucilaginis gummi arabici parte una, olei expressi partibus duabus, & aquæ, vel lactis partibus octo.

VENENA MECHANICA.

Sic illa vocantur mineralia, quæ duris & acutis
spiculis terreis in primas vias agunt.

VITRUM CONTUSUM.

VITRUM commune, Glass. Est corpus diapha-
num ex terra silicea & alcali fixo productum.

ODOR & SAPOR nullus.

VIS NOXIA. In pulverem contusum & ventriculo in-
gestum cardialgiam, colicam, spasmos, vomitum
cruentum, inflammationem ventriculi & mor-
tem inferre valet. Vitrum contusum saccharo
admixtum muribus, ut pereant, exponitur.

ANTIDOTA. Oleum, butyrum, pinguedo verve-
cina, pulmentum farinaceum lacteum, desu-
per ipecacuanha, ac dein purgans.

VIRTUS MEDICATA. Ad leucoma cornæ defri-
cendum.

S M A L T A.

S M A L T A. *Schmalte.* Est vitrum cæruleum ex cobalto calcinato, silice & alcali fixo vegetabili confectum.

ODOR & SAPOR nullus.

VIS NOXIA. Suis spiculis duris ac scindentibus ut vitrum contusum agit.

ANTIDOTA hinc eadem.

VIRTUS MEDICATA nulla. Pictoribus, lotricibus, ac figulis pro coloratione inservit.

A D A M A S.

G E M M A *Adamas* L. *Diamant:*

ODOR & SAPOR nullus.

VIS NOXIA. Integer deglutitus adamas nullum infert malum; at contusus ventriculo ingestus acuminatis & rigidis suis superficiebus, quas in pulverem etiam tenuissimum tritus, habere amat, cardialgiam, vomitum cruentum, inflammationem, gangrænam ventriculi, spasmos & mortem causare valet.

HYACINTHUS, GRANATUS, SMARAGDUS, SAPHIRUS, CARNEOLUS & omnes reliquæ gemmæ in pulverem contusæ, ut vitrum contusum agunt & ventriculo ingestæ nocivos exerunt effectus.

ANTIDOTA eadem ac in vitro contuso.

VIRTUS MEDICATA nulla.

A L U M E N P L U M O S U M.

AMIANTHUS plumosus L. *Federweifs.* — *Federalaun.*

ODOR & SAPOR nullus.

VIS NOXIA. Ventriculo ingestum alumen plumosum sua figura pungente iritat & rubefacit ventriculum. *Externe* cuti applicatum intolerabilem inducit cuti pruritum.

ANTIDOTA. Pinguia, oleosa cum emetico. Venæsectio si gastritis jam adesset.

VIRTUS MEDICATA. Ad revocandam scabiem retropressam linteaminibus qua iritans & rubefaciens cutis inspergitur.

L A P I S L A Z U L I.

CUPRUM Lapis lazuli L. *Lafurstein.*

ODOR & SAPOR nullus.

VIS NOXIA. Cupro non scatet, ut vulgo putatur. Hinc ventriculo ingestus duritie mechanica nocere videtur. *Ultramarinum* e lapide lazuli paratum ejusdem indolis est.

ANTIDOTA ut in alumine plumoso.

VIRTUS MEDICATA nulla.

FULIGO CAMINI ANGLICANA.

FULIGO *splendens Caminorum in Anglia. Eng-
lischer Ofenrus.*

VIS NOXIA. Ulcus cancrosum scrotale, camino-
rum purgatoribus in Anglia familiare, ex fu-
ligine scroti plicis adhærescente nascens, la-
bem insanabilem in partes genitales, inque
ipsa imi ventris viscera transmittens inducit.

ANTIDOTUM. Excisio loci cancrofi in scroto. ✻

VENENA TERREA,

(Quæ terra tenui in primas vias agunt.

G Y P S U M.

G Y P S U M *usuale L. Gips. Est terra calcarea aci-
do vitrioli imbuta.*

(ODOR & SAPOR nullus.

VIS NOXIA. Gypsum *crudum* & magis adhuc
ustum ventriculo ingestum causat gravitatem,
cardialgiam, vomituritiones, pertinacissimam
alvi obstructionem & mortem. ✻✻

* *Cel. POTT Abhandl. über verschiedene Gegenstände der Wundarzneykunst, 2 Theil.*

** *Perfidia Emanuelis, Imperatoris Bizantini
mota est, qui gypso pulverato farinæ triticeæ admix-*

ANTIDOTUM. Potus cum aceto, vomitorium, purgans.

VIRTUS MEDICATA. Externe ad massam ceraceam pro obducendis pessariis adhibetur.

GLACIES MARIE, seu SELENITES.

NATRUM glaciale L. Marienglas — Frauenglas. Lapis specularis. Est terra calcarea acido vitrioli penitus in sal terreum mutata.

ODOR nullus; & **SAPOR** terreus.

VIS NOXIA. Stimulo mechanico agit quidem in ventriculum & intestina, at simul symptomata gypsi inducit.

ANTIDOTUM præcedentis.

VIRTUS MEDICATA nulla.

CRYSTALLUS MONTANA.

NITRUM Crystallus montana L. Bergkrystall.

ODOR nullus. **SAPOR** terreus.

VIS NOXIA. In pollinem tenuissimum redacta cum mucro ventriculi & intestinorum concrescens, irresolubilem constituit gluten terreum, latera ventriculi & intestinorum obducens, vasa

---

to, magnam Imperatoris CONRADI III. exercitus partem necaverat, & sic hujus expeditionem bellicam irritam reddiderat.

excretoria & absorbentia obstruens. Hinc appetitus, ciborum digestio & chyli absorptio impeditur. Unde atrophia & mors ni malo succurratur.

ANTIDOTUM præcedentis.

VENENA ACIDA.

(Quæ suo acore minerali in primas vias agunt.

ACIDUM VITRIOLI CONCENTRATUM.

(OLEUM vitrioli glaciale. Vitriolöhl.

Est acidum sui generis ex vitriolo, alumine vel sulphure elicita.

(ODOR peculiaris. SAVOR acidissimus, causticus.

VIS NOXIA. Ventriculo ingestum, os, linguam, fauces, œsophagum, ventriculum & intestina inflamat, arrodit, spasmo constringit, humores coagulat, tussim, motus epilepticos excitat, & non raro gangræna ventriculi necat.

ANTIDOTUM. Potio oleoso-mucilaginosæ, oleum, butyrum, alcali, terræ absorbentes.

VIRTUS MEDICATA. Ob vim antisepticam & roborantem in morbis putridis, quibusdam nervosis, scabie convenit, at aqua dilutum, externe in epulide seu excrecentia gingivarum carnosa guttatim applicatum prodest.

ACIDUM SALIS CONCENTRATUM.

Spiritus salis marini concentratus, concentrirter Salzgeist. Est acidum e sale culinari elicatum.

ODOR croceus. SAPOR acidissimus, causticus.

VIS NOXIA præcedentis. ✱

ANTIDOTA eadem ut in acido vitrioli.

VIRTUS MEDICATA. Guttæ quædam cum decocto corticis peruviani in febribus putridis, in ischuria renali laudatur. Externe cum melle rosaceo mixtum in angina gangrænosa & ulceribus scorbuticis atque in tinea convenit.

ACIDUM NITRI CONCENTRATUM.

Spiritus nitri fumans, est acidum sui generis, quod e nitro elicatur. Salpetersaure, rauchender Salpetergeist.

ODOR peculiaris. SAPOR acidissimus,

VIS NOXIA præcedentis,

ANTIDOTA præcedentis.

VIRTUS MEDICATA. Qua causticum in excrecentiis externe ope penicilli caute illinitum, laudatur.

AQUA FORTIS.

Est acidum nitri aqua dilutum. *Scheidewasser.*

---

* N. A. N. C. T. vi. p. 383. ossa solvit.

ODOR peculiaris. SAPOR acidissimus.

VIS NOXIA præcedentis. Est autem acido nitri
multo debilior. V. *halitus nitrosus*.

ANTIDOTUM præcedentium.

VIRTUS MEDICATA præcedentis.

A Q U A R E G I A.

Est acidum falis cum acido nitri. *Königswasser*.

ODOR peculiaris. SAPOR acidissimus.

VIS NOXIA præcedentium acidorum.

ANTIDOTUM præcedentium.

USUS MEDICUS, causticus, externus.

V I T R I O L U M A L B U M.

VITRIOLUM album L. *weißer Vitriol*, *weißer Galizenstein*. Est sal metallicus ex acido vitrioli & zinco constans, si purum est, at nativum & venale simul ferrum & cuprum continet.

ODOR nullus; SAPOR nauseosus, stipticus, acidus.

VIS NOXIA, vomitum enormem, cardialgiam, tormina excitat, si majori dosi ingeratur.

ANTIDOTUM. Lapidescerorum, * oleoso-mucilaginea, alcalina.

---

* *Sammlung für pract. Aerzte* 7. B. 1. St. p. 183.

USUS MEDICUS. Interne pro vomitorio, ad $\Theta\beta$ cito agente laudatur; ad gr. ij vel iij in epilepsia, diarrhæa chronica, in arthritide, ✻ Externe pro aqua ophthalmica adhibetur, quæ aqua cum melle rosaceo mixta egregium remedium in aphthis oris est.

VITRIOLUM COERULEUM.

VITRIOLUM cyprium L. blauer oder Cyprischer Vitriol. Est sal metallicus ex acido vitrioli & cupro constans.

ODOR nullus. SAPOR nauseosus, metallicus.

VIS NOXIA. Ingenti vi stiptica & caustica ventriculum afficit, hinc vomitus enormis, ✻✻ cardialgia, tormina, inflammatio & gangræna primarum viarum.

ANTIDOTA præcedentis.

USUS MEDICUS. Externe qua causticum adhibetur, in ulceribus fungosis ingreditur etiam lapidem divinum. Interne qua vomitorium in peste, in hydrope ✻✻✻ quandoque datur.

* Cel. PETR. WIEL de usu interno nucis vomicae & vitrioli albi in pertinacibus morbis curandis conspicuo. Vitembergæ 1771.

** A granis seu interne datis ingentes anxietas & enormes oriebantur vomitus. Ill. HOFFMANN med. rat. syst. II. p. 290.

*** Sammlung für Aerzte 7 B. I. St. p. 188.

VITRIOLUM VIRIDE TABERNARUM.

VITRIOLUM martis L. *grüner Vitriol*. Est sal metallicus ex acido vitrioli & ferro constans. At nativum vitriolum viride fere semper cupro nonnihil contaminatum est.

ODOR nullus; SAPOR stipticus, acidus.

VIS NOXIA, aliquantum minor quam præcedentis.

ANTIDOTA præcedentium.

VIRTUS MEDICATA. *Vitriolum martis arte factum* ut roborans, anthelminthicum & emmenagogum adhibetur.

VITRIOLUM VULGARE GOSLARIENSE.

Est vitriolum ferrum & cuprum acido vitrioli junctum gerens. *Gemeiner Goslarischer Vitriol. Kupferwasser*. Cupri præsentiam immixta solutioni vitrioli lamina ferrea prodit.

ODOR nullus. SAPOR nauseosus, stipticus, acidus.

VIS NOXIA, aliquantum minor quam vitrioli cœrulei.

ANTIDOTA præcedentium.

VIRTUS MEDICATA. Ad varia medicamenta vitriolica paranda in officinis pharmaceuticis adhibetur.

V E N E N A   A L C A L I N A . ---

Quæ sale alcalino caustico in primas vias agunt,
si interne assumantur.

S A L   A L C A L I N U S   V E G E T A B I L I S C A U S T I C U S .

Est sal alcalinus vegetabilis causticus ut *Sal tartari causticus*. *Aezendes Pflanzenlaugensalz*.

ODOR nullus; SAPOR lixiviosus, causticus.

VIS NOXIA. Vomitum, alvifluxum & inflammationem ventriculi causat, si majori copia ingeratur. *Ægrotus robustæ constitutionis unciam unam salis tartari hauriebat, inde vomitus enormis 48 horarum, qui ventriculi simul inflammationem excitabat, quæ mortem vix non attulit.* *

ANTIDOTA involventia & acida diluta, emulsio, lac, oleosa, pingua, mucilaginea.

VIRTUS MEDICATA. In acrimonia acida, in indurationibus lacteis, in rachitide.

S A L   A L C A L I N U S   M I N E R A L I S   C A U S T I C U S ,

Sal alcalinus fixus mineralis cum calce viva paratus. *Aezendes Minerallaugensalz*.

---

* *Sammlung für Aerzte*, 7 B. 1 St.

ODOR nullus; SAPOR amaricans, lixiviosus, blandior tamen, quam in priore.

VIS NOXIA præcedentis.

VIRTUS MEDICATA præcedentis.

SAL ALCALINUS VOLATILIS CAUSTICUS.

Sal alcalinus volatilis causticus cum calce paratus, ut *spiritus salis ammoniaci causticus* est, *flüchtiges äzendes Laugensalz*.

ODOR penetrantissimus alcalinus, nares horrende feriens & irritans; SAPOR causticus, lixiviosus.

VIS NOXIA. Majori copia ori & ventriculo ingestus spiritus salis ammoniaci causticus inflammationem & gangrænam harum partium inducit. Hominis a cane rabido demorſi integra lagenula spiritus salis ammoniaci oris cavo infundebatur; labia, lingua & palatum ilico nigricabant ex combustione & æger intra quartor minuta moriebatur. ✱ Abusus salium volatilium, quos juvenis majori copia adſueverat eſitare, hæmorrhagias de intestinis, naribus, gingivis pruritum, intolerabilem, febrem hæcticam, mortemque intulit. ✱✱

---

* *Cel. MARTINET Experiences nouvelles sur les propriétés de l'alcali volatil fluor. 1780.*

** *HUXHAM of the malignant Sore-throat. p. 68. Ill. HALLERI de partium fabrica & functionib. T. 2. p. 152.*

ANTIDOTA. Multus potus cum acido vegetabili, lac, oleum, butyrum.

USUS MEDICUS in tumoribus arthriticis, in morfu viperæ gallicæ. Est optimum remedium excitans in asphyxiis a mephitide acida.

L A P I S C A U S T I C U S.

Est sal alcalinus fixus materia caustica calcis valde imbutus. *Aetzstein.*

ODOR nullus; **SAPOR** igneus, lixiviosus, causticus.

VIS NOXIA. Partes animales in escharam & tabum corrodit, hinc interne majori dosi datus eandem stragem ventriculo & intestinis induceret.

ANTIDOTA præcedentium.

VIRTUS MEDICATA. Pro caustico ad aperiendos tumores infervit.

LIXIVIUM CAUSTICUM SAPONARIORUM.

Est liquidum ex alcali vegetabili fixo & materia caustica calcis vivæ constans. *Aezende Seifensiederlauge.*

ODOR nullus; **SAPOR** lixiviosus, causticus.

VIS NOXIA præcedentium.

VIRTUS MEDICATA ad aliquot guttas calculosis datur.

CALX VIVA.

LAPIS CALCAREUS ustus, ungelöschter Kalch. Est terra calcarea materie caustica imbuta.

ODOR nullus; SAPOR causticus, acris.

VIS NOXIA. Calx viva ventriculo ingesta vi caustica ejus inflammationem & arrosionem inducit. Inde ardor & fitis inexplebilis, cardialgia, tormina, spasmi, convulsio, mors.

ANTIDOTA, oleum, mucilago, aër fixus, acidula.

VIRTUS MEDICATA. Pro paranda aqua calcis, & pro linimento ad nævos v. auripigmentum.

VENENA METALLICA.

Venena quæ indole metallica nocent, dividi solent

in venena cuprea

———— plumbata

———— mercurialia

———— antimonialia &

———— arsenicalia.

AURUM.

AURUM nativum L. Gold. Est metallum perfectum ex calce auri & phlogisto constans.

VIS NOXIA. Aurum perfecte purum non est venenum, sed corpus in nostro ventriculo inge-

stum iterum immutatum e primis viis eliminatur. * Aurum vero in aqua regia solutum vim venenatam hujus aquæ adauget.

ANTIDOTUM. Solutio auri in aqua regia exigeret antidota mineralium acidorum.

USUS MEDICUS nullus. Si pretium non obfaret pro affervandis cibis & medicamentis securissima præberet vasa. Denique paupertatis optimum est antidotum.

A U R U M M O N E T A R I U M.

Est aurum plus minus cupro commixtum, ex quo monetæ aureæ, vasa aurea, aliaque suppellex aurea confici solent. *Münzgold.*

VIS NOXIA ab admisto cupro dependet, hinc cupri symptomata venenata causat. Vide *Cuprum.*

ANTIDOTA etiam sub consideratione cupri dicentur.

* D. VAILLANT medicinæ Doctor & Regis Galliæ Atiquarius, quem prædones navigantem insequiebantur, timens ne in rapaces eorum manus incideret, numismata aurea viginti, quæ secum habebat, deglutivit, exque iis quædam in Galliam redux sumta spinachia feliciter reddidit alvo. *Cel. CÆLSI ratio occurrendi morbis a mineralium abusu productis solitis* 1783. p. 8.

A U R U M F U L M I N A N S.

Est calx auri cum alcali volatili intime juncta.
Knallgold.

ODOR nullus; SAPOR insipidus.

VIS NOXIA. Interne majori dosi assumptum exci-
tat tormina, anxietatem, spasmos, convulsio-
nes, vomitum, diarrhæam, profusissimam sa-
livationem, * animi deliquia & non raro mor-
tem. **

VIS NOXIA EXTERNA. A frictione vel accedente
calore etiam sine flamma admota cum horren-
do strepitu exploditur. Juvenis 22 annorum
lagunculæ vitreæ aurum fulminans injecit, non
attendens infelix unam alteramve particulam
collo adhærere, eam clausurus epistomium
vitreum vertendo intrudebat; eodem momen-
to cum ingenti tonitru in innumeras moleculas
dissilit lagenula; homuncio inter furnos labo-
ratorii magno impetu projicitur, facie dissi-
lientis lagenulæ frustulis tota vulnerata, & ocu-
lis ambobus deperditis. ***

---

* In duobus ægrotis a tribus granis auri fulmi-
nantis tormina, ingentem debilitatem & profusissimam
vidi salivationem.

** *Ill. Hofmann med. rat. system II. p. 287.*
& *Cel. Gmelin T. III. p. 98.*

*** *Cel. Macquer Chymisch. Wörterb. Leip-
zig 1781. p. 186.*

ANTIDOTA. Oleosis, mucilaginosi, sulphuris vel
salis marini spiritu enervatur.

VIRTUS MEDICATA. Quondam ut catharticum ad
grana IV in ileo * dabatur; at abstinendum
ab infido remedio.

ARGENTI PRÆPARATA.

ARGENTUM nativum L. Silber. Est metallum
perfectum ex calce argenti & phlogisto con-
stans.

ODOR & SAPOR nullus.

VIS NOXIA. Argentum perfecte purum non est
venenum. At argentum in aqua forti solu-
tum, reddit aquam fortem multo acriorem,
hæc acerrima est, ac omnes partes molles
corrodit.

ANTIDOTA antacida & obvolventia, si argenti so-
lutio in aqua forti ventriculo ingereretur.

VIRTUS MEDICATA. Externe solutio argenti pro
caustico inservit, cuti maculam obscure ru-
bram inducit, cum plurima aqua diluta so-
lutio ad capillos nigro colore imbuendos
inservit.

ARGENTUM MONETARIUM.

Est argentum plus minus cupro vel plumbo con-
taminatum, ex quo monetæ, vasa & multi-

---

* Cel. MACQUEL Chymisch. Wörterb. p. 187.

plex alia suppellex argentea confici solet.
Münzsilber.

VIS NOXIA. Vinum vel alia acida in vasis argenteis conservata hinc vomitum, tormina & alios noxios effectus producebant. *

ANTIDOTA cupri vel plumbi.

VIRTUS MEDICATA nulla, nisi pro instrumentis quibusdam chirurgicis.

L A P I S   I N F E R N A L I S.

LAPIS infernalis. *Höllenstein.* Est argentum acido nitroso junctum.

ODOR nullus; **SAPOR** deterrimus, causticus.

VIS NOXIA. Destruit vi corrosiva partes molles, epidermidi maculam nigram cum solo epidermidis secessu evanidam inurit. Hinc ventriculo ingestum est atrocissimum venenum corrosivum.

ANTIDOTA. Oleosa, pingua, aquosa, mucilagino-
sa, alcalina, ut sapo venetus, absorbentes terræ.

* *III. VAN SWIETEN Comment. T. IV. p. 703.*
novi dicit optimum & sincerum vinum in phiala argentea clausa servatum, pessima mala produxisse, dum potaretur. Illud autem non ab argento factum fuit, sed a cupro, quod in utensilibus ex argento paratis semper adest. Phialæ enim illius argenteæ superficies interna æruginè obducta inveniebatur, dum in causam horum malorum inquirebatur.

VIRTUS MEDICATA. Externe pro confumenda & ficcanda carne fungosa ulcerum epuloticorum infervit.

ARGENTUM HYDRAGOGUM BOYLEI.

Sal metallicus ex argento & acido nitri confectus.
Boyles Silberarzney.

ODOR nullus, SAPOR amarissimus.

VIS NOXIA. Caustica, draastica, valde hydragoga, debilitatem ventriculi diu reliquens.

ANTIDOTA præcedentis. Debilitatem ventriculi remanentem rob baccorum juniperi sanat.

VIRTUS MEDICATA. Ad grana duo in hydropse & vermibus laudatur, sed cave a periculoso remedio.

BISMUTHI PRÆPARATA.

BISMUTHUM nativum L. Wismuth. Marcafita.

VIS NOXIA. An hoc metallum per se venenum sit, non patet.

MAGISTERIUM BISMUTHI.

Est calx bismuthi. *Wismuthweifs.*

VIS NOXIA. Interne assumptum intolerabiles anxietates causavit. *

ANTIDOTUM lac, oleosa cum ipecacuanha.

---

* *Memoires de l'academie de Berlin.* 1753.

USUS MEDICUS nullus. Externe pro cosmetico albo adhibetur.

C U P R U M.

CUPRUM nativum L. Kupfer.

ODOR proprius, si manu teratur. SAPOR valde nauseosus.

VIS NOXIA. Cuprum purissimum & non æruginosum est innocuum, at quocunque humore solutum veneni atrocissimi edit effectus. Solvitur vero ab omnibus salibus acidis, alcalinis & neutris nec non a pinguibus.

Cuprum vel ex eo parata intus sumpta, horrenda sequuntur symptomata, nempe sapor valde nauseosus seu æruginosus, ariditas linguae ac faucium, sitis ingens, ventriculi & intestinorum dolores acerbissimi, enormes vomitus ac alvi fluxus, aut inanes & frequentissimi nifus reddendi alvum, urinæ suppressio pertinax, anxietas summa, spirandi difficultas, vertigo, capitis dolor, phrenitis, inflammatio ac ulcera ventriculi & intestinorum, intumescencia totius corporis, convulsiones, mors. ✱

Potest cuprum forma cibi, potus, vel medicamenti corpori nostro ingeri

---

* Cel. CAELSI ratio occurrendi morbis a mineral. abusu. p. 18.

1. *Cibus cupratus.* Integras familias a cibis in vasis cupreis præparatis & conservatis fuisse extinctas frequens docuit experientia. Huc pertinent cucumeres * *Gemæ caparidum*, ** *phaseoli* in vasis cupreis conditi. *Carpiones* in aheno cupreo cum aceto cocti & reservati, *legumina*, *butyrum* in iisdem diu retentum. ***
Vasa ex ære campano, vel auricalcho aut metallo principis vel cupro albo confecta minus sunt nociva, quia minus cupri continent, non tamen absque noxa adhiberi possunt.
2. *Aqua cuprata.* Aqua fontana in vase cupreo diu reservata. *Aqua Neusoliensis* maxime huc pertinet.
3. *Vinum cupratum.* Vinum, quod diu in amphora cuprea stabat.
4. *Spiritus vini cupratus.* Spiritus vini ex alembico cupreo destillatus prodit quidem pellucidus & coloris expers at ta-

* FALCONET *observations and experiments on the poison of copper.* London 1724. & Götting. *Gel. Anzeigen* 34 St. 1776 p. 88.

** *Journal de medecine* 1766. T. 24. Febr. p. 150.

*** *Cel. GMEIN Geschichte der mineralischen Gifte* p. 63.

men cuprum in se continet. *Criterion* optimum est sapo spiritui immixtus, hic enim forma striarum viridescientium in spiritu vini cuprato solvitur, nam a solo spiritu salis ammoniaci spiritus vini cupratus non viridescit. *

Optimum & securissimum remedium spiritum vini a cupro liberandi est immixtio calcis extinctæ, quæ cuprum e spiritu vini præcipitat.

5. *Medicamentum cupratum.* Medicamenta in mortariis æneis trita vel præparata & ipsa medicamenta ex cupro præparata huc spectant, ut cuprum ustum, cuprum ammoniacum, ærugo. *Ens veneris, crocus veneris. Lapis armenus, cœruleum montanum, Vitriolum cœruleum.*

VIS NOXIA EXTERNA. A policis punctura ope acus cuprei æruginosi ingens inflammatio, gangræna brachii & mors oriebatur. **

CRITERIUM CUPRI est spiritus salis ammoniaci, qui cuprato cibo vel medicamento instillatus sa-phirino colore cuprum prodit.

* *Cel. PLOUQUET* Warnung an das Publikum für einem in manchen Brandweinen enthaltenen Gift, sammt den Mitteln es zu entdecken und auszuscheiden. Tübingen 1780.

** *MISSA* in *Recueil periodique* II. Art. 1755. p. 284.

ANTIDOTA. Ubi quis cibum cupro infectum vel æruginem asumpsit, vomitus si non sponte succedat, irritatione faucium mechanica protinus concitandus. Dein

Aqua tepida pura, mucilagines, lac vaccinum, amygdalarum aut olivarum oleum recens pressum, butyrum non falsum, una cum putaminibus ovorum vel creta aliisque acidum absorbentibus affatim haurienda. Cuprum *sale alcalino* solutum mere oleosa & mucilaginosa exigit. *Externe* cataplasmata emollientia & balnea calida admoveantur.

Tremorem post alia remedia adhibita remanentem, potus thermarum sulphurearum & balnea ex iis tollunt.

VIRTUS MEDICATA. Ab interno usu cupri plane in praxi abstinere consultissimum est. *Externe* viride æris in *unguento ægyptiaco* ad ulcera sordida depuranda adhibetur. *Aqua ophthalmica saphirina* in morbis oculorum quibusdam adhuc in usu est.

P L U M B U M.

PLUMBUM *nativum* L. *Bley.*

ODOR nullus. **SAPOR** dulcescens,

VIS NOXIA. Plumbum ventriculo ingestum varios morbos, quos *saturninos* appellant, inducit. Inde oriebatur sapor dulcis, siccitas oris, con-

strictio gulæ, ponderis sensatio in ventriculo, appetitus ac virium dejectio; corporis pallor & macor, anxietas præcordiorum, vertigo, animi deliquium, tussis, astma siccum; singultus, nausea, vomitus, vigiliæ perpetuæ, cachexia, febris lenta, icterus, tremor, palpitatio cordis, dolores artuum nec non cardialgici ac colici intolerabiles, inflammatio lenta viscerum abdominalium; fæces alvinæ, ovillæ stercoribus similes, introductio abdominis, alvus ita stricta ut enema injici nequeat, ischuria, dysuria, aphonia, paralytis extremorum, sudores frigidi, tandem convulsiones & mors.

Symptoma in variis morbi saturnini gradibus præ ceteris constans est *pulsus durus ligneus* seu chordæ ad instar densus. Hic præter cognitam plumbi tractationem præ aliis signis certius labem saturniam subesse arguit. Sunt, qui *ventrem durum & ligneum* pro signo pathognomico adsignant, sed hoc signum vel in gravissimis colicis pictonum nonnunquam desideratur. Alvus pertinacissime clausa, umbilici introtractio & assiduus materiæ æruginosæ vomitus ferme tantum in graviore colica pictonum spectatur. * Possunt autem saturnina

---

* *Cel. HÆBERL de febribus annuis. Monach. 1784. p. 70. & Cel. STOLL rat. medendi. T. II.*

1) cibo, potui, medicamentis fraudulenter vel ex ignorantia admixta ventriculo ingeri; vel 2) forma halitus cum saliva deglutiri aut una cum aëre ad pulmones deferri vel 3) externæ cuidam corporis parti applicata in vasa absorberi.

CIBUS PLUMBATUS. Periculosum est cibos acidos, acescentes, aut oleosos in *vasis plumbeis* vel ex *stanno plumbato* confectis aut in *fistilibus vitro plumbato* coloratis coquere vel diutius servare. Agricolaë in Belgio butyrum augendi ponderis causa tempore annonæ *cerussa* miscebant. Alii panem eadem mangonizabant. Mercatores fraudulentis oleis rancidis *cerussam* addebant, ut ea pro olivarum oleo recens presso incautis venderent. *

AQUA PLUMBATA. Integra familia paralyfi vexabatur, dum ad culinares usus adhibebatur aqua in magno *receptaculo plumbeo* reservata diu hærens. ** Integra familia, quæ aquam ex puteo, cujus *embolus plumbeus* ab aqua *selenitica* corrosus erat, hauserat, ægrotabat. Pater jam a longo tempore paralyfi afficiebatur; mater colica & ictero diu laborans moriebatur. Ex 21 infantibus 8 in infantia moriebantur, reliqui ægrotabant toto tempo-

---

* *Cel. CÆLSI l. c. p. 30.*

** *Ill. VAN SWIETEN Comment. T.*

re, quo in domo paterna habitabant. * Eadem mala & ab aqua per plumbeos aquæductos adveſta, ab aqua pluvia e tectis plumbo obductis in receptaculum ſuppoſitum depluente, oriebantur.

VINUM PLUMBATUM. Lucripeti & turpes cænopolæ vina immatura & acida plumbo raſo, aut lithargyrio, minio, ceruſſa vel ſaccharo ſaturni dulcificare ſolent. Vinum in vaſis ex ſtanno plumbato conſectis vel cereviſia aut muſtum vini vel pomacei in receptaculis plumbeis diu relictum, colicam ſaturninam & paralyſes epidemice totas familias, vel coetus hominum corripientes induxit. **

PRÆPARATA SATURNINA, quæ ſæpe ſcopo medicandi dantur, ut Ceruſſa plumbi, Minium, Lithargyrium, Saccharum ſaturni, Magiſterium ſaturni, Extraſtum ſaturni, Aqua vegeto-mineralis, Plumbum uſtum, Plumbum corneum. Tinctura ſaturnina &c. atrociffimos morbos ſaturninos procreant. Iidem oriuntur a medicamentis aliis in vaſis plumbeis trita aut alio modo parata, nec non a medicamentis plum-

* Cel. WALL in medical traetis.

** Ephem. N. C. Dec. III. A. 4. obſ. 100. & Cel. BAKER. Medical Tranſact. Vol. I. p. 175. & Vol. II. p. 240. & Cel. ZELLER de vinis lithargyrio mangoniſatis.

plumbo adulteratis, ut a cinnabari, quæ minio, a mercurio vel stanno quæ plumbo adulterari solent.

HALITUS PLUMBATUS, qui a multis artificibus cum saliva deglutitus aut cum aëre in pulmones respiratus eosdem producit morbos. Vide inter venena halituosa *halitum plumbatum*.

VIS NOXIA, EXTERNA. Nocent saturnina particulis venenatis ad interiora corporis a cute absorptis; quandoque simul materiam acrem creritice ad cutem depositam ad interiora corporis repellendo. **A** *Fuco saturnino* diu adhibito tabes pulmonalis, * contractura paralytoidea, & colica saturnina fuit visa. ** Homo, qui, quum in ollam braxatoriam incidisset & a chirurgo quodam empyrico *emplastro saturnino* obvolutus esset, colica pictonum dein laborare cepit. *** **A** *cataplasmate* seu *fomento ex saccharo saturni* soluto spasmodica contractura, cardialgia, vomitus & colica orie-

---

* *Ill. BOERHAAVIUS* in *Elem. chym.* T. II. p. 309. sex vel septem nobiles puellas hujus fuci usu mortuas novit.

** Nuper *Ill. DE BRAMBILLA* puellam colica pictonum a fuci saturnini usu laborantem oleo & laudano servavit, cujus mater ab eadem causa contractura extemitatum superiorum laboravit & ejus altera filia convulsionibus atque colica jam mortua fuit.

*** *Cel. HAEBERL* de *febris annuis* p. 68.

bantur, * Etiamſi ꝑ ſolum diebus ſaturninum remedium applicabatur. Ab aqua vegeto-minerali & emplaſtro ſaturnino quo ulcus cruris quadriduo deligabatur, colica ſaturnina & paralyſis oriebatur, quæ ſymptomata omiſſis remediis ſaturninis & uſu interno olei ricini brevi evaneſcebant. ** Canis qui ſuper laminis plumbeis dormire & vir qui juxta caminum plantas pedum laminis plumbeis imponere longo tempore conſuevit, paralyſi crurum afficiebantur. *** Puer biennis ſaniſſimus, qui nudatis pedibus ſuper laminas plumbeas adhuc a fuſione calentes incedere amabat, ſubito doloribus colicis, febre & convuſionibus corripiebatur *) a ceruſſa, qua intertrigo genitalium infantis inſpergebatur colicam & paralyſim femorum vidi.

DIAGNOSIS MORBI SATURNINI. Vinum v. g. lithargyro mangoniſatum noſcitur

1. Ex ſapore dulceſcenti.
2. — cardialgia, capitis dolore, paralyſi colica pictonum aut alio morbo poſt vini uſum ſuperveniente.

---

* Cel. PERCIVAL on the poiſon of lead. p. 12.
& 13.

** PERCIVAL. l. c. p. 13.

*** Idem p. 77.

*) Cel. WALL apud PERCIVAL p. 126.

- 3 — *præcipitato nigro* si vino *liquoris probatorii*, recenter parati * vel *tincturæ sulphuris volatilis* exigua portio instilletur. Minus certa criteria acidum falis vel *vitrioli* & *sal alcali* sunt.
4. — *Particulis metallicis* griseis & splendens, quæ in fundo vasis, quo vinum continebatur, oculo nudo vel armato, quandoque conspicitur.
5. — *regulo plumbi*, qui ex residuo post 8 librarum evaporatarum per ignem fuso re-

---

* *Liquor probatorius* sequenti modo conficitur. R. pulv. auripigmenti drachma dimid. calcis vivæ drachma ij. misce & coque in aquæ pluvialis purissimæ drachma xii. dimidiæ horæ spatio, decoctum refrigeratum percoletur & in phialis rite obturatis servetur usui. Jubent authores ut vini unciiis duabus vel tribus guttæ aliquot liquoris probatorii instillentur; si hoc fiat rubrum vel fuscum vel nigrum atque turbidum, vinum saturninis adulteratum esse contendunt; ubi vero lactei coloris nubecula apparet, vinum asserunt meracum esse. At cum stannum, cuprum, mercurius & aurum simili modo & colore ex acido vegetabili per liquorem probatorium præcipitentur, hinc hicce solus liquor non sufficit ad detegendum plumbum in vino, nisi cætera criteria simul adhibeamus. *Cel. WOLLIN Verfälschung des Weins mit Bleyglätte* p. 70. & *Cel. DELII Revision der Weinprobe auf Bley. Erlang. 1779.* Nullum vero aliud metallum dulcificat vinum quam saturnus.

manet. Hoc ex omnibus signis *infallibile* solum est.

6. *Aqua plumbata*, noscitur ex colore liliaceo, seu violaceo-roseo, si aquæ hujus ℥iv guttæ seu solutionis argenti in acido nitri confectæ instillentur. *

MEDELA MORBORUM SATURNINORUM. In ipso colicæ saturninæ *paroxysmo* omni hora uncia una olei amygdali cum aliquot guttulis laudani liquidi præbeatur. Efficacissimum remedium vero est oleum ricini, quod præter vim obvolventem & spasmos sopientem infimul alvum movet. Externe enemata oleosa, balneum tepidum, fomentum oleosum conveniunt.

Paroxysmo remittente illico detur purgans cum opio vel extracto hyosciami, ut plumbum cum alvo evacuetur. Opium vel extractum hyosciami idcirco purganti additur, ut solvat spasmum alvi obstinatæ causam. Fortissima purgantia & enemata alvum non movent sed aucto ventris cruciatu vomitus enormes excitant, non præmisso opio. Opium solum quandoque sine addito purgante alvum movet.

Mixtura ex salis amari & mannæ ℥i℥ cum uno grano opii & syrupo quodam in ℥iv

---

* Cel. SAGE *Untersuchung verschiedener Mineralien.* Götting. p. 22.

aquæ solutis. Vel *Pilulæ* ex resina jallapæ & pilulis pacificis Edinb. aa gr. viij atque oleo-
sacchari aurantiorum ꝑ pro una dosi, valde
conveniunt. Alii rheum cum lapidibus can-
crorum vel magnesia aut quod efficacius cum
sale sodæ laudant. * Alii denique aluminis
crudi grana xv. omni quadrihorio in ipso pa-
roxyfmo dant. **

Reliqui morbi saturnini ut paralyfis, contractura
&c. sæpius purgatis primis viis sanantur re-
mediis *nervinis*, e quibus camphora, castoreum,
asa foetida, electricitas, decoctum valerianæ
sylvestr. vel cort. peruviani, ligni sassafras, ***
cum antimonio crudo maxime conferunt.
Nec non lacticia, balnea frigida, opium
in refracta dosi, sal alcali, sapo venetus cum
rheo diu continuata. Aquæ alcalinæ & mar-

* *Cel. WEBER Physik. Chem. Magaz.* I Th. p.
18. ter de die drachmam rhei & totidem lapidum can-
crorum vel salis sodæ enixe comendat. *Cel. MALOUIN*
in medic. Chymic. Altenb. 1764. Th. II. p. 37. Sal
tartari ut antidotum plumbi laudat.

** Tertia dosis colicam jam mitigabat. *Gesamm-
lete Schriften zur Erkenntniß und Behandlung der*
Bleykolik p. 335.

*** POTERIUS figulum paralyfi saturnina af-
fectum decocto ligni sassafras & baccarum lauri bre-
vi pristinae saluti restituit.

tiales

tiales , diæta lactea. * Mercurius vivus. **

Quandoque colica saturnina tempore æstivo cum *saburra biliosa*, quæ emetico purgans exigit & tempore hyemali cum *plethora* vel *phlogosi abdominali*, quæ venæ sectionem & antiphlogistica poscunt, antequam opiata porrigi queunt, complicatur.

VIRTUS MEDICATA. Ab interno ex plumbo præparatorum remediorum usu in praxi medica plane abstinendum est, sunt quidem non infimi subsepii medici, qui usum internum plumbi, ut *tincturam saturninam*, quæ in phthisi laudatur *** salutarem esse male crediderunt. At remedium quod centies detrimentum attulit, & semel iterumve forte fortuna aut

* *Ill. WERLHOFFIUS* podagricos duos partim ex materia arthritica, partim ex colica saturnina vinosa omnium membrorum paralyfi affectos, lentaque tabefactos febre, in integrum restituit lactea diæta.

** *Cel. CAELSI ratio occurrendi morbis a mineralium abusu produci solitis. Romæ 1780. p. 39.* scire etiam oportet dicit: mercurium vivum per os ingestum pessima nonnunquam symptomata debellasse a salis saturni abusu producta.

*** *Cel. VOGEL Versuch einiger Beobachtungen. Gött. 1777. p. 12. & Cel. WHITE in medicin. Comment. von Edimburg 3 B. I St. p. 79.*

benignæ naturæ industria non nocuit aut etiam profuisse solummodo videtur, fugiendum est.

USUS EXTERNUS plumbatorum, etsi non omni periculo careat, in exigua dosi facilius tamen fertur. *Oleum* cum *minio* coctum variorum emplastrorum basis est. *Lamella plumbea*, vel *fuccus dauci* cum aliquot guttis *aceti lithargyrii* mixtus in *scirrho cancroso* coercendo laudatur.

STANNI PRÆPARATA.

STANNUM crystallinum L. Zinn.

ODOR ingratus, si calefiat; SAPOR metallicus.

VIS NOXIA. Stannum perfecte purum interne exhibitum non est venenum. Neque stannum, cujus uncia unum *arsenici* granum continuit, interne in rasura cani datum vim noxiam intulit, ut experientia docuit. Arsenicum enim non forma salina sed regulina & intime comixta stanno adhæret. * Neque *cuprum*, quo stanni molities ad vasa culinaria paranda adaptatur, in exigua dosi, (nempe ℥iiss cupri ℥bj Bismuthi & 97 ℥ stanni) malos inducit effectus.

---

* Cel. BAYEN chym. Untersuchung über das Zinn und Beantwortung der Frage: ob man sich ohne Gefahr zu oekonomischen Gebrauche der zinnernen Gefäße bedienen könne? Leipzig 1784. p. 176. & 179.

Cuprum enim nisi ærugine infectum non nocet. ✻ Sed stannum *valde arsenicatum* vel *valde cupratum* noxas sanitati infert.

Pessima vero stanni mangonisatio est miscella cum *plumbo*.

ANTIDOTA cupri & plumbi.

VIS MEDICATA. Rasura stanni ad tæniam expellendam laudatur.

STANNUM PLUMBATUM.

Stannum, quod ad stannanda vasa cuprea adhibetur, quandoque a lucripetis stannatoribus ex una parte stanni & sex vel septem partibus plumbi conficitur. ✻✻

VIS NOXIA hinc a plumbo. Stannum purum nimis molle est, quam ut vasa culinaria inde confici possent, ideo a multis plumbo miscetur. Noscitur stannum plumbatum si ovum recens coctum dimidio dissectum imponatur cum adfuso aceto patinæ e stanno plumbato confectæ. Sic acetum dulcescit & ovi superficies livescit sat profunde, si stannum valde plumbatum.

ANTIDOTA plumbi.

* BAYEN l. c. p. 191.

✻✻ Cel. PLOUVART l. c. p. 40.

VENENA MERCURIALIA.

MERCURIUS VIVUS.

HYDRARGYRUM virgineum L. *Quecksilber*. Est semimetallum in atmosphæræ calore fluidum, coloris argentei.

ODOR nullus. SAPOR metallicus.

VIS NOXIA. Mercurii vivi magnam cōpiam absque noxa deglutiri posse, multiplici experientia constat. Diuturnus tamen ejus usus inducit varios morbos, *mercuriales* dictos, nempe tremorem artuum & impotentiam crurum.

VIS NOXIA EXTERNA. Imprudenter aut nimis diu adhibita *frictio mercurialis* non raro inducit anorexiam, sitim, oris fœtorem peculiarem, febrim, gingivarum, linguæ, palati, tonsillarum, labiorum, genarum tumorem, dolorem, calorem, inflammationem, ulcera alba dolentissima, gangrænam sphacelumque; copiosum diu noctuque viscidæ salivæ effluxum, tumorem capitis immanem una cum oculis turgidis, prominentibus, sanguineis; dentium antea sanissimorum dolorem, cariem, lapsum; totius sanguinis dissolutionem, debilitatem summam, animi deliquia, stuporem, paralyfin, claudicationem perpetuam, œdema crurum, sævissimam cardialgiam, vomitum, alvi fluxum aquo-

sum, olidissimum cum acerbissimis torminibus; aneurysmata, hæmoptisin, aliasque hæmorrhagias, atrophiam, maxillarum aliorumque oris ac nasi ossium cariem, diras anxietates, respirandi difficultatem, suffocationem aut convulsiones lethales. Luctuosissima exempla mortis ab innunctione mercuriali inductæ apud authores prostant.

Quandoque mercurius per inunctionem corpus ingressus in majores globulos coit, ac in ossium cellulosis recessibus, nec non in aliis corporis partibus sub nativa forma sua reperitur. *

ANTIDOTA. Quam primum hydrargyrosis aliquem morbum causat, a frictione illico abstinendum, tibialia, femoralia, indusia, lecti lintheamina, unguento mercuriali conspurcata, statim removenda, partes inunctæ spongia saponis lixivio madente detergendæ, totum corpus balneo calido abluendum.

Morbi *mercuriales* sequenti medela curandi; nempe *plethora*, *febris* cum *inflammatorio oris & capitis tumore* venæsectiones, alvi ductiones refrigerantes & potus emollientes mucilaginosos cum nitro exigit.

Linguae tumor suffocationem minatus, simul ut hirudines ei affigantur aut scarificetur, poscit.

---

* *Cel. CÆLSI* l. c. p. 43.

Ptyalismus leniora clysmata, purgantia mitiora, flores sulphuris, atmosphææ calorem moderatum, balnea tepida postulat. Docuit observatio camphoram ptyalismum minime compescere etsi ab aliquibus commendetur.

Alvi fluxus dysentericus nullo remedio tam efficaciter curatur quam opio cum mucilaginosi per os anumque ingestis nec non sudore stragulorum.

Tremori a mercurialibus orto infusum vel essentia radice enulæ; efficacius adhuc reperitur cortex peruvianus cum floribus sulphuris.

Paralyti medentur flores arnicæ, frictiones, vis electrica &c.

Cachexiam, tussim cum febre purisque sputo ac sudoribus colliquativis nec non hæmorrhagias varias, oris ulcera mercurialia, aliaque mala chronica a mercurialium abusu inducta, cortex peruvianus, decoctum turionum pini, infusum malti diuturno usu tutissime curat.

VIRTUS MEDICATA. Internus mercurii gummosi usus in omnibus morbis venereis, in vermicibus, in tetano, in morfu canis rabidi, in morfu viperæ italicæ laudatur. Vide *Pharmacologiam chirurgicam*.

MERCURIUS SUBLIMATUS CORROSIVUS.

Est sal metallicus ex mercurio & acido salis constans. *Aezender Quecksilbersublimat.*

ODOR nullus. SAPOR metallicus, austerus, ingrattissimus.

Criterium mercurii sublimati in liquore quodam soluti, est præter saporem metallicum pulvis lateritii coloris, ab aqua calcis recenti affusa præcipitatus, & mercurius ex hoc pulvere sublimatus.

VIS NOXIA. Ultra unum alterumve granum ventriculo ingestus est deterrimum venenum, quod vomitu enormi, alvi fluxu dysenterico, inflammatione & gangræna ventriculi atque intestinorum, convulsionibus &c. celeriter necat.

Minima vero copia, nimisque diuturno usu ingestus, tabem, hæmoptoen, tussim inducit atque eodem modo ac immoderata hydrargyrosis nocet.

VIS NOXIA EXTERNA. Nec externa mercurii sublimati applicatio sine summa circumspeditione adhibenda est. Nam matrona, cui mercurius sublimatus ope emplastri applicabatur, doloribus intolerabilibus, convulsionibus, vomitionibus, faucium ingenti tumore, salivatione miserrime excruciatâ obiit. Cuidam puellæ contra pediculos capitis unguentum ex mer.

curio sublimato illinebatur; inde caput adeo intumuit, ut brevi infanti pereundum fuisset, nisi forte lixivium e cineribus ope linteorum applicatum fuisset, quo remedio brevi convaleuit, ita tamen ut capilli deciderent.

ANTIDOTA. Copiosus potus mucilaginosus, emulsiō, lac, oleum, butyrum, adeps. Urina vaccina vel equina. *

Antidota *specialia* sunt sales alcalini & terræ absorbentes, hinc lapides cancerorum, putamina ovorum, aqua calcis, lixivium cinerum.

Mercurius sublimatus *externe applicatus* lixivio alcalino abluatur eoque locus affectus fomentetur.

VIRTUS MEDICATA. Ab interno usu plane abstinendum esse opinor.

M E R C U R I U S D U L C I S.

Est mercurius sublimatus mercurio vivo valde dulcificatus. *Versüßtes Quecksilber.*

ODOR nullus. SAPOR terreus fere insipidus. Aqua fere insolubilis.

VIS NOXIA. Mercurius dulcis male præparatus seu non bene dulcificatus eadem fere ac mercurius sublimatus corrosivus excitat sympto-

---

* *Cel. CÆLSI* l. c. p. 51.

mata. Mercurii dulcis etiamſi bene præparati uſus diuturnus ac copioſior eoſdem morbos ac inunctionum mercurialium abuſus producit.

ANTIDOTA hinc eadem quæ ſublimatus corroſivus exigit.

VIRTUS MEDICATA. Vide *Pharmacologiam chirurgicam*.

MERCURIUS PRÆCIPITATUS ALBUS.

Eſt calx mercurii ex acido nitri ope acidi ſalis præcipitata. *Weißer Queckſilber-Præcipitat.*

ODOR & SAPOR nullus. Aqua fere inſolubilis.

VIS NOXIA. Eſt mercurio dulci acrior hinc majori doſi ac minor ſublimati agit. Quandoque *ceruſſa* mangoniſatus eſt.

ANTIDOTA eadem ut in ſublimato corroſivo.

VIRTUS MEDICATA. Granum unum diu cum granis decem ſacchari albi puriſſimi in mortario vitreo triti, omni trihorio datum in morbis venereis præſertim oſſium laudatur. * Unguentum e mercurio præcipitato in malis cutaneis eſt efficax.

* *Ill. VAN SWIETEN Comment. T. v. p. 532.*

MERCURIUS PRÆCIPITATUS RUBER.

Est calx mercurii ex acido nitri abstracto: *rather*
Queekfilber-Præcipitat.

ODOR & SAPOR nullus.

VIS NOXIA. Majori dosi ingestus, cum præcipi-
tato albo sit magis causticus, eadem mala ac
exigua dosis sublimati inducit.

ANTIDOTA mercurii sublimati corrosivi.

VIRTUS MEDICATA præcedentis, de usu externo
vide *Pharmacologiam chirurgicam.*

TURPETHUM MINERALE.

Est calx mercurii, acido vitrioli imprægnata, *Min-
neralischer Turbith.*

ODOR nullus, SAPOR nauseosus.

VIS NOXIA. Mercurii sublimati corrosivi. Tur-
pethum minerale naribus tantummodo attra-
ctum sudores, vomitum, alvi fluxum, urinas,
ptyalismum, lacrymas una cum capitis ingenti
tumore movisse dicitur. *

ANTIDOTA ejusdem.

USUS MEDICUS. Scopo vomitorio ad gr. ij lau-
datur in morfu canis rabidi.

---

* BOYLEUS id refert.

VENENA ANTIMONIALIA.

ANTIMONIUM striatum L. *Spießglas* seu *Spießglanz*. Est semimetallum ex regulo proprio & sulphure constans; Odore & sapore carens.

Antimonium crudum olim pro veneno habitum fuit, experientia autem docuit præstantissimum hoc esse remedium quod tuto interne dari sine noxa possit. Sed antimonii præparata regulina noxia sunt, ut

REGULUS ANTIMONII.

Est antimonii pars semimetallica, a sulphure separata. *Spießglaskönig*.

VIS NOXIA. Incaute assumptus vomitum & alvi fluxum enormem, ventris tormina intolerabilia, diras anxietates ac corporis jactationes, hæmorrhagias, convulsiones, ventris inflationem summam; ventriculi & intestinorum inflammationem, erosionem, gangrænam, mortem etiam hominum robustissimorum causat.

ANTIDOTA. Censentur sulphur, oleosa, mucilaginosæ, ceraceæ absorbentia, ori & ano ingesta. *Acida* non conveniunt.

FLORES ANTIMONII.

Est antimonium tostione desulphuratum & sublimatum. *Spießglasblumen*.

VIS NOXIA præcedentis.

ANTIDOTA præcedentis.

BUTYRUM ANTIMONII.

Est regulus antimonii acido falis solutus. *Spießglasbutter.*

ODOR croceus, SAPOR acidus, causticus.

VIS NOXIA. Vi corrosiva partes corporis vivi, quas tangit, celerrime destruit ac in escharam convertit; acrimonia sua longe superat quæcunque alia sibi præparata.

ANTIDOTA. Præter oleosa & mucilaginosa dentur terræ absorbentes & sales alcalini.

VIRTUS MEDICATA. Ad callos ulcerum & staphyloma corneæ dissipandum ope penicilli corneæ quotidie illinitur & statim iterum injectione lactis tepidi ablutur. *

VITRUM ANTIMONII.

Est antimonium in crucibilo per se fusum. *Spießglasglas.*

VIS NOXIA. Violentius agit quam regulus antimonii & crocus metallorum. Grana octo vitri antimonii in substantia exhibiti post vomitus ingentes, dolores intolerabiles, ventricu-

---

* *Cel. JANIN Beobacht. über das Auge p. 348.*

li inflammationem atque convulsiones, mortem intulerunt. ✻

Inde patet, quid vitrum antimonii ceratum, ac Vinum antimoniatum Huxhami majori do-
si præstent.

ANTIDOTA reguli antimonialis.

CROCUS METALLORUM SEU ANTIMONII.

Est regulus antimonii, phlogisti sui parte aliqua spoliatus. *Spiesglasfafran; Metallsafran.*

(ODOR & SAPOR nullus.

VIS NOXIA, emetico-drastringa, diarrhæam chroni-
cam cum humorum putrida solutione indu-
cens. ✻✻

ANTIDOTA. Præcedentis nempe oleosa, mucilagi-
nosa, syrupus ceratus.

VIRTUS MEDICATA. Pro præparatione aquæ be-
nedictæ Rulandi. Equi crocum metallorum ad
℥j absque noxa ferunt.

TARTARUS EMETICUS.

Est sal metallicus ex regulo antimonii & acido
tartari constans. *Brechweinstein.*

(ODOR nullus; SAPOR metallicus.

* HOFFMANN *Med. rat. & system.* T. II.
p. 238.

✻✻ *Opus. LINDESTOLPE* p. 81.

VIS NOXIA. Majori dosi ingestus hyperemesim & hypercatharsim, ventriculi & intestinorum inflammationem, gangrænam atque mortem inducit. ✻

ANTIDOTA. Oleosa, mucilaginosa, lac, alcalina, cera.

VIS MEDICATA. Ad tria grana scopo emetico aqua solutus cochleatim datur.

M E R C U R I U S V I T Æ.

Est regulus antimonii ope aquæ e butyro antimonii præcipitatus. *Pulvis ALGAROTI. Algarots Pulver.*

ODOR nullus. **SAPOR** insipidus.

VIS NOXIA. Emetico-drastringa, inflammationem & gangrænam ventriculi inducens, hinc potius *Mercurius mortis* dicendus.

ANTIDOTA præcedentium.

H E P A R A N T I M O N I I.

Est antimonium sale alcalino fusum. *Spießglas-leber.*

VIS NOXIA præcedentium.

S U L P H U R A U R A T U M A N T I M O N I I.

Est antimonii regulus minus sulphuratus quam in

---

* *Ill. Hofmann Med. rat. & system. T. II. p. 238.*

antimonio crudo, ope aceti ex lixivio antimonii præcipitatus. *Spießglas-Goldschwefel.*

ODOR & SAPOR nullus.

VIS NOXIA. Majori dosi ingestum hyperemefim, hyperchatarfim atque inflammationem excitat; præsertim sulphur auratum primæ præcipitationis.

ANTIDOTA præcedentium.

VIRTUS MEDICATA. Resolvens, diaphoretica, expectorans.

VENENA ARSENICALIA.

ARSENICUM ALBUM.

ARSENICUM nudum L. weißer Arsenik. Razengift. Est semimetallum ex phlogisto & calce acida propriæ indoles constans. ✻

ODOR nullus, accensi vero alliaceus; SAPOR nullus.

Criteria arsenici albi sunt, quod

1. Saccharo pulverisato haud sit absimile at multo gravius.

* Arsenicum quatenus in aqua solvitur & crystallifatur, *salibus*; quatenus acido constat & phlogisto, *sulphuribus*; quatenus cum multo phlogisto regulum dat, *metallis* adnumerari potest, dicit *Cel. SCHREBER* in *LINNEI mat. med.* p. 288.

2. *Alliaceus odor*, quem carbonibus ardentibus injectum cum fumo albo spiret.
3. *Laminā cuprēā* ab hoc albo fumo maculas nigras vel albas contrahat.
4. A solutione *hepatis sulphuris* aquæ arsenicali instillata, *flavum* decidat *præcipitatum*, quod auripigmenti seu arsenici sulphurati est species. ✻

VIS NOXIA. Arsenicum deglutatum sequuntur sapor austerus, exspuitio frequens, vertigo; labiorum, linguæ, palati, faucium, œsophagi, ventriculi & intestinorum ardor, dolor acerbissimus, rosis ac inflammatio; febris, sitis inextinguibilis, nausea, vomitus assumptorum, crebri singultus, palpitatio cordis, virium defectio ingens; respirandi difficultas, anxietates summæ, delirium, circulus lividus circa os & oculos; repentina corporis intumescencia; manuum ac pedum stupor; his accedunt priapismus, totius corporis convulsiones, pulsus tardus, inæqualis, cutis pruritus ingens, icterus, maculæ rubræ, foetor oris, suspiria, mictus cruentus, sudores frigidi, gangræna aut sphacelus ventriculi & intestinorum ac nonnunquam etiam genitalium; ventriculi & intestinorum perforatio aut etiam

---

* *Cel. BERGMAN opusc. chemi. Vol. I. p. 131.*
erosio

erosio seu extenuatio talis, ut eorum membranæ quandoque folium papaveris vix superent crassitie; vomitus & alvi fluxus nigri foetidi, cadaverosi; capillorum defluvium, lypothymia; horum malorum omnium horrendum agmen plerumque claudit mors, quam epidermidis secessus & totius corporis putredo subito sequuntur;

Verum qui letho eripiuntur valetudinem deinceps vitream, nonnunquam febre hectica, paralyfi, aliorumve malorum serie exasperatam, trahere solent. *

VIS NOXIA EXTERNA. Haud minora pericula circumstant illos, qui arsenicum extrinsecus variis admovent partibus. Sic amuletum arsenicale pectori applicatum ardorem & anxietatem præcordiorum ac pustulas nigricantes in medio pectore producebat. Vi tam corrosiva pollet arsenicum, ut fossorum manus ac pedes nudatos exulceret. Arsenicum butyro mixtum & capiti illitum, febrem, delirium, syncopen, totius capitis intumescientiam ac celerem mortem intulit. Decocto arsenici duobus militibus corpus scabiosum abluabatur; scabies quidem hac ablutione evanuit, sed utriusque genitalia inflammatio atque intume-

---

* *Cel. CÆLSI* l. c. p. 62.

ſcientia invalſit, quæ cum ingentibus doloribus, febre & vigiliis in gangrænam ſeroti abiit.

ANTIDOTA generalia ſunt multus potus aquæ tepidæ, olei, butyri inſuſi, axungię porcinae, adipis non rancidi, gummi tragacanthi, aut arabici aqua ſoluti. His palmam præripit lac merum vel quod melius butyro ſociatum. *Oleum ricini. Balnea tepida aquoſa vel oleoſa. Hepar ſulphuris; oleum eſſentiale aniſi,* ad Θj cum ovi vitello & gum. arabico datum. * *Salia alcalina. Terræ abſorbentes. Flores ſulphuris. Extractum martis. Thermæ ſulphuræ & jus pulorum* ſe commendant, ubi ægri qui mortis diſcrimen evaſere, ſtupore, paralyſi aut convuſionibus vexantur.

VIRTUS MEDICATA. Uſus *internus* arſenici in febribus intermittentibus atque in cancro commendatur, at præſtat arſenico interne non uti. Uſus *externus* in cancro verrucoſo faciei laudatur. Nempe *Pulvis anticancroſus BERNARDI*, ** qui ex arſenico cryſtallino, cineribus calceorum antiquorum combuſtorum, ſanguine draconis, & cinnabari conſtat, ulceri applicatur, ſic trium dierum dolor vehemens & œdema calidum faciei atque totius fere capitis ſequitur;

---

* *Sammlung für prakt. Aerzte* 5 B. 2 St. p. 539.

** *Sammlung für prakt. Aerzte* 7 B. 3 St. p. 512. In *medicinischen Wochenblatt für Aerzte und*

ulcus cancrosum laudabili supuratione depu-
ratur & emplastro Norimbergensi sanatur.

ARSENICUM CITRINUM SEU FLAVUM.

ARSENICUM citrinum. Gelber Arsenik. Ex
una sulphuris & decem arsenici albi partibus
intime mixtis ope sublimationis paratur.

ODOR nullus, accensi vero sulphureo - alliaceus:
SAPOR nullus.

VIS NOXIA, arsenici albi, at ob admixtum sul-
phur aliquantum debilior.

ANTIDOTA arsenici albi.

VIRTUS MEDICATA in carcinomate: ✿ Exiguæ
lamellæ ex arsenico flavo ulceri cancroso im-
ponuntur, donec omne cancrosum consumatur:

ARSENICUM RUBRUM SEU SANDARACA.

ARSENICUM Sandaraca L. rother Arsenik. Real-
gar, ex duabus sulphuris & novem arsenici
albi partibus conficitur. *Arsenicum rubinum*

Wundärzte, 5 Jahrgang. 3 Quartal p. 444. duæ
prostant observationes de cancro faciei hac methodo
feliciter sanato.

* *Schwed. Abhandl. für das Jahr 1778. Cel-*
RÖNNOW hac methodo viginti ægros, cancro tum
in labiis tum in laborantes mammis feliciter curasse ait;
Arsenicum acrimonie cancrose verum esse antidotum &
non solum vi caustica cancerum destruere opinatur.

ex anatica sulphuris & arsenici albi parte conflatur.

ODOR nullus; SAPOR vix ullus.

VIS NOXIA arsenici, arsenico citrino vix debilior. Mulier, quæ cum brassica rubra hujus veneni portionem comedebat intra aliquot horas prægressis vehementissimis torminibus moriebatur. *

ANTIDOTA arsenici.

A U R I P I G M E N T U M.

PRITES Auripigmentum L. Operment; Goldgelb.
Est arsenicum plurimo sulphure mineralisatum.

ODOR nullus, SAPOR sulphureus.

VIS NOXIA arsenici, at ob copiam sulphuris admixti minor, adeo ut animalibus ad drachmam unam absque noxa ingereretur. Sed mulier ab uncia semis in cerevisia cocti auripigmenti torminibus, convulsionibus, animi deliquiis, vomitu, dysenteria, polydipsia, & inexplicabili anxietate in alterum usque diem corripiebatur. Alia mulier a paucis granis ad curandam febrem deglutitis 30 dies convellebatur. **

ANTIDOTA arsenici.

* *Ephem. N. C. vol. V. obs. 102. p. 355.*

** *Cel. GMELIN l. c. T. 3. p. 136.*

VIRTUS MEDICATA. *Linimentum depilatorium*, quod ex auripigmento & calce viva constat, ad pilos extirpandos adhibetur. *Collyrium LANFRANCI*, quod auripigmentum continet, ad ulcera cancroidea faucium laudatur. *Unguentum terebinthinatum* cum auripigmento in tinea unguium & rhagadibus chronicis manuum atque pedum vidi utile. Ingreditur etiam liquorem probatorum vini plumbati,

REGULUS ARSENICI.

Est arsenicum ope phlogisti in formam metalli reductum. *Arsenik-König*,

VIS NOXIA arsenici at debilior,

ANTIDOTA arsenici,

ARSENICUM POROSUM.

ARSENICUM porosum L. *Fliegenstein*. *Schwarzer Arsenik*. *Cobaltum officinarum*.

VIS NOXIA arsenici at debilior. Aqua cum melle vel saccharo & arsenico poroso infusa ad muscas necandas exponitur; infantes inde bibentes quandoque vomitu, cardialgia, & aliis symptomatibus imo ipsa morte fuere affecti,

ANTIDOTA arsenici,

COBALTUM ARSENICALE.

COBALTUM *arsenicale* L. *Arsenik-Kobolt*. Est
cobalti arsenicum continens species. Cobal-
tum autem non *arsenicale* venenum non est.

VIS NOXIA arsenici sed multo debilior.

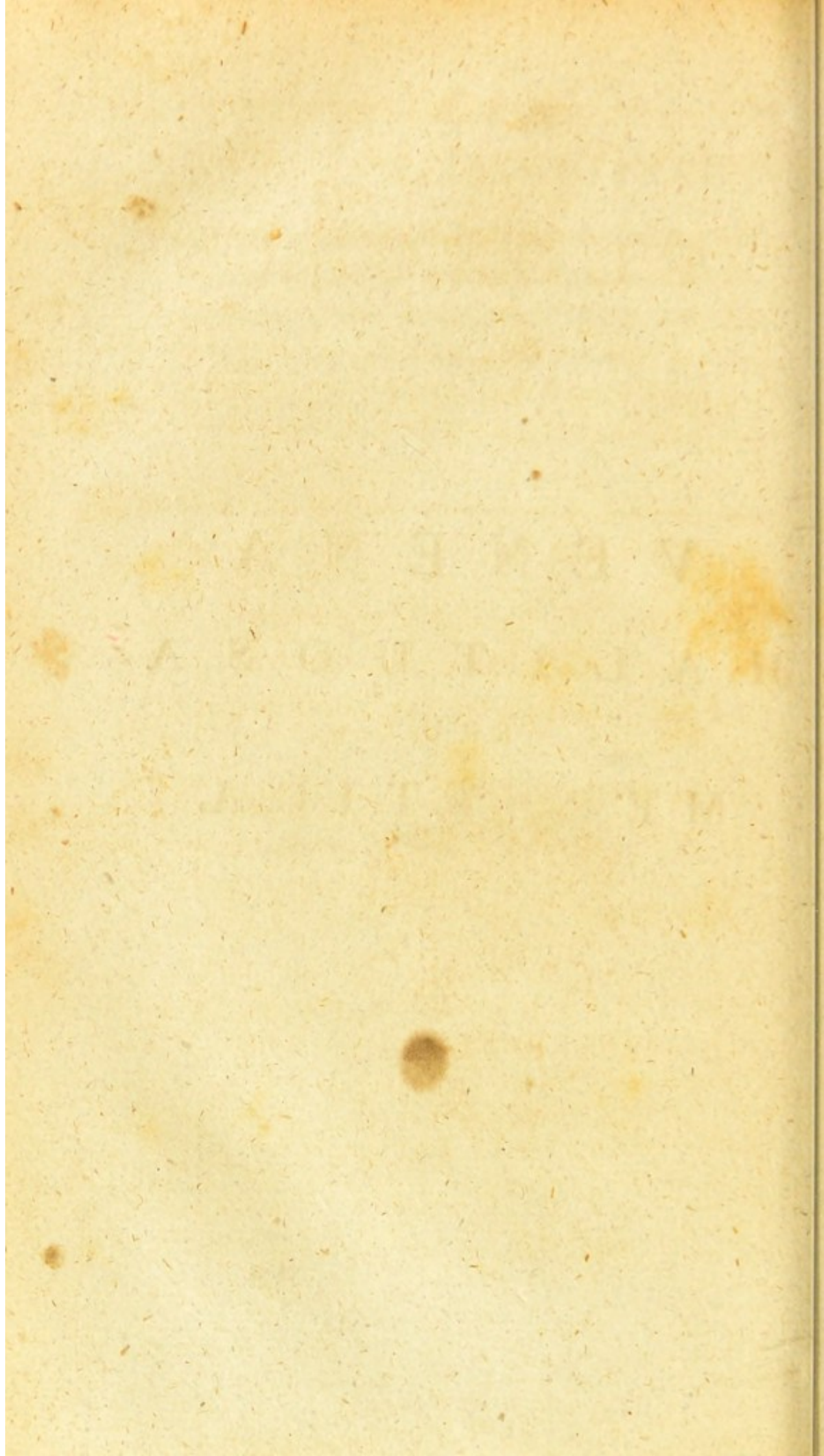
ANTIDOTA arsenici.

V E N E N A
H A L I T U O S A
S E U
M E P H I T I C A.

E L E N C H U S

VENENORUM HALITUOSORUM.

De venenis halituosis generatim.

HALITUS ACIDORUM MINERALIUM.

Halitus sulphuris accensi, *Schwefeldunst.*

Aer vitriolicus, *Vitriolsauerluft.*

— muriaticus, *Salzsauerluft.*

— nitrosus, *Salpetersauerluft.*

HALITUS AERIS FIXI.

Aer fixus artefactus, *fixe Luft.*

Aura cavernæ caninæ, *Luft der Hundes-Grotte.*

— musti fermentantis, *Luft des gährenden Mosts.*

Aura cerevisiæ fermentantis, *Luft des gährenden Biers.*

—— aquarum acidularum, *Luft der Sauerbrunnen.*

—— salium effervescentium, *Luft aufbrausender Salze.*

—— ædificiorum recentium, *Luft frisch getünchter Zimmer.*

—— usturæ calcis, *Luft der Kalchbrennerei.*

HALITUS ALCALINI,

Aer alcalinus, *alkalische Luft.*

Halitus urinæ, *Harndunst.*

—— cloacarum, *Kloakenkothluft.*

HALITUS PHLOGISTICI,

Aer phlogisticatus, *phlogistizirte Luft.*

—— inflammabilis, *brennbare Luft.*

—— igne corruptus, *durch Feuer verdorbene Luft.*

—— carbonum ardentium, *Kohlenluft.*

—— paludosus, *Sumpfluft.*

—— luti platealis, *Gassenkothluft.*

—— fodinarum metallicarum, *Metallgrubentluft.*

—— ——— carbonariarum, *Kohlengrubenluft.*

—— ——— salinarum, *Salzgrubenluft.*

—— hepaticus, *Schwefelleberluft.*

Halitus rancidus, *ranziger Fettdunst.*

Fumus ignis inclusus, *eingeschlossener Rauch.*

HALITUS PUTRID I.

- Aura animalium putrescentium, *faule Thierluft.*
 — vegetabilium putrescentium, *faule Pflanzenluft.*
 — respiratione animali corrupta, *durch thierischen Aushauch verdorbene Luft.*
 — transpiratione animali corrupta, *durch thierische Ausdünstungen verdorbene Luft.*
 — multitudine hominum corrupta, *von Menge der Menschen verdorbene Luft.*
 — aëris diu inclusi, *langverschlossene Luft.*
 Aura aquæ corruptæ, *verdorbene Wasserluft.*
 — coëmeteriorum, *Leichenackerluft.*
 — nosocomiorum, *Spitalluft.*
 — carcerum, *Kerkerluft.*
 — navium, *Schiffluft.*
 Ventus Samu-el, *Giftwind.*

HALITUS METALLICI.

- Halitus arsenicalis, *Arsenikdunst.*
 — plumbatus, *Bleydunst.*
 — cupratus, *Kupferdunst.*
 — mercurialis, *Quecksilberdunst.*
 Fumus cinnabarinus, *Zinnoberrauch.*

HALITUS TERREI.

Halitus gypsi, *Gipsstaub.*

HALITUS VEGETABILES,

Aer vegetabilium mephiticus, *giftige Pflanzenluft,*

Halitus peculiaris quorundam vegetabilium.

———— Anagyridis, *Stinkbaum.*

———— Dracunculi, *Schlangenwurz.*

———— Juglandis, *Wallnussbaum.*

———— Sambuci, *Hollunder.*

———— Santali albi, *weißer Santelbaum.*

———— Alceæ moscatae, *Muskatellerkraut.*

———— Mancinellæ, *Manchinelbaum.*

———— Cannabis, *Hanf.*

———— Lini, *Lein.*

———— Toxicodendri, *Giftbaum.*

———— Vernicis, *Fiernisbaum.*

———— Dracontii polyphylli, *vielblättriche Zehrwurz.*

———— ————— foetidi, *stinkende Zehrwurz.*

———— Hellebori albi, *weiße Nießwurz.*

Odor florum quorundam.

———— violarum, *Violen.*

———— rosarum, *Rosen.*

———— Liliorum alborum, *weiße Lilie.*

———— Caprifolii, *Geißblattblumen.*

(Odor Polyanthes, *Tuberosen*.

—— Phaseoli, *Bohnenblütthe*.

—— Fœni recentis *frisches Heu*.

—— Oleandri, *Oleanderblütthe*.

Odor aromatum vegetabilium.

—— caryophyllorum, *Gewürznelken*.

—— Asæ foetidæ, *Teufelsdrek*.

—— Ambraë, *Ambra*.

(Odor aromatum animalium.

—— Moschi, *Bisam*.

—— Castorei, *Bibergeil*.

—— Zibethi, *Zibeth*.

—— Cantharidum, *spanische Mücken*.

(Odor plantarum narcoticarum.

—— Hyosciami, *Bilsenkraut*.

—— Stramonii, *Stechapfel*.

—— Opii, *Mohnsaft*.

—— Croci, *Safran*.

—— Tabaci, *Toback*.

—— Lolii temulenti, *Lolch*.

—— Cicutæ, *Wütterich*.

—— Conii maculati, *Schierling*.

—— Fungorum venenatorum, *giftiger Schwämme*.

APPENDIX.

Venena, quorum indoles non nota.

Aqua Toffana, *Toffanisches Giftwasser.*

Pulvis Successionis, *Successionspulver.*

Venenum Macassarientse, *Macassarisches Gift.*

———— Americanum Ticunas, *amerikanisches Tikunegift.*

DE VENENIS HALITUOSIS GENERATIM.

Venena, quæ sub halitus, vaporis vel aëris forma in corpus nostrum agunt, *halituosa* seu *me-phitica* dicuntur.

DIVIDUNTUR in acida, alcalina, phlogisticata, putrida metallica terrea, vegetabilia & incognita.

VIS NOXIA. Agunt maximam partem in pulmones, asphyxiam vel suffocationem inducendo. Quædam simul nervos olfactorios afficiendo in cerebrum.

Noscuntur ut plurimum odore ingrato, sensatione oppressionis & difficilioris respirationis.

MEDELA exigit transportationem ægroti in aërem atmosphæricum, elutionem narrium & faciei cum aqua frigida, applicationem remedii antimephitici & excitationem systematis nervoli.

REMEDIA ANTIMEPHITICA dividuntur

in *acida* ut acetum vini, quæ in halitibus alcalinis, putridis, narcoticis, & phlogisticis,

— *alcalina* ut spiritus falis ammoniaci, quæ in halitibus acidis.

— *antiphlogistica* ut aër atmosphæricus, aër dephlogisticatus, aqua frigida, quæ in halitibus phlogisticatis conveniunt.

HALITUS ACIDORUM MINERALIUM.

HALITUS SULPHURIS ACCENSI.

Est fluidum aëriforme ex sulphure accenso evaporans. *Schwefeldunst.*

ODOR sulphureus, suffocans. SAPOR aquæ immixti halitus, sulphureus. *Flama* coerulei coloris.

VIS NOXIA. Majori copia pulmonibus haustus hominem & reliqua animantia, canibus forte exceptis * celerrime suffocat, ut incruenta mors phasianorum docet, quorum ori vapor accensi sulphuris admoventur. Ubi vero is mi-

* *Cel. BROWNE LANGRISH in physical experiments upon brutes.* Lond. 1746. Canibus vapor sulphuris non nocuit. Sed elephantem necabat, *LINDESTOLPE liber de venenis* 1739. p. 103.

nori copia inspiratur, tussim, sternutationem, *
raucedinem, capitis dolorem, lippitudinem,
diarrhæam, dysenteriam, astma, ** peripneu-
moniam, hæmoptisim, & phthysim inducit.

Vina multum *fulphurata* morbos fere eosdem pro-
ducunt. Vide *Bromatologiam*.

ANTIDOTA sint antialcalina.

VIRTUS MEDICATA. Vestimenta fumo sulphuris
imbuuntur ad curandam pestem, scabiem, ar-
thritidem. Dolia sulphuris fumo replentur,
ut vina a fermentatione arceantur. Fumus
sulphuris est fortissimum excitans in asphyctis.

* *Cel. RAMAZZINI* historiam refert mœchæ
mulieris, quæ cum amasium suum, marito superve-
niente, sub lecto abscondisset, superimposito velami-
ne sulphurato, se ipsam prodidit, ille enim sulphu-
ris odore percitus non potuit, quin alte tussiret &
sternutaret.

** *III. VAN SWIETEN* insanabili astmate labo-
rantem vidit civem, qui in juventute apud ænopo-
lam habitans jubebatur aperto ingentis dolii sulphu-
ris vapore repleti spiraculo, olfacere: miser ille va-
lide naribus attraxit infestum hunc vaporem, mox
concidit, atque aliquot horis cum morte luctatus
evasit quidem, verum tota vita mansit astmaticus, &
nunquam somnum capere potuit, nisi erecto corpo-
re in sedili hæreret.

AER VITRIOLICUS.

Aëriforme fluidum ex *acido vitrioli* volatilifato constans. *Vitriolsauerluft.*

ODOR fulphureus, suffocans. SAPOR aquæ immiffi halitus, acidus.

VIS NOXIA. Chemici, quibus vasa sub destillatione acidi vitriolici distillant aut qui ejus vaporem incaute inspirant, hoc halitu inficiuntur. Inducit suffocationem & mala accensi sulphuris.

ANTIDOTA alcalina. *

VIRTUS MEDICATA. Corrigit aërem putridum.

AER MURIATICUS.

Fluidum aëriforme ex *acido salis* volatilifato constans. *Salzsauerluft.*

ODOR croceus; SAPOR halitus aquæ immiffi acidus.

VIS NOXIA præcedentis. Quibus vasa sub acidi muriatici destillatione rumpuntur, hoc halitu afficiuntur.

ANTIDOTA præcedentis.

VIRTUS MEDICATA antiseptica.

* *III.* BOERHAAVE vix non suffocatus periisset ex hoc vapore, si ipsi spiritus salis ammoniaci ad manus non fuisset.

AER NITROSUS.

Fluidum aëriforme ex *acido nitri* volatilifato.
Salpetersauerluft.

ODOR acidi nitrosi. SAPOR halitus aquæ commif-
fi acidus, nitrosus.

VIS NOXIA. Inducit tussim, suffocationem, cata-
ractam. * Chemici & artifices, quibus sub
destillatione spiritus nitri vel aquæ fortis va-
sa diffiliunt hoc halitu afficiuntur.

ANTIDOTA præcedentis.

VIRTUS MEDICATA antiseptica.

HALITUS AERIS FIXI.

AER FIXUS.

Fluidum aëriforme ex specifico acido constans, ex
creta vel spatho calcareo ope adfusi spiritus
vitrioli diluti expulsum. *Fixe Luft. Acidum*
aëreum. Luftsaure.

ODOR nullus. SAPOR aquæ immissi aëris acidu-
lus. Aquam calcis præcipitat, flammam can-
delæ exstinguit.

* *Cel. SZEN diss. de cataracta ab effluviis aquæ
fortis orta 1774. Jenæ.*

VIS NOXIA. Dum animal vasi vitreo includitur, & vitrum dein aëre fixo impletur, sequentia phænomena in morituro animali observantur. *

1. Dum fatalis irruit aura mox animal anxie circumspicit, exitum quærens, dein incipit anhelare, bulbi oculorum expanduntur, tremit, omnes hebescent sensus, tandemque quasi obdormiens expirat.
2. *Aves* plerumque prius quam *canes* & hic citius quam *felles* succumbunt, diutius vero *amphibia* & pertinacissime *insecta* resistunt. Respectu ætatis animalia juniora paullo segnius enecantur; præsertim paulatim aduëfacta; nam quæ in ipso agone, libero exposita aëri pluries vitam recuperarunt, dein tardius hoc fluido pereunt, quam quæ illud prima vice hauriunt.
3. Post mortem *pulmones* parum collapsi reperiuntur, in aqua non subsident, uti in vacuo pereuntium, sed natant, & sæpe plura monstrant loca inflammata.
4. Truncus *arteriæ pulmonalis*, cordis ventriculus dexter cum sua auricula, vena ca-

---

* Ill. BERGMAN *opusc. chem. & physic. Vol. I. p. 65.*

va, jugulares & vasa cerebri sanguine turgent, isque in ventriculo dextro polypi instar non semel concretus fuit visus. Venæ pulmonales, aorta, ventriculus cordis sinister cum sua auricula plerumque flaccescunt.

5. *Fibrarum muscularium* in toto corpore deleta reperitur *irritabilitas*. Ipsum cor ex animali adhuc calente extractum, nec halitu, nec scalpello, nec acido vitrioli concentratissimo ad motum excitari potuit.
6. Eadem phænomena in hominibus aëre fixo mortuis observantur. Mirum est aërem huncce pulmonibus esse atrocissimum venenum, impune tamen hocce cum musto fermentante vel aqua acidula ventriculo posse ingeri.

ANTIDOTA. Expositio ægroti in aërem atmosphæricum; applicatio spiritus salis ammoniaci, cujus odor penetrans naribus & ori ut pulmones intret, admovetur.

VIRTUS MEDICATA, antiseptica, irritabilitatem minuens. * Acidulæ maximam virtutem ab hoc aëre habent.

---

* Vide *Pharmacologiam chirurgicam* p. 265. & *Cel. DOBSON Abhandl. über die Kräfte der Fixen Luft. Leipzig 1781.*

AURA CAVERNÆ CANINÆ.

Est aër fixus, qui fundum famosæ cavernæ, *Grotta dei cani* dictæ, quæ in Italia Neapolim inter & Puteolum invenitur, ad aliquot pedum altitudinem replet. *Hundsgrottenluft*, quia in canibus frequentissime explorata fuit ejus necandi vis.

VIS NOXIA. Canes & cuncta animalia fundo hujus cavernæ immissa illico necantur, adeo ut vel mortui vel saltem asphycti ex ea extrahuntur.

ANTIDOTA aëris fixi.

AURA MUSTI FERMENTANTIS.

Est aër fixus, qui e doliis musti fermentantis extricatur & celaria tempore vindemiarum replet. *Mostgährungsluft*.

Noscitur aëris fixi in celari præsentia, si flamma candelæ ope perticæ celari immissæ exstinguatur.

VIS NOXIA præcedentis

ANTIDOTA aëris fixi, asphycti ope hamorum ligneorum e celaribus caute extrahantur.

AURA CEREVISIÆ FERMENTANTIS.

Est aër fixus, qui superficiem cerevisiæ in receptaculo aperto fermentantis ad pedis altitudinem tegit. *Biergährungsluft*.

VIS NOXIA præcedentis.

ANTIDOTA eadem.

VIRTUS MEDICATA. Aqua ope vasorum in atmosphæra aëris fixi refusione repetita agitata, potest reddi *acidula*.

AURA AQUARUM ACIDULARUM.

Est aër fixus, qui e superficie aquarum acidularum exhalat. *Sauerbrunnenluft*.

VIS NOXIA. Fossa *Pyrmontana* vapore adeo funesto repletur, ut anates innatantes aquæ & supra fontes oberrantes interficiantur & animalia majora in suffocationis periculum inducuntur.

ANTIDOTA aëris fixi,

VIRTUS MEDICATA aquarum acidularum maximam partem a contento in illis aëre fixo pendet.

AURA SALIUM EFFERVESCENTIUM.

Est aër fixus, qui sub effervescencia salium extricatur. *Luft aufbrausender Salze*.

VIS NOXIA præcedentis.

ANTIDOTA eadem.

VIRTUS MEDICATA. Sal absynthii cum succo citri sub actu effervescentiæ haustum est antiemeticum.

AURA ÆDIFICIORUM RECENTIUM.

Aer, qui in ædificiis noviter exstructis aut recen-
ter dealbatis, reclusa præsertim atmosphæræ
communicatione, cubilia implet. *Luft neuge-
tünchter Zimmer.*

VIS NOXIA. Inducit anginam * capitis dolorem,
anxietatem, aphoniam, ** debilitatem paraly-
toideam, quandoque mortem.

ANTIDOTA. Fuga e cubiculo noxio, spiritus salis
ammoniaci, irritatio faucium ad vomitum.

AURA USTURÆ CALCIS.

Est aër fixus ignifer, qui e furno ustulatorio cal-
cis emanat. *Kalchbrennereyluft.*

VIS NOXIA. Mater atque duæ proles suffocaban-
tur, cum aër fixus per apertam angustæ cubi-
culi portam de nocte ex vicina calcis ustura

* *III. HOFFMANN med. rat. system. T. II. p.*
297. Tres infantes, qui in cubiculo ante aliquot
dies noviter dealbato aliquot noctibus dormiebant,
angina intra biduum rapiebantur.

** *Cel. STENZEL de venenis 1739. p. 93.* Duo
fratres in cubiculo, quod prima vice calefiebat, dor-
mientes, capitis dolore, aphonía & tanta corripie-
bantur debilitate crurum, ut se lecto movere non
valerent, at subsecuto vomitu spontaneo sani eva-
debant.

penetraret. ✻ Duæ feminæ quæ juxta cal-
cis ufturam dormiebant fuffocatae inuenie-
bantur.

ANTIDOTA præcedentis.

HALITUS ALCALINI.

AER ALCALINUS.

Est aër, qui evolvitur e falibus alcalinis volatili-
bus, dum calefiunt, vel e fale ammoniaco, fi
cum calce viva vel minio deftillatur. *Alkali-
sche Luft.*

VIS NOXIA. Animalia huic aëri inclufa pereunt.
Odor hominibus fternutationem & oculorum
pruritum inducit, pulmones minus afficit, quam
aëres acidi. Chemici fub deftillatione fpiri-
tuum urinosorum, fi vafa diffiliunt, hoc hali-
tu alcalino afficiuntur.

ANTIDOTA. Acetum vini, quod fummum eft an-
timephiticum antialcalinum, naribus & ven-
triculo applicatum.

HALITUS URINÆ.

Est halitus alcalino-phlogifticatus, ex urina putre-
fcente exhalans. *Harndunft.*

---

* Cel. PLENCIZ *Acta & obfervata medica* p. 183.

VIS NOXIA. Aër in cubilibus orphanotrophiorum a ficcatione linteorum ab urina infantum conspurcatorum, teterrimam spargit odorem urinosum qui oculos rubefacit & tussim inducit. An inde infantum febris miliaris, aphthosa & necrosis buccarum atque genitalium? qui morbi in orphanotrophis fordidis tot neunatos rapiunt.

ANTIDOTA. Mundities cubilium, irroratio pavimentorum & linteorum cum aceto vini, cujus pars una cum quatuor aquæ miscetur. Hoc antidotum momento citius odorem urinosum delet.

HALITUS CLOACARUM.

Est halitus alcalino-phlogisticatus, qui e fœcibus cloacarum seu latrinarum exhalat. *Kloakenkothluft.*

VIS NOXIA. Teter cloacarum odor oculos rubore afficit & obnubilat. Foricarii si per quatuor horas latrinis expurgandis incumbunt, nisi per 24 horas oculos a luce avertant & aqua tepida abluant, cœci evadunt. * Alii in latrinarum cavernis intra pauca minuta asphycti vel mortui concidunt.

ANTIDOTA. Primarium est acetum vini. *Antime-*

* *Cel. RAMAZZINI morbi artificum c. 13.*

phiticum JANINI * quod ex uncis sex acetii vini & uncia una spiritus lavendulæ constat, latrinæ infusum momentaneam & ad aliquot dies durantem foetoris stercorei cessionem efficit. Asphyctis ex cloacarum foetore nares cum aceto vini eluantur, unum vel alterum cochleare ejusdem ventriculo ingeratur, facies, & totum corpus aceto abluatur. Aër *castrensis* a patulis latrinis infectus infuso in latrinas aceto, multum emendari potest.

HALITUS PHLOGISTICI.

AER PHLOGISTICATUS.

Est fluidum aëriforme maximam partem ex phlogisto constans. *Phlogistizirte Luft.*

VIS NOXIA. Flammam exstinguit, & animalia huic aëri inclusa necantur.

ANTIDOTA, Transportatio in atmosphæram frigidam, ablutio faciei, narium & totius cor-

* Cel. JANIN *Vorschlag, die schädlichen und tödtlichen Ausdünstungen und Dünste der Kloake, den verderbten Geruch der Gassen, der Krankenhäuser, der Kriegsschiffe unschädlich zu machen.* Vide Cel. SCHERF *Archiv der medicinischen Polizey* I. Band p. 203.

poris cum aqua frigida. Inflatio aëris dephlogisticati, applicatio aceti.

AER INFLAMMABILIS.

Est aër, qui admota candela flammam concipit.
Brennbare Luft.

VIS NOXIA. Animalia huic aëri inclusa moriuntur.

ANTIDOTA præcedentis.

VIRTUS MEDICATA. Vide *Balneum ferri granulati* in Pharmacologia chirurgica.

AER IGNE CORRUPTUS.

Est aër, in quo candela deflagavit, partim phlogisticatus, partim fixus est. *Durch Feuer verdorbene Luft.*

Relinquitur denique ex accensa miscela aëris inflammabilis & respirabilis, atque ex aëre, qui fulmine & electricitate & deflagratione phosphori corrumpitur. Ejusdem indolis est aër, qui cavernam *Vesuvii* circumfluit.

VIS NOXIA. Animalia huic aëri inclusa suffocantur, vel asphycta redduntur.

ANTIDOTA. Ab initio alcalina dein antimephitica antiphlogistica.

AER CARBONUM ARDENTIUM.

Est aër fixo-phlogisticatus, qui e carbonibus vel lithantracibus exhalat. *Kohlenluft. Steinkohlenluft.*

VIS NOXIA. Inducit capitis dolorem, asphyxiam vel mortem.

ANTIDOTA. Transportatio in aërem atmosphæricum, lavatio totius corporis cum aqua frigida. Applicatio spiritus salis ammoniaci * ad nares, & guttulæ quædam ad os.

A E R P A L U D O S U S.

Est aër maximam partem inflammabilis, qui e paludum fundo lutofo, si bacculo perfodiatur, bulbarum forma assurgit. *Sumpflust.*

VIS NOXIA. Febres inducit intermittentes vel remittentes putridas, malignas. **

ANTIDOTA. Acetum vini. Infusum florum arnicæ cum cortice peruv. in febre paludosa valde proficuum inveni. Exsiccatio vel procuratio motus aquæ paludosæ.

* *Cel. SAGE Erfahrungen dass der flüchtige Salmiak-Geist das wirksamste Mittel sey, Erstickte wieder zu erwecken, p. 27.*

** *Cel. LANCISIUS de noxiis palud. effluviis l. II. quinque distinctas epidemias perniciosarum, castrensium febrium, quæ diversas Pontificiæ ditionis urbes pene vastarunt describit, omnes a stagnante aquoso latice, æstivis caloribus corrupto & puto reddito exclusas. Vide Cel. TRALLES vera patrem patriæ sanum & longævum præstandi methodus p. 106. &c.*

AER LUTI PLATEARUM.

Est aër, qui e luto platearum in acervos congesto emanat. *Gassenkothluft.*

VIS NOXIA præcedentis.

ANTIDOTA. Calx viva in cremorem ope aquæ diluta acervis luti adfundatur. Sic foetor luti cessat. Lutum hocce calce mixtum agros valde foecundat. ✱

AER FODINARUM METALLICARUM.

Est aër noxius, qui in fodinis metallicis subito quandoque erumpit. *Metallgrubenluft. Mephitis fodinarum. Giftschwaden böser Wetter* a metallifossoribus dicitur.

Est quandoque inflammabilis & tonitruans. Quandoque vero flammam extinguit, hinc aër fixus vel phlogisticatus. Quandoque arsenicalis est.

VIS NOXIA. Aëris phlogistici vel fixi vel inflammabilis.

ANTIDOTA varia pro diversitate mephitidis.

AER FODINARUM CARBONARIARUM.

Est aër, qui in fundo minerarum lithantracum, si hæ ignem concipiant, observatur. *Kohlengrubenluft.*

---

* *Cel. JANIN l. c. p. 231.*

VIS NOXIA. Asphycti vel mortui extrahuntur,
qui in tales fodinas descendant.

ANTIDOTA carbonum ardentium.

AER FODINARUM SALINARUM.

Est aër, qui fodinas salinarum quandoque replet.
Salzgrubenluft.

VIS NOXIA præcedentis.

ANTIDOTA præcedentis.

AER HEPATICUS.

Est aër, qui ex hepate sulphuris affusis acidis, præ-
ter nitrosum, quibuslibet, obtinetur. *Schwe-
felleberluft.*

Hospitatur præterea in aquarum mineralium
sulphuriferarum effluviis, odorem habet ovi
putridi. *Constat* ex sulphure per phlogiston
& materiam caloris volatilifato.

VIS NOXIA. Animalia huic aëri inclusa suffo-
cantur.

ANTIDOTA aëris phlogificati.

HALITUS RANCIDUS.

Est halitus qui ex oleo vel pinguedine rancida
vel igni imposita emanat. *Ranziger Fettdunst.*
Constat ex phlogisto & acido pinguedinis.

VIS NOXIA. Oculorum ruborem in aëre libero inducit. Animalia huic halitui inclusa pereunt. Oleum napi in usum lampadum a plebe adhibitum, ardens fuligine sua gravat petus & suppellectilem inquinat, stupaque dum exstinguitur, graviter foetet. Puer moriebatur, dum ipsius naribus a petulanti suo socio fumus exstinctæ candelæ inflaretur.

ANTIDOTA præcedentis.

FUMUS IGNIS INCLUSUS.

Fumus e ligno ardente emanans, maximam partem ex aqua, phlogisto & acido ligni constans, in cubiculo quodam inclusus. *Eingeschlossener Holzrauch.*

VIS NOXIA oculis inducit ruborem. Homines & animalia suffocat.

ANTIDOTA. Renovatio aëris, antidota aëris phlogificati.

VIRTUS MEDICATA. Ad pisces & carnes infumandas.

HALITUS PUTRIDI.

AURA ANIMALIUM PUTRESCENTIUM.

Est halitus, qui ex animali putrescente exit. *Fau-le Thierluft.*

VIS

VIS NOXIA. Vapores foetidi cadaverum malignas excitant febres putridas. Sola cadaverum nimia consuetudo multos ante diem abstulit anatomicos. * Si cadavera militum post praelia non cito inhumentur, febres putridae pagorum vicinorum incolas epidemice devastant.

ANTIDOTA. Acetum vini & antiseptica.

AURA VEGETABILIIUM PUTRESCENTIUM.

Est aer putridus, qui e vegetabilibus putrescentibus emanat. *Faule Pflanzenluft.*

VIS NOXIA. Acervi brassicae putrescentis & tabescentes cumuli muscorum margaritiferosum putridas fere excitarunt febres.

ANTIDOTA praecedentis.

AURA RESPIRATIONE ANIMALI CORRUPTA.

Aer e pulmonibus hominis vel animalis respirantis exhalans. *Ausgeathmete Luft.*

Constat aer exspiratus ex aere phlogistico, aere fixo & aere putrido.

VIS NOXIA. Animalia aeri exspirato inclusa pereunt. Flamma exstinguitur. Caro diu aspi-

---

* *Ill. HALLER de praecip. corp. hum. part. T. III. p. 155. dicit: memini proprii morbi miliaris & innumerabilium fere febrium continuarum, quas Göttingæ passus sum, cum inter cadavera sex fere mensibus in annum viverem.*

rata citius putrescit. Halitu phthifici hominis muscæ interemptæ fuere. Foetidissima rachiticæ puellæ anima aviculam occidit. *

ANTIDOTA præcedentis.

AURA TRANSPIRATIONE ANIMALI CORRUPTA.

Est aër e cute hominis vel animalis exhalans. *Luft der Hautausdünstung.*

VIS NOXIA. Aqua cadi in quo homo etiam sanissimus balneavit, intra aliquot horas foetebat, quod designat aërem putridum aquæ communicari. Aer e superficie corporis nostri egrediens flammam candelæ exstinguit & animalia in eo vix uno momento supervivunt. **

ANTIDOTA præcedentis.

AURA AB HOMINUM MULTITUDINE CORRUPTA.

Est aër, a nimia hominum copia in cubiculo angusto conclusorum corruptus.

VIS NOXIA. Nimius hominum numerus in eodem cubiculo aërem dephlogisticatum seu *principium vitale* in aëre latens, pulmonibus perpetuo absorbet & aërem atmosphæræ phlo-

---

* *Ill. HALLER l. c. p. 155.*

** *Perill. INGEN-HOUSZE experiences sur les vegetaux.*

gisticatum relinquit. Inde anxietas, respiratio difficilis, languor, animi deliquium, asphyxia, mors. Nota est anglorum in nigra caverna inclusorum fors, in quo ex 146 in exiguo atque ubique clauso carcere intra unicam noctem tempestate calida existente 123 moriebantur. Oxfordii 300 homines, qui in exiguo cubiculo iudicio criminali auscultabant, subita morte rapiebantur. Ovium magnus numerus in nimis exiguo stabulo inclusarum cito peribant. *

ANTID. Admisso aëris atmosphærici dephlogisticati.

AURA AERIS DIU INCLUSI.

Est aër atmosphæricus diu in loco quodam recluso stagnans. *Lang verschlossene Luft.*

Aer diu in cubilibus, granariis, puteis, fodinis, carceribus, cistis aliisque receptaculis inclusus huc pertinet.

VIS NOXIA. Aer ut aqua diu stagnans corrumpitur. Homines hunc aërem subito haurientes anxii, difficulter respirantes redduntur, & asphycti vel mortui in eo concidunt.

ANTIDOTA. Aeris inclusi expulsio ope admissi aëris atmosphærici. Acetum vini.

AURA AQUÆ CORRUPTÆ.

Est aër, qui ex aqua diu stagnante exhalat. *Verdorbene Wasserluft.*

---

* *Cel. GMELIN* l. c. l. Th. p. 239.

VIS NOXIA. Inducit febres putridas, petechiales, quæ post domuum inundationes, si non cito & bene purgentur, sæpius observantur. Quandoque ex solo vapore aquæ putridæ mors adnotata. ✻

ANTIDOTA. Acetum vini. Exsiccatio & purgatio cubilium. Aqua fontana, quæ in doliis asservatur ut in navigationibus ad duos annos a putredine præservatur, si cuilibet mensuræ aquæ 14 guttæ olei vitrioli addantur. ✻✻

A U R A C O E M E T E R I O R U M.

Est aër, qui e cadaveribus hominum vel animalium non bene sepultorum in cœmeteriis & catacumbis exhalat. *Leichenackerluft.*

VIS NOXIA. Nauseam, vomitum, capitis dolorem, animi deliquium, asphyxiam, febrem putridam *** morbos epidemicos quibus sepulti

* *Ill. SAUVAGES Effets de l'air p. 54. & Cel. PLATNERI diss. de pestiferis aquarum putrescentium exhalationibus.* Ex stagnationibus aquarum post copiosas pluvias & inundationes superstitibus pertinacissimas tertianas enatas observavit RAMAZZINI *Misc. N. C. Dec. II. anno IX.*

** *Neue Schwed. Abhandl. 2 B. p. 234. Cel. FAXE Versuch, Wasser auf der See durch Vitriolsäure vor Faulniss zu bewahren.*

*** In *Gazette salutare* N. 25. & 26. plures funesti hujus rei narrantur casus. In urbe *Talento* vespillones fossam pro defuncto non satis profundam

moriebantur ut variolas, pestem & mortem
inducit. *

---

fecerunt; feretrum itaque obtegebant terra, quam pedibus comprimebant. Paucis diebus post exhalationes cadaverosæ ex sepulchro emanantes templum sensim ita adimplebant, ut illud derelinqui deberet. Consilium capiebatur corpus exhumandi. E tribus vespillonibus, qui hanc translationem in se suscipiebant, duo insigniter vomebant, tertius in febrem incidit & 10 vel 12 diebus post moriebatur.

In vico *Saulieu* in templo aperiiebatur sepulchrum pro sepelienda muliere feбри putrida defuncta. Vespillones detegebant feretrum cadaveris, quod ante sex hebdomadas sepeliebatur. Cum femina fossæ mandaretur, ipsius & alterum feretrum aperiiebatur, illico odor adeo fœtidus oriebatur, ut omnes, qui assisteabant, exire cogerentur. Inter 190 homines, 114 graviter ægrotabant, sicuti etiam prædicator, vicarius & vespillones. Interim ultra 18 ex toto hoc numero mortui non sunt, inter quos prædicator & vicarius primi e medio tollebantur.

* In Diario anglicano seu *London Magazin* mense Sept. 1752 memorabilis prostat historia: Vespillo aperiēbat sepulchrum in quo ante 30 annos vir quidam variolis defunctus sepultus erat, percussio operculo feretri extemplo odor fœtidus exiit. Paucis diebus post 14 ex adstantibus variolis corripiebantur & omnes incolæ hujus pagi hunc morbum nondum passi duobus exceptis decubuerunt. Notabile est variolas omnia oppida, quorum incolæ sepulcræ adfuerunt, invasisse.

ANTIDOTA. Sepultura mortuorum non tantum in ecclesiis sed etiam in cœmeteriis circa muros civitatis plane prohibeatur. Et locus pro cœmeterio ad quadrantem horæ a civitate distans, sat amplus, aëre perflatus, arboribusque, quæ miasma putridum absorbent, hinc inde circumvalatus assignetur.

Cadavera in feretro ad sex pedum profunditatem inhumentur & feretrorum apertura atque ossium corruptorum exemptio & dispositio in ossilegium ad 50 annos plane interdicatur. Si vero locus quidam revera jam odore cadaveroso impletus esset, aëris atmosphaerici perflatio, effusio & evaporatio aceti & aëris vitriolici vel muriatici adhibeatur.

A U R A N O S O C O M I O R U M.

Est aër, qui in nosocomiis sordidis observatur. *
Spitalluft.

Causæ aërem in nosocomiis noxium reddentes in *producentes* & *adjuvantes* dividuntur.

Producentes sunt

1. *Transpiratio ægrorum morbosa seu putrida febricitantium.*

---

* *Cel. NAHUYs diss. de qualitate noxia aeris in nosocomiis & carceribus ejusque remediis. Harlemi 1770.*

2. *Alvi excrementa*, præsertim disentericorum, febri putrido biliosa, aut diarrhæa colliquativa laborantium, in cubilibus diu relicta. Idem fit si januæ latrinarum in cubilia ægrorum se aperiant.

3. *Ulcerâ fœtentia*, vulnera multum suppurantia, præsertim partes gangrænosæ, urina, sanguis corruptus, sputa phthysicorum, imundities lectorum, cortinarum, indusiorum, apparatus purulentus ulcerosorum &c. quæ causæ aërem putridum exhalant.

4. *Nimius ægrorum numerus* in eodem cubiculo, qui perpetuo aërem dephlogisticatum seu principium vitale in aëre latens pulmonibus absorbent & aërem phlogisticatum relinquunt.

5. *Nimius calor cubiculorum*, qui aërem putridum activum reddit

ad causas adjuvantes refertur

1. *Nosocomii situs* aliis undique domibus vel magnis ædificiis arboribusve dense locatis circumdatus, ita ut venti & aëris liber accessus impediatur. Vel nosocomii situs ad pedem montis, quo aëris accessus denegatur.

2. *Cubicula ægrorum nimis angusta nec alta satis.* Inde idem fit, ac si nimius ægrorum numerus in cubiculo majori locetur.
3. *Januarum & fenestrarum cubiculi nimia parvitas,* quo aëris renovatio satis libere fieri nequit.
4. *Rara nimis pavementorum lavatio,* qua fordes putridæ in pavementis remanent.
5. *Rara nimis lectorum & stragulorum renovatio.* Aut ægroti depositio in lectum, super quo ægrotus febre putrida laborans mortuus est vel decubuit. Etiam cortinæ lectorum aërem putridum retinendo valde in nosocomiis nocent.

VIS NOXIA. Aer putridus nosocomialis

1. *Morbos leviores sæpe in gravissimos imo lethales mutat.* Variolæ benignissimæ, alvi fluxus innocui, febres leviores in civitate cito & faciles curatu in aëre nosocomico iisdem remediis & ab iisdem medicis tractati in malignas febres petichiales cum diarrhæa colliquativa stipatas abeunt. * Ulcera leviora, quæ aliis in locis facillime curantur in nosocomiis sæpe incurabilia manent. Quoties non ulcera & vulnera ab aëre putrido nosocomii in gangrænam abeunt.

---

* *Cel. NAHUYs l. c. p.*

2. *Novos producit morbos, Aer nosocomialis fanissimos homines diu in nosocomio degentes febre putrida nosocomiali vel diarrhæa putrida afficit. Quandoque contingit, si unus & alter febre putrida vel dysenteria decumbens nosocomio inferatur, ut ex improvviso hi morbi in nosocomio grassari incipiant.*
3. *Longam reddit ægrorum convalescentiam, ægroti enim debiles in aëre putrido diu adhuc languent vel a levissima causa accedente sæpe pejus quam ante decumbunt.*

ANTIDOTA. *Excrementa morbosa adfuso vini aceto vel antimephitico ꝯANINI cito auferantur. Aegroti morbo putrido laborantes a reliquis ægris in peculiaria & dissita cubilia separentur. Evitentur, quantum fieri potest, causæ aërem putridum producentes, adjuvantes vel retinentes. Ventilatoribus, & machina SUTTONIANA correctæ aër cubiculorum aliquoties de die renovetur. Singulis diebus pavementum aliqua aceti portione irroretur, vel ollæ aliquot aceto plenæ prunis imponantur ardentibus, ut sic aceti vapor assiduo per nosocomium dispergatur.*

A U R A C A R C E R U M.

Est aër atmosphæricus a squallore carceris corruptus. Kerkerluft.

Causæ aërem in carceribus depravantes sunt perspiratio captivorum, excrementorum & urinæ depositio in ipso carceris cubiculo. Sordes putridæ pavimenti, carcerum situs profundus sub terra, quo situ omnis aëris renovatio prohibetur; humiditas parietum, qui carcerem constituunt; nimia carceris angustia, fenestris lateralibus destituta; vel nimia copia captivorum, qui principium vitale ex aëre absorbent; neglecta mundatio carcerum, neglecta renovatio vestium & stramentorum.

VIS NOXIA. Morbi, quibus captivi ab aëre putrido, humido, & frigido carceris vexantur, sunt febres malignæ * pessimis stipatæ symptomatibus & dysenteriae putridæ. Captivi vero, qui acutis his non corripiuntur morbis, febre lenta, hydrope & scorbuto pereunt.

ANTIDOTA. Constructio carcerum supra solum elevatorum, dein adhibeantur, quæ in aëre nosocomiali laudavimus.

A U R A N A V I U M.

Est aër atmosphæricus a sorditie navium corruptus. *Verdorbene Schifflust.*

---

* Aer ventilatoris, qui carcerem repurgabat propius receptus & haustus perniciosissimam febrem citavit. *Ill. PRINGLE phil. Trans. n. 48.*

VIS NOXIA. Etiamfi aër marinus multo purior & salubrior sit aëre rurali, in cubiculis tamen navium majorum a diuturna aëris stagnatione, ab exhalatione putrida aquæ stagnantis, a transpiratione & respiratione copiosorum hominum in angustis cubilibus reclusorum putridus evadit, inde febris putrida *navalis*, scorbutis & alii morbi putridi navigantium.

ANTIDOTA. Aeris perpetua renovatio ope *machinæ SUTTONIANÆ*. * Mundatio loculamentorum & cubilium, irroratio cum aceto vel antimephitico *JANINI*.

VENTUS SAMUEL.

Est ventus venenatus, qui in Persia, Arabia, Aegypto quandoque observatur & homines subito necat. *Der Giftwind*.

---

* Hujus machinæ effectus tantus fuit, ut in illa nave, in qua prima vice hæc machina tentabatur, duo tantummodo morerentur homines, dum antea in simili itinere fere dimidium nautarum peribat, vel saltem periculosissime decumbebat; atque egregius ille effectus postea semper constans repertus est, ita quidem ut Hollandi atque Sueci similes suis in navibus construentes machinas longe minorem habuerint ægrorum atque mortuorum numerum, & totus navis aër ejus ope tam bene depuratus fuit, ut vix aliquem odorem ingratum etiam in profundissima navis parte, ubi alias vix per momentum morari licuit, animadverterint nautæ. *Cel. NAHUY S. l. c. p. 150*

VIS NOXIA. Continuo putrescunt viatores, quos ventus Samu-el percussit, adeo ut membra tracta manum sequantur * nisi se humi prosterant aut domibus bene includant.

HALITUS METALLICI.

HALITUS ARSENICALIS.

Est halitus arsenicum volatilifatum continens. *Arsenikdunst.*

Qui in *fodinis* arsenicalibus laborant, aut arsenicum e suis mineris sublimant, vel arsenici diu inclusi halitum *naribus* attrahunt, halitu arsenicali afficiuntur.

VIS NOXIA. Animi deliquium, suffocationem, asthma, cardialgiam, vomituritionem, vertiginem, capitis dolorem, crurum dolorem, anxietatem inducit. E *fodinis* promontorii bonæ spei halitus arsenicalis *Giftschwaden* exhalans omnia, quæ propinquant animalia, interficit.

Prophylaxis. In *fodinis* arsenicalibus aëris bona perflatio procuretur. *Labores* arsenicales in laboratoriis bono camino instructis peragantur. *Dieta* sit pinguis ex butyro, pingue-

* *Cel.* CHARDIN *voy. en Perse* T. IV. p. 22.
& *Cel.* THEVENOT *voy.* T. III. L. 1. p. 10. &
T. II. L. 1. p. 12.

dine anserina, lardo, lacte. ✽ Spiritus *alcalinus* sæpius ori & naribus admoveatur & guttulæ aliquot deglutiantur.

ANTIDOTA lac, alcalina, oleum blandum & oleum essentiale anisi. V. *arsenicum*.

HALITUS PLUMBATUS.

Est halitus plumbum volatilifatum continens. *Bleydunst*.

Vapore plumbeo afficiuntur, qui in *fodinis* minerarum plumbiferarum laborant, aut plumbum *mineris* excoquunt. ✽✽ Vel in cubilibus co-

* *Cel. GMELIN de venenis* T. I. p. 190. *TACHENIUS* quum vas aperiebat, in quo aliquoties sublimaverat arsenicum, percipiebat odorem suavem, sed ab eo oriebatur cardialgia, syncope, sudor algidus, nausea, vomitus, mictus cruentus & contractura totius corporis nec potuit nisi longo tempore lactis usu restitui. *Cel. BOERHAAVE de morbis nervorum* T. I. p. 244. Homines, qui cuprum arsenico dealbare in clauso cubiculo tentabant, fere suffocabantur, linguam ex ore protendebant, capitis dolor, vertigo, lassitudo & maculæ flavæ circa thoracem erumpentes aliquot dies remanebant.

✽✽ Vapores plumbi *Freybergæ* homines metallarios potissimum enecant, ideo 17 anno uxores ducunt & 30 annum vix superant. *Ill. HALLER Elem. physiol.* T. VIII. p. 103. in *addendis*: & *Cel. STOCKHAUSEN libellus de lithargyrii fumo noxio, vulgo dicto Hüttenkaze*, Gosl. 1656.

lore plumbeo recenter illinitis habitant, præsertim janua & fenestris clausis, aut plumbum in igne fundunt; vel *præparata plumbata* parant, ut

Tritores pigmentorum plumbeorum.

Decoloratores rhedarum,

Pictores, qui imagines coloribus plumbeis simulant.

Deauratores, qui ad ignem vel absque igne deaurant, qui mercurialia plumbo adulterata adhibent.

Stannatores vasorum, qui stannum plumbo mala fraude ad ulteratum tractant.

Figuli, qui vasa terrea incrustant, maxime qui lithargyrium, quo ad incrustandum utuntur, in pulverem terunt.

Politores, qui mediante rota plumbea vel stanneo plumbo mixta opus faciunt.

Fibularii, qui compositione ex stanno & plumbo confecta utuntur, præcipue autem ii, qui hæc artefacta iterum in pulverem conterunt.

Apothecarii, qui plumbata in pollinem terunt emplastraque saturnina parant.

VIS NOXIA. Plumbi halitus varios & multiplices inducit morbos. Est ubi unus vel duo tantum digiti fiunt paralytici; quandoque manus vel integrum brachium resolvitur; alias

sub larva rheumatismi vagi, arthritidis vagæ, podagræ anomalæ latitat, alias sub larva morbi nervosi, hypochondriacæ, melancholiæ, mania, fatuitatis, epilepsiæ, constrictionis thoracicæ cum plenaria lotii retentione, palpitationis cordis &c. ludit: altior & manifestior gradus is est, quando immani ventrem dolore excruciat cum vomitu enormi materie æruginosæ, porraceæ, alvo pertinaciter clausa. Vide *Plumbum*.

Phrophylaxis. Fodinarum & laboratorii, in quo labores plumbati instituuntur bona aëris perfusio. *Diæta pinguis.* Denique *alumen* ad grana XV cum gummi arabico aliquoties in septimana deglutitum.

ANTIDOTA. Morbi saturnini jam præsentis medela exigit, ut purgante remedio plumbum expellatur V. *Plumbum*.

HALITUS CUPRATUS.

Est halitus cuprum volatilifatum continens. *Kupferdunst.*

VIS NOXIA. Artifices cuprum frequenter tractantes capillos non raro virides habent, vertigine, nausea, vomitu, tussi sicca, ulceribusque pulmonum laborant, & excrementa viridia nonnunquam alvo reddunt.

ANTIDOTA oleosa, mucilaginosæ, purgantia. V. *Cuprum*.

HALITUS MERCURIALIS.

Est halitus mercurium volatilifatum continens
Queksilberdunst.

Qui e fodinis hydrargyrum vel cinnabarim eruunt.
Artifices, qui *præparata mercurialia* conficiunt.
Qui in cubiculis, cujus *atmosphæra* atomis mer-
curialibus scatet, degunt, halitu mercuriali
afficiuntur.

VIS NOXIA. Inducit vertiginem, tremorem præ-
fertim manuum, faciei pallorem cachecticum;
asthma; ptyalismum; dentium nigredinem, va-
cillationem, lapsum; ulcera putrida oris.
Quandoque furditatem, aphoniam; stupidita-
tem; cui apoplexia sæpe finem imponit. No-
cet præcipue scorbuticis. * Dum mercurium
sublimatum conficiunt chemici, ab ejus vapore
graviter nonnunquam læduntur; oculis nari-
busque receptus pessimas ophthalmias, vo-

---

* *Cel. GOULARD* duos milites scorbuticos in
quo venerei quidam mercurio curabantur, locatos, a
sola atmosphæra salivantium in capitis intumescen-
tiam, ingentem salivationem & pessima ulcera oris
incidisse vidit.

Venetiis in lazaretto, quando per salivationem
multi ægroti lue venerea liberantur, adeo vehemen-
ter aër inficitur, ut sanissimo homini intra paucas ho-
ras pustulæ efflorescant. *Cel. TISTING cypria:*
p. 169.

lentos-

lentosque sternutationes inducit, ubi vero fauces, asperam arteriam, pulmonesque tangit, tussim, respirandi difficultatem summam, phthisim affert, aut suffocatione subito necat. *

PROPHYLAXIS. *Perflatio aëris fodinarum & laboratorii. Diæta pinguis. Purgantia eccoproctica sæpius assumpta.*

ANTIDOTA. Mucilaginosæ & diaphoreticæ. V. *Mercurius.*

F U M U S C I N N A B A R I N U S.

Est fumus e cinnabari prunis ardentibus adspersa ascendens. *Zinnoberrauch.*

VIS NOXIA. Cum ignis cinnabarim in vaporem mercurialem & vaporem sulphureum resolvat; hinc duplici halitu noxius est. Sulphureus halitus pulmonibus incaute haustus suffocationem & halitus mercurialis cito salivationem causat.

ANTIDOTA, quæ in halitu sulphureo & halitu mercuriali laudavimus.

VIRTUS MEDICATA. Fumus cinnabarinus caute ope infundibuli applicatus in ozæna venerea, ulceribus, tophis & condylomatibus venereis obstinatis quandoque egregium præstat effectum V. *Pharmacologia chirurgica.*

---

* *Cel. CÆLSI l. c. p. 47.*

HALITUS TERREI.

HALITUS GYPSI.

Halitus, qui gypsum pulveratum continet. *Gipsstaub.*

VIS NOXIA. Gypsi pulvis una cum aëre ad pulmones delatus in lapillos concrefcit, linguæ & faucium ariditatem, fingultum, tuffim ficcam, anxietatem, fyncopem, cachexiam, peripneumoniam, phthifim inducit. Hinc gypfoplaftæ fere femper debiles incedunt, gypfataque facie referunt fimulâcra.

ANTIDOTA. Evitata atmofphæra gypfata, aceti vapor pulmonibus infpiratus gypfum folvit & tuffi excitata educit. ✱

HALITUS VEGETABILIIUM.

AER VEGETABILIIUM MEPHITICUS.

Est aër, qui e vegetabilibus in locis umbrofis de die, atque de nocte exhalat. *Verdorbene Pflanzluft.*

Folia viridia luci folari expofita aërem falubrem feu dephlogifticatum exhalant, at eadem fo-

---

* *Cel. CÆLSI* l. c. p. 88.

lia in locis umbrosis de die & nocte aërem infalubrem, noxium exhalant. Idem aër noxius e floribus, fructibus & radicibus etiam de diē irradiante quamvis sole exit. *

VIS NOXIA. Animalia huic aëri inclusa necantur. Flammam exstinguit. Qui summo mane caldarium plantarum adeunt, summam experiuntur pectoris oppressionem. Hinc patet, quid valeat consilium, quod suadet, ut arbuscula aut frondes virides in conclavi ægrotorum locentur. Si pleno id diē irradiante sole fiat, aliqua haurietur inde utilitas, humiditate earum refrigerationem conciliante. Sed non idem sequentur eventus, si frondes numerosi virides in parvo & umbroso conclavi locentur. Minus tamen pertimescendum est a plantis quam a floribus & fructibus.

ANTIDOTA. Aër atmosphæricus, dephlogisticatus, acetum.

HALITUS PECULIARES QUORUNDAM VEGETABILIIUM.

HALITUS ANAGYRIDIS.

ANAGYRIS fœtida L. Stinkbaum.

* Ill. INGEN-HOUZ *Experiences sur les végétaux.*

VIS NOXIA. Foetor in Creta gravedinem capitis infert.

HALITUS DRACUNCULI.

ARUM *Dracunculus* L. *Schlangenkraut*.

VIS NOXIA præcedentis.

HALITUS JUGLANDIS.

JUGLANS *regia* L. *Wallnussbaum*.

VIS NOXIA. Umbra ejus suspecta censetur, ac febrem inducere dicitur. *

HALITUS SAMBUCI.

SAMBUCUS *nigra* L. *Hollunder*.

VIS NOXIA præcedentis.

HALITUS SANTALI ALBI.

SANTALUM *album* L. *weißer Santelbaum*.

VIS NOXIA. Arbor recens concisa halitum venenatum spirat, qui febrem synocham deliriosam causat, ** quam Indi radice mungos curant.

* *Ill. LINNE diss. de odoribus medicamentorum. In amœnit. acad. vol. III. p. 200.*

** *PONTIUS hist. nat. & med. Ind. Orient. p. 46.*

HALITUS ALCEÆ MOSCATÆ.

ALCEA moscata L. *Muskatellerkraut*.

VIS NOXIA. Odor hystericas, viduas, prostibula suffocare dicitur. *

HALITUS MANCINELLÆ.

HIPPOMANE Mancinella L. *Manchinelbaum*.

VIS NOXIA. Europæos quam plurimos Surinamum appellentes solo halitu occidisse dicitur. **
At id alii negant. ***

HALITUS CANNABIS.

CANNABIS sativa L. *Hanf*.

VIS NOXIA. Effluvia cannabis macerati noxia censentur.

* LINNE l. c.

** LINNE l. c.

*** III. JACQUIN *Select. stirp. amer. hist.* p. 251. dicit: fertur etiam arboris umbram noxam inferre subtus recumbenti; sed per trihorium ipsi mihi cum sociis periculum facienti, nihil mali evenit. Tum etiam pluviam trans hanc arborem cadentem, corporeque nudo exceptam, innocuam sum expertus. Noxia fortasse fuit ubi rupti ventis vel imbribus rami foliave lac suum venenatum simul destilaverint pluviae immixtum.

HALITUS LINI.

LINUM usitatissimum L. *Lein.*

VIS NOXIA. Linum in aqua ut fieri solet, maceratum, odorem & saporem habet piscibus lethalem, hominibus noxium. ✻

HALITUS TOXICODENDRI.

RHUS Toxicodendron L. *eichenblätterichter Giftbaum.*

VIS NOXIA. Halitus censetur suspectus.

HALITUS RHUS VERNICIS.

RHUS Vernix L. *Firnissbaum.*

VIS NOXIA præcedentis. ✻✻

HALITUS HELLEBORI ALBI.

VERATRUM album L. *weiße Nießwurz.*

VIS NOXIA. Radix incaute effossa horrendum vomitum causavit.

HALITUS DRACONTII POLYPHYLLI.

DRACONTIUM polyphyllum L. *vielblättrichte Zehrwurz.*

VIS NOXIA. Spatha longitudinaliter dehiscens,

---

* *Cel. RITTER* in *Acad. N. C.* vol. 10.

** *Cel. MONTI* in *Institut. Bonon. Ast. T. III.*
p. 163.

tantum foetorem putridissimi cadaveris spargit, ut olfacientes, adtonitos reddat & catalepticos; sed quod mirum, cum post aliquot dies pollinem ejaculare incipiunt antheræ una eademque hora venenatus iste foetor, totus quantus penitus abolitur, ✽

HALITUS DRACONTII FOETIDI.

DRACONTIUM foetidum L. stinkende Zehrwurz.

VIS NOXIA. Flos teterrimum odorem spargit, qui capitis dolorem causet.

VIRTUS MEDICATA. Radix virtutem ari maculati possidet ac præcipue in scorbuto laudatur. ✽✽

ODORES FLORUM QUORUMDAM.

ODOR VIOLARUM.

VIOLA odorata L. Violæ.

VIS NOXIA. Corollæ recentes odorem gratissimum spirant at adeo fragrantem, ut virgo nobilis ex patina, violis repleta & per noctem in cubiculo servata, apoplexia interierit. ✽✽✽

* *Hort. Clif.* p. 434.

** *Cel. KALM in suo itin.* p. 59.

*** *Cel. TRILLER diss. de morte subita ex nimio violarum odore, in opusc. vol. I, p. 240.*

Omnia odora valde fragrantia halitibus angustiori spatio occlusis, caput tentant, sensus denique omnes supprimunt.

ODOR ROSARUM.

ROSA centifolia L. *Rosen*.

VIS NOXIA. Etsi florum horum odor vix non omnibus hominibus gratissimus sit, quibusdam tamen solo olfactu sternutationem, catarrhum, inflammationem oculorum, animi deliquia, hystericas affectiones, alvi dejectiones excitant, imo abortus mortisque inde orta exempla leguntur. Facile patet ejusmodi effectus vitio idiosyncrasiae maxime oriri. *

ODOR LILIORUM ALBORUM.

LILIUM candidum L. *weiße Lilie*.

VIS NOXIA praecedentis.

ODOR CAPRIFOLII.

LONICERA periclimenum L. *Geißblut*.

VIS NOXIA. A florum recentium odore vomitum, lassitudo & linguae paralyxis animadvertantur. **

---

* *Ill. MURRAY apparatus, medicam.* Vol. III, p. 160.

** *Cel. GMELIN über die Entdeckungen in der Lehre von der Luft* p. 93.

ODOR POLIANTHES.

POLIANTHES tuberosa L. *Tuberoſe.*

VIS NOXIA præcedentis.

ODOR PHASEOLI.

PHASEOLUS vulgaris L. *Bohne.*

VIS NOXIA florum ut præcedentium.

ODOR OLEANDRI.

NERIUM Oleander L. *Oleander.*

VIS NOXIA. Florum odor intra conclave incluſus occidit ſæpe dormientes. ✽

ODOR FOENI RECENTIS.

FOENUM recens. *Friſches Heu.*

VIS NOXIA. Mortui inveniebantur, qui ſuper acervo fœni recentis in loco occluſo dormiebant.

ODORES AROMATUM
VEGETABILIIUM.

ODOR CARYOPHYLI AROMATICI.

CARYOPHYLLUS aromaticus L. *Gewürznelke.*

VIS NOXIA. Homines, qui in camera, ubi acer-

* Ill. LINNÆ in *diſſ.* citata.

vus caryophyllorum congestus erat, per unicam solum noctem dormiebant, nausea, vomituritione, anxietate & ingenti capitis dolore afficiebantur. ✽

ODOR CAMPHORÆ.

Refina volatilis ex *LAURO Camphora* L. *Kampfer*.

VIS NOXIA. Aromatarii, qui magnas sarcinas, camphora, croco, asa foetida similibusque aromatis repletas, resignabant insuperabili somnolentia corripiebantur. Vir illustris Amstelodami penurium, aromatum odoribus refertum ingressus, vertigine, sensuum stupore correptus, pectoreque oppressus, nisi protinus pedem titubantem retraxisset, sine dubio concidisset. ✽✽

ODOR ASÆ FOETIDÆ.

Gummi-refina ex *FERULA Asa foetida* L. *Asand*, *Teufelsdrek*.

VIS NOXIA præcedentis.

ODOR AMBRÆ.

AMBRA ambrosiaca L. *Ambra*.

VIS NOXIA præcedentis.

* RUMPMIUS.

** *Ill. TRILLER in diff. citata.*

ODORES AROMATUM ANIMALIUM.

ODOR MOSCHI.

MOSCHUS *Moschifer* L. *Bisam*.

VIS NOXIA. Moschi odor multis mulieribus animi deliquium, vertiginem, vomitum & affectiones hystericas movet. Vesica animalis moschiferi naribus alicujus hominis admota sanguinem ex illis provocabat, * in aliis menstrua movebat.

ODOR CASTOREI.

CASTOR *Fiber* L. *Bibergeil*.

VIS NOXIA præcedentis at mitior.

ODOR ZIBETHI.

VIVERRA *Zibetha* L. *Zibeth*.

VIS NOXIA. Qui cameram, in quo animal zibethinum conservabatur, primi intrabant, fere inebriabantur. Fæminæ teneriores ab hoc odore animi deliquio afficiuntur. **

---

* *Cel. TRALLES de limitandis laudibus & abusu moschi in medela morborum dissertatio. Vratisl. 1783. §. 3 & 4.*

** *Ill. BOERHAAVE prælect. inst. §. 1112.*

ODORES PLANTARUM NARCOTICARUM.

ODOR HYOSCIAMI.

HYOSCIAMUS niger L. *schwarzes Bilsenkraut.*

VIS NOXIA. Inducit temulentiam & vertiginem. ✻

A fumo feminum combustorum mentis alienatio cum furore & altercatione, imo etiam ab effluviis feminum eadem mala fuere visa. ✻✻

Hæc semina videntur esse artificium, cujus vapore sagæ ad altercationes inter homines excitandas utuntur.

ODOR STRAMONII.

DATURA Stramonium L. *Stechapfel.*

VIS NOXIA. Odor foliorum comminutorum post somnum in eodem cubiculo captum, capitis dolorem obtusum paullo post evanidum causavit. ✻✻✻

ODOR OPII.

PAPAVER somniferum L. *Mohnsaft.*

---

* *Ill.* BOERHAAVIUS cum suo amico dum emplastrum de hyosciamo pararent a solo vapore temulenti fiebant.

** *Ephem.* N. C.

*** *Ill.* STORCK *libellus de stramonio* p. 5.

VIS NOXIA. Homines, qui in colligendo opio occupantur, luridimarcidi & tremuli comparent. Sola translatio opii crudi recentioris in alia vasa mentis emotionem excitavit, somno dimidiæ horæ dissipatam. ✻

ODOR CROCI.

CROCUS sativus L. *Safran.*

VIS NOXIA. Immoderatus ejus odor caput gravat, mentem turbat, apoplexiam risum sardonium inducit. ✻✻

ODOR TABACI.

NICOTIANA Tabacum L. *Toback.*

VIS NOXIA. Inassueti, dum fumum ore hauriunt, vertigine, cephalalgia, anxietate, somnolentia, vomitu, alvi solutione corripuntur. ✻✻✻

* *Cel. LORRY* in *VANDERMONDE Recueil period.* T. 4. p. 70.

** Uxor aromatarii, quæ in conclavi parvulo calefacto crocum pulverisatum in minutas portiones dividebat, subito in terram prolapsa instar apoplecticæ jacuit. *Cel. TRALLIES de limitandis laudibus moschi* p. 40. Judæus qui sacco, croco repleto incumbens dormiebat, mortuus inveniebatur. Muli, qui crocum transportant sæpe ab ejus odore pereunt. *Cel. GMELIN Entdeckungen von der Luft*, p. 93.

*** *Ill. MURRAY app. m.* V. I. p. 468.

Excessus in assuetis idem facit. Homo, qui 25 fistulas post meridiem exhauserat, stupidus inde evasit cum jactura sensuum, quos recuperavit vomitionibus violentis. ✱ Duo fratres quorum unus 17 alter 18 fistulas evacuarunt more apoplectico exspirarunt. ✱✱

ANDITOTA sunt irritatio faucium ut vomitus ciatur. Acetum vini

VIRTUS MEDICATA: V. Pharmacologiam chirurg.

ODOR LOLII TEMULENTI.

LOLIUM temulentum L. *Lolch.*

VIS NOXIA. Halitus, qui sub feminis tostione, projectione ad prunas ardentes aut sub fermentatione feminum in cubiculo clauso emanat, stupiditatem & cephalalgiam causat. ✱✱✱

ODOR CICUTÆ.

CICUTA virosa L. giftiger Wüterich. Wasser-schierling.

VIS NOXIA. Odor in loco clauso inducit somnolentiam. ✱)

* VANDERMOND *Rec. period.* T. VII. p. 68.

** HELLWIG *obs. phys. med.* p. 45.

*** *Cel. GMELIN Geschichte der Gifte* I Th. p. 187.

*) *Cel. TREW in Commerc. Litt. Nro.* 1740. p. 395. Pharmacopoei tiro, qui æstate calida sudans plantam domum tulit, stupore & somnolentia afficiebatur.

ODOR CONII MACULATI.

CONIUM maculatum L. Schierling.

VIS NOXIA. Ab odore murino plantæ inter digitos tritæ vertigo inducebatur. *

ODOR FUNGORUM VENENATORUM.

FUNGI venenati. Giftige Schwämme.

VIS NOXIA. Solus odor nauseam movit. **

A P P E N D I X.

DE VENENIS, QUORUM INDOLES
ADHUC IGNOTA

A Q U A T O F F A N A.

Est liquor venenatus, qui scelleratæ feminæ italæ,
TOFFANIA dictæ, malignum inventum est.

Toffanisches Giftwasser. Aquetta Italorum.

Vera compositio hujus veneni medicos adhuc fugit, at arsenicum crystallinum in larga aquæ copia per simplicem decoctionem solutum esse videtur. ***

* Ill. BOERHAAVE *de morbis nervorum* p. 236.

** Ill. LINNE *de viribus plant.* in *Amœ. acad.*
p. 451.

*** Ill. HOFFMANN *Med. rat. system.* T. II.
p. 185. & Cæl. GMELIN *mineralische Gifte* p. 127.

VIS NOXIA. Homines, quibus hæc aqua ingeritur, febre ardentissima ut plurimum diu durante, vomitu chronico, siti inexplebili corripuntur, cui tabes hectica & mors finem imponit. Cadavera mortuorum valde rubebant. Hoc veneno præsertim in Italia ingens maritorum numerus a nefariis uxoribus sub regimine Pontificis *ALEXANDRI VII.* interficiebatur. Malitiosas has mulieres artem cito aut tarde mortem hac aqua accersendi calluisse legitur. *

ANTIDOTA. Succus citri magna copia ingestus valde proficius fuit. Sed tentur sal alcalinum, lac, oleum & reliqua antidota, quæ contra arsenicum laudavimus.

P U L V I S S U C C E S S I O N I S.

Est venenum pulveris forma, quod priori sæculo præprimis in Gallia consuetum erat. **

Teterrimum hoc venenum fæminæ cujusdam Parisiensis *Madame DE BRIAVILLIERS* dictæ inventum esse, censetur. Ob dulcem saporem, & lentam, quam ejus ingestio causat mortem,

* *Cel. LEBRET Magazin zum Gebrauch der Staaten und Kirchengeschichte IV. Th. p. 141.*

** *Cel. ERNDT diss. med. ex veneno salutem sistente. Giess. 1691. Thes. 21.*

ex saccharo saturni & paucō arsenico constat
re videtur. ✽

ANTIDOTA. Certa non constant; hinc quæ contra
venena plumbata & arsenicalia laudantur, ad-
hibe.

VENENUM MACASSARIENSE.

VENENUM Macassarische, das Macassarische Gift.

VIS NOXIA. Dirissimum hoc venenum est succus
lacteus ignotæ nobis adhuc arboris, fauciatio-
ne per arundinem acuminatam prolicitus, tam
virofus, ut halitus vulneratæ arboris suffocet,
nisi eminus vulneretur, & ventus a facie aver-
sus spiret: unde etiam collectio capitis damna-
tis modo committitur.

ANTIDOTUM est radix mungos, quæ ad drachmam
cum aqua hauritur. ✽✽

VENENUM AMERICANUM TICUNAS.

Est venenum incognitum, quod ab Indis Ticunen-
sibus in America ad sua tela intoxicanda præ-
paratur. *Amerikanisches Tikunasgift.* ✽ ✽

* Cel. WEPFER *hist. cicut. aquat. Cap. 20°*
Schol. 4.

** Ill. MURRAY *ap. med. T. I. p. 376.*

*** Cel. FONTANA *traité sur le venin de la*
vipere, sur les poisons américains &c. p. 83. Philos.
Transact. vol. 47. N. 12.

VIS NOXIA. ODOR nauseosus; SAVOR amarissimus. VAPOR e veneno ficcato emanans & veneni applicatio ad cutem sanam vel corneam oculi nihil nocuerunt. At tela hoc veneno intoxicata cutem hominis vel animalis vulnerantia celerrime necant, si venenum recens. Caro horum animalium impune comedi solere dicitur. Veneni major dosis & ventriculo vacuo ingesta animalia intra aliquot minuta interimit. Mera excitat symptomata nervosa, subitaneum virium lapsum, insensibilitatem, convulsionem, lethargum &c.

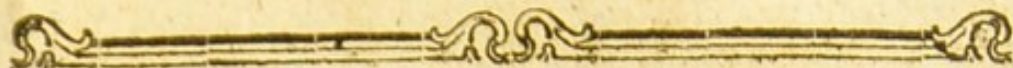
ANTIDOTA. Nulla adhuc cognita, nec acida mineralia nec acetum, nec alcali, nec spiritus sacchari, nec Sal, nec Saccharum * vulnere inditum, quidquam profuere.

---

* Ut *III. LA CONDAMINE* proposuit.

I N D E X.

A.

Acidum vitriolum	230
—— falis	232
—— nitri	232
Aconitum Napellus	168
—— Commarum	171
—— lycoctonum	171
—— anthora	172
Actæa spicata	103
Adamas	227
Aer alcalinus	291
Aer fixus artefactus	291
—— vitriolicus	290
—— muriaticus	290
—— nitrosus	297
—— phlogisticatus	299
—— inflammabilis	300
—— igne corruptus	300
—— carbonum ardentium	300
—— paludosus	301
—— luti platealis	302
—— fodinarum metallicarum	302
—— ——— carbonariarum	302
—— ——— salinarum	303
—— hepaticus	303
—— vegetabilium mephiticus	322
Aerugo	247
Aethusa Cynapium	127
Agaricus integer venenatus	133
—— muscarius	132
—— integer viscidus	135
—— lactifluus venenatus	135
—— piperatus	137
—— fimetarius	137
—— pustulatus	137

I N D E X.

Agaricus Necator	138
— fanguineus	138
— viscidus	138
— clypeatus	138
Ahovai	150
Algaroti pulvis	220
Alumen plumosum	228
Amianthus plumosus	228
Amyris toxifera	182
Anacardium occidentale	186
— orientale	186
Anemone palmata	160
Anemone Pullatilla	160
— ranunculoides	161
— pratensis	161
— narcissifolia	162
— nemorosa	162
Animal putridum	59
Anthora	172
Antimonii hepar	270
— sulphur auratum	270
Antirrhinum Orontium	103
Apis mellifica	49
Apocynum Androsamifolium	153
— cannabinum	153
— venetum	154
Aqua fortis	232
— regia	233
— Toffana	335
Aquetta	335
Aranea comestica	46
— Tarantula	47
Arbor excoecans	185
Argenti præparata	242
Argentum hydragogum Boylei	244
Argentum monetarium	242
Arsenicum porosum	277
Arsenicum regulus	277
Arsenici crystallinum	271
Arsenicum album	271
— citrinum	275

I N D E X.

Arfenicum rubrum	275
— rubinum	275
Afclepias Gigantea	154
Aspis	34-38
Atropa Belladonna	120
— Mandragora	96
Arum maculatum	187
— Dracunculus	189
— Dracontium	189
— Colocasia	189
— esculentum	189
— virginicum	190
— arborefcens	190
— leguinum	190
Aura Cavernæ caninæ	294
— musti fermentantis	294
— cerevisiæ fermentantis	294
— aquarum acidularum	295
— salium effervescentium	295
— ædificiorum recentium	296
— usturæ calcis	296
— animalium putrescentium	304
— vegetabilium putrescentium	305
— respiratione animali corrupta	305
— transpiratione animali corrupta	306
— multitudine hominum corrupta	306
— aeris diu inclusi	307
— aquæ corruptæ	307
— cœmeteriorum	308
— nosocomiorum	310
— carcerum	313
— navium	314
Auripigmentum	276
Aurum	239
— monetarium	240
— fulminans	241
Azalea Pontica	102

I N D E X.

B.

Belladonna	120
Benge arabum	101
Berus	35
Bismuthi Magisterium	244
Boletus elegans	139
—— versicolor	138
Boleti parasitici	139
Bryonia alba	125
Buffo	53
Butyrum antimonii	268

C.

Calla palustris	191
Caltha palustris	167
Calx viva	259
Cambogia Gutta	149
Cannabis halitus	325
Cantharis	40
Carbunculus frumenti	215
Caries frumenti	215
Carneolus	227
Caryota urens	187
Callava	175
Cataputia major	117
—— minor	193
Cerbera Ahovai	150
—— Manghas	150
Cerulia	251
Charophyllum sylvestre	126
—— bulbosum	126
—— temulentum	127
Chelidonium glaucium	107
—— minus	203
Chanopodium hybridum	105
Chersea	36
Cicera	105
Cicuta minor	127
—— virofa	128

I N D E X.

Cicuta aquatica	128
——— terrestris	119
Cicutaria	126
Clavus fecalinus	208
Clematis Vitalba	157
——— Flammula	158
——— recta	158
——— integrifolia	159
Cneorum tricornum	182
Cobaltum officinatum	277
——— arfenicale	278
Coccumgnidium	180
Coculus indicus	175
Cœruleum montanum	247
Colchicum autumnale	144
Colocasia	189
Colocynthis	148
Coluber Atropos	32
——— leberis	32
——— Dipfas	32
——— Myctericans	32
——— lacteus	32
——— Naja	33
——— feverus	33
——— stolatus	34
——— atrox	34
——— eorallinus	34
——— Ammodytes	34
——— lebetinus.	34
——— Vipera	34
——— niveus	35
——— Haje	35
——— Berus	35
——— Prester	36
——— Cherfea	36
——— Aspis	38
——— illyricus	39
Conium maculatum	129
Convolvulus scamœnea	148
Coriaria myrtifolia	116
Corona imperialis	143

I N D E X.

Crabro	50
Crocus antimonii	269
———— metallorum	269
———— Veneris	247
Crotalus horridus	30
———— miliaris	31
———— Drynias	31
———— Durissus	31
———— mutus	31
Cröton Tiglium	179
CrySTALLUS montana	230
Cucumis Colocynthis	148
Culex laniö	45
———— pipiens	49
———— pulicaris	49
Cuprum	245
Cyclamen europæum	146
Cynanchum erectum	151
———— vimiale	152
Cynapium	127

D.

Daphne Mezereum	180
———— Thymelæa	181
———— laureola	182
———— Cneorum	182
———— Gnidium	182
Datura stramonium	96
———— Metel	98
———— ferox	98
———— Tatula	98
Delphinia staphisagria	141
Dentillaria	146
Digitalis purpurea	145
Draco	55
Dracontium	189
Dracunculus	189
Dulcamara	94

I N D E X.

E.

Elaterium	149
Ens veneris	247
Ervum ervilja	104
Efula	194
Euphorbium Gummi	191
Extractum saturni	251
Excæcaria Agallocha	185
Euphorbia officinarum	141
———— antiquorum	193
———— canariensis	193
———— Tirucalli	193
———— Peplus	193
———— lathyris	193
———— helioscopia	194
———— verrucosa	194
———— platyphyllos	194
———— Efula	195
———— Cyparissias	195
———— palustris	195
———— hiberna	195
———— Characias	195
———— amygdaloides	195
———— sylvatica	196
———— exigua acuta	196
———— mauritanica	196
———— nerifolia	196

F.

Faba Ignatii	119
Ficaria	202
Flammula	158
———— jovis	158
Flores antimonii	267
Fritillaria imperialis	143
Fuligo camini anglicana	229
Fumus cinnabarinus	321
———— ignis inclusus	304
Fungi venenati	131

I N D E X.

Fungi nondum determinati	140
Fungus cynosbatus	218
Furia infernalis	39

G.

Geko	54
Glacies mariæ	230
Gordius medinensis	50
——— marinus	52
Granatus	227
Gutta Gummi	149
Gymnotus electricus	56
Gypsum usuale	229

H.

Halitus sulphuris accenfi	288
——— urinæ	297
——— cloacarum	298
——— rancidus	303
——— arfenicalis	316
——— plumbatus	317
——— cupratus	319
——— mercurialis	320
——— gypfi	322
——— anagyridis	323
——— dracunculi	324
——— juglandis	324
——— sambuci	324
——— fantali albi	324
——— alceæ mofcata	325
——— mancinellæ	325
——— cannabis	325
——— lini	326
——— toxicodendri	326
——— Rhus vernicis	326
——— dracontii polyphyli	326
——— ——— fœtidi	327
——— hellebori albi	326
Harmela	106
Helleborastrum	166

I N D E X.

Helleborus albus	163
———— niger	165
———— fœtidus	166
Hepar antimonii	270
Hippomane Mancinella	113
———— biglandulosa	115
Hirudo venenatus	52
Hyacinthus	227
Hydrocotile vulgaris	155
Hydropiper	173
Hyosciamus niger	98
———— albus	100
———— physalodes	100
———— scopolia	102

L.

Jatropha Curcas	174
———— multifida	175
———— Manihot	175
Ignatia amara	119

L.

Lacerta Geko	54
———— Salamandra	54
Lapis infernalis	243
———— causticus	238
———— lazuli	228
———— specularis	230
———— armenus	247
Lactuca virosa	108
———— scariola	108
Lathyris	193
———— Cicera	105
Laureola	182
Laurocerasus	110
Lepus marinus	53
Lignum colubrinum	118
———— Pavanæ	180
———— moluccanum	180

I N D E X.

Lithargyrium	251
Lixivium causticum faponariorum	238
Lobelia siphilitica	151
—— longiflora	152
Lolium temulentum	104
Lycoperdon carcinomalis	140
Lycoperficum	93

M.

Mancinella	117
Mandragora	96
Manghas	150
Manihot	175
Manipuera	175
Meloe visicatorius	40
—— majalis	43
—— proscarabæus	43
Menispermum Cocculus	115
Mercurialis perennis	130
Mercurius vivus	260
—— dulcis	264
—— præcipitatus albus	265
—— ——— ruber	266
—— sublimatus corrosivus	263
—— vitæ	270
Metel	98
Mezereum	180-181
Miasma luis bovillæ	60
Minium	257
Momordica Elaterium	149
Mytilus edulis	57

N.

Naja	33
Napellus	168
Natrum glaciale	230
Nerium Oleander	119
Nicotiana Tabacum	123
—— rustica	125

I N D E X.

Nicotiana paniculata	125
Nicotiana glutinosa	125
Nitri spiritus fumans	232
Nux vomica	117

O.

Odor violarum	327
— rofarum	328
— liliorum alborum	328
— caprifolii	328
— polyanthes	329
— phaseoli	329
— fœni recentis	329
— oleandri	329
— caryophyllorum	329
— asæ fœtidæ	330
— ambræ	330
— camphoræ	330
— moschi	331
— Castorei	331
— Zibethi	331
— hyosciami	332
— stramonii	332
— opii	332
— croci	332
— tabaci	333
— lolii temulenti	334
— cicutæ	334
— conii maculati	335
— fungorum venenatorum	335
Oenanthe fistulosa	155
— crocata	156
Oleander	119
Opium	91
Orontium	103
Ostrea venenata	58
Ovum putridum	58

I N D E X.

P.

Papaver somniferum	89
Paris quadrifolia	109
Pastinaca venenata	172
Pedicularis palustris	145
Peganum harmela	106
Perca venenosa	56
Pineæ purgantes	119
Pinguedo rancida	59
Phalangium araneodes	45
Phallus impudicus	139
—— Mukulin	139
Phyfalix somnifera	93
Phytolacca decandra	179
Plantago aquatica	157
Plumbago europæa	146
Plumbum	248
Polygonum hydropiper	173
Pomum amoris	93
Prunus laurocerasus	110
Pulex penetrans	48
—— americanus	48
Pulsatilla nigricans	161
Pulvis succellionis	336
Puprestis	46

R.

Raja Pastinaca	56
—— Torpedo	56
Rana Bufo	56
Ranunculus acris	196
—— pratensis	196
—— palustris	196
—— sceleratus	196
—— Flammula	201
—— bulbosus	202
—— Ficaria	202
—— Thora	206
—— arvensis	206

I N D E X.

Ranunculus lingua	204
—— alpestris	205
—— polyanthemus	205
—— gramineus	206
—— illyricus	206
—— asiaticus	206
—— platanifolius	206
—— aquatilis	207
—— Sardous	207
Ranunculus albus	162
Raphanistrum	207
Realgar	275
Regulus antimonii	267
—— arsenici	227
Rhododendron Chrysanthum	143
Rhus radicans	184
—— Toxicodendron	184
Rhus vernix	183
Ricinus major	174
—— communis	177
Rubigo frumenti	215

S.

Sabadilli semen	142
Sælanthus Forskalii	173
—— glandulosus	173
Sælanthus quadrangus	173
Salamandra	54
Sal alcalinus vegetabilis causticus	236
—— mineralis causticus	236
—— volatilis causticus	237
Salis marini spiritus concentratus	232
Samu-el ventus	315
Sandaraca	275
Saphirus	227
Saturni saccharum	251
—— magisterium	251
—— extractum	251
—— tinetura	251
Scamonea	148

I N D E X.

Scandix infesta	156
Scorpio africanus	44
Scilla maritima	184
Secale cornutum	208
Selenites	230
Sirex gigas	46
Sium latifolium	127
Smalta	227
Smaragdus	227
Solanum lycopersicum	93
——— mammosum	94
——— infanum	94
——— Dulcamara	94
——— furiosum	120
——— nigrum	95
Sparus pagurus	57
Spongia marina	216
Stannum	258
——— plumbatum	259
Staphisagria	141
Stramonium	96
Strychnos nux vomica	117
——— colubrina	118
Successionis pulvis	336
Sulphur auratum antimonii	270
Sulphuris accensi halitus	288

T.

Tabacum	123
Tarantula	41
Tartarus emeticus	269
Tatula	98
Taxus baccata	107
Tethys marina	53
Tetradon ocellatus	55
——— lineatus	55
Thapsia foetida	157
Thora	203
Tiglium	179
Tilli grana	179

Tin-

I N D E X.

Tinctura saturnina	251
Tithymallus	193
Toffania	335
Torpedo	56
Toxicodendron	184
Trachinus draco	55
Turpethum minerale	266

V.

Venenum macassarense	337
———— americanum Ticunas	337
Ventus Samu-el	315
Veratum album	163
———— nigrum	167
Vespa vulgaris	50
———— Crabro	50
Vipera	34. 35. 36. 38-39
Virus rabiosum	60
———— variolosum	72
———— morbillosum	73
———— scarlatinum	73
———— scabiosum	74
———— venenerum	74
———— plicosum	74
———— cancrosum	75
———— leprosum	75
———— pestilentielle	75
———— morborum putridorum	76
Visci querni baccæ	216
Viscum aucuparium	216
Vitalba	157
Vitriolicus aer	290
Vitrioli acidum concentratum	230
———— oleum	230
Vitriolum album	233
———— cœruleum	234
———— cyprinum	234
Vitriolum viride tabernarum	235
———— martis	235
———— vulgare goslarieense	235

I N D E X.

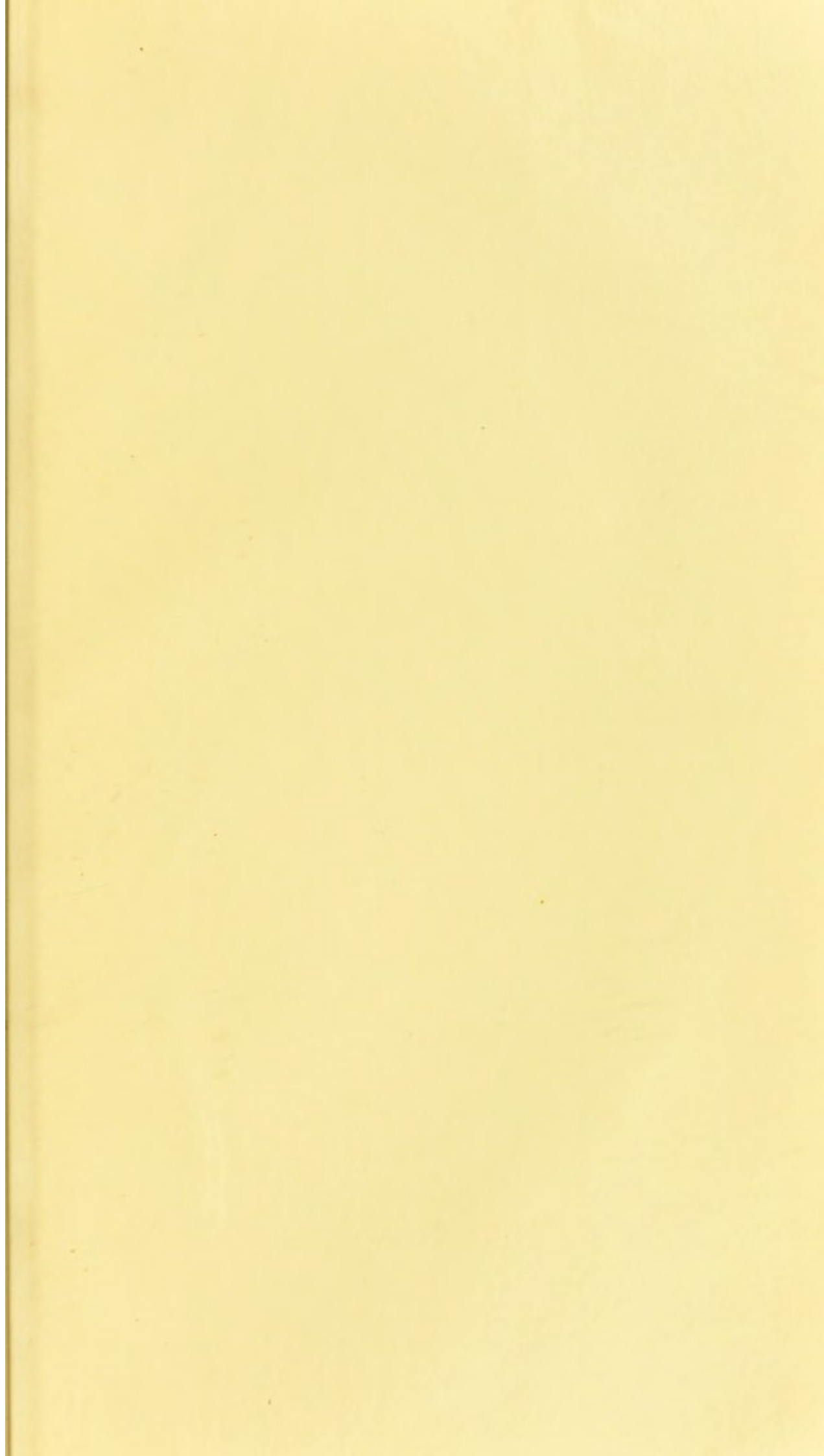
Vitrum contusum	226
— antimonii	263

U.

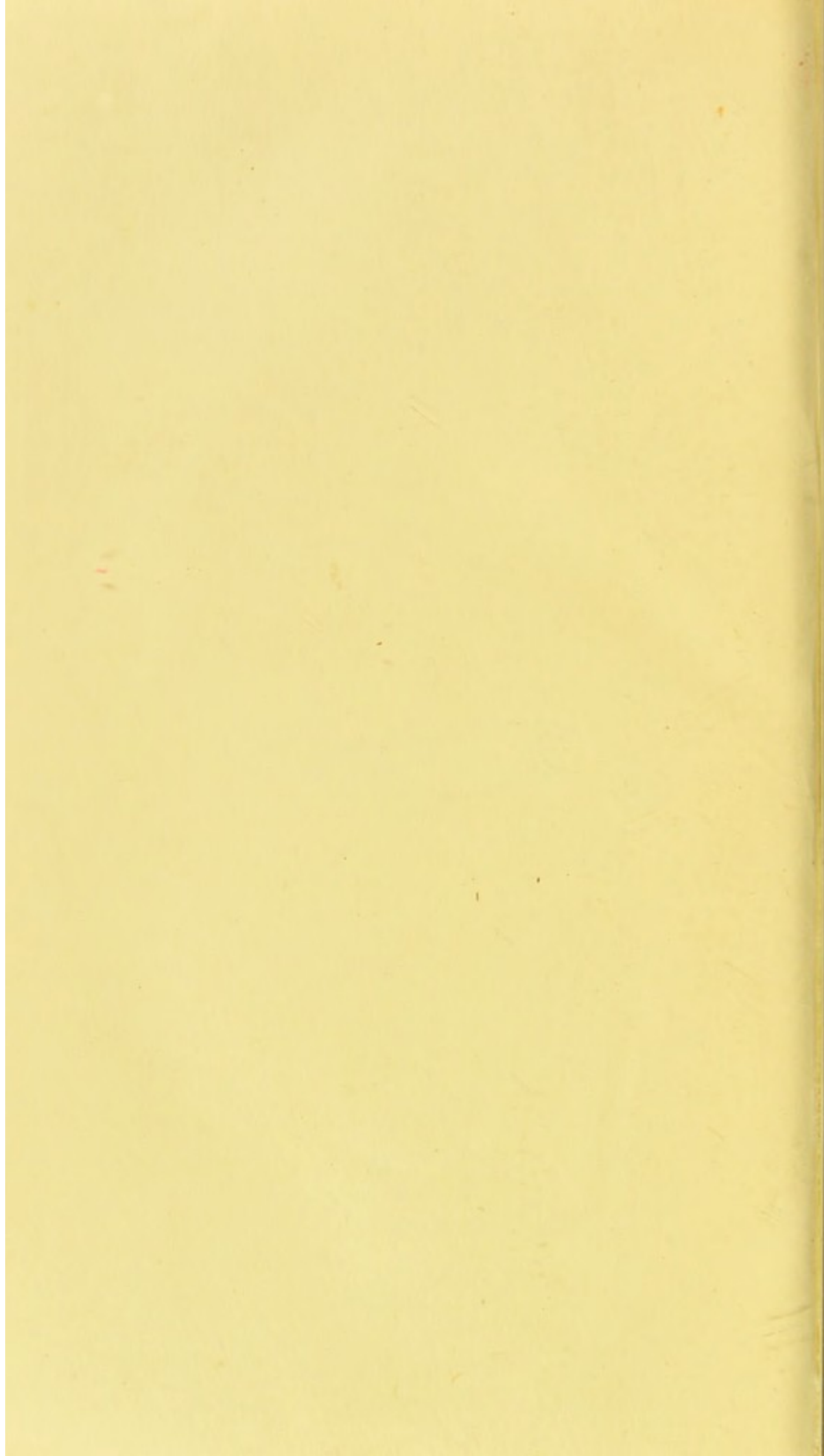
Urinæ halitus	297
Urtica marina	53
Ustilago frumenti	214

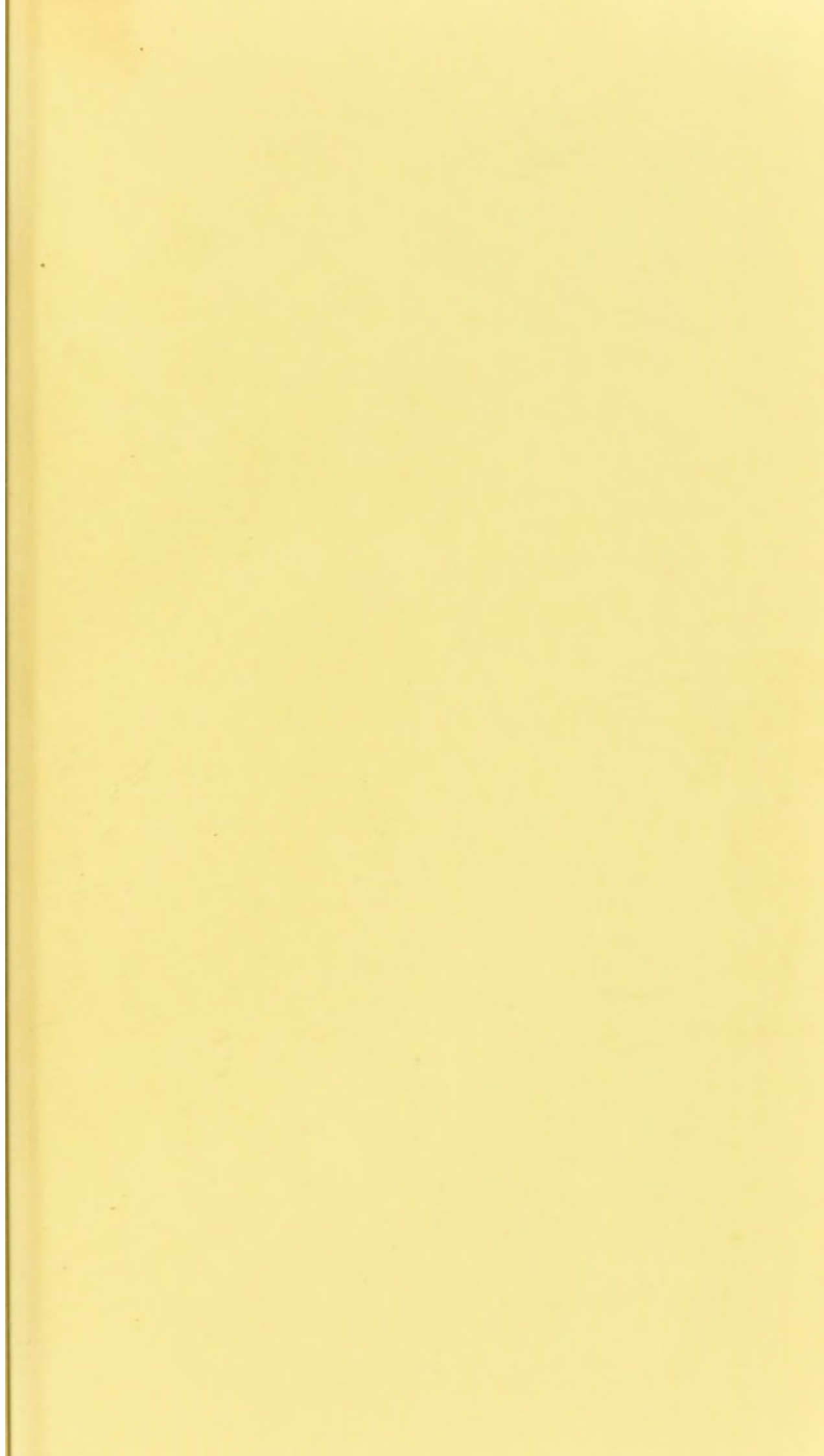

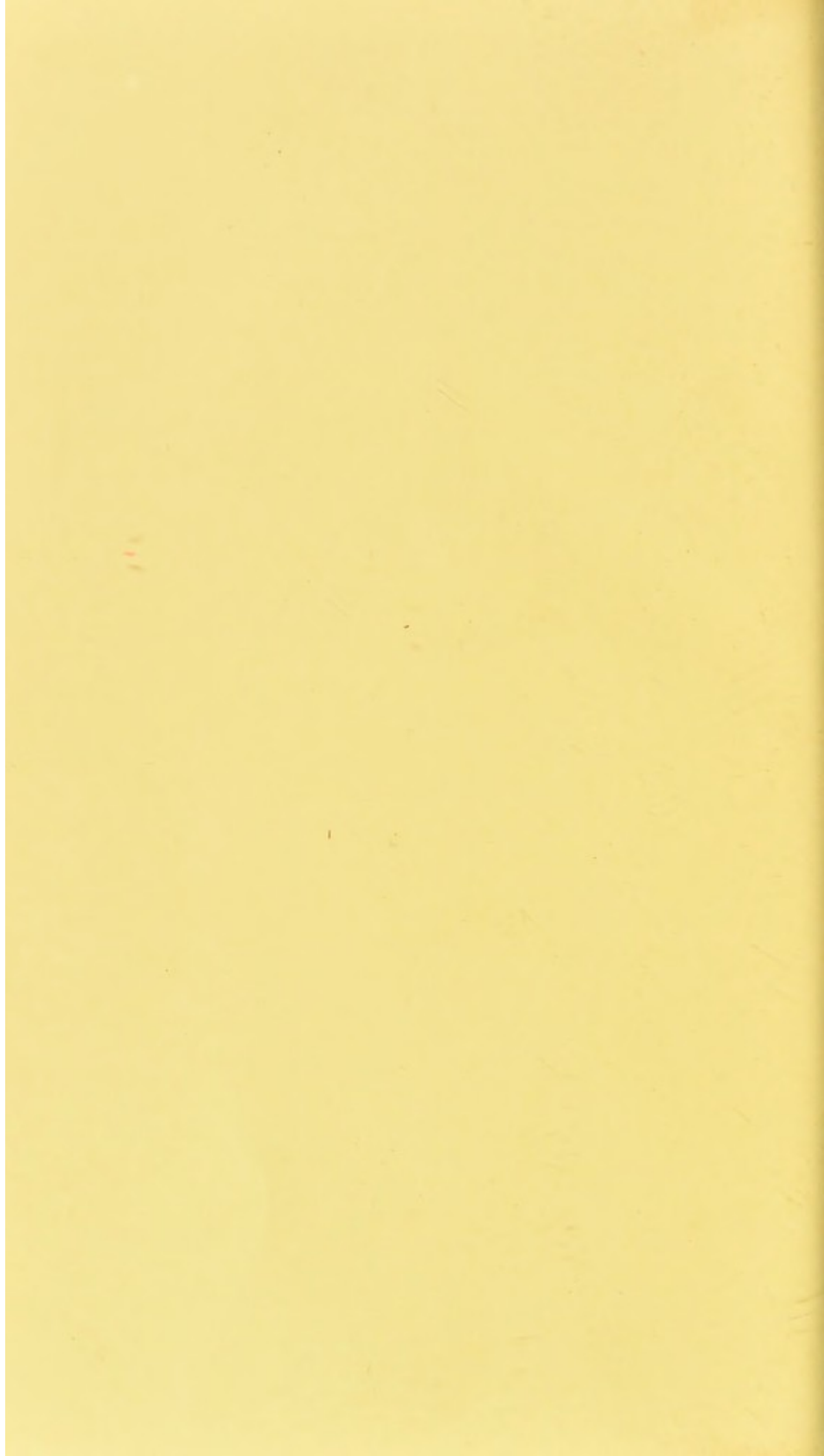

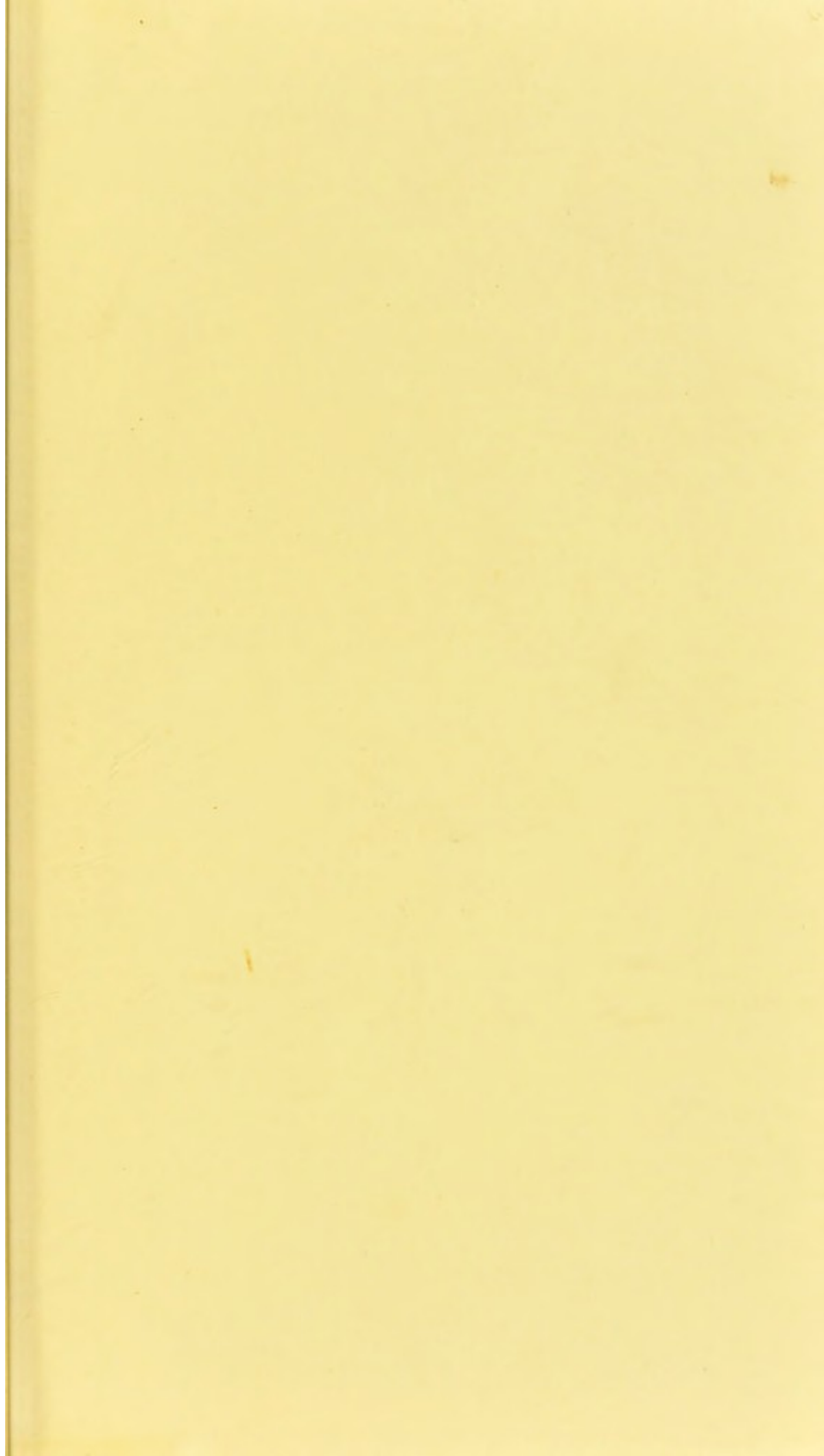

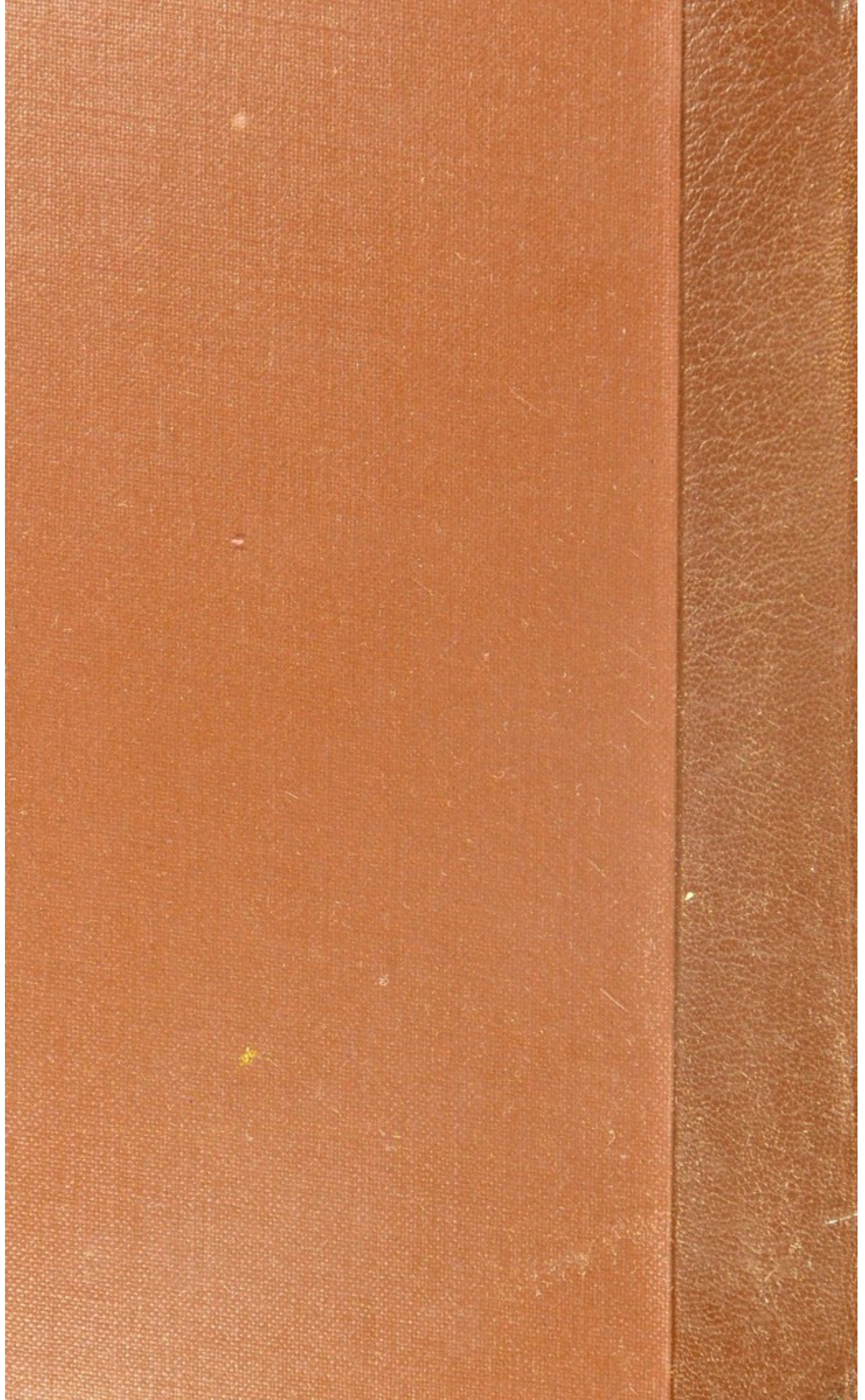

TIGHT

GUTTERS

